

דוד צבי וינשטין

שיחון

לעניני החיים המעשים היום-יומיים
עם רשימת מנחים על-פי הא"ב הלועזית

⌘ ⌘ ⌘

הוצאה בתרגום אנגלי

הוצאה עברית מנורה וינת

דוד צבי וינשטין

שִׁיחֹן

סֵפֶר שְׁמוֹשֵׁי לְעִנְיַי הַחַיִּים
הַמְּעֵשִׂים הַיּוֹמִיּוֹתִים.

הוצאה אנגלית.

תרפ"א.

הוצאת "מְנוּרָה" וִינָה.

בדפוס "אוניאן" (האחים אפל)
וינה, מחוז תשיעי, רחוב ליכטנשטין 21.

ה ק ד מ ה.

בין יתר הסבות המעכבות בעד הביאת שפתנו הלאמית תופסת מקום חשוב גם זאת: חסרון ניבים ומבטאים למושגים שונים הלוקחים מתוך החיים המציאותיים והמעשיים. כל עברי המתענין ומטפל בהרבצת השפה בין שדרות עמנו השונות, החל בחברי אגודות עבריות וכלה במורים, ירגיש את הקשי הגדול בבואו לסמן כל מושג בשמו הנכון ובבואו לדבר ע"א נושאים מעשיים כגון האספה, הדאר, התאטרון וכדומה; לא פעם יעמד לפני תלי תלים של ספקות ושאלות בנוגע למושגים החסרים מונחים ואין בידו לפתורם.

מה יעשה, אפוא, צעיר שנמר את כל החלקים של איזה ספר למוד שהוא, בבואו בתוך החיים הרגילים ובהתקלו בהמון מושגים שאינו יודע לכנותם בשמות? הלא ידבר סרה במוריו ויוציא לעו על שפתנו כי עניה היא וכי רק לדברים שבקדשה יכולים להשתמש בה?! או מה יעשה סתם מורה עברי בבוא לפניו תלמיד בשאלה לשם של איזה פרט או ירק וצמח, לשם של איזה דג או חרק? הלא פניו יסמיקו ויהורו הליפות מבלי דעת מה לענות?! חסרון ספר כזה שיקף ויכלל בו את כל עניני החיים התדירים והפשוטים, שתהיה בו תועלת שמושית ושיחיה שיהיה לכל נפש באתי למלא בספרי זה.

בשיחוני יבואו נושאים מעשיים הלוקחים מן החיים הרגילים שבתוכם אנו חיים, מן החיים התדירים והשכיחים שאנו מצויים לגבם ביותר ומן הסביבה הקרובה לנו ואנו—לה. הנושאים נסדרו בסדר נכון ועניני, ולכל נושא הקדש פרק המחולק למען הקל על הקורא, לסעיפים, ובהרצאה מקשרת, משלבת ומענינת יעברו לפני הקורא כמעט כל השמות והפעלים הנוגעים לנושא זה, והחפץ במבטא או ניב לאיזה מושג מצאנו באותו הפרק והסעיף שהמושג חלק מנושאו הכללי הוא. המבקש למשל בטוי למושג הנוגע לנושא "דאר", ימצאנו בפרק "הדאר" והמבקש מבטא למושג הנוגע ל"תאטרון" או ל"מקום מרפא" ימצאנו בפרק "ההשתעשעות וההתבררות".

אחרי כל תבאנה, נוסחאות שיחה ושיחה" המקיפות את הענין בשלמותו ובמלואו.

כנדי להרחיב ולהעשיר את הדבור העברי ולמצא את הבטוי הנכון השתמשה במקומות רבים במלים חדשות הדליות מתוך התלמוד והמדרש, אף כי להוראותיה נתאזרחו בספרותנו מלים אחרות, אלה-האחרונות הוכנסו ברתיקים.

המלאים הקשות מצוינות במספרים ומתורגמות בפנים הספר בשולי כל עמוד והפעלים מנותחים לגורותיהם ולשרשיהם, למען הקל את השמוש בהם. בסוף הספר הוספתי רשימה מסדרת עפ"י הא"ב הלועזי המכילה: שמות החי (בהמות, חיות, עופות, דגים, שרצים וחרקים), שמות הצומח (אילנות ושיחים, פרחים, תבואה, ירקות וצמחים), שמות הדומם (אבנים, אבנים טובות, מתכות וצבעים) וממנחי החשבון והדקדוק. חושבני כי כל עברי, ומורה ביחוד, ידע להוקיר את פעלתי זאת במצאו לפניו את המונחים אצורים לפניו ולא יצטרך לבטל את זמנו בחפוש ועיון. הספר הוא כלו מנקד והנגינה המלילית מסמנת במתג, בקביעת מונחים רבים הסתייעתי גם בספר החשוב רב הכמות והאיכות "שעורי הסתכלות" ובמלוגיהם של החכמים: בן יהודה, דלמן, גרובסקי וילין. למרות הזהירות וההגה המרבה נשארו עוד שגיאות אחדות בספר, ואת הקוראים הסליחה.

בעד הערות בין ביחס לתכן ובין ביחס לשפה אחזיק טובה רבה. טובה נעימה אמלא בהביעי בזה את תודתי לידידי הרב החכם מר מ. ד. גראס שהואיל לעזר לי בתרגום הגרמני, ולגברת הנכבדה פ. ארגולד שטרחת וינעה להוציא מתחת ידה תרגום אנגלי מתוקן ומדויק. מקוה אני כי ספרי זה יביא תועלת לא מעטה לאגדות וליתידים העוסקים בהרבעת שפתנו ובהחיאיתה — והיה זה שכרי.

המתבר.

פֶּרֶק א.

¹בִּקּוּר.

²נִיטְקָאוֹת שִׁיחָה.

³הַמְלָצוֹת.

הַחֲפִיץ ⁴לְסִיר אֶרֶץ נִבְרִיָה, ⁵וְיִזְנִיָּה, לֹא רַק ⁶בְּ"מִדְרִיף", שְׁעַל פִּי יָדַע
אֶת כָּל ⁷מוֹצְאֵי הַמְדִּינָה וּמְבֹאֲיָה, אֲלֵא גַם בְּהַמְלָצוֹת, עֲרוּכּוֹת לְאֲנָשִׁים הַגָּרִים
בְּאֶרֶץ הַהִיא, הַיְכֹלֹת לְהִבִּיא לֹא, ⁸לְפַעֲמִים, ⁹וְהוֹעֵלֶת לֹא מַעֲשֶׂה, הַמְלָצוֹת
בְּאֶלֶה, צְרִיף ¹⁰הַמְבַקֵּר, לְמִסּוֹר ¹¹לְמַבְקֵר, ¹²מִיָּד לִיד, ¹³בְּפִגְיֹשָׁה הַרְאִשׁוֹנָה.

¹⁴חֹדֶעַת בִּקּוּר.

בְּחֲפָצֵי לְבַקֵּר אֶת מִי־שֶׁהוּא, אֵלַיךְ אֶל ¹⁵מַעֲוֹנֹ, ¹⁶אֲצִלְצֵל
בְּמַצְלָה, ¹⁷אֲדַחֵם בְּכַפְתּוֹר הַפַּעֲמוֹן הַקְּבוֹעַ בְּדָלֶת, ¹⁸וְאֵל שׁוֹמֵר הַסֶּף, אֶל
הַמְשָׁרֵת, אוֹ אֶל הַמְשָׁרֶתֶת, הַיּוֹצֵאִים אֵלַי, אִפְנֶה בְּשִׂאלָה: "הַיְכֹל
אֲנִי ¹⁹לְשׁוֹחֶחַ אֶת הָאֶדוֹן נ. נ.?" "רְצוֹנִי לְבַקֵּר אֶת מֶר נ. הַבְּבִיתוֹ הוּא?"
לְפַעֲמִים אוֹסִיפֶה: חֲפָצֵי לְדַבֵּר עִם הָאֶדוֹן נ. אִיךְ רָגַעִים אַחֲדִים, אֲבַקֵּשׁ
לְמַסֵּר-לֹא אֶת כְּרִמִּיסִי זֶה, וְלַהֲגִידִי לֹא, כִּי לֹא בָאתִי אֵלָיו ²⁰לְרַגֵּל עֲנִי

1a visit 2conversations 3letters of introduction 4visit 5a strange country 6let ihm provide himself 7guide 8manners and customs 9sometimes 10no small profit 11the caller 12the man he is calling on 13personally 14at the first meeting 15the announcement 16to his house, lodgings 17ring the bell 18press the buttoh 19caretaker 20speak 21on business.

(א) הַתַּפְעֵל: הַדּוֹרֵן וְנִין (ב) פֶּעַל: בִּקְר־בִּקֵּר (ג) פֶּעַל: שׁוֹחֶחַ-שִׁיחַ (ד) הַפְעִיל: הוֹסֵף-יִסֵּף (ה) הַפְעִיל: הִגִּיד-נָגַד

מסתר, אלא 'דבר פרטי הביאני' אלי, ולא 'אעבדהו הרבה'. אם לא אמר למשרת את 'פרטים הבקור' שלי, אז על שאלתו: "מה שם אדוני כי אודיע?" אודיע אותו את שמי ואת שם משפחתי, ובקשו אותו אח"כ, להכנס אל הפרקלין, ששמה יבא אחריו, ומדמה גם המשרת, לאמר לי את תשובת אדוני.

אִי-קְבֵלָה.

אם מר נ. אינו בביתו, או שאינו יכול לקבלני — יאמר לי המשרת: "מר נ. בקדרה הוא"; "אינו בבית"; "טורד הוא הרגע ומצטער" שלא יוכל לקבל את פניך"; "האדון נ. ייענה לדורשיו, רק בשעות שפנים-ארבע.

קְבֵלָה.

אם ברצון מר נ. לקבל אותי — אז יאמר לי המשרת: "מר נ. מבקש מאתך להכנס!"; "יבניסני" אל "חדר-האורחים ששמה יבוא אחריו זמן מה, גם האדון נ. (והצטדק) והתנצל לפני, על "לתתו אותי לחפות לבואו, הוא ובקשני לשבת, ואני "אודיעהו את הענין, שעוררני" (הניעני), לבוא אלי.

הפגישה.¹⁵

אם בידי המלצה מחברי נ. שהוא גם חברו — הנני ¹⁶מגישה לו באמרי: "מר נ. בקשני למסר, לה בשמו "דרישת שלום!"; המבקר יתנדע אחר כך, ¹⁹למצבו ²⁰ולשלומו של ²¹ידידנו המשותף, ושאלני גם:

1private affairs 2I shall not keep him long 3visiting card 4family name
5drawing-room 6some time 7refusing the visit 8he is travelling 9he is
engaged 10he will be at home 11drawing-room 12makes his excuses 13for
having kept me waiting 14the affair which made me come and see him
15the meeting 16I hand it to him 17regards 18ask after 19circumstances
20health 21our common friend.

(א) הפעיל: הבא-בוא (ב) הפעיל: הודיע-ידע (ג) התפעל: הצטער-צער (ד) הפעיל: הכנס-כנס
(ה) התפעל: הצטדק-צדק (ו) פעל: עורר-עור (ז) הפעיל: הקע-קע

לסבת בואי הנה איפה הנני ²מתאכסן ואם מעוני ³מפיק^א רצון ממני.
אחרי הודיעו בי נכון הוא לתקד בי ⁵בפעל ובדברים, ⁶יצוגני^ב לפני
רעיתו ובני ביתו ⁸ומיני^ג לסעד בביתו את הפעדה הבאה ויבקשני
¹⁰שאם אשה בעיר עוד זמן רב, אכבהו ¹¹שוב בבקורי. אם ¹²מטרת
בואי אליו אינה ¹³תברותית, אלא מסחרית, אז-על שאלתו: "במה אוכל
לשרתך?" "במה אוכל למצא חן בעיניך?" ¹⁴ארצה^ד את דברי ¹⁵ואציע^ה
לפניו את ¹⁶הענין.

17 בקור מסחרי.

המבקש אינו עבודה או ¹⁸משרה-אז-בבוא אל מי שהוא ואחרי
¹⁹התייצבו לפניו במקום: "מתכבד אני להתייצב לפני אדוני, שמי.נ.נ.",
יאמר: "מפי.נ. נודעתי". ²¹או "קראתי בעתונים, כי אדוני מבקש לבית
מסחר ²⁰עזרה, ²¹לבדל, ²²גזבר, ²³פנקסן וכיו, נא להודיעני את ²⁴התנאים,
ואם יהיו ²⁵נוחים, נאותים ורצויים בשבילי, נכון אני לקבל את המשרה.
בדבר ²⁶שרותי עד-עכשיו, הנני להראות את אדוני ²⁷תעודות והמלצות.
²⁸המעידות^ה על ישרי ²⁹וגאמנותי ³⁰חריצותי ³¹ומסירותי לעבודתי. הנני
עובד ³²במקצועי זה שנים אחדות וכבר ³³התמחיתי^ו בו. בבית המסחר
הגדול ... שמשתי שנים אחדות ³⁴בתור ... ³⁵והפקתי רצון מבדלי, גם
אדוני יהיה בטוח, כי אשתדל באמונה ובכל כחי אשתדל ³⁶לרקש-לי
אמונו ³⁷ושביעת רצונו". הבא לבקש אי-אנו עוד ותמיכה יאמר: "באתי
לבקש מאת אדוני, כי יואל ³⁸נא בטיבו הגדול ל ... אסירהתודה אדוני
לו על מעשהו זה ³⁹ובהודמנות הראשונה ⁴⁰אתאמי לגמול עליו במפעלו."

¹after the reason for my call ²I am staying ³whether I am satisfied with my lodgings ⁴to assist me ⁵by word and deed ⁶he presents me ⁷to his wife ⁸asks me ⁹to dine with him ¹⁰if I should stay ¹¹again ¹²object ¹³private ¹⁴mention ¹⁵lay before him ¹⁶business, matter ¹⁷a call on business ¹⁸situation ¹⁹after having presented himself ²⁰clerk ²¹secretary ²²cashier ²³book-keeper ²⁴conditions ²⁵acceptable ²⁶work, service ²⁷testimonials ²⁸bearing witness ²⁹trustworthiness ³⁰diligence ³¹zeal ³²line of business ³³already proved myself successful ³⁴as ³⁵and have gained my chief's esteem ³⁶to gain his confidence ³⁷at the first opportunity ³⁸I shall do my best ³⁹to show my gratitude.

א) הפעיל: הפק-פוק ב) הפעיל: הצג-יצג ג) הפעיל: הזמן-זמן ד) הפעיל: הרצה-רצה
ה) הפעיל: הצע-יצע ו) הפעיל: הודיע-ידע ז) הפעיל: העד-עוד ח) הפעיל: התמחה-מחה
ט) הפעיל: הואל-יאל

בקור חולים.

יְבִישׁ־חֵלָה אֶחָד הַמְּבָרִים, אֵלֶּךָ לְבַקֵּר אוֹתוֹ. וְשָׁנָם אֲנָשִׁים אֲשֶׁר בְּבוֹאָם אֶל הַחֹלָה ²יִקְוֶהוּ¹ בְּשֵׁאלוֹת ע"א עֲגֻנִים שׁוֹנִים³ הַמְּרַגְזִים⁴ וּמְשַׁבְּכִים אֶת דַּעְתּוֹ שֶׁל הַחֹלָה ⁵וּמְדַרְיָכִים אוֹתוֹ מְנוּחָתוֹ הַנְּחֻצָּה לוֹ מֵאֵד. אֲנִי, בְּבוֹאִי אֶל הַחֹלָה לְבַקְרָהּ, ⁶הֲנִי נֹזֵר מֵאֵד בְּדַבְּרִי, אֵינְנִי מֵאֲרִיךְ⁷ בְּשִׁיחְתִּי אִתּוֹ וְאֵינִי ⁸מְרַבֶּה⁹ בִּישִׁיבָה אֲצִלּוֹ. רַק, אַחֲרֵי הַתְּנַדְעִי לְשִׁלּוּמוֹ בְּמֵלִים: "מִה־שְׁלוּמָה אֲדוּנִי?" ¹⁰"הַחֹנֵק־לִי; הַהוֹטֵב־לִי; הַרְנוֹח לִי?" "מִה־הִיא ¹¹חַיֵּת דַּעְתּוֹ שֶׁל הָרוּפֵא?" "מִתִּי וְתִירִי לִי לְהַתְּחִלֶּךָ בְּחוּץ?" וְאַחֲרֵי כִּרְכִּי אוֹתוֹ בְּמֵלִים: "וְשִׁלַּח לִי ד' בְּמַהֲרָה רַפּוּאָה שְׁלָמָה" ¹²הֲנִי נִפְטָר¹³ הַיָּמָנָה.

¹²בְּקוֹר יְדִידוֹתִי.

בְּקוֹרִים יְדִידוֹתִיִּים, אֵינִם ¹³רְשָׁמִיִּים, בְּבַקּוֹרִים מִסְתָּרִיִּים: בְּפִגִּישָׁה הָרֵאשׁוֹנָה, הָרִינוּ מְבָרְכִים אִישׁ אֶת רַעְיוֹ בְּכִרְכַּת: "שְׁלוֹם!"; ¹⁴אֶפְרָר־טוֹב; בְּרַכַּת ד' עֲלֶיךָ!; ¹⁵אֶרֶב טוֹב!; שְׁבֶת שְׁלוֹם!; מוֹעֲדִים לְשִׁמְחָה, תְּכִיבוּ! ¹⁶וְיִמְתְּדוּעִים לְשִׁלּוּמָנוּ: "מִה־שְׁלוּמָה מִחֲמַדִּי? מִה־שְׁלוֹם בְּנִי בִיתְךָ? הַבְּרִיאִים וְשִׁלָּמִים הֵנִם?" הַתְּשׁוּבוֹת שׁוֹנוֹת הֵן: "תְּנִיָּה" ¹⁷מִצִּיָּן!; טוֹב מֵאֵד!; טוֹב; לֹא אֶרֶע!; ¹⁸מִמְצָע!; לֹא טוֹב!; ¹⁹רָעוּע!; וְאַחֲרָיִם אֲנִי ²⁰מְשׁוֹחָחִים עַל־אֲדוֹת דְּבָרִים שׁוֹנִים.

²¹הַצִּנָּה.

לְפַעֲמִים יִהְיֶה, שְׁבַח־בִּנְיָמִין נִמְצָא בְּתֵיבָה נִדְעָה²¹ לְחַבְרִי וְאִזְ אֲצִיג אוֹתוֹ בְּדַבְּרִים: ²²"הֲרֵשָׁאִי אֲנִי לְהַצִּיג אֶת הָאֲדוּנִים אִישׁ לְפָנֶי רַעְיוֹ! חַבְרִי מֵר בִּי וְיִדְרִי מֵר נִי" וְחַבְרִי יַעֲנֶה: "הֲנִי מִתְּכַפֵּד וְשִׁמְחָה

¹when an acquaintance falls ill ²trouble him ³exciting ⁴worrying ⁵and disturbing him ⁶I choose my words carefully ⁷and don't stay long ⁸I ask after ⁹are you feeling better ¹⁰ophlon ¹¹"take my leave" ¹²visit to a friend ¹³ceremonial ¹⁴good morning ¹⁵good evening ¹⁶ask after each other's health ¹⁷excellent ¹⁸middling ¹⁹bad ²⁰talk, chat ²¹introductions ²²allow me to introduce you to each other.

(א) הַפְּעִיל: הִקְפָּה-נִקְפָּה (ב) הַפְּעִיל: הִרְגִּז-רָגַז (ג) הַפְּעִיל: הִאָּרַךְ-אָרַךְ (ד) הַפְּעִיל: הִרְבֵּה-רָבָה (ה) הַפְּעִיל: הִיָּקֵל-קָלַל (ו) הַפְּעִיל: הוֹטֵב-טֵב (ז) הַפְּעִיל: הִתֵּר-נָתַר (ח) נִפְעַל: הִפְטָר-פָּטַר (ט) הַפְּעִיל: הוֹרַע-יָרַע

בזאתו¹ "געמדה לי הכריתך" "שמחתי מאד בהכירי־אֹתך" "תברתך געמדה עלי" וידידי משיב: "חן חן" "גם אני מתכבד" "גם מצדי"!

הַדְּבֹר לַנִּבְח³

בעברית, 'מאתמים את היחיד, כלמר: קשפונים אל היחיד, 'משתמשים במלה "אתה", ולא במלה "אתם". אולם⁶ לאדיבות, יוסיף⁵ המדבר לַגִּבֵּר את המלה: "אדוני" ולאשה את המלה: "גברתי": "בא-גא אדוני" "סורי גא גברתי" "יש המדברים לנבח "בלשון נסתר: "יבוא גא אדוני" "תסור גא גברתי"!

הַפְּרָדָה¹⁰

בהפְּרָדָה¹⁰ מאנשים זרים לי, ¹¹אודה להם על ¹²ההאָרְחָה (התקרבתי) ועל ¹³הסנים הנפוחות שהסבירו לי, ¹⁴אֶכְפֹּף (מעמאת קומתי לאות כבוד והוקרה, ואמר: "עלי להפּרד עכשו מכּם" ¹⁵; "קשה עלי פרידתכם, חיו בטוב ובנעימים" "מתכבד אני להפּרד" "מידידים וקרובים, נפרדים באפן פשוט, במלים: ¹⁶"להתראות" "שָׁלוֹם" "היו שָׁלוֹם".

דְּרִישַׁת שָׁלוֹם¹⁷

ברצותי, כי חברי ומסור בשמי דרישת שָׁלוֹם למשפחתו, אמר לו: "דְּרִשׁ גא בשמי. בשָׁלוֹם רעיתך (זוגיתך): "עדינתך; בשָׁלוֹם אביך, בשָׁלוֹם אחותך מרת שפּרה" והוא יענה אותי: "חן חן! את תפצה אמדא! בדבריה אעשה!"

1pleased to meet you 2same here 3saying thee and thou 4you say thee 5you use the word thou 6for politeness' sake 7to a man 8Madam 9in formal language 10leave-taking 11thank you 12hospitality 13kindness you have shown me 14I bow 15it is hard to say good-bye 16so long 17to send greetings.

(א) הפעיל: הוסף - יוסף (ב) נפעל: שהפ בפניוים. פָּרַד (ג) הפעיל: הורה - יורה (ד) הפעיל: הסביר - סבר (ה) קל: בָּפַף

פרק ב.

משפחה.

משפחתנו מרבית-נפשות היא: האב, האם, ארבעה בנים (ילדים, גערים, עלמים) ושלוש בנות (ילדות, נערות, עלמות). הזרי הם לאשורי הגדול, עוד בחיים. אבי הוא: "הבעל" של אמי החביבה ואמי היא אשה (רעיה) לאבי.

יובל החתונה.

החתונה שלהם, היתה לפני שלשים שנה. לפני חמש שנים, חגגנו את "חתנת הקסר" שלהם, ומקנה אני, כי⁵ נזכה לחג גם את "חתנת הזקב" (יובל החתונה). במלאת⁶ שנת החמשים למיום⁷ נשואיהם.

האחים.

שמי-אברהם, וביתנו¹ פנוני² בחגיגה³: פנוני. שם-משפחתי הוא: "בן-דוד". אני הנני הצעיר בביתנו. אחי יצחק גבה ממני⁴ משכמו ומעלה, ומבקר¹⁰ במכללה, אחי השלישי, משרת בקנות קרובי, ואחי הרביעי, והוא הפכור, מבקר בבית-ספר למסחר. הוא התאהב¹¹ בבת-דודתי¹¹ ומחזר אחריה, ואבי בקש מאת¹² השדכן נ. שימציא¹³ בעדו¹³ שדוך הגון (שידוך בו נכבדות).

¹has many members ²most happily for me ³the golden wedding ⁴silver wedding ⁵that we shall live to celebrate ⁶their marriage ⁷they called me ⁸by the petname of ⁹taller by a head ¹⁰university ¹¹makes love to her ¹²marriage-broker ¹³suitable match.

א: קל: חגג ב) קל שח"פ. מלא ג) פעל: עבר בבנויים. פנה: פנה ד) התפעל: התאהב-אהב
ה) הפעיל: המצא-מצא

הַתְּאָרְסוֹת.

אֲחֻזִּי הַגָּדוֹלָה ²וְהַיְפָהפִּיָּה תִרְצָה ³בְּמַעֲלָהּ מְאֹד לְבִיתָנוּ. אוֹדֵם
אֲחֵרֵי שְׁנָתִים תַּעֲזֹב אוֹתָנוּ לְגִמְרִי. לִפְנֵי רֶבַע שָׁנָה נִתְאָרְסָה ⁴לְעֵלֶם
גַּחְמֵד וְנִכְבֵּד. נ. נ. וְהָיָא: אַרוֹסָה. ⁵הָאָרוֹס שָׁלָה שְׁלַח לָהּ יְסַבְלוֹנוֹת: ⁶שְׁעוֹן
זָהָב ⁷וְחָרִיט-בֶּסֶת. בְּעוֹד חֹדֶשׁ תִּנְשָׂא⁸ וְתִקְרָא בְּשֵׁם מֵרַת- (נִבְרַת) נ. נ.
⁹הַמְיוֹעֵד לְהָיוֹת גִּיסִי, יִבּוֹא בְּכָל עָרֶב לְבִיתָנוּ. ¹⁰לְשִׁיחַ אֶת אַרוֹסָתוֹ וְאֶת
הַמְיוֹעֵד לְהָיוֹת חֲתָנִי, הוּא אָבִינוּ, ע"ד ¹²הַהֲבָנוֹת לְחֻתְנָהּ.

בְּנֵי הַבֵּית.

מִלְבֵּד בְּנֵי מִשְׁפַּחְתָּנוּ יֵשׁ בְּבִיתָנוּ: ¹³מִבְשָׁלָת, (מִבְּחָה), מִשְׁרָתָה.
¹⁴רֶבֶב, ¹⁵גִּנָּן ¹⁶וְשׁוֹעֵר, עַד לִפְנֵי שְׁנָתִים הָיְתָה לָנוּ גַם: ¹⁷"מִיָּנֶקֶת" שֶׁהִינִיקְהָ
אֶת אֲחֻזִּי. ¹⁸וְבַהֲנִמְלָהּ (נִשְׁאָרָה בְּבִיתָנוּ בְּתוֹר שְׂפָחָה ¹⁹וְאוֹמְנָת- (מִחֻנָּת)
שְׁאֻמְנָה) אוֹתָהּ ²⁰וְמִפְלָה בָּהּ.

בְּחֻצְרָנוּ יֵשׁ ²¹בְּלִבְלָב בְּשֵׁם "נִבְחָן", ²²חֲתוּל, ²³אֲנָקוֹר, ²⁴זְמִיר, ²⁵פֶּרָגִיָּה
²⁶וְתָפִי, ²⁷הַמִּפְטָפֵט מִלִּים אֲחֵדוֹת ²⁸וְיִמְחָקָהּ (קוֹלוֹת ²⁹וְהַבְּרוֹת שׁוֹנִים).

שָׁב וְשָׁבָה.

הַשָּׁב שְׁלִי, הוּא אָבִי אָבִי הָיָה בֶן מִזִּבִּים (פֶּר אֲבָהָן) ³¹וְתוֹרָנִי
(פֶּר אוֹרִיָּן), ³²שֶׁהִתִּיחַשׁ ³³בְּ"סִפְרֵי תִּיחַם" שְׁלֹו ³⁴לְצִאֲצָאֵי דוֹד הַמִּלָּה.
אֲשֶׁתּוֹ, הִיא הַשָּׁבָה שְׁדִי, הָיְתָה אִשָּׁה צִדְקָתָהּ וְשִׁנְיָהּ ³⁵שְׁבָקוּ תִּיִם לְכָל
חַי לִפְנֵי עֶשְׂרֵי שָׁנִים. אָבִי אָמִי וְאִמָּהּ הִחֲתֵן וְהִחֲתָנָתָהּ שֶׁל אָבִי, עוֹדֵם בְּחַיִּים.
ד' יֶאֱרִיץ וְיִמְדֵּם! ³⁶וּסְמוּכִים הֵם אֶל שְׁרָתָן אֲחֵירֵי אָבִי הוּא דוֹדוֹ מְרֻדִי.

1getting engaged 2lovely 3is very useful 4for good 5to a charming young
man of an excellent character 6bridegroom 7bridal presents 8 a gold watch
9a silver bag 10my future brother-in-law 11to talk to 12preparations 13cook
14coachman 15gardener 16porter 17wetnurse 18and after she was weaned
19nurse 20and looked after her 21doggie 22eat 23sparrow 24nightingale 25finch
26parrot 27prattles 28and imitates 29divers voices and phrases 30grandfather
and grandmother 31student of the Bible 32tracing his descent 33genealogy
34descendants 35died 36they live with.

(א) הַפְּעִיל: הוֹעֵל-יָעַל (ב) נִפְעַל: הִנְשָׂא-נָשָׂא (ג) הַפְּעַל: הוֹעֵד-יָעַד (ד) הַפְּעִיל: הִינִיק-יָנִיק
(ה) נִפְעַל: הִגְמִיר-גָּמַר (ו) קָל: אָמֵן (ז) פָּעַל: תִּמָּה-תָּקַה

אבותי הזקנים קוראים לי יגד ולאחותי נכדה. לבן אחותי² הנכירה קוראים: "שליש", ומקנים הם לראות גם את יקרבע.

קְרוֹבִים.⁵

יש לי גם דודים ודודות רבים. בניהם ובנותיהם הם קרובי (שארי). מבֹלֵם חֲבִיבִים עליו: הבר־דוד "חיים" והבת־דוד "רבקה". דודי נחום הוא⁷ שפול, כי כל בְּנֵי מִתוּ⁸ בְּדָמִי וּמִיָּהֶם.

אַלְמָנָה.

דודתי שפֶּרָה נְתַאֲלָמָנָה (היתה לאלמנה). לפני שלש שנים. בְּנִיָּה הם יתומים ואומרים קדיש⁹ לְתַקוֹן נַשְׁמַת אֲבִיהֶם¹⁰ ה"נפטר". ודודתי שרה¹¹ נְתַעֲנָנָה (היתה לענונה). כי בעלה עננה¹² (עזבה) מבלי שוב אליה עוד. אבי ואמי קוראים לה גם בשם: אַלְמָנָה־חַיָּה.

אִם חֲרָנָה.¹²

דודי יצחק¹³ חֲשׂוֹד־בְּנִים הוא. דודי ישראל היה שנים רבות "אלמן" ולפני חדשים אחדים נשא לו אשה שְׁנִיָּה¹⁴ הדביקה מאד בְּבָנִים הַחֲזָרִים שֶׁלָּהּ: רחצת, מחנכת, מְטַלְטֶלֶת,¹⁵ מְדַדֶּה¹⁶ וּמִשְׁנָתִי¹⁷ אותם;¹⁸ מספיקה להם בְּגָדִים,¹⁹ וּלְבָנִים,²⁰ מְטַלְיָאָה²¹ את הבגדים הקרועים, מכבֶּסֶת.²¹ ומְקַחֶצֶת ומְטַפֶּלֶת בָּהֶם לֹא כְּאִם־חֲרָנָה אֲלָא כְּמוֹ²² אִם־חֲרָנָה. שרה אחות אמי. היא הִיבָמָה (גיסה) שֶׁל אֲבִי עֹדְנָה בְּתוּלָה (פְּנוּיָה). ראובן אחי אבי. הוא הָגִים שֶׁל אֲמִי עֹדְנֵנוּ²⁴ דִּנְקִי,²⁵ וּמְבַכֵּר אֶת הַרְיוֹקוֹת עַל־²⁷ חַיִּי הַמְּשֻׁפָּחָה.

¹grandson ²elder ³great-grandchild ⁴the ~ fourth generation ⁵relations
⁶cousin ⁷childless ⁸in the flower of their youth ⁹for the good of his soul
¹⁰the deceased ¹¹was deserted ¹²the stepmother ¹³childless ¹⁴who is very fond
of ¹⁵carries them about ¹⁶teaches them to walk ¹⁷sings them to sleep ¹⁸sees
to ¹⁹linen ²⁰mends ²¹irons ²²like their own mother ²³sister in law ²⁴bachelor
²⁵he prefers ²⁶bachelordom ²⁷to family-life.

(א) פֶּעַל: עָנָן (ב) פֶּעַל: טַלְטַל-טוֹל (ג) פֶּעַל: יָדָה, יָדָה (ד) פֶּעַל: יִשְׁנִי-יִשְׁן (ה) הַפְּעִיל: הַסְפִּיק - סָפַק
(ו) הַפְּעִיל: הִטְלָא - טָלָא

בְּנֵי הַדּוֹר בַּמִּדְוֹתֵיהֶם.

דודי ודודתי ועקב ולאה, שמחים מאד בבניהם.² הבריאים והאיתנים, פי תלמידים חרוצים, בנים צייתנים וילדים מנמסים הם. שארי יצחק ורבקה געצבים⁵ מאד על בניהם, פי מלבד שהם חולנים⁷ והורים הם גם רעים, עצלנים, רשלנים,⁸ עקשנים,¹⁰ גסים ועזיפנים;¹² נזהגים קפדה בבעלי החיים הביתיים ואין כן¹³ לתעלוליהם.

נשואים.

אם אחותי שושנה תנשא לארוסה נ. נ. (נסקה) לי עוד גים ולחורי-החתן. שושנה תהיה אחרי נשואיה לאבות הפעל נ. נ.¹⁵ בלה, וקראה להם בשם: ¹⁶הם והמות. שמח אני מאד לנשואין הקלו: אוהב אני מאד את החתנה, את הנומרים: את הכנר המעביר¹⁸ את הקשתניות על גימי הכנור²¹ המתוחים לארפו על המרפב-הפנדה, את המחציר בחצוצרתו, את המתופף בתפו, את המצלצל בצלצלו, את האבוב-החילה, את המחלת, את הנבל, את הפסנתר²⁹ בפננענעים ושלז, את הצלצל, את השנבור ואת הבטנון המוציא קולות³⁴ עביבים; אוהב אני את המחולות (הרקודים), וביחוד את הגלגול; אוהב אני את החפה בארבע³⁵ ההבלנסאות, את החתן עם השושבינים, את מרק-הזהב, את האורחים הקרואים, את הכדחן⁴² בחרונותו, בבדיחותיו⁴⁴ ומהתלותיו,⁴⁵ ואחרון אחרון חביב: את הדבשן. ביום החפה לבושה הארוסה בשמלה לבנה,⁴⁸ וההינומה שעל ראשה⁴⁹ מעטרה⁵⁰ בזר פרחים ופס; באזניה עגילים מבריקים,⁵¹ על ידיה צמידים, על אצבעותיה טבעות ובהן

1equalities 2healthy and strong 3dutiful 4well-behaved 5grieved about 6sickly 7pale 8lazy children 9slatternly 10disobedient, obstinate 11rough, rude 12cruel to animals 13misdeeds 14son-in-law 15daughter in law 16father-in law and mother-in-law 17musicians 18violinist 19bow 20string 21stretched 22bridge 23performer on the violin 24kettle-drummer with his kettle-drum 25cymbalum-player with his cymbalum 26flute 27zither 28harp 29piano 30keys 31cymbalum 32mandoline 33bass-viol 34gruff 35dances 36waltz 37poles 38best man 39golden soup 40invited guests 41buffoon 42improvised verse 43jokes 44sarcasms 45last not least 46honeycake 47white frock 48bridal veil 49crowned 50garland of lovely flowers 51sparkling earrings 52bracelets 53rings.

(א) גפעל: העצב-עצב (ב) גפעל: הוסף-וסף (ג) הפעיל: העבר-עבר (ד) פעל: עטור-עטור (ה) הפעיל: הבק-פרק

יִמְשְׁבֻצוֹת, אֲבָנֵי-מַלּוּאִים³ וְלִגְרוֹתֶיהָ יַעֲנֵק, כָּל הַדְּבָרִים הַלֵּלִי, נְעִימִים וְחִבִּיבִים עָלַי מְאֹד, אֲמִי כָּבֹד לְמִדָּה אוֹתָהּ⁵ בְּרַבְת־הַגְּדוּלָּתָהּ⁶ הַפְּרִשְׁת־חִלָּה מִהַעֲסָה⁷ מְלִיחַת הַבָּשָׂר וְיִתֵּר הַדִּינִים שְׁאֵמִי⁸ נִזְהַרְתָּ בָּהֶם מְאֹד.

בְּרִית מִלָּה⁹ וּפְדִיּוֹן הַבֶּן.

לְאָחִי הַכָּבִיר נִזְלַדְתִּי, שְׁנֵתַיִם יָמִים אַחֵר גִּשּׁוּאִיו, בֶּן חֲנַן וְיִפְהָ¹² אִזְרָא לַיּוֹם הַשְּׁמִינִי הָיָה¹³ לַיִל הַשְּׁמוֹנִי, וְלִדִּי הַחֲדָר¹⁴ בָּאוּ אֶל בֵּית¹⁵ הַכְּרִית לִקְרֹא "קְרִיאַת שְׁמַע", וְשֵׁם חֲזָקָה לָהֶם¹⁶ הַמִּיּוֹלָדָת: "וְיִסְכְּרִיזוּת, בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי הָיְתָה בְּרִית־הַמִּלָּה: נָשִׂים כְּבוֹדוֹת מְלַבְּשׁוֹת בְּגָדֵי-חַג, נִשְׂאוּ אֶת¹⁸ הַרְדֵּי-הַנִּזְלָד, וְכָרוּךְ בְּכֹר, לְבֵית הַכְּנָסָה²⁰ לְהַכְנִיסוֹ: בְּבְרִיתוֹ שֶׁל אֲבִיהֶם אָבִינוּ; שֵׁם הָיָה הַכָּסָא שֶׁל אֱלֹהֵינוּ²¹ מְצַעֵר יִפְהָ, אָבִי הָיָה²² הַמְּכַנֵּס וְאֲמִי הָיְתָה הַמְּכַנְסָה, הָרַב הַיִּשְׁיֵשׁ הָיָה²³ הַפְּגָדָק, "הַשׁוֹחֵמ" הָיָה הַמּוֹהֵל²⁴ וְהַפּוֹרֵעַ פְּרִיעָה וְהַדִּין²⁵ הָיָה הַמּוֹצֵץ-^(כַּעַל מְצִיצָה), דּוּדֵי בָרוּךְ אֶת הַבְּרִכּוֹת, וְאַחֲרֵי שֶׁקִּרְאוּ²⁶ לַיּוֹנֵק שֵׁם הַשִּׁיבוֹת אוֹתוֹ אֶל אִמּוֹ הַיּוֹלָדָת, אַחֲרֵי עֲבוּר שְׁבוּעוֹת אֲחֵדִים הָיָה פְּדִיּוֹן-הַבֶּן: נֶאֱסַפּוּ קְרוֹאִים רַבִּים, וְאָחִי²⁷ אָבִי הָעוֹלָל, פָּדָה אֶת בְּנוֹ, בְּתַמּוֹת²⁸ הַמַּשָּׁה שְׁקָלִים לְשִׁמְעוֹן הַבֶּן הַקָּר בְּבִיתָנוּ.

טִיב הַיֶּלֶד.²⁸

הַיֶּלֶד הוּא עֹכְשׁוֹ בֶּן עֶשֶׂר שָׁנִים.²⁹ שׁוֹכֵב גָּדוֹל וְנָעַר³⁰ מְשַׁלַּח הוּא, מְתַרְוֵעַ עִם³² קְנָדָסִים³³ וּמַחְצִיף³⁴ פָּנָיו גַּם בְּלִפְנֵי אָבִיו,³⁵ תְּנִיפּוֹת וְהַגְּעוּתוֹ

¹set ²with stones, ³and round her neck ⁴necklace ⁵ blessing of the light ⁶gift of the dough ⁷salting of the meat ⁸values ⁹circumcision ¹⁰buying off the firstborn ¹¹a dear child ¹²eve ¹³vigil ¹⁴father of the child ¹⁵midwife ¹⁶honeycakes ¹⁷sweets ¹⁸the tender baby ¹⁹wrapped in his pillow ²⁰to enter him into the covenant ²¹bearer ²²godfather ²³the one who lays bare ²⁴the one who sucks the wound ²⁵the father of the baby ²⁶the child's character ²⁷naughty boy ²⁸rough ²⁹he associates ³⁰with bad boys ³¹he is impudent ³²to ³³reproving and scolding.

(א) נָפַעַל: הִזְהַר-זֶהָר (ב) נָפַעַל: הוֹלֵד-יֶלֶד (ג) הַפְּעִיל: הַכְּנָס-כְּנָס (ד) הַפְּעִיל: הַצַּע-יָצַע (ה) הַפְּעִיל: הִשָּׁב-שׁוֹב (ו) קָל: שִׁדּוּם בְּכַנּוּיָם, קָתָן (ז) הַפְּעִיר: הַחֲצִיף-חֲצָף

אינן מועילות. גם המקל והרצועה לא פִּעְלוּ אֶת הַפְּעֻלָּה הַרְצוּיָה. הִלָּד אינו חֹפֵץ לִמְבֹּל עָלָיו מְרוֹת כָּל שְׂהִיָּא. יַעֲקֹשׁוּ, סְרָבֵן, פִּזְרֹן (בִּזְרֹן) וְלִקְקֹן הוּא: כָּל אֲגוּרָה הַנִּתְּנָתָא לֹא מְרִיצָהָ הוּא אֶל הַחֲנֻנִי בְּאִגְזִים, בְּסִבְרִיּוֹת, בְּחֵרוֹב וּבְשֹׂאֵר פְּרִי-מִגְדִּים, וְלֵם עִם כָּל זֶה חֲבִיב, הוּא מָאָד עַל כָּל מִשְׁפַּחְתָּנוּ בְּשָׁבִיל הַתְּרַצוּתָא וְחִנּוּפָתָא.

בר מצוה.

בְּעֵד שָׁנָה תִּמְלֹאנָה לִי שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה; אֲחִיָּה לְבֶר-מִצְוָהוּ וְאִנְיָחָר תַּפְלִין. אָבִי הַזְּמִין אֶצֶל הַ"סוֹפֵר" וְזָג תַּפְלִין וְאֲחִיתִי הַגְּדוֹלָה וְרִקְמָה לִי תֵינִק בְּשָׁבִילִן. אָבִי יַעֲשֶׂה לְכַבּוּדִי חֲגֵי-מִשְׁפָּחָה, כִּי בְיוֹם הַהוּא אֲחִיָּה גַם אֶת הַלֵּדָת שְׁלִי הַקְּרוֹאִים יִבְיָאוּ לִי תְשׁוּרוֹת רַבּוֹת, וְחֲבֵרִים וּמִפְרִים רַבִּים יִבְיָאוּ לְכַרְכְּנִי בְּבִרְכָּה מְלִבְכָּת.

חֲמַת.

עֲדֶר-רֵאִיָּה הָיִיתִי כְּמוֹת עָלִי דוּדֵי זַי. רֵאִיתִיו בְּגִסִּיסָתוֹ וּבִיצִיאַת הַנִּשְׁמָה, פָּנָיו הָיוּ מְשֻׁנִּים וּמוֹזְרִים. בְּנִי סָפְקוּ בַּפִּסִּים וּבְכוּ בְּרִמְעוֹת שְׁלִישׁ. אַחֲרֵי הַ"מִּתְהַרָּה" הִלְבִּישָׁהוּ תְּכָרִיכִים לְבָנִים, הִנִּיחָהוּ עַל הַ"מִּטָּה", וּבִסְהוּי³⁰ בְּאֶרֶג שְׁחֹר שְׁ"מִגְדֹּד" סָרְקוּ עָלָיו, נוֹשְׂאֵי הַמִּטָּה הָיוּ קְרוֹבֵינוּ, אֶל הַ"בְּיָוִה" בָּאוּ כְּמַעֲט כָּל אֲנָשֵׁי הָעִיר לְמַגְדֹּל וְעִדְקָסֹן: "נִבְרִים נָשִׁים וְטָשָׁה, לִפְנֵי מִטָּתוֹ (אֲרוֹנוֹ) הִלָּךְ הַשֶּׁמֶשׁ וְקִפְסָה בִידוֹ וַיִּקְרָא: "צִדְקָה תַצִּיל מִמּוֹת" וְהַמְלִיִּים וְזָרְקוּ לְתוֹכָהּ תְּרוּמוֹת וּנְדָבוֹת. בְּבוֹאֵנוּ לְבֵית-הַקְּבָרוֹת (חֲצֵר־הַמּוֹת) (בֵּית עוֹלָם), (בֵּית מוֹעֵד לְכָל חַי) הִנִּיחָהוּ בְּ"אֶהֱל", וְרַב הָעִיר הִסְפִּיד אוֹתוֹ. אַחֲרֵי הַהִסְפִּיד הוֹרִידוּהוּ אֶל

1are no good 2and the whip 3desired effect 4no government whatever
5obstinate child 6meddler 7spendthrift 8sweet-tooth 9penny 10rolls it 11to the
grocer's 12nuts 13carob-pods 14dainties 15because of his sweet temper and
his flattery 16ordered 17a pair 18embroidered 19bag 20family festivity 21birthday
22many presents 23with best wishes 24eye-witness 25death-throes 26altered
and terrible 27rung their hands 28weeping bitterly 29washing 30shrouds
31with a black cloth 32embroidered 33funeral 34men 35small children 36box
37threw 38gifts 39mortuary 40funeral speech.

(א) נִפְעַל: הַתְּנִי-נָתַן (ב) הִפְעִיל: הָרַץ-רוּי (ג) הִתְפַּעַל: הִתְרַצָּה-רָצָה (ד) הִפְעִיל: הִנֵּחַ-נָּתַן
(ה) קָרַח-חָנַן (ו) פִּעַל: בִּפְסָה-כִּסָּה (ז) הִפְעִיל: הוֹרִיד-יָרַד

ה'קבר" הברוי ובקטיתמת הגולל והדופק, אמרו בגני את "קדיש-היתום" הראשון. בשובנו הביתה, הגישה לנו אחותי כוס מים³ לנטילת ידים; הדתתי אשת המנוח עליו השלום (נשמתו עדן, זכרו לברכה) ובניה ישבו⁵ "שבועה" ויהיו לאבלים. במלאת "שלושים" יום למותו הצבינו⁶ על קברו מצבה של שיש ועליה חרותות המלים הללו: "פ"נ (פה נטמן) הנדיב והשוער מר... ביום... בשנת... ימתקו לו רגבי עפרו" "תנצב"ה" (תהא נשמתו צרורה בצרור החיים). יש אשר ימות האיש במיתת עצמו (מיתה טבעית). ויש המית¹⁰ במיתה הטובה (מיתה משנה).

הצואה¹¹

בצואה שכתב לביתו, חלק את הירשה לירשים הקטנים, שאחד מהם היה עדן¹² מחתל בחתולים¹³ ושובב בערישה. את אבי¹⁴ מנה¹⁵ לאפטרופוס על עזבונו¹⁶ עד מלאת ימי בגרותם.

נוסחאות שיחה.

הדתי ילדה אתמול¹⁷ תאומים ושניהם מתו תכה אחר הלידה. אחותי¹⁸ הקשתה¹⁹ בלדתה. שני רופאי-נשים (מלדים) ושתי מילדות²⁰ טפלו בה.

ברית המילה²¹ נדחתה²² על פי מצות הרופא, לשמונה ימים. פי הכירט בילד²³ סמני מחלה. הוא צוה: לרחץ את הילד בכל יום בפושרים²⁴ ולעצב אבריו היטב היטב.

אחותי נתגרשה מבעלה על ידי שליח, שהביא לה את הגט (ספר-בריתות) מאמריקה²⁵ (ארצות-הברית). הדתי²⁷ הפילה נפל.

¹into the open grave ²and after the closing of the coffin ³for washing our hands ⁴of the deceased ⁵days of mourning ⁶marble gravestone ⁷are engraved ⁸the noble benefactor ⁹may he rest in peace ¹⁰sudden death ¹¹last will ¹²in swaddling-clothes ¹³lying in his cradle ¹⁴was appointed guardian ¹⁵for the inheritance ¹⁶until their coming of age ¹⁷twins ¹⁸gave birth with difficulty ¹⁹gynecologists ²⁰did their utmost ²¹was put off ²²signs of illness ²³in tepid water ²⁴blind up ²⁵bill of divorce ²⁶United States of America ²⁷miscarried.

(א) הפעיל: הצב-יצב (ב) קל: מות (ג) פעל: מנה-מנה (ד) הפעיל: הקשה-קשה (ה) נפעל: הדחה-דחה (ו) הפעיל: הכר-נכר (ז) הפעיל: הפל-נפל

לגשואי אחותי שלחתי מבִּרְקָךְ שֶׁל בְּרָכָה, וְבוֹ הָיָה כְּתוּב: "מִפְּנֵי
סָבָה בָּלָתִי צְפוּיָה מֵרֹאשׁ אֵינִי יָכוֹל, לְדַאֲבוֹנִי הַגָּדוֹל, לָבוֹא וּלְהַשְׁתַּתֵּף" ^(א)
בְּשִׁמְחַתְךָ הַיְקָרָה לִי.

הִנְנִי מְבַרֵּךְ אוֹתְךָ וְאֵת בְּחִירְךָ בְּבִרְכַּת "מִזֵּל טוֹב". יְהִי רָצוֹן שְׁתֹּזְבוּ
לְבָנוֹת אֶת בֵּיתְכֶם עַל הַרְרֵי צִיּוֹן וִירוּשָׁלָּיִם. הִידָד!

אֶת אַחוֹתֵי הַצְעִירָה בְּרָכָתִי ⁵לְהַגִּיל אַרוּסָיָה בְּבִרְכָּה זוֹ:
"מִזֵּל טוֹב לָךְ אַחוֹתִי הַחֲבִיבָה! וְתֵּן ד' שִׁקְשָׁרְכֶם. יְהִי ⁶בִּרְקִימָא,
וְיִשְׁאִיפוּתֵיכֶם וְתִקְוֹתֵיכֶם ⁸תִּתְנַשְׁמָנָה בְּאַרְצִנִּי הַיְפָּה."

בְּמוֹת אִשָּׁת אַחִי שֶׁלַּחְתִּי לוֹ ⁹מַלְגֶּרֶמָּה שֶׁל נֶחֱמָה. ¹⁰בְּנִסְפָּה זֶה:
"הַרְיִנִי מִשְׁתַּתְּךָ בַּצְעִירָה הַגָּדוֹל ¹¹וּבִיגוּנָה הָעֲמֵמָה. ¹²בְּעִבּוּדָה פּוֹרִיָּה
לְטוֹבַת עַמִּנִּי ¹³הַנִּדְבָּה וְהַנֶּעֱנָה תִּנְחַם!"

הַגִּיל. נִסְחָאוֹת שִׁיחָה.

— בְּמָה יָמִי שָׁנִי חִיָּדָה? — בֶּן בְּמָה שָׁנִים אָתָּה?
— קָרוֹב לְשִׁבְעִים; קָרוֹב לְגִבּוֹרוֹת (בֶּן שְׁמוֹנִים) אֲנִי; בְּעוֹד חֲדָשׁ
תִּמְלֵאנָה לִי חֲמִשִּׁים; שְׁשִׁים; שִׁבְעִים... שָׁנָה; מָרָם מָלֵא לִי. זֹאת הִיא
שִׁיבָה טוֹבָה.

— בַּת בְּמָה שָׁנִים הִיא חֲבֵרְתְּךָ?
— לִפְנֵי חֲדָשׁ יָמִים מָלְאָה לָּהּ שָׁנַת הָעֶשְׂרִים.
— רְאוּ, מַה צְעִירָה הִיא!
— "קוֹמְתָה אֵינָה לְפִי מִסֵּפֶר שְׁנוֹתֶיהָ.
— בֶּבֶן שְׁלֹשִׁים יְהִי! אֵינִי חוֹשֵׁב אוֹתוֹ ¹⁵לְקַבֵּיר מֵאַחֲיוֹ.
— הוּא בָּא בְּיָמָיו, בְּשָׁנִים, צָעִיר לְיָמָיו תִּהְיֶה; ¹⁶יְעוֹל יָמָיו הוּא.
— הִיא עוֹמֶדֶת ¹⁷בְּמִבְחָר שְׁנוֹתֶיהָ.

¹wire ²because of an unforeseen hindrance ³to my sorrow ⁴the man of
your choice ⁵to her engagement ⁶durable ⁷and your wishes ⁸may be fulfilled
⁹wire of condolence ¹⁰wording ¹¹in your terrible sorrow, bereavement ¹²in
fruitful work ¹³for our crushed and afflicted people ¹⁴her figure ¹⁵older
¹⁶young ¹⁷in the prime of life.

— הוא מת ¹באביב (בדמי) ומיו. ²מפרפר הוא בין החיים

והמות.

— ³מראהו אינו עונה בו כי בן שלשים הוא.

— הוא ⁴בן גילי; ⁵צעיר ממני.

— ⁶שיבה זרקה בי; ⁷שערותי מלבינות^(א). זקנה קפצה עלי בליעת.

— פחו עיני את; ⁸אני במתניי. ⁹שירייו. ¹⁰עוד לא גם ליחו ולא

⁹בקהתה עינו.

— ¹⁰צעיר כמדהו ¹¹יוזקוק למשקפים!

— ¹¹עבן הנה הוא!

— ¹²לפי יצרניותו — בן שלשים הוא.

— הוא לא ¹³גתבגרה עדין; בוגרת היא.

— ¹⁴תקמן חזה כבד ¹⁵הגיע (ב) לפרקו.

— ¹⁵ביתם לשנותיו ¹⁶קפח; ¹⁷נגם (גמד) הוא.

— ¹⁸בימי שחרותי (בימי חרפי); ¹⁹בילדותי; ²⁰בגערותי; ²¹בבחרותי;

בזקנותי הנה הדבר.

¹In the flower of his youth ²hovers between life and death ³his looks
⁴he is my age ⁵old age came to me suddenly ⁶my hair grew grey. ⁷there
is strength in his loins and his muscles still ⁸the marrow in his bones is
not dried up yet ⁹his eyes are undimmed ¹⁰he wants eyeglasses already
¹¹full of life ¹²to guess from his intelligence ¹³of age ¹⁴is already fit for marriage
¹⁵for his age ¹⁶he is tall ¹⁷dwarf ¹⁸in my youth.

(א) הפעיל: הלכן - לבן (ב) הפעיל: הגע - נגע

פָּרָק ג.

¹הדירה.

בֵּית וּחֲלָקָיו.

אֲנִי גַר בְּבֵית הָרִי. הַבֵּית שֶׁלָנוּ נִמְצָא בְּרָחוֹב נ., וּמִסְפָּרוֹ—שְׁלֹשִׁים וְחֲשֵׁעָה. ²הַקִּיר הַקֶּדְמִי (הַחֲזוֹת) מְקֻשָּׁם ³בְּקַשְׁטִים אֲרִיכֵלִיִּים, לְכָל אֲדִיזְמָה יֵשׁ ⁴גִּזְזִימָה.

הַגֵּג וְהַעֲלִיָּה. ⁶

הַגֵּג הָעֲשׂוּי ⁸רָעָפִים הוּא ⁹מְשֻׁפָּע וְלֹא ¹⁰שָׁטוּחַ. בְּרֹאשׁ הַגֵּג קָבוּעַ ¹¹בְּלִירָעַם, ¹²הַמִּגֵּן אֲשֶׁר לָנוּ בְּפָנֵי הָרָעַם, מְסָבִיב לַגֵּג יֵשׁ ¹³מִזְחִילָה, שֶׁלְתוֹכָהּ יוֹרְדִים מִי־הַנְּשָׁמִים ¹⁴וְהַשְּׁלָגִים מִן הַגֵּג, וְיוֹצֵאִים ¹⁵אֶת־הַדָּךְ הַמְרֻזָּבִים (הַצִּנּוֹרוֹת) הַנִּמְצָאִים ¹⁶בְּשֻׁפְלוֹי הַגֵּג, בַּגֵּג יֵשׁ ¹⁷מִזְחִילָה, אֲשֶׁר אֹרֵךְ הַיּוֹם ¹⁸יִחְדָּד בְּעָרֶם.

בֵּיתָנוּ הוּא בָּעֵל שְׁתֵּי דִיזְמוֹת, מְלַבֵּד הַדִּיזְמָה הַתַּחְתּוֹנָה, תַּחַת הַגֵּג יֵשׁ עֲלֶיהָ, בָּהּ ¹⁹שׁוֹמְחִים אֶת הַלְבָנִים הַמְקַבְּסִים ²⁰וְהַרְטָבִים לִיבֻשָּׁם.

¹the lodgings ²the front - ³is decorated with architectonic ornaments ⁴storey
⁵balcony ⁶roof ⁷attics ⁸tiles ⁹slanting ¹⁰flat ¹¹lightning-rod ¹²that protects us
¹³eaves-gutter ¹⁴snow ¹⁵through the pipes ¹⁶neckgutter ¹⁷garret-windows
¹⁸pours in ¹⁹they hang up (spread) ²⁰the wet linen.

א הפעיל: הִגְזִיזְנוּ. — ב פעל: בָּבְסוּ-בָבְסוּ. — ג פעל: שָׁרְפוּ בָבְנוּם. יבש-יבש.

המרתף.

תחת הדיוטה התפתחה יש מרתף² מרות, בפעל תאים רבים: 'תא' הדלקי שבו נמצאים עץ⁵ ופחמי אבן; תא-הירקות, ששם⁶ טומנים להדרה⁷ תפוחי-אדמה, בצל⁸, גזר⁹, כרפס¹⁰, תזרת ועוד; תא-היין, בו עומדים מלבד¹² הפקבוקים המפקקים, שבהם שמור¹³ היין-נשן בן שנים אחדות, גם חביות יין. התא הזה נעיל תמיד¹⁴ במנעול ובקית. במרתף נמצאת¹⁵ גם המכסה, שבה כובסות המכבסות, פסע בחדש את לבנינו¹⁶ המזדמנים והמלכלכים. מן המרתף עד העליה, חלים¹⁷ במעלות (מדרגות, כבשים) ובצדיהן¹⁹ מסעדים. בבתי עשירים יש²⁰ מסכות, המנפות²¹ ומששלות²² בכח החשמל.

הדלת.

דלת ביתנו געולה תמיד. כל הרוצה להכנס, ירחם בפעמון (במצודה) וקבוע אצל הדלת, ובשמענו את הצלצול הננו פותחים אותה. רק לאבא ולאמא יש²⁴ פתחת ומפתח, לפתח בהם את הדלת ואינם צריכים לצלצל²⁵.

החדרים.

בשנכנסים¹ דרך השער, באים²⁶ למבואה, שלארבה²⁷ משני עבריה, יש דלתות לדירות (מעונות שונים) שונות. מעוננו הוא²⁸ בן תריסר חדרים: מרקלין, חדר-אורחים, פרזודור (מסדרון), חדר-אכל, חדר-משכב (חדר-מטות, קיטון), חדר-עבודה, ממבחה³⁰ (מבשל, חדר-בשול)

1the cellar 2roomy 3with many compartments 4compartment for fuel, coalcellar 5coal 6keep 7potatoes 8onions 9carrots 10parsley-root 11horse-radish 12corked bottles 13old wine 14under lock and key 15laundry 16our dirty linen 17steps 18banisters 19lift 20which is worked 21by electricity 22presses the bell 23skeleton-key and key 24ring 25hall 26on both sides 27consists of a dozen 28drawing-room 29kitchen.

א נפעל: המצא-מצא — ב הפעל: הנה-נוח — ג פעל: שלשל-שלשל — ד נפעל: הכנס-כנס

יִמְזוּהָ, רִחְצָה (בִּנְיָה) וְכֹה אֶמְבִּטִי⁴ וּמְקַלְחַת, שְׂבָדָם אָנוּ מִתְרַחֲצִים בְּכָל עֶרֶב־שָׁבַת (אַחֲרֵי הַרְחִיצָה, מוֹצֵיאִים)⁵ אָנוּ אֶת הַפִּימִם דֶּרֶךְ הָאֲבִיק, שְׂבָאֵמְבִטִי⁶; חֲדָר־יָלְדִים לִשְׁעִשׂוּעִים, חֲדָר־יָלְדִים לִשְׁנָה וְעוֹד. בְּכָל דְּיוֹטָה יֵשׁ⁷ מִחֲרָאוֹת (בְּתִי־כֶסֶף). בְּדִיוֹטָה הַתְּחַתּוֹנָה בְּמִבְּזָאָה. יֵשׁ גַּם מִרְפֶּסֶת⁸ (אֶבְסִדְרָה), וּבִימוֹת הַחֲמָה שׁוֹתִים אָנוּ בָּהּ טָה, כָּל חֲדָרֵינוּ מוֹאֲרִים⁹ בָּאוֹר אֶלְקֶטְרוֹנִי (חֲשֻׁמְדִי), וּבְכָל חֲדָר יֵשׁ¹⁰ רִקְמִית לִירֵק בָּהּ.

חֲלוֹנוֹת וְתֵרִיסִים¹¹

לְחֲדָרֵי בִיתֵנוּ יֵשׁ חֲלוֹנוֹת גְּדוֹלִים. לְחֲדָה מְצִיגִים¹² אָנוּ¹³ בְּמִלְבָּנוֹת. גַּם¹⁴ חֲלוֹנוֹת־כְּפּוֹלִים בְּנֵי שָׁלֹשׁ¹⁵ שְׁמֻשׁוֹת (וְנוֹנִיאוֹת), וְתֵרִיסִים. בְּקִימוֹנֵנוּ יֵשׁ לְחֲלוֹנֵנוּ גַם¹⁶ וִילָאוֹת (מַסְבִּים) מִתְקַפְּלִים¹⁷ שְׁמֻשׁ־לְשָׁלִים וּמְרִימִים¹⁸ אוֹתָם. בְּדִיוֹטָה הָעֲלִיזָה יֵשׁ לְחֲלוֹנוֹת גַּם¹⁹ סוֹרְגִים (שְׂבָכוֹת). לְכָל חֲלוֹנוֹת יֵשׁ²⁰ כְּלָבוֹת²¹ וּמַסְחִיטִים²² לְרַבָּם בָּהֶם אֶת הַחֲלוֹנוֹת וְתֵרִיסִים, וְרוֹחֲנִים (מְהָרִית, אֲשֶׁנְּבִים)²³ לְרוֹחַ אֶת הַחֲדָרִים, אֶת הַתֵּרִיסִים²⁴ מְגִיפִים²⁵ עֶרֶב, וּבִבְקָר מְרִימִים אוֹתָם.

הָרְהִיטִים²⁶

הָרְהִיטִים בְּבִיתֵנוּ יָפִים מְאֹד. בְּחֲדָר הָאוֹרְחִים יֵשׁ²⁷ צִפְתָּה (דֶּרֶגֶשׁ) וְכֶסֶף־רְפוּדִים²⁸ בְּנִעְרֶת־פִּשְׁתִּים, וּמַחְפִּים בְּחִפּוֹי שֶׁל קְטִיפָה וּמִשְׁרֵי־דַמְשֶׁק. עַל הַדֶּרֶגֶשׁ שְׁמִיחַ שְׁמִיחַ, שְׂבָקְצוֹתָיו יֵשׁ²⁹ מִפְּרָחוֹת³⁰ הַטְּבּוֹת וְיָפוֹת; עַל הָרִצְפָּה³¹ הַמְּחַטְבָּה (הַמְּרִצְפָּה)³² מְבָלְאוֹת אוֹ³³ הַמְּכִינֶת³⁴ חֲרָבִינִים³⁵ וְעַל הַקִּירוֹת תְּלוּיִם³⁶ תְּמוֹנוֹת שְׁמֻנוֹנוֹת³⁷ וְצִלְמוֹנִים, מַעֲשֵׂי יָדֵי־

¹pantry ²bathroom ³bath ⁴shower-bath ⁵outlet ⁶play-room ⁷W. C's, lavatories ⁸veranda ⁹corridor ¹⁰spitton ¹¹shutters ¹²casements ¹³double windows ¹⁴panes ¹⁵in our bedroom ¹⁶blinds ¹⁷that you let down and draw up ¹⁸bars ¹⁹cramps ²⁰handles ²¹to fasten ²²bars for airing ²³to air ²⁴you close ²⁵furniture ²⁶sofa ²⁷upholstered chairs ²⁸with oakum ²⁹covered with velvet or damast ³⁰tassels ³¹colooued ³²floor ³³parqueted ³⁴parquetry ³⁵inlaid ³⁶carpets are laid ³⁷oil-paintings ³⁸landscapes.

(א) הַפְּעִיל: הוֹצֵא יָצָא (ב) הַפְּעִיל: הוֹרֵא־אוֹר (ג) הַפְּעִיל: הִצִּיג יָצַג (ד) הַתְּפַעֵל: הִתְקַפְּלָה (ה) הַפְּעִיל: הִסְרִים הָרִיס (ו) פָּעַל: הִתְחַרְחְרוּ הִתְחַרְחִיתִי (ז) הַפְּעִיל: הִנֵּחַ גִּוּחַ (ח) פָּעַל: בִּידֵּבֶר.

1 צירים אָמנים, הַנְתוּנִים בְּתוֹךְ 2 מִסְגְּרוֹת מְזוּבֹת, בְּכָל בֶּקֶר 3 מִחֲבֻטָּה
הַשְּׁפָחָה אֶת הַפְּרָבִידִים 4 בְּמַחְבֹּט, 5 מְאַבְּקֶתָּ (א) וּמְנַקֶּהָ (ב) אוֹתָם, גַּם 6 פֶּסֶסֶנִתָּ
עוֹמְדֵי שֵׁם, שָׁעַל 7 מְנַעֲנְעוּ אֹנֹן 8 פּוֹרְטִים, אֶל 9 הַסִּפּוֹן תְּלוּיָה 10 נְבִירָשֶׁת
(פִּמוֹט) בַּעֲלַת חֲמֹשֶׁת 11 תְּקִינִים חֲשֵׁמְלִיִּים, וְעַל 12 סִפֵּי הַחַדְוָנוֹת 13 עֲצִיצֵי-
פְּרָחִים וְפִים, הִרְהִיטִים בַּחֲדָר־אֶבְלָנוּ הֵם: 14 יַעֲיֹץ-אֶדְוִן, בְּשִׁשְׁמוֹבִים אוֹרְחִים
עַל שְׁלֻחָנָנוּ, הִנֵּנוּ מוֹצִיאִים אֶת 15 הַחֲמוּרִים מִן הַשְּׁלֶחָן 16 הַמִּתְפָּרֵק
וּמִפְּרָקִים (א) אוֹתוֹ, וְאַחֲרֵי הַסֻּעָדָה הִנֵּנוּ 17 וּזְקָפִים אוֹתוֹ, עַל הַשְּׁלֶחָן מִנְחָתִי
תָּמִיד 18 מִפָּה וְעָלֶיהָ: 19 יִשְׁבִּיל, קִימוֹנִי פָּשׁוּט: בּוֹ עוֹמְדִים מִשְׁתַּעֲיִן אֶרְוֶן-לְיִלָּה
וְבוֹ 20 תָּרָף; שְׁלֶחָן אֶרְוֶן לְבָגָדִים 21 וְשְׁלֶחָן-רַחֲצָה, שָׁעַל 22 מִסְמָתוֹ עוֹמְדִים:
23 מִשְׁכָּלָה, 24 בֶּדֶה, 25 בֹּסֶם, 26 נִמְלָחָה 27 וְלֶפֶס לְסַבּוֹן: 28 רָאִי, 29 בּוֹרָסָה, 30 שִׁרְשִׁיף
31 וְכִסְאֶקְלִיעַ, 32 מִצְעֵי רֶךְ מָאֹד: אֲנִי יִשְׁוֶה (א) עַל 33 מְזוֹן-קִפְצִי" (עֲנִיִּים
יִשְׁנִים עַל 34 מְזוֹן-קֶשֶׁו) שָׁעֲלִיו מְנָחִים 35 סְדִינִים 36 וְשִׁמְכוֹת מְחִימוֹת,
37 לְמִרְאֵשׁוֹתִי פְּסָדִית 38 וְלִמְדֻלוֹתִי מְנָח 39 בְּרַב מְנוּצוֹת-אֹנֹן, הַכָּרִים
מִצְפִּים 40 בַּצִּפּוֹת (א) כְּסוּיִים) נִקְיוֹת, אֲצֵל הַמִּטָּה 42 רַבּוֹד מְרַבֵּד.

43 הַסִּקָּה.

בַּחֲדָה-מִסְקִים (א) כָּל הַחֲדָרִים, 44 לְפָנִים הַסִּקָּנוּ 45 בְּתַנְנוּרֵי-בִרְזֶל
וְרַעֲפִים, וְעַכְשָׁיו יֵשׁ לָנוּ 46 הַסִּקָּה-מְרֻבֵּזִית: בְּמִרְתָּף מִסִּיקִים 47 בְּלִבָּם,
48 וְהֵחֵם וְהָאֹד (קִיטָר) מִתְפָּשְׁטִים 49 הִרְרָף הַצְנוּרוֹת בְּכָל הַחֲדָרִים, לְפָנֵי

1painters 2gold frames 3bents 4with a carpet beater 5dusts 6piano 7keys 8we
play on 9ceiling 10chandelier 11with five electric lamps 12windowsill 13fine
flowerpots 14oak 15boards 16that can be taken to pieces 17put it together
18tablecloth 19doiley, table-centre 20vase 21washing-stand 22slab 23basin 24jug
25glass 26jug 27soap-dish 28glass, mirror 29arm-chair 30stool 31basket-chair
32my bed is very soft 33spring-mattress 34straw-mattress 35blankets 36quilt
37at the head a pillow 38on myleot 39a down-pillow 40pillow-cases 41sheets
42a rug is spread 43heating the rooms 44formerly 45iron or tile stoves 46central
heating 47boiler 48heat and steam 49through the pipes.

(א) פֶּסֶל: אֶבֶן-אֲבָב (ב) פֶּסֶל: גִּבֵּה-נִקְהָ (ג) פֶּסֶל: פֶּרֶק פֶּרֶק (ד) הַפֶּסֶל: הַנְּתִיבִית-קֵל: יִשְׁוֶן
(ה) הַפֶּסֶל: הַמִּתְקַנֵּם

ביתנו יש גן יפה ובו: יערונות (תלמים) פרחים ועצי-פרי.² השבילים (המשעולים) והשדרות מרצפים³ בקצין.⁴

בִּדְרוֹת.⁵

⁶המעונות שונים הם: העשירים גרים⁷ בדיכלים (ארמונות, בירגיות), והעניים דרים⁸ בסכות; ⁹האמידים קונים להם בתים, והאביונים ¹⁰גרים בדרות: הם ¹¹שוכרים להם בתים, ומשדמים¹² למשכיר: "שכר-דירה" בכל חדש; ¹³קבעו: חצי שנה¹⁴ וילמפרע, אם השוכר חפץ ¹⁵לעקור את דירתו, עליו להודיע זאת לבעל ביתו וזמן-מה לפני עקירת דירתו. ¹⁶הדירים משכירים¹⁷, לפעמים, ¹⁷חדר מרהט ¹⁸לרנק והוא: ¹⁹דיוור, הדירים רנקים משלמים, מלבד תשלומי החדש, גם ²⁰דמי שרות ונקיון, יש רנקים השוכרים להם דירה, ריקה והם ²¹מרהטים²² אותה. המעונות שונים הם: יש ²²נגובים ויש ²³מחובים, יש ²⁴אפלים ויש ²⁵אורים, יש ²⁶מרוחים ויש גם ²⁷צרים.

אכסניה.²⁸

אנשים זרים ²⁹מתאכנים³⁰ באכסניה (מלון, פנדק), מחיר החדרים הוא: לפי ³⁰טיב החדר ³¹והקומה שבה הוא נמצא.

¹flower-beds ²paths ³and the avenues are strewn ⁴with gravel ⁵taking lodgings ⁶there are lodgings of different kinds ⁷in palaces ⁸live in huts ⁹people who are well off ¹⁰live in hired flats ¹¹they hire ¹²rent to the land-lord ¹³quarter ¹⁴beforehand ¹⁵to change his lodgings ¹⁶the lodgers ¹⁷furnished room ¹⁸to bachelors ¹⁹lodger of a tenant ²⁰for service and cleaning ²¹furnish ²²dry ²³damp ²⁴dark ²⁵light ²⁶comfortable, roomy ²⁷uncomfortable ²⁸the hotel ²⁹stay ³⁰depends on the quality ³¹and on the story.

(א) פעל: רצת-רצח (ב) קל-גור (ג) פעל: שלם-שלם (ד) הפעיל: השכר-שכר (ה) פעל: רהט-רהט (ו) התפעל: התאכסן-אכסן.

פרק ד.

שיחה.

— יבגם!

— שלום!

— שלום וברכה!

— ¹במודעה, אשר הופיעה^א אתמול בעתון, נאמר, כי יש בביתו דירה² פנייה³ דירת-משפחה, העומדת להשכר.^ב האוכל^ג לראות עתה את^ד המעון?

— בבקשה, יבא אדוני אתי ואראהו.^ה המעון הוא בדיוטה השניה.
— אני מבקש^ו אמנם דירה בדיוטה הראשונה, אבל אם הדירה בקלל מרחוק ותשביעני^ז רצון, לא אשים לב לחסרונה זה...^ח המדרגות צרות. זה חסרון גדול בעיני.

— המדרגות הן לא רבות וגם לא מוגעות.^ט כי הן נחלקות לשלש^י מחלקות בקל^י יציע, פאשר יעניו ראות. המדרגות^{יב} מוארות בעילה^{יג} באור חשמלי.

— אבל אנכי לא^{יד} הספגתי^{טז} לגור בדיוטות גבוהות. גם עכשיו במעט לא נותרה^{יז} בי נשמה^{יח} במטפסי על המדרגות הצרות.

¹advertisement ²empty ³family flat ⁴flat, lodgings ⁵story ⁶prefer ⁷stairs
⁸narrow ⁹tiring ¹⁰landing ¹¹story ¹²lighted ¹³electric light ¹⁴i am not used
¹⁵to live ¹⁶when I climbed.

א הפעיל: הופע-ופע ב נפעל: שה"פ שבר ג קל-יכל ד הפעיל: הראה-ראה ה פעל:
בבר-בבר ו הפעיל: השבע-שבע ז פעל: יגע-יגע ח הפעיל: הסבן-סבן ט נפעל: הותר-
ותר י פעל: טפס-טפס.

— הנה יהמסדרון!
 — הוא קטן מעט, אבל יש בו די אויר ואור.
 — זהו ²האולם. הוא שמש לדברים הקדמים גם ³למברקלין. הנה
 הוא רואה: הוא די מרנח לקבלת אורחים.
 את האמת אני לך, אדוני, כי אני שוכר דירה לשם קבלת
 אורחים, כי אם לברחתי אני. לא איש רעים אנכי. לכן היתי מסתפק ⁴
 גם באולם קטן מזה. העקר אצלי, ⁵שחדר-עבודתי וחדר-משכבי יהיו
 גבתי ⁶הספון, מרבי האויר, נגובים ובלתי קרים, כי בחדר ⁷רמב לא
 אעבד ולא אישן.

— לדבר הזה אל ידאג, אדוני. ישאל את כל גרי ביתי ושכני
 ויגידו לו, כי מעונות יבשים וחמים כמעונות ביתי, ⁸וקרי-המציאות הם
 בעירנו. פה ⁹חדר-אכל מיוחד. הפתח מימין מוליך ¹⁰אל המטבח, הפתח
 משמאל-אל ¹¹הקיסון והפתח בתוך-אל חדר יפה, שהיה לדבר הקדמ:
 יללשכה ולאדוני יוכל לשמש: לחדר-עבודה.

הקיסון מוצא חן בעיני ביוחד-עין כי הוא מפנה ¹²אל החצר השקטה
 ולא אל הרחוב ההומה. ¹³אף זה עקשיו הנני משים ¹⁴לב והנני מוצא חסרון
 באולם: שאין אלא ¹⁵גזוזטרה אחת על גרו.

— לפי דעתי תספיק ¹⁶גזוזטרה אחת לכל חדר. פה ¹⁷בניה קטנה על
 יד הקיסון. אולי יאבה ¹⁸לשים עין על המטבח, על ¹⁹המזוזה, על ²⁰המרתף
 ועל ²¹המחסן לעץ ²²ולפתמי אכן?

— לא, אדוני; אני ממחה לבדיקה כזו. זהו ²³מקציען של
 הנשים. מחר תבוא אשתי עמי ²⁴לבדק את המעון עוד פעם, ואם ²⁵יבשר
 גם לה, אז נוכל ²⁶לבצע את העסק. אבל ידע, אדוני, כי שכר המעון
²⁷שנקב במודעה רב מאד מכדי ²⁸שויו.

¹hall ²large room ³drawing-room ⁴my comfort ⁵society man ⁶study ⁷bedroom
⁸ceiling ⁹damp ¹⁰rarity ¹¹dining-room ¹²kitchen ¹³bedroom ¹⁴office ¹⁵balcony
¹⁶bathroom ¹⁷pantry ¹⁸cellar ¹⁹store room ²⁰coal ²¹expert ²²ladies' business
²³look at ²⁴if it pleases her ²⁵finish ²⁶that was fixed ²⁷value.

(א) הפעיל: הגד-גד (ב) התפעל: הסתפק-ספק (ג) הפעיל: הוליך-ילה-הלך (ד) התפעל: הפנה-
 פנה (ה) קל: הודה-דמה (ו) הפעיל: השם-שום (ז) הפעיל: הספק-ספק (ח) קל-אבה.

— וְשַׁעַר הַדִּירוֹת עָלָה מְאֹד בַּשָּׁנָה הַזֹּאת, בְּכֹל זֹאת אֲשַׁכְּרֶהוּ לִי
 אוֹלִי² בְּהִנָּחָה קְטַנָּה.
 — עַל דְּבַר הַשָּׂכָר נִדְבַּר מֵחֵר; בִּי בְמִקְרָם תִּסְבְּרִים אִשְׁתִּי³ לְבַחֲיָרָתִי.
 לֹא אֲבִיחָה⁴ לְהַתְנַפֵּחַ* לֹא תִעָלֶת, בֵּינֵתָם שְׁלוֹם! לְהַתְרָאוֹת לְמֵחֵר!
 — סְלִיחָה! אֲדוֹנִי שָׁבַח אֶת⁶ עֶרְדְּלִיו וְאֶת⁷ מְטָרִיתוֹ⁸ בְּפֶרֶז וְדוֹר.
 — תּוֹדָה יִרְבֶּה! אֲמַנָּם אֲפָשָׁר לְהַפִּיר⁹, בִּי הִנְנִי עֹבֵשׁ וְ⁹מְבַדֵּר קִצָּת.
 שְׁלוֹם!

¹pride ²reduction ³my choice ⁴to discuss ⁵use ⁶goloshes ⁷umbrella ⁸anteroom
⁹absent-minded.

(*) הַתְּפִעַל: הַתְּנַפֵּחַ יִקְבַּח (ב) הַתְּפִעַל: שְׂדֵי'פ. נִכְר.

פרק ה.

המטבח.

שיחה.

שרה: ²ערב טוב, דודתי הנקברה!
 הדודה: שנה טובה, ³בת-אחות יקרה!
 שרה: באתי אליך, דודתי הטובה ⁴במשאלה ועירה, והנני ⁵מרשה
 לי, ⁶להביע^א מראש את תקנותי, שלא ⁷תשיבי^ב את פני ריבם.
 הדודה: כן, שרה! ⁸בהפני-לב ⁹אשתדל^ג למלא את בקשתך.
 שרה: הלא יודעת את, כי לאמי הטובה ¹⁰נקעה אזורעה ¹¹מקנה
 הרופא ¹²נגם אותה בגגם ואסר עליה ¹³להזיז^ד בידה אף ¹⁴זיו
 כל שהוא. הוא מביע אמנם את תקנותי, שאחרי שני ירחים
¹⁵תרפא^ה, ותוכל לעבוד בידה ¹⁶במקנסי, אולם עד הרפאה,
 צריכה אני ¹⁷בתור בקירה, לנהל את ¹⁸משק הבית ולהיות
¹⁹רסוקנת. אבל ²⁰אודה^ו ולא ²¹אבוש^ז, כי הבשול והאפייה זרים
 לי לגמרי, כי אמי הטובה ²²פגקה אותי מפער, ולא נתנה
 אותי גם ²³ל"הגנים"^ח יד במים קרים. ולכן באתי אליך, דודה

1the kitchen 2good evening 3dear niece 4a little favour to ask 5I beg 6express
 7that you will not refuse me 8with pleasure 9I shall do my best 10,11her arm
 was dislocated 12put it in plaster of Paris 13to move 14ever so slight (a move-
 ment) 15she will be cured 16as before 17as the elder 18housekeeping
 19housekeeper 20I own 21and am not ashamed 22spoiled me 23to put my
 hand into cold water.

א הפעיל: שם הפעל. נבע ב הפעיל: השב-שוב ג התפעל: השתדל-שדל ד הפעיל:
 הזי-זוז ה הפעיל: הרפא-רפא ו הפעיל: הודה-ידה ז קל-בוש ח הפעיל: הבגס-בגס.

אָהוּבָה, ¹יִשְׁתְּאוּ אֵילִיָּא נָא בְּמוֹבֶךָ ²לְהוֹדוּתֶינִי: אֵיךְ ³מִכְשִׁירִים
אֶת הַמֶּאֱכָלוֹת וְאֵיךְ מִבְשָׁלִים אוֹתָן.

תְּדוּדָה: טוב. אוֹלָם אֲמַרְי לִי רֹאשׁוֹנָה, אֵיזוֹ ⁴בִּירָה יֵשׁ בְּמִבְשָׁלָה שְׁלָכֶם,
כְּלָמֶר: לְאֵיזוֹ ⁶דְּלֶקֶךְ מִכְשֶׁרֶתִי בִּירָה, אִם לְעֵצִים אוֹ ⁸לְפֻחָמִים.
שָׂרָה: לָנוּ שְׁנֵי מִמְבָּחִים: ⁹מִמְבָּח־קִיץ ¹⁰וּמִמְבָּח־חֶרֶף. בִּירָה
שְׁבִמְמִיב־הַקִּיץ ¹¹נִסִּיקָה בְּעֵץ וּבִירָה שְׁבִמְמִיב חֶרֶף -
בְּפֻחָמִים.

¹²הַבְּעֵרֶת אֵשׁ בְּבִירָה.

הַדְּדוּדָה: בְּהוֹת, שְׁעוֹמְדִים אָנוּ כְּעַת בְּחֶרֶף - אֲמַר לָךְ, אֵיךְ תִּתְנַהֲגִי
בְּמִמְבָּח־הַחֶרֶף: רֹאשִׁית כֹּל תִּהְיֶה ¹³תֵּבֶת־הַפֶּחֶם מְלֵאָה תָּמִיד
פֶּחֶם, ¹⁴שְׁכָבִים ¹⁵וְקִיסָמִים; וּבְחֶפְצֶיךָ לְהַבְעִיר אֵשׁ, עַל־יָד־רֹאשׁוֹנָה
¹⁶לְגִרָה בְּמִגְרָפָה אֶת ¹⁷הָאֶפֶר וְהַרְמֵץ ¹⁸הַצָּבוּר בְּבִירָה, לְשִׁים
אח"כ בְּפִיָּה שְׁכָבִים אֲחֵדִים ¹⁹מְבוּלִים בְּנֶפֶט, לְמַעַן ²⁰הָאֲחִיז
בָּהֶם אֶת הָאֵשׁ, וּלְהַבְעִירָם ²¹בְּנֶפְרוֹר; ²²בְּהִתְלַקַּח (בְּהִתְלַבּוֹתִי)
הָאֵשׁ צְרִיכִים ²³לְפָרֹךְ אֶת הַפֶּחֶם ²⁴בְּפֶרֶךְ ²⁵לְפִלְחִים קְטָנִים וְלְשִׁים
אוֹתָם, לְבִלִי ²⁶הַשְׁחִירֵם (פֶּחֶם) אֶת הַיָּדִים, ²⁷בְּיָעָה עַל הָאֵשׁ.
בְּהַסְנִיקָךְ בְּעֵץ ²⁸תַּעֲמִמִי גִחְלִים לוֹחֲשׁוֹת בְּשָׂבִיל ²⁹הַמָּחֶם
³⁰הַיִּזְרָה (מְגִהָה).

¹will you be good enough ²to teach me ³how to prepare ⁴hearth ⁵kitchen
⁶fuel ⁷suitable ⁸coal ⁹summer-kitchen ¹⁰winter-kitchen ¹¹we burn ¹²lighting
a fire ¹³coal-box ¹⁴chips of wood ¹⁵splinters ¹⁶to shovel ¹⁷ashes and embers
¹⁸heaped ¹⁹soaked in oil ²⁰to kindle ²¹with a match ²²when the fire burns
²³to break up ²⁴coal-hammer ²⁵into bits, small lumps ²⁶so as not to blacken
²⁷on the shovel ²⁸you must prepare glowing embers ²⁹tea-urn, samowar
³⁰smoothing-iron.

א) הַפְּעִיל: הוֹאֵל - יֹאֵל ב) הַפְּעִיל: הוֹרָה יִרָה. ג) הַפְּעִיל: הַכְּשֵׁר - כְּשֹׁר ד) הַפְּעִיל הַכְּשֵׁר - כְּשֹׁר
ה) הַפְּעִיל: הִסְקֵם - נִסֵּק ו) הַתְּפַעֵל: הִתְנַהֲגָה ג) קָל: שׁוּם ח) הַתְּפַעֵל: שְׁדִיפ. לָבָה
ז) הַפְּעִיל: שְׁדִיפ. שָׁחַר י) פְּעַל: עִפְסָם - עָפְסָם.

הַכֶּשֶׂת יִרְקוֹת, בָּשָׂר וְדָגִים וּבְשׂוּלָם.

לִפְנֵי הוֹדִיעִי אוֹתָךְ אֵת אֲפֹן הַבְּשׂוּל, עָלֶי לְהַעִיר אוֹתָךְ, כִּי ³תִּבְחִינִי (א) בֵּין כָּל־בָּשָׂר וּבֵין כָּל־חֶלֶב לְכָל תִּבְּוֹאִי לַיָּד ⁴תַּעֲרוּבֶת בָּשָׂר וְחֶלֶב, וְכִי יִדְּךָ תִּהְיוּנָה תָמִיד נְקִיּוֹת וְלֹא ⁵מִסְאָבוֹת. וּבְדַבֵּר הַבְּשׂוּל עָלֶיךָ לְדַעַת, כִּי אֵת ⁶תַּפּוּחֵי הָאֲדָמָה, ⁷הַקֶּשֶׂת, ⁸הַגָּזָר, ⁹הַצִּנּוֹן, ¹⁰הַפָּגְלָה וְהַפֶּלֶק ¹¹הַקּוֹלֶפִּים בְּסָבִין אוֹ ¹²גִּירָדִים בְּמַגְרֶדֶת; אֵת ¹³הַבֶּצֶל ¹⁴מִפְּקָלִים, אֵת ¹⁵הַמַּלּוּחִית, ¹⁶הַקָּרוֹב ¹⁷וְהַכְּרוּבִית ¹⁸פּוֹרְמִים, אֵת ¹⁹תַּרְמִילֵי הַפּוֹלִים ²⁰מִפְּרָכִים (ב) וּבִירָדִים מִדָּם אֵת ²²תַּרְמִילֵי הָעֵדִשִׁים; אֵת הָאֲגֻזִּים ²⁸מִפְּצָחִים ²⁴בְּמַפְצָע (אֵת ²⁵הַקֶּלֶפָה ²⁶וְהַסִּירָה זֹרָקִים ²⁷וּבַתּוֹךְ ²⁸מִשְׁתַּמְשִׁים) (ג) וְאֵת ²⁹הַיִּרְקוֹת הַקָּשִׁים מִמּוֹגִים בִּידֵּים, אִם בְּרֻצּוֹנָךְ לְבָשָׁל דָּגִים, עָלֶיךָ לְגַרֵּד אֵת ³⁰הַקִּשְׁקִשׁוֹת מֵעַל עוֹרָם וּלְהוֹצִיאָם מִהֶם אֵת ³¹הָאֲגִידִים, ³²הַקָּרָבִים וְאֵת הַשְּׁלֹחַפוֹהַ, ³³לְנִתְחָם לְנִתְחָם וּלְשִׁימָם ³⁴בְּמַרְחֶשֶׁת, לְעֻקַּת בָּה מִים חֲיִים ³⁵וּלְשִׁפּוֹת אֵת הַמַּרְחֶשֶׁת עַל ³⁶הַכִּיָּהִם לְבְשׂוּל. אֵת ³⁷הַמָּרִים ³⁸מִקְפִּיאִים וַיְהִיָּה לְקַפְּאוֹן, ³⁹לְתַבֵּל אֵת הַדָּגִים ⁴⁰מִשְׁתַּמְשִׁים בְּפֶלֶל; אִילָם עָלֶיךָ ⁴¹לְקַתְּשׁוֹ ⁴²בְּמַכְתֵּשׁ ⁴³הַדֶּקֶה הַיָּטִב, עַד שֶׁלֹּא ⁴⁴יִשְׁתַּיֵּר (אֵת ⁴⁵הַגָּרָר אֶחָד הַקָּשָׁה ⁴⁶לְהַתְּמַסֵּם) ⁴⁷וּלְהַתְּעַרֵּב ⁴⁸בְּצִיר, בְּחַפְצָךְ ⁴⁹בְּדָגִים מִמְּלֵאִים עָלֶיךָ, רְאוּשָׁנָה, ⁵⁰לְשִׁשׁוֹ מֵעַלֵּיהֶם אֵת עוֹרָם, ⁵¹לְגַרֵּם אֵת הַבָּשָׂר, לְעַרֵּב בּוֹ ⁵²פְּתוּתֵי פֶכֶסֶם, לְפָרְמוֹ בְּקוֹפִיץ וּלְמַלֵּא אֵת הָעוֹר ⁵³בְּפֶרֶמָה הִיא

¹cooking ²way of cooking ³you must distinguish ⁴mixing ⁵dirty ⁶potatoes ⁷turnips ⁸carrots ⁹black radishes ¹⁰radishes ¹¹pare, peel ¹²grate ¹³onions ¹⁴peel ¹⁵salad ¹⁶cabbage ¹⁷cauliflower ¹⁸cut in pieces ¹⁹pod ²⁰open ²¹you pick out ²²lentils ²³cracks ²⁴nut-cracker ²⁵shell ²⁶skin ²⁷kernel ²⁸is used ²⁹is softened ³⁰scales ³¹gills ³²guts ³³cut in pieces ³⁴frying-pan ³⁵put ³⁶on the fire (hearth) ³⁷the sauce ³⁸is made into jelly ³⁹for flavouring ⁴⁰pepper ⁴¹to pound ⁴²mortar ⁴³very fine ⁴⁴remain ⁴⁵corn ⁴⁶soluble ⁴⁷and to mix it thoroughly ⁴⁸sauce ⁴⁹stuffed fish ⁵⁰skin ⁵¹chop ⁵²bread-crumbs ⁵³mincemeat.

(א) הַפֶּעִיל: הִבְחִין - בָּחַן (ב) פָּעַל: פָּרַךְ - פָּרַךְ (ג) הַתְּפַעֵל: הִשְׁתַּמְשִׁי - שִׁשׁ (ד) הַפֶּעִיל: הוֹצֵא - יָצָא (ה) הַפֶּעִיל: הִדְרִיךְ - דָּקָה (ו) הַתְּפַעֵל: הִשְׁתַּיֵּר - שָׁרַיָּה. מְכַסֵּם.

בִּשְׁחַפְצָה אֶת לְבַשָּׁל בֶּשֶׂר: עֲלִיף לִקְנוֹתוֹ ¹בְּאַטְלִי, לְשִׁמּוֹ
²בְּמִשְׁרֵית, ³לְשִׁרְתוֹ ⁴בְּמִים חֲצִי שָׁעָה וְלִמְלַח אוֹתוֹ בְּמִלַּח עַל ⁵הַמִּמְלַח.
 וְאִם בְּרִצּוֹנָה לְהַכִּיף אֶת ⁶הָאֲרוֹחָה מִבֶּשֶׂר-עוֹף, עֲלִיף, מִזֶּבֶן ⁷מֵאֲלִיו, לְשַׁחַט
 אֶת הָעוֹף אֵצֶל הַשּׁוֹחֵט, ⁸לְמַרוֹט אֶת ⁹הַנּוֹצוֹת, ¹⁰לְחַרֵּךְ (לְהַכְהִיב) אוֹתוֹ.
¹¹לְעִשׂוֹתוֹ, ¹²לְשִׁרְתוֹ בְּמִים, לְמַלְחוֹ בְּמִלַּח, וְאַחֲרֵי ¹³שְׁהוּתוֹ בּוֹ שָׁעָה,
 לְהִרְיוֹחַ ¹⁴בְּמִים; מִפְּשִׁיטִים מֵעֲלָיו, אַח"כּ, אֶת הָעוֹר הַשֶּׁמֶן ¹⁵לְהַתְּקָה, אֶת
¹⁶הַשֶּׁמֶן הַמִּתְּקָה ¹⁷נוֹתְנִים, אַחֲרֵי ¹⁸הַצִּטְטָנוֹ, לְתוֹךְ כָּלִי, וְאֶת ¹⁹הַדְּדוּלִים
 (הַשּׁוּיִסְקִים) אוֹכְלִים; ²⁰מִבְּתָרִים אֶת הַבֶּשֶׂר ²¹בְּסִינְ חֲדָה, ²²לֹא קָהָה וְלֹא
 פְּגוּמָה, לְבְּתָרִים וְשָׁמִים אוֹתָם ²³בְּקִדְרָה (בְּסִיר בְּפִרּוֹר) אוֹ ²⁴בְּאֶלְפָס,
²⁵וְלִצְלִיָּה: ²⁶בְּמַחְבֶּת (מִשְׁרֵת), ²⁷עַל שְׁפֹד אוֹ ²⁸בְּמִרְחֶשֶׁת; ²⁹וְיִצְקִים לְתוֹכָם
³⁰מִים זָכִים וְהִיוּ ³¹לְמָרָק, שְׁמֵתָבִלִים אוֹתוֹ אַח"כּ ³²בְּתַבְלִין: בָּצֵל מִפְּקָל,
 גִּזְרֵי תַפּוּחֵי-אֲדָמָה ³³וּפְטָרִיזִין קְלוֹפִים, וְיִשׁוּפְתִים אֶת הַסִּיר ³⁴בְּבִית
 הַשְּׁפִיתָה שֶׁל הַבִּירִים לְבַשָּׁל. ³⁵בִּשְׁרֹתָהּ הַמָּרָק ³⁶וּבַעֲבוּעִים גַּעֲשִׂים ³⁷
 צְרִיכִים ³⁸לְהַעֲבִיר אֶת הַזֹּהֶמָה ³⁹בְּבִיר-זֹהֶמָה, ⁴⁰לְבָחוּשׁ אוֹתוֹ (לְהִגִּים)
 בְּבִחֶשֶׁה (מִבְּחֶשֶׁה) ⁴¹וְלִטְעוֹם לְפַעֲמִים אֶת ⁴²הַנְּזִיד, לְמַעַן דַּעַת, אִם ⁴³מִעֲמֹ
 מְלִיחַ אוֹ ⁴⁴תַּפֵּל, ⁴⁵מִצֵּים אוֹ ⁴⁶פְּגִים, מֵר אוֹ מְתוּק. בְּחַפְצָה לְדַעַת, אִם
 הַתְּבָשִׁיל כָּבֵד ⁴⁷מֵאֲמָק דִּי צִרְפוֹ, עֲלִיף לְלַגּוֹ אֶת הַבֶּשֶׂר ⁴⁸בְּמִזְלָג, וְאִם
⁴⁹הוּא רַךְ, אוֹת הוּא כִּי מִבָּשָׁל הִנֵּהוּ. הַקִּדְרוֹת תַּהֲיִינָה תְּמִיד מְכֻסּוֹת ⁵⁰

1at the butcher's shop 2soaking-tub 3to soak it 4salting board 5meal
 6pluck 7the feathers 8to singe it 9to prepare it 10to soak it 11after it has
 remained in it 12for melting 13the melted fat 14after it has cooled 15the
 greaves 16you cut 17with a sharp knife 18not blunt and not jagged 19into a
 pot 20or into a saucepan 21for roasting 22pan 23on the spit 24or into the
 frying-pan 25you pour into it 26clear water 27soup 28with flavour (spice)
 29pared persley-root 30and put the pot 31on the fire-hole 32when the soup
 boils 33and bubbles come up 34to take off the foam 35with the foam-ladle
 36to stir it 37and sometimes to taste 38the dish 39its taste 40unsalted 41savoury
 42tasteless 43as tender as is ought to be 44with a fork 45and if it is soft.

(א) קָל: שְׁד"פ. שְׂרָה (ב) הַפְּעִיל: שְׁד"פ. בּוֹן (ג) הַפְּעִיל: הוֹבֵן-בֵּין (ד) קָל: שְׁד"פ. שְׁהָה
 (ה) הַפְּעִיל: הִרְיוֹחַ (ו) הַפְּעִיל: הִתְדַּף-גִּתְדִּי (ז) הַתְּפַעֵל: שְׁד"פ. צָנַן (ח) נִפְעַל: הִעֲשָׂה-עָשָׂה
 (ט) פָּעַל: בִּפְהַ-בִּפְהָ.

¹בכסויים, השומרים על המאכלות מפני ²האבק, והכלים ששומרים בהם ³נזולים יהיו תמיד ⁴מפקקים ⁵אדוק, ולא מהלחל, בכדי שריחם וטעמם לא ⁶יפוג (וְשֵׁלָא ⁷יִקְהֵמוּ, בְּן גַּם עֲלֵיךְ לְהַשְׁתַּדֵּל שֶׁלֹא ⁸לְהַקְדִּיחַ) אֵת הַתְּבָשִׁיל, לְהוֹצֵאת הַקְּדֻרוֹת מִתּוֹךְ הַתְּנוּרָה, תִּשְׁתַּמְּשִׁי ⁹בְּתַנּוּךְ, שֶׁלֹא ¹⁰תִּבְוִינָה (יְהִיךְ אֵת ¹¹הַמֵּאכָלוֹת הַמְּבֻשָּׁלוֹת וְהַחֲיוֹת, ¹²תִּגְנְנִי ¹³בְּתַבְהַר מְקֻדָּה) שֶׁלֹא ¹⁴תִּבְאֲשְׁנֶה, ¹⁵לְלַפֵּת אֵת הַבָּשָׂר ¹⁶תִּכְנִי (וְ: ¹⁷חֲזֹרֶת מְגֻדָּה) אוֹ מִלִּוּחִית (חֶסֶת) פְּרוּמָה (אֶל תּוֹךְ הַמְּלֻוּחִית ¹⁸תִּתְּפֹתֶיהָ) ¹⁹חֲלָבוֹן בִּיצָה וְיִצְקֶת בָּהּ מַעַט ²⁰חֲמֵץ ²¹וְקִשּׁוּאִים כְּבוֹשִׁים, לְתוֹךְ ²²הַכְּבָשִׁים, נוֹתְנִים תְּבָלִין: ²³שֶׁשֶׁת, ²⁴שׁוּם, ²⁵פֶּלֶס, מָלַח ²⁶וְעֵלִיד־פֶּנֶה.

27 מִזֶּזֶן שֶׁלִּפְנֵי הַסַּעֲדָה

לְמִזֶּזֶן שֶׁלִּפְנֵי הַסַּעֲדָה מְכִינִים ²⁸בִּיצִים גְּמֻרוֹת, צְלוּיֹת אוֹ ²⁹שְׁלֹקוֹת, ³⁰מְרַפָּקוֹת ³¹עִי קוֹפִיץ, כְּבָצָל ³²וּמִשְׁמָנוֹת (בְּשֶׁמֶן, אוֹ ³³טוֹרְפִים אֵת הַבִּיצִים ³⁴לְתַבְהַר, ³⁵בִּיצָה מְוֻרָת אוֹ בִּיצָה שֵׁשׁ בָּהּ ³⁶קֶשֶׁר, תַּזְרֶק ³⁷לְאַשְׁפָּה, יֵשׁ הָאוֹכְלִים גַּם ³⁸מְלִיחַ אוֹ ³⁹סֶלֶת־תְּנִיז (חֶקֶק).

40 פֶּרֶפֶרֶת.

⁴¹לְקַנּוּחַ סַּעֲדָה מְכִינִים ⁴²תַּרְנִימָה: ⁴³שֶׁלֶק ⁴⁴מְצִיפָה שֶׁל פֶּרוֹת ⁴⁵מְטַנְנִים אוֹ ⁴⁶מְרַקָּחִים, ⁴⁷הַמְּזוּנְנִים יוֹתֵר ⁴⁸מִפֶּרוֹת חַיִּים; אֵת ⁴⁹הָאֲגָסִים

¹with lids ²dust, dirt ³liquids ⁴corked ⁵firmly and not loosely ⁶escape ⁷get musty ⁸to burn ⁹hearth-fork ¹⁰should not get burned ¹¹cooked and raw ¹²you must keep ¹³in the ice-box ¹⁴so that it should not get bad (rotten, stinking) ¹⁵for garnishing ¹⁶you must prepare ¹⁷grated horseradish ¹⁸chop up ¹⁹white of a (hardboiled) egg ²⁰vinegar ²¹pickled gherkins ²²pickles (sour dish) ²³pill ²⁴garlic ²⁵pepper ²⁶laurel-leaves ²⁷the entree ²⁸fried eggs ²⁹boiled hard ³⁰and chopped up ³¹with the chopper ³²and mixed with fat ³³stir up ³⁴to an omelette ³⁵a rotten egg ³⁶a drop of blood ³⁷into the rubbish ³⁸salt herrings ³⁹anchovies ⁴⁰dessert ⁴¹dessert ⁴²sweets, confectionery ⁴³com-potte ⁴⁴fruit that has been stoned or cored ⁴⁵preserved ⁴⁶stewed ⁴⁷more nourishing ⁴⁸than fresh fruit ⁴⁹the pears.

(א) קל: פוג (ב) הפעיל: שד"פ, קדח (ג) נפל: הכוה-כזה (ד) הפעיל: הקר-קרר (ה) הפעיל: הבאש-פאש (ו) הפעיל: הקן-בון (ז) פעל: גוד-גירד (ח) פעל: פתפת-פתת (ט) פעל: שמן-שמן.

מבשלים יבצקציהם. ²להמתיק את ³הלפידה: תשתמשו בספר או בדבש ובלבד שהדבש לא יהיה ימרבש.

עריכת שלחן.

לעת הארוחה עליו לפרש עליו ⁶מפה נקיה ולשים על השלחן ⁷כפות, סכינים, מזלגות, ⁸קערות, ⁹קעריות (צלחות), ¹⁰ממלחות, ¹¹פרוסות לחם ¹²על פתון או ¹³מגש ¹⁴ומפיות; את המרק מעלים. ¹⁵על השלחן ¹⁶ובתנור מהדקים את האכל ¹⁷למסבים. המחלק את האכל נקרא: ¹⁸פלג.

פת-שחרית.

להכשרת ארוחת הבקר: ²⁰קולים את ²¹הקפה במקלה, ²²מוזנים אותו במטבח-קפה, מרתיחים מים ושמים בהם את הקפה הטחון ²³ואנזוב (עולש) מעט ויהיו לקפה; את הקפה יוצקים אח"כ ²⁴בכבדית לתוך ²⁵ספלים ששמו בהם ²⁶חלב שלוק. אם אין לה חלב, מרתיחים מים במחם, ²⁷תתלמי תה ²⁸בתינו (בקומקום) ועשית ²⁹תמצית, ויצקת אותה הרך ³⁰הנרבונית לתוך הכוסות המעמדות ³¹בבזים ותגישין ³²לשתייהן. מוכן מאליי כי גם ³²מסגרת מלאה ספר לא תחסר.

הכשרת הלחם ואפיתו.

שורה: ובאפית הלחם איך אתנהג? הדודה: ³³מרקידים את הקמח, ³⁴הפלת, ³⁵הסמיד ³⁶בנפה, ³⁷לקרקעית

with their stalks ²for sweetening ³the preserves ⁴too sweet, sickly sweet ⁵laying table cloth ⁶a clean cloth ⁷spoons, forks, knives ⁸dishes ⁹plates ¹⁰salt-cellar ¹¹pieces of bread ¹²breadbasket ¹³breadplate ¹⁴napkins ¹⁵soup-tureen ¹⁶ladle ¹⁷fellowboarders ¹⁸carver ¹⁹breakfast ²⁰you grind ²¹coffee ²²you roast ²³cichory ²⁴strainer ²⁵cups ²⁶boiled milk ²⁷pour it ²⁸into the teapot ²⁹essence ³⁰spout ³¹on the saucers ³²sugar-box ³³sift ³⁴white flour ³⁵finest flour ³⁶sieve ³⁷bottom.

(א) הפעיל: העלה-עלה (ב) קל: קלה (ג) הפעיל: הרתך-רתך (ד) הפעיל: העמד-עמד (ה) הפעיל: הגש-גש.

הנפה קוראים: ים), שמים את הקמח ¹במלוש (בערבך, בסריר),
שואבים מים ²בכר או ³בשוקה מתוך יהדלי או ⁵החבית,
ויוצקים לתוך הקמה, שמים בו מלח, ⁶שאר ושמים ⁸ומגבילים
אותו ⁹לעפה; מניחים אותה עד ¹⁰שתתפח (תתערם)
¹¹ותחמין, ובינתיים מסיקים בתנור שבמטבח בעץ או
¹⁴בנסות (גרודות) של נגרים או ¹⁵בשפעים; ¹⁶קורצים מקרצות
¹⁷בקרין או ¹⁹מקמפים מן הבעק ביד, ¹⁹מגלגלים את המקרצות
בקמח ²⁰לשים עד ²¹שמשממות; ²²עורכים ²³במערוד ועושים
²⁴בכרות או ²⁵חלות קלועות. (מן הגבול ²⁷מרדדים גם
²⁸רקיקים וענות, ובמלוש לא ישארו ²⁹כל מלמולין), על פני
החלות והבכרות מושחים בשמן או בחלמן ביצה, מפזרים
עליהן: ³⁰קצח, ³¹במון ³²ופרג; מפרישים חלה, שמים את החלות
לתוך ³³דפוסים, ³⁴גורפים את התנור במגרפה ונותנים את
הבכרות ³⁵במרדה לתוך ³⁶התנור המסקי, אם נקדם הלחם
³⁷בקריום שחום, אות הוא, כי הלחם אפוי ³⁸בכר ורודים אותו מתוך
התנור. אבל עלי ³⁹להזהיר בך, שלא תגשיהו! אל השלחי
בעודנו חם, כי ⁴⁰קשה הוא לבריאה.

⁴¹ארוחת הצהרים.

שָׁרָה: ומה אכין לאכילה במרק?
הֲדָדָה: לאכילה במרק יכולה את להכין ⁴²אטריות, ⁴³גריסים, ⁴⁴חשלה.

¹baking-trough ²jug ³can ⁴bucket ⁵nb ⁶leaven ⁷yeast ⁸you knead ⁹to
dough ¹⁰it should rise ¹¹and get sour ¹²meanwhile ¹³you make a fire ¹⁴saw-
dust ¹⁵shavings ¹⁶cut pieces ¹⁷with the doughknife ¹⁸or divides the dough by
hand ¹⁹rolls them ²⁰and kneads ²¹until they are firm ²²rolls it ²³with a
rolling-pin ²⁴loaves ²⁵plaited loaves for Sabbath ²⁶of the kneaded pieces
²⁷you can also form ²⁸little cakes ²⁹any leavings ³⁰fennel ³¹caraway-
seeds ³²or poppy-corn ³³baking-mould ³⁴you shovel out ³⁵oven-peel ³⁶into
the hot oven ³⁷with a brown crust ³⁸you take it out ³⁹I must warn you
⁴⁰unwholesome ⁴¹middaymeal, dinner ⁴²vermicelli ⁴³chopped dough
⁴⁴Scotch barley.

(א) קל: תפוח (ב) קל: ליש (ג) פעל: גלגל-גלל (ד) התפעל: המטמס-טמם (ה) הפעל: הפסד-
נסק (ו) הפעיל: שהיפ. והר (ז) הפעיל: הגש-נגש.

¹פִּתּוּתִים וּפִכְכָּם (לֶחֶם מִיֶּשֶׁשׁ), אוֹלֶם אֵינֶךָ צְרִיכָה לְבַשֵּׁל יוֹם
יוֹם מָרָק דּוֹקָא, וְכוּלָּהּ אֶתְּ לִפְעָמִים, ³לְלֶבֶב לְכִיבוֹת אוֹ
⁴כִּיסְנִים מְמֻלָּאִים בְּתַפּוּחֵי אֲדָמָה, ⁵בָּאֲדָוָה, ⁶בְּדָחֵן אוֹ ⁷בְּגִבְיָה,
וְלַעֲשׂוֹת ⁸רְבִיכָה, ⁹(סְמִיכָה וְלֹא קָלִישָׁה), אוֹ ¹⁰לְפִיתָה מִקְטָנִית,
אֲחֵרֵי ¹¹הַסִּירָה* מַעֲלִיָּה אֶת ¹²הַהֲלָקָה.

¹³אֲרוּחַת הָעָרֵב.

שָׁרָה: וְלֲאֲרוּחַת הָעָרֵב?
הַדּוּדָה: לְאֲרוּחַת הָעָרֵב תִּכְיֵנִי: ¹⁴בִּיָּצִים נִמְרָשׁוֹת אוֹ שְׁלֹכוֹת ¹⁵וְלֶחֶם
מָרוֹת בְּחֶמְאָה, ¹⁶בְּמִמְרָחַת אוֹ ¹⁷בְּרִבָּה.

¹⁸הַטְּמֵנַת חֲמִים.

שָׁרָה: וְאִיךְ אֶתְנַהֵג בְּעָרְבֵי שַׁבָּתוֹת?
הַדּוּדָה: בַּיּוֹם הַשְּׁשִׁי מְכִינִים הַכֹּל לְשַׁבָּת. אֶת הַתַּבְּשִׁילִים: ¹⁹הַפֶּשְׁטִידָה,
²⁰הַמְּלִיאִים וְהַמָּרָק שְׁנוּתִנִּים בּוֹ ²¹עֵצִים מְמִיחָה לְשֶׁמֶן אוֹתוֹ—
מוֹמֵנִים בְּעָרֵב שַׁבָּת בְּתַנּוּר מָסַק בְּשָׂבִיל הַשַּׁבָּת, הֲלֹא לֹא פָעַם
רָאִיתִי, אִיךְ מוֹמֵנִים חֲמִים בְּבֵיתָם?!

שָׁרָה: מִקְרֵב לֵב הִנְנִי מוֹדָה לָךְ, דּוּדָתִי הַחֲבִיבָה, עַל לַמְדוֹךְ אוֹתִי, אֶת
תּוֹרַת הַבֶּשֶׂוֹל וְהָאֶפִּידָה. ²²בְּהַדּוּמָנוֹת (בְּתַבְּשִׁירָה) הִרְאֵשׁוּנָה ²³אֶתְאֲמִין
²⁴לְגַמְלִלָּךְ בְּמַפְעֲלֶךְ.

¹bits of bread ²toast ³bake omelets ⁴fritters stuffed with (smashed) potatoes
⁵rice ⁶millet ⁷or with whey-cheese ⁸roth ⁹thick and not liquid ¹⁰pea-dish
¹¹after having cleared it ¹²of the husks ¹³supper ¹⁴fried or boiled eggs ¹⁵bread
and butter ¹⁶jam ¹⁷marmelade ¹⁸keeping the dishes hot (for the Sabbath)
¹⁹pudding ²⁰stuffed cabbages ²¹marrow-bone ²²at the first opportunity ²³I shall
do my best ²⁴to show my gratitude.

נְקוּי הַמִּטְבַּח וְכֵלָיו.

הַדּוֹדָה: ²חֲבִיבָתִי; עוֹד מְלִים אַחֲדוֹת בְּנוֹגַע ³לְנִקּוּן הַמִּטְבַּח:
עָלֶיךָ ⁴לְהִשָּׁגֵחַ ⁵בְּשָׁבַע עֵינַיִם עַל נִקּוּן הַמִּטְבַּח וְהַכֵּלִים;
צְרִיכָה אֶת ⁶לְכַבֵּד אֶת הָרִצָּפָה פְּעָמִים בַּיּוֹם, לִפְנֵי הַבִּשּׁוּל
וְלֵאחֲרָיו, ⁷בְּמִכְבֶּדֶת (בְּמִטְאַטָּא); ⁸הָהָרִיטִים יִהְיוּ תָמִיד נִקְיִים
⁹וּמְמוֹרָקִים; וְעוֹמְדִים בְּמָקוֹם קְבוּנָע, וְהַכֵּלִים יִהְיוּ תְלוּיִים ¹⁰בְּאֶגְזָן
שָׁלָהֶם עַל ¹¹אֲנָקְלָאוֹת. אַחֲרֵי כֵל בִּשּׁוּל ¹²הַתְּקַנְטָסִים; אֶת ¹³כְּלֵי-
הַנְּחֹשֶׁת בְּקֶרְטוֹן אוֹ ¹⁴תִּשְׁפֹּשְׁפִים; ¹⁵בְּסַעֲף עַד ¹⁶לְכַבֵּק, וְאֶת שְׂאֵר
הַכֵּלִים ¹⁷הַמְּסֻאָבִים תְּדִיחֵי בְמִים חֲמִים, וְאַחֲרֵי ¹⁸הַהֲדָחָה ¹⁹תִּנְגְּבִי
אוֹתָם ²⁰בְּמִגְבָּת נְקִיָּה שְׁלֵא ²¹יִחְלִידוּ; ²²אֶת הַשּׁוֹפְכִים תִּשְׁפְּכִי
אֶל ²³הַכֵּיב וְלֹא אֶל ²⁴הָעֵבִיט, כִּי הַמִּים הָרָעִים ²⁵מַעֲלִים סְרַחוּ
וְצִחְנָה.

שָׂרָה: תְּדַה רַבָּה לָךְ, דּוֹדָתִי, נִכְנָסְתִּי! אֲלֶיךָ ²⁶בּוֹרָה וְיִצְאָתִי מִבֵּיתְךָ
²⁷טְבַחָה גְמוּרָה, הַיִּדְעַת אֶת הַבִּשּׁוּל וְהָאִפִּיָּה עַל ²⁸כְּרִיָּם, שְׁלוֹם,
²⁹וְיִלְהִיתָ רָאוּת! !

הַדּוֹדָה: שְׁלוֹם! ...!

¹cleaning the kitchen and the cooking-utensils ²wait, my dear ³as regards
cleanliness ⁴you must look out ⁵carefully (with seven eyes) ⁶to sweep the
floor ⁷broom ⁸furniture ⁹cleaned ¹⁰by their handle ¹¹hook ¹²clean with
chalk ¹³the copper pots ¹⁴you must rub ¹⁵grease ¹⁶until it shines again
¹⁷and the other dirty things you must clean ¹⁸after having washed up ¹⁹dry
²⁰with a clean cloth ²¹so that they should not rust ²²the dirty water ²³canal
²⁴bucket ²⁵stench ²⁶ignorant girl ²⁷perfect cook ²⁸thoroughly ²⁹good bye.

(א) פֻּעַל: טְרִיק-מִרְקָא (ב) פֻּעַל: כְּרִיָּם (ג) פֻּעַל: שְׁשִׁשְׁשֶׁה-שְׁפָת-שׁוּף (ד) פֻּעַל: הַחֲלִיד-חֲלִיד
(ה) נִפְעַל: הַכְּנִס-כְּנִס (ו) הַתְּפַעַל: שְׁהִי, רָאָה.

פֶּרֶק ו.

הָאֲרוּחוֹת.

אוֹכְלִים אָנוּ בְּכָדֵי לַחֲיוֹת וְלֹא - לְהַפֵּד.¹
 שְׂאֵלֶת הַפִּלְכָּה, הִיא ⁴שְׂאֵלָה בּוֹעֶרֶת " ⁵לְפָלֵל וּלְפָרֵם, וְכָל אֶחָד
 מִשְׂתַּדֵּל לְהַמְצִיא" לָהּ ⁶פֶּתֶרֶן רְצוּנִי. כָּל מֶה שְׂאֵנִי אוֹכְלִים, זֶה הוּא
 הַמֶּאֱכָל שְׁלֵנִי, וְכָל מֶה שְׂאֵנִי שׁוֹתִים, הוּא הַמִּשְׁקָה שְׁלֵנִי. אֵת הַמֶּאֱכָלוֹת
 מְכִינִים וּמְבַשְׁלִים: ⁷הַטְּבָחִים, ⁸הַטְּבָחוֹת וּבְעֵלוֹת הַבֵּית. אֵת צִרְכֵי
 הַמִּטְבָּח קוֹנִים, ⁹בִּשּׁוּק, בִּבְקָר אוֹכְלִים אָנוּ ¹⁰אֲרוּחַת־הַבֶּקֶר; בְּצִהָרִים,
¹¹אֲרוּחַת־הַצִּהָרִים וּבְעָרָב ¹²אֲרוּחַת־הָעָרָב.

אֲרוּחַת הַבֶּקֶר.

לְפֶת־שְׁחִירֵת אוֹכְלִים אָנַחְנוּ: ¹³לֶחֶם מְרוּחַ בְּחֶמְאָה אוֹ בְּדִבֵּשׁ, ¹⁴גִּלְיוֹסְקָה
¹⁵לְחֶמְנִיָּה, ¹⁶בִּפְעָכִים, ¹⁷טְרַמִּיטָה (בִּיֶּצֶה מְגֻלְגֶּלֶת), אוֹ ¹⁸בִּיֶּצֶה שְׁלוֹקָה,
¹⁹חֲבִיצָה אוֹ ²⁰חֲבִיתָה, ²¹נִקְנִיק אוֹ ²²כֶּשֶׁר מְעֻשָּׁן וְשׁוֹתִים כָּפֶה ²³מִמֶּתְקָה,
 בְּסֶפֶר. אֵת הַקֶּפֶה ²⁴בוֹחֲשִׁים בְּכַף קִטְנָה, הַתְּלִמִּידִים, ²⁵הַנְּחָפְזִים לְלֶלֶת
 אֶל בֵּית הַסֵּפֶר, לֹקְחִים אִתָּם אֵת הַמְּזוֹן ²⁶בְּסֶלְסֶדֶה, ²⁷בְּצִרוֹר ²⁸אוֹ בִּילְקוּם
 וְאוֹכְלִים אוֹתוֹ בַּעַת ²⁹הַהַפְסָקָה.

¹the meals ²not the other way round ³the question of nourishment ⁴isa
 burning one ⁵for the generality as well as for every single person ⁶satis-
 factory solution ⁷cooks ⁸woman cook ⁹market ¹⁰breakfast ¹¹dinner ¹²supper
¹³bread and butter ¹⁴rolls ¹⁵small loaves ¹⁶cracknel ¹⁷soft-boiled egg ¹⁸hard egg
¹⁹poundcake ²⁰omelet ²¹sausage ²²smoked meat ²³sweetened with sugar
²⁴stir with a small spoon ²⁵who are hurrying ²⁶in a basbasket ²⁷packet
²⁸satchel ²⁹during recess.

ארוחת הצהריים.

לפני ארוחת הצהריים יעורכים את השלחן: פורשים עליו ²מפה ומפיות, שמים סבינים לחתך את הלחם והבשר, ³מזלגות ללגז את הבשר, ⁴כפות לשאב ברוך את המרק, ⁵וממלחה ובה מלח ⁶ומחצצות לחיצין ברוך את השנים אחר הסעדה. לארוחת הצהריים אוכלים: ⁷פת. קיבר או ⁸חלה ⁹בצנון משמן או ¹⁰בבבד מרסק ⁽¹¹⁾מקצין ⁽¹²⁾בבצל. זה הוא ¹²המזון שלפני הסעדה. אחיב אוכלים: דגים, ¹³מרים-מקפא, מרק ובו ¹⁴קריצות, ¹⁵אטריות, ¹⁶פתותים, ¹⁷דבשניות, ¹⁸בשר מצמן, ¹⁹המייצה או ²⁰כרוב, ²¹מקפא, ²²דיסה, ²³בפתה, ²⁴חריטים, ²⁵ביסנים ממקאים בבשר, בגבינה, בתפוחי אדמה, ²⁶בארז ²⁷ובדחן ובבצל ²⁸מטונן ⁽²⁹⁾בשמן; ²⁹לביבות, ³⁰מליאים, ³¹נטיפים, ³²ספגניות, ³³פריגים, ³⁴צלי-אש, ³⁵צלי-קדרה ³⁶וצלי שפוד; ³⁷צלעית, ³⁸בבה, ³⁹קציצה ⁴⁰ורביבה; את הבשר אוכלים ⁴¹בחוורת, ⁴²בחפא ובמלוחות, ⁴³בחרדל ⁴⁴ובקשואים או באבטיחים ובנשים. ⁴⁵לקנות סעדה (לפרפרת) אוכלים: ⁴⁶טירית, ⁴⁷הלמטה, גם ⁴⁸לפד, ⁴⁹שלק ⁵⁰ורבה עשויה חורזרים, ⁵¹אסנה, תפוחים אנשים, ⁵²שזיפים ⁵³דבדבנים, ⁵⁴ענבים ⁵⁵ונאפרסקים, ⁵⁶הלפיתה עשויה: ⁵⁷אפון ⁵⁸אפון גמלון ⁵⁹חמין ⁶⁰ונידשים, ⁶¹פולים ושאר מיני ⁶²קטניות; ⁶³אספרגוס, ⁶⁴בוצין, ⁶⁵גזר, ⁶⁶סלק ⁶⁷וברצל. לקנות סעדה אוכלים גם ⁶⁸פרות הים מיציים (שפכנים) ⁶⁹לאחר ⁷⁰שקלפו

1lay the table 2cloth and napkins 3forks 4spoons 5saltcellar. 6tooth-picks 7radishes mixed with fat 8minced liver 9with slices 10of brown bread 11or white bread 12entrée 13in jelly 14chopped dough 15vermicelli 16a kind of small dumpling 17honey-cake 18soft-boiled meat 19soup made of beetroots 20cabbage 21broth 22thick soup 23dumplings 24pies 25fritters, filled with meat 26rice 27millet 28fried onions 29omelet 30stuffed cabbage, cabbage-pies 31truffles 32chopped dough 33poppy-corn-cakes 34joint 35stewed meat 36steak 37mince-balls 38veal-chops 39cutlets 40ragout 41horseradish 42salad 43mustard 44pickled cucumbers or melons 45dessert 46tart 47confectionery 48stewed fruit 49sugar-fruit 50gooseberry-marmelade 51blackberry 52pears 53plums 54cherries 55grapes 56peach 57vegetables, trimmings of a dish 58peas 59horse-bean 60chick-peas 61lentils 62beans 63legumes 64asparagus 65vegetable marrow 66carrot 67beetroot 68semolina 69fresh, juicy fruit 70after having peeled it.

(א) פעל: רפק-רסק (ב) פעל: טגן-טגן.

אותם. העשירים שותים אחרי הפעדה כוס יין: יין טיב או אינגרי, או יין פרמל, והעניים מרתחים את המחס, חולטים תה בקמקום והיה לתמצית, את התמצית יוצקים אל תוך הפוסות הדרך 'הזרבובית ואת הרוטחים שבמחס הדרך 'הברז ושותים. יש המערבוב ב'תה גם מחל (שרף); את המרק מתבלים בתבלין: ונגביל, מלה. ג'זר, פטרזילון, פלפל¹² ופטריות. יש פטריות ארסיות ואסיר לאדלן. לתוך 'הבצק (העפה) שמים¹⁵ קצצה, כמון¹⁶ ושמן¹⁷ ושמן¹⁸ חמאה¹⁹ חלבון וחלמון, מלח ושמים. יש אנשים שאינם אוכלים בשר²² ומתבלבלים רק במאכלות חלביות ובצמחים, והם²⁴ צמחניים.

חלב וגבינה.

את החלב מבשלים. בהבשלו צריכים להשגיח שלא יג'ש.²⁶ חלב מגבן (מחבין) אינו ראוי לשתיה. יש אנשים²⁷ הקולטים את²⁸ השמנת (זבדה) מעל החלב²⁹ ומזרפים אותה במחמאה והיתה לחמאה, ואת החלב מעמידים ל'החמיצו והיה לחלב חמוץ (לבן). את חלבן מבשלים עד שמתחבין והיה³¹ לחבין. אח"כ³² מ'בנים את החבין להפרישו³³ ממנו את הנסיוב,³⁴ סחמים אותה מולחים, מגבנים³⁵ ודוחסים אותו³⁶ במכש' והיה לגבינה.

ארוחת הערב.

לארוחת הערב אוכלים: ביצים, גבינה, חמאה ומאכלות של חלב. לפני כל אכילה ולאחריה³⁸ נוטלים את הידים ב'מים. (מ'מים ראשונים ומים אחרונים).

¹heat the tea-urn (samowar) ²boil tea ³essence ⁴raspberry-juice ⁵spout
⁶sodawater ⁷season ⁸ginger ⁹carrot ¹⁰parsley ¹¹pepper ¹²mushrooms ¹³toad-
stools ¹⁴dough ¹⁵black carawayseed ¹⁶caraway-seed ¹⁷oil ¹⁸suet ¹⁹butter
²⁰egg white and yolk ²¹salt and yeast ²²and live on ²³milk-and vegetable diet
²⁴vegetarian ²⁵boil over ²⁶clotted milk ²⁷who take off ²⁸the cream ²⁹churn
it-in the butter-churn ³⁰sour milk ³¹curds ³²strain ³³whew ³⁴press ³⁵make cheese
³⁶whew ³⁷press ³⁸wash ³⁹water before and after the meal.

(א) פעל: ערב-ערב (ב) התפעל: כלכל-כול (ג) פעל: גבן-גבן (ד) הפעיל: העמד-עמד (ה) הפעיל: ש"פ, פרש.

1 בְּרֶכֶת הַמִּזוֹן וְהַזִּמּוֹן.

אַחֲרֵי הָאֲכִילָה מְבָרְכִים בְּרֶכֶת הַמִּזוֹן. שְׁלֹשָׁה שְׂאֵבְלוּ עַל שְׁלֶחֶן
אֶחָד מְבָרְכִים² בְּרֶכֶת הַזִּמּוֹן עַל כּוֹס וַיֵּין. לַכּוֹס הַזֶּה קוֹרְאִים: כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה.

הָעֲנִיִּים אוֹכְלִים³ בְּתַמְחֻיָּה.
הָאוֹכֵל בְּצֵל, אֵל יוֹלֵךְ בֵּין הַבְּרִיּוֹת, עַד שֶׁהָרִים⁴ יִתְנַדְּף⁵ מִמֶּנּוּ.

בְּרוּכִים הַיּוֹשְׁבִים.

בְּשִׁנְכֵנְסִים לְבִית בְּשִׁעָה. שְׂאֵבְלִים וְשׁוֹתִים, אוֹמְרִים: "בְּרוּכִים
הַיּוֹשְׁבִים";⁶ "יַעֲרֵב וַיִּבְשֶׁם"⁷ לָכֶם: "לְתַאֲבוֹן!" אִם בָּעַל הַבֵּית⁸ מִזְמִין
אֶת הַנִּכְנָס בְּדָבָרִים⁹ סָבִיב¹⁰ אֵל הַשְּׁלֶחֶן¹¹ עֲזִיבָה הָאֲחֵרוֹן¹²: "הַשְׁתַּחֲנוּתִי!"¹³
אֲמַצָּא חֵן בְּעֵינֶיךָ!"

זוּלָּל וְסוּבָא.

הַשּׁוֹתֵה כּוֹסוֹ¹⁴ בְּבֵית אַחַת הָרִי זֶה¹⁵ גִּרְגָּרָן. לֹא יִשְׁתֶּה אָדָם
אֶת כּוֹסוֹ¹⁶ בְּכֶרֶךְ אֶחָד.

¹⁷הַלְהוֹט אַחֲרֵי הָאֲכִילָה – נִקְרָא: זוּלָּל וְסוּבָא; ¹⁸רַעֲבָתָן.
הָאוֹכֵל הַרְבֵּה הוּא¹⁹ אֲכָלָן.
יֵשׁ אֲנָשִׁים הָאוֹכְלִים כָּל מָה – שִׁינְשִׁי²⁰, לַפְּגִיחַם וַיֵּשׁ²¹ נִזְקָדִים²²
(בְּחֶרְטָנִים)²³ וְאַסְמָנִסִּים.

²⁴בְּשִׁיעָרֵב לָאָדָם תִּבְשִׁיל, אֵל²⁵ יִמְחֶה²⁶ אַחֲרָיו בְּקַעֲרָה.

נוֹסְחֹת שִׁיחָה.

²⁷בְּמָה סַעֲדַת הַיּוֹם?

²⁸רְצוֹנָה, ²⁹סַעֲדָה אֲצִלִּי! לֶחֶם בְּלֶחְמִי!

saying grace² grace said by three persons³ public soup-kitchen⁴ should
evaporate⁵ may it do you good!⁶ I wish you a good appetite!⁷ invites
sit down⁸ thank you⁹ at a gulp¹⁰ drunkard¹¹ at one draught¹² he who
is greedy¹³ reveller and drunkard¹⁴ glutton¹⁵ glutton¹⁶ gormandiser¹⁷
pickers and choosers¹⁸ weaklings, sybarites¹⁹ if you enjoy, like²⁰ don't
wipe the plate²¹ what did you eat²² have dinner (or supper etc.) with me!

(א) הַתַּפְּעָל: הַתְנַדְּף-נִדְּף (ב) פָּעַל: בְּשִׁם-בְּשִׁם (ג) קָל: סָבִיב (ד) הַתַּפְּעָל: הַשְׁתַּחֲנוּתִי-שָׁחַה
(ה) פָּעַל: הִגְשִׁי-נִגְשׁ (ו) פָּעַל: מִחְדֵּי-מִחָה.

הוא כְּבִדְנִי בְּמֵאֲכָל וּמִשְׁתֶּה.
 אֲכִילָה גִסָּה קָשָׁה לַקֶּבֶה.
 פֶּרֶנְסָתוֹ לִקְוִיָּה וְלֶחֶם צָר לַחֲמוֹ.
 הַמֵּאֲכָל הַזֶּה מִבְּרִיא.
 הַמֵּאֲכָל אֶת הַיֶּלֶד וְהַשְׂקָהוּ.
 פָּרֶס-נָא לִי מִלֶּחֶמְךָ.
 הַמֵּאֲכָל נָעִם (עָרֵב) לִי מְאֹד.
 מֵעַם הַמֶּרֶק תִּפְּלִי; מִמָּלַח.
 הַשְׁבִּחְתִּי אֶת מֵעַם הַתְּבַשִּׁיל.
 גִּשְׁתָּה לְחַיֵּי מֵרָנָה...
 דְּבִשׁ מִצֹּאֶתְךָ¹⁰ אֲכַל בִּיהָ, פֶּן תִּשְׁבַּעְנִי¹¹ וְהִקְאֹתִי^א.
 טוֹב¹² אֲרוּחַת יֶרֶק וְאַהֲבָה שָׁם¹³ מִשׁוֹר אָבוֹם וְשִׁנְאָה בּוֹ.
 אֵין מְשִׁיחִים בְּסַעֲדָה.¹⁴
 אֲכַל לְתַאֲבוֹן.¹⁵
 הַמֶּרֶק הַמֵּלַח עַד מְאֹד וְהַצְּלִי¹⁶ הַקֶּדֶחַ.

¹too much eating is bad for the stomach ²his earnings are few ³wholesome-
⁴will you please carve ⁵nice ⁶flat, tasteless ⁷too salt ⁸I improved ⁹let
 us drink to . . . ¹⁰your fill, no more ¹¹throw it up ¹²vegetable dish
¹³fattened ox ¹⁴don't speak at meals ¹⁵a good appetite to you.

(א) הַפְּעִיל : הִקְאֵ-קִיא.

פרק ז.

ההלכה וההתקשמות.

²התגודדות.

אחינו השחורים הנגרים ³"באזור החם" הולכים כמעט ישרמים. ובהיות להם הצורך והרצון להתקשט, מתגודדים ⁴הם ומקעקעים בכשרם ⁵בכלי מחדר ⁶כתבות-קעקע, ⁷והצלקות הנראות ⁸לעין הן קשומים, ויש ⁹המושחים את גופותיהם בצבעים שונים, או עושים ¹⁰ענק לצואר ¹¹ויצמידים לידהם ¹²ממחרזות של אבנים מכריות. ¹³העמים הנאורים לובשים בגדים. ¹⁴ההלכה וההתקשמות הנראות הקרות הכרחית ונחוצה היא.

¹⁵פשיטה ולבישה.

בערב לפני שקבי לישן, ¹⁶יחולץ אני את הנעלים, פושט מעלי את כל הבגדים ולובש ¹⁷בתנת-לילה. ¹⁸מצעי הוא דף ונקי: שוכב אני על ¹⁹מזרן, אשר ²⁰סדין פרוש עליו, ²¹ולמראשותי ²²פסדית מפלומה: רפה: אוהב אני ²³להתפסות (להתפסות) בגיין: ²⁴בשמיכה ובדף: ²⁵בבסת.

¹dress, and adornment ²tattooing ³in the hot zones ⁴naked ⁵cut, make incisions ⁶sharp instrument ⁷tattooing ⁸visible scars ⁹painting ¹⁰necklace ¹¹bracelets ¹²rows ¹³the civilised (enlightened) nations ¹⁴in the cold countries ¹⁵undressing and dressing ¹⁶I take off ¹⁷night-shirt (or night-dress) ¹⁸my bed ¹⁹mattress ²⁰sheet ²¹under my head ²²pillow, of down ²³to cover ²⁴blanket ²⁵featherbed.

בְּקוֹמִי בִּבְקָר מִשְׁנָתִי, הִנְנִי מְחַבֵּד אֶת עֵינִי ³מִבְּלִי מַשִּׁים^א, מִבֵּית
אֵל הַשָּׁעוֹן וַיִּזְרַד מַעַל מִסְתִּי לְהִתְלַבֵּשׁ.

הַלְבָּשֶׁת גָּבֵר, תְּסַפֶּרֶת וְתִגְלַחֶת.

רִאשׁוֹנָה נוֹטֵל אֲנִי אֶת יָדַי וְלוֹבֵשׁ אֶת ⁶הַתְּחָתָנִים, אֶת ⁷הַמְּכַנְסִים
וְאֶת ⁸הַגָּרְבִּים (פְּזֻמְקָאוֹת, וּבִחְרָף-גַּם אֶת ⁹הַחֲתָלוֹת), בְּכָדִי שֶׁהִפְזֻמְקָאוֹת
לֹא יִפְלוּ—¹⁰מִמֶּהֱדִק אֲנִי אוֹתָם לְרִגְלִי ¹¹בְּבִירִיּוֹת; אַח"כּ נּוֹעֵל אֲנִי אֶת
¹²הַסּוּלָּיִם וְרוֹחֵץ ¹³לְמַשְׁעִי אֶת גּוּפִי בְּמָיִם קָרִים אֲשֶׁר ¹⁴בְּמִשְׁכְּלָהּ, לְרִחִיצָה
מִשְׁתַּמֵּשׁ^ב אֲנִי ¹⁵בְּסֻפּוֹג ¹⁶וּבְסֻבּוֹן, כִּי אוֹהֵב אֲנִי ¹⁷לְהִסְתַּבֵּן^ג וְלְהִסְתַּפֵּג^ד
יָפֶה יָפֶה, ¹⁸וְלִנְגוֹב-מִשְׁתַּמֵּשׁ אֲנִי ¹⁹בְּמַגְבָּת (אֶלְגֻּמִּית) נִקְיָה וּפְשׁוּטָה,
אַח"כּ מִתְחִילֶה^ה אֲנִי לְהִתְרַגֵּל ²⁰בְּתַרְגִּילֵי הַתַּעֲמָלוֹת (הַתְּגוּשְׁשׁוֹת);
²¹מִדִּיחִי^ו אֲנִי אֶת פִּי בְּמָיִם צְלוּלִים, ²²מִחֲטֹט אֶת שְׁנֵי ²³בְּמַבְרֹשֶׁת ²⁴וּבְאַבְקַת
שִׁנִּים (שִׁנּוֹן); ²⁵מִחֲצִיץ אֲנִי אֶת שְׁנֵי אַחֲרֵי, ²⁶כָּל אֲרוּחָה ²⁷בְּמַחְצָצָה, לְמַעַן
שְׁמֹר אוֹתָן ²⁸מִרְקֻבוּבִית, וְאַח"כּ עוֹשֶׂה אֲנִי ²⁹אֶת הַתְּסַרְקָתָהּ, אוֹהֵב אֲנִי
מְאֹד ³⁰לְבִלְבֵּלִי^ז שְׁעָרוֹתַי; ³¹בְּמַסְרֵק סוֹרֵק אֲנִי אֶת הַשָּׁעַר ³²וּבְמַבְרֹשֶׁת
אֲנִי בּוֹרֵשׁ אוֹתוֹ, ³³לְפַעְמִים הִנְנִי גַם מוֹשֵׁחַ אוֹתוֹ ³⁴בְּמִי-קוֹלוֹנִיָּה, אַח"כּ
מְגַלֵּחַ אֲנִי אֶת הַזָּקֵן שְׁצֻמָּה, ³⁵בְּסֵם אוֹ בְּתַעַר, ³⁶עוֹשֶׂה אֶת שְׁפָמִי, ³⁷אֵל
הַגָּב (גֶּרַע) הוֹלֵךְ אֲנִי רֶק ³⁸לְתַסְפֶּרֶת (בְּסִימָה) הָרֹאשׁ, הוּא עוֹטֵף אֶת גּוּפִי
בְּמַעֲפָתָהּ ⁴⁰וּמַסְפֵּר (וּכּוּסֵם) אֶת הַשָּׁעַר ⁴¹בְּמַסְפָּרִים אוֹ בְּמַכּוֹנָה, פָּעֵם עֲשֶׂה

¹from my sleep ²wipe ³automatically (involuntarily) ⁴the dress of a man
⁵haircutting and shaving ⁶pantaloons ⁷breeches ⁸socks, stockings ⁹cloth-
gaiters ¹⁰fasten ¹¹garters ¹²slippers ¹³until I am clean ¹⁴basin ¹⁵sponge
¹⁶soap ¹⁷to soap and to rub ¹⁸for drying I use ¹⁹towel ²⁰gymnastics
²¹rinse ²²brush ²³brush ²⁴toothpowder ²⁵clean ²⁶every meal ²⁷toothpick
²⁸of putrefaction ²⁹do my hair ³⁰to take care of ³¹comb ³²brush ³³sometimes
I shampoo them ³⁴with eau de Cologne ³⁵shaving powder ³⁶arrange my
moustache ³⁷barber ³⁸hair-cutting ³⁹wraps me up in a combing-cloth
⁴⁰cuts ⁴¹scissors or hair-cutting machine.

(א) הַפְעִיל: הִשְׁמִשְׁשׁוּם (ב) הַתַּפְעֵל: הִשְׁתַּמֵּשְׁשׁ (ג) הַתַּפְעֵל: שִׁחַפּ, סָבַן (ד) הַתַּפְעֵל: שִׁחַפּ.
(ה) הַפְעִיל: הִתְחַלֵּת־חַל (ו) הַפְעִיל: הִתְחַדֵּחַ (ז) פָּעַל: שִׁחַפּ, בּוּל.

לי הספד יתספדת לוליגית וכשבווע ימים ב'שתי' (א) לצאת החוצה. אחר
התגלחת לובש אני את ²הדוקי, את ³הצווארון; ⁴עונב לי את העניבה
(הלולאה) ולובש את ⁵החזיה ⁶והמעיל (בימות החמה לובש אני במקום
החזיה; ⁷המין); נוכל את געלי ⁸ופורק אותן באבן או ⁹קושרן בשורה.
לפני יצאתי אל הרחוב מנקה אני את ¹⁰מגבעתי; יש לי שלש מגבעות:
¹¹קשה ורכה, העשויות ¹²לכד (אפיון) ואותן ¹³חובש אני בימות החמה,
ואחת ¹⁴עשויה קש בשביל ימי הקיץ. בחמה לובש אני בגדים עבים
וקשים. ביום קר לובש אני את ¹⁵האדירת או את ¹⁶הפרנה ועל
ידי — את ¹⁷הכסיות המבטנות. לפני כל לבישה ¹⁸מאבקת (ב) השפחה את
בגדי, מנקה אותם ¹⁹מרבבים ²⁰ומצחצחת (ג) את געלי, לכל בגדי ²¹הפורה
מסבכה; ²²ראשי התבות משמי ושם משפחתי. בהתלבשי ובהתקשמי
אוהב אני לבלות זמן רב מול פני הראי. חברי קוראים לי בשביל זה
²³טרזן (שחצן). ארון בגדי מלא מלבושים התלוים ²⁴בתלויהם ²⁵על
הקולבים; ²⁶חליפות-קיץ, ²⁷אדר-קיץ, פרוה, אדירת, ²⁸ממטרת, ²⁹מעפרת
³⁰וחליפות תיך; מהם — ³¹מהוהים (ד) ומהם — חדשים. חלקי המעיל הם:
³²הדשים, ³³השרולים, ³⁴הכנפות ³⁵והבטנה.

מעילי ³⁶מבטן ³⁷במשי, בכל חליפה יש ³⁸כיסים (צלחות), שבהם
שמים: ³⁹אולר, ⁴⁰ממחטה, ⁴¹חרט, ⁴²ארנק, ⁴³מסרק ⁴⁴ומברשת קטנים,
⁴⁵מפתחות, ⁴⁶שעון, ⁴⁷עפרון, ⁴⁸סגןקם ועוד.

¹haircutting by machine ²shirt ³collar ⁴tie ⁵waistcoat ⁶coat ⁷belt ⁸do them
up with a buckle ⁹lace them with boot-laces ¹⁰my hat ¹¹stiff, soft ¹²felt
¹³I put on ¹⁴my hat ¹⁵greatcoat ¹⁶fur-coat ¹⁷lined gloves ¹⁸brushes off the
dust ¹⁹stains ²⁰polishes ²¹a monogram is sewed in ²²initials ²³dandy
²⁴stretcher ²⁵pegs ²⁶summer-suits ²⁷overcoat ²⁸waterproof (raincoat) ²⁹dust-
cloak ³⁰mountaineering clothes ³¹shabby ones ³²lapels ³³sleeves ³⁴coat-tails
³⁵lining ³⁶is lined ³⁷with silk ³⁸pockets ³⁹pocket-knife ⁴⁰pocket-handkerchief
pencil ⁴²purse ⁴³comb ⁴⁴brush ⁴⁵keys ⁴⁶watch ⁴⁷pencil ⁴⁸notebook.

ה'רבוים.

את המעילים והחזיה (מקטן) ²מכפתרים (רוכסים, פורסים) בכפתורים ואבקות ומתירים אותם. אם מעילי חסר כפתור, תופר אני אחר מתתיו. המכנסים ⁴מרכסים ⁵בכתפות.

⁶הזמנת בגדים אצל ⁷חייט או חיטנית.

חייט ⁸משביעני תמיד רצון: הוא תופר לי תמיד ⁹בטוב טעם ולפי ¹⁰האפנה והמגזרה החדשה. ובקנותי מידו ¹¹אריג, לא ¹²תדחה ¹³הטיבתו לעולם. זה אתמול הזמנתי אצלו חליפת-קוץ ¹⁴והתגותי-אתו. שאם ¹⁵ינקלקל ¹⁶את החליפה, עליו לשלם-לי בעד האריג והבטנה, והחליפה תהיה לו. ¹⁷החליפה תפורה בהזמנה עולה לי אמנם בהרבה על ¹⁸המובקנה, אולם תחת זאת לא אמהה אותה כל-כך מהר ותאריך ימים אצלי יותר מן האחרונה. מלבושים מוכנים קונים להם רק הפועלים ¹⁹והתגרנים, שאין ²⁰ידם משגת ²¹להזמין אצל חייט. את בגדי הישנים מוכר אני ²²לגרומי (סמרטוטר), המנקם ²³וממליאם ומוכרם אח"כ לפועלים ולמשרתים. לחייט יש ²⁴מחסן גדול של אריג, ²⁵צמר, ²⁶בתן, ²⁷קטיפה, ²⁸משי, ²⁹גוה ³⁰ובד ³¹בדגמאות ובצבעים שונים: ³²כהיר, ³³כהה, ³⁴שחור, ³⁵אמין, ³⁶שחם, ³⁷כחול, ³⁸זרק, ³⁹ברד, ⁴⁰מרצע ומקבה ⁴¹ולמחירים שונים.

¹fastening ²are buttoned ³button-holes ⁴are held up (fastened) ⁵by braces
⁶ordering clothes ⁷tailor or dressmaker ⁸always gives me satisfaction ⁹with
taste ¹⁰according to the latest fashion and models ¹¹cloth ¹²will not fade
¹³its colour ¹⁴stipulated ¹⁵should spoil ¹⁶a suit made to order costs me
much more ¹⁷readymade one ¹⁸small tradesmen ¹⁹who cannot afford
²⁰old-clothes man ²¹mends them ²²store ²³woolen ²⁴linen ²⁵velvet ²⁶silk
²⁷cloth ²⁸linen ²⁹samples ³⁰light ³¹dark ³²black ³³grey ³⁴brown ³⁵blue
³⁶green ³⁷in fancy-colours ³⁸striped and chequered ³⁹and at different prices.

(א) פעל: רכס-רכס (ב) הפעיל: התגה-תנה ט פעל: קלקל-קלקל (ו) הפעיל: השג-שג.

הלבשת אשה.

¹במלתחת הבגדים אשר לנשים יש מלבושים יותר מאשר לנו
הגברים, כי הן לובשות לכל ²תקופה ³שמלה חדשה. יש נשים אשר
להן ⁴בתריסר שמלות.

⁵חליפת-גבר בוללת: ⁶מעיל, ⁷חזיה ⁸ומכנסים. ⁹חליפת-אשה: ¹⁰קולב,
¹¹שמלה ¹²ומתניה. השמלה-פשוטה; אולם על המתניה יש ¹³משבצת,
¹⁴סלסלות, ¹⁵ורקמה ¹⁶ומרגליות. בקנין לובשת האשה במקום המתניה
¹⁷חולצה או ¹⁸לסוטה בהירה ונקדה. לעבודות-בית לובשות הנשים על
השמלה ¹⁹סנר. בצאתן בקנין למיל הן ²⁰מתפשמות: ²¹מזותא הן ²²מבתיר-
הנפש מיר-בשם על שמלותיהן. ²³מקנולות ²⁴(מסלסלות) שערוטיהן
²⁵במסלסלות, יוצאות ²⁶בטוטפת ²⁷וברדור על ראשן. ²⁸קרעות בפוך
עניהן. ²⁹מפרכסות את לחיהן ³⁰ושפתיהן בשזרק או בסיד ³¹וחובשות
לראשן ³²שביסים ³³ומגבעות (פארים). ³⁴המקשמים בפרחים מלאכותיים,
³⁵בנוצות, ³⁶בשנצות-משי ³⁷וברעלות. ³⁸המרכסים לשערוטיהן ³⁹בסיכות
⁴⁰ובמכבנות. האפרות אינן חובשות לראשן פארים, אלא מכסות אותן
⁴²במטפת-ראש ⁴³(במנול). לכל אשה יש ⁴⁴בסיות של עור ושל משי.
בהדרה לובשות הן: ⁴⁵פרוות, ⁴⁶ידניות, ⁴⁷ציארונים ⁴⁸וברקסים, ⁴⁹ובימות
הנשמים: ⁵⁰ממטרות ארבות המגיעות ⁵¹עד עקביהן.

¹In a woman's wardrobe ²season ³new dress ⁴about a dozen frocks ⁵a man's
suit consists of ⁶coat ⁷waistcoat ⁸breeches ⁹a woman's dress ¹⁰petticoat,
underskirt ¹¹skirt ¹²bodice ¹³trimming ¹⁴lace ¹⁵embroidery ¹⁶beads
¹⁷blouse ¹⁸shirtwaist ¹⁹pinafore, apron ²⁰perfume themselves ²¹spray ²²bottles
of perfume ²³curl ²⁴frizz ²⁵curling irons ²⁶frontlet ²⁷head-dress ²⁸darken
their eyes with black paint ²⁹make up their cheeks ³⁰and their lips with
rouge and powder ³¹and put on ³²frontlets ³³hats ³⁴trimmed with artificial
flowers ³⁵with feathers ³⁶with silk ribbons ³⁷with veils ³⁸fastened ³⁹pins
⁴⁰hairpins ⁴¹peasant women ⁴²kerchiefs ⁴³head-cloths ⁴⁴leather gloves and
silk gloves ⁴⁵furs ⁴⁶muffs ⁴⁷tippets ⁴⁸capotes ⁴⁹rain-time, rainy season
⁵⁰waterproofs ⁵¹ankles ⁵²train.

תְּכַבֵּסֶת.

אֶת הַלְבָּנִים הַמְזוּהָמִים נוֹתֵן אֲנִי³ לְמַכְבֶּסָה. בָּהּ מְכַבְּסִים⁴ מַעֲמָלִים
בַּעֲמִילָן⁵ וּמְגַהֲצִים אוֹתָם. בְּגָדֵי צֶמֶר אֵינָם מַעֲמָלִים.
⁶הָהָסִים אַ עַד לְבִנְיָהֶם שָׁלֹא⁷ וַיִּמָּהֲרוּ וַיִּשְׁחָתוּ⁸ בְּמַכְבֶּסָה מְכַבְּסִים
אוֹתָם בְּבֵית⁹: הַפֶּכֶסֶת⁸ תִּשְׁרֶה אוֹתָם שְׁעוֹת אַחֲדוֹת¹⁰ בְּאוֹבְלָה מְלֹאָה
מִיָּם, לְמַעַן¹¹ לְרַבֵּךְ וּמוֹסֶם¹² אֶת הַזֹּהוּם¹³ וְהַרְבֵּבִים הַדְּבוּקִים בָּהֶם, אַחֲכֵי
תְכַבֵּס¹⁴ וְתִשְׁפֹּשֵׁף אוֹתָם¹⁵ בְּבֵרִית וּבִסְבּוּן. תְּדִיחַ אוֹתָם¹⁶ בְּמַחְמָצֵן.
¹⁷תְּכַבֵּסֶם אוֹתָם עַל הַפֶּכֶסֶת אוֹ¹⁸ תְּזוּר אוֹתָם¹⁹ בְּמִזוּר לְסֻחוּם אֶת הַיָּמִים,
וְאַחֲרֵי הַנִּקְיָה²⁰ תִּשְׁטַח אוֹתָם²¹ עַל הַמְּגוֹד לְנִכְבַּח הַשֹּׁמֵשׁ אוֹ עַל גְּבִי
²²הָעֲלִיָּה לְבִשָּׁם. אַחֲכֵי מַעְגִּילָה²³ אוֹתָם בְּמַעְגִּילָה²⁴ מְגַהֲצַת אוֹתָם
בְּמַגְהֵץ וְהַדְּבָנִים-נִקְיִים.

מִשְׁקָפִים.²⁵

²⁶קִצְרֵי הָרְאוֹת וְאֶרְבֵי הָרְאוֹת שְׁמִים מִשְׁקָפִים, עַל עֵינֵיהֶם. נָשִׁים
מִשְׁתַּמְשׁוֹת²⁷ בְּמִשְׁקָפּוֹת. לְעֹשִׂירִים יֵשׁ מִשְׁקָפֵי זָהָב.²⁸ הַבִּינּוֹנִים מִסְתַּפְּקִים²⁹
בְּמִשְׁקָפִים עֹשִׂיִים קְלַפֶּת הָצֵב, צָדָה³⁰ (דָּר) יַעֲשֶׂה³¹ וְיַבְרִטֶנָּה.

תְּכַשִּׁימִים.³³

בְּמַעַט כָּל אִישׁ נוֹשֵׂא³⁴ בְּבִיסוֹן הַחֲזִיָּה שְׁעוֹן-כֶּסֶף אוֹ זָהָב³⁵ בְּשִׂרְשָׁרָה
אוֹ בְּצִמִּיד (בְּלוּיָה, בְּבוּמָז). נָשִׁים שְׂמוֹת עַל אֲצָבְעוֹתֵיהֶן³⁷ מַפְעוֹת וּבָהֵי

1washnig linen 2dirty linen 3laundry 4stiffen it with starch 5Iron 6people who are careful of 7get frayed and ruined 8the washerwoman 9soaks it 10tub 11to soften it and to dissolve the dirt 12stains 13rub 14with steep and soap 15rinse 16pond 17scrubs it on a scrubbing-beard 18beats it 19with the bath 20spread it 21clothes-horse 22attic 23mangles it on the mangle 24irons it 25eye-glasses, spectacles 26shortsighted and farsighted people 27long-handed eyeglass 28middleclass people content themselves 29made of tortoiseshell 30mother of peare 31steel 32aluminium 33jewellery 34waistcoat pocket 35chain 36pendant 37rings.

א' קל: חוס. ב' גפּעל: השחת-שחת. ג' פעל: מוסס-מסס. ד' נפּעל: שר"פ. פפּנוים, נקדו ו' הפּעיל:
העגל-עגל ו' התפּעל: התפּקס-פּקס.

— אָשָׁכַב תִּכְבָּה לישון כי יִהְיֶה לְבָבִי דַיִּי. חֲפִיז אָנִי² לְהִתְכַּנֵּם
(לְהִתְכַּסּוֹת) יָפֶה יָפֶה.

— בְּאִיזוֹ שָׁעָה שָׁכַבְתָּ? בְּשָׁעָה מְאוּחָרָת.
— מְדוּעַ לֹא יִשְׁלָשְׁלֶתָ אֶת הַיְלָאוֹת?
— תִּנְדְּלִי אֶת בְּמַת־הַיְלָלָה.
— הַשְׁכַּב־נָא אֶת הַיֶּלֶד בְּעָרִישׁוֹ! לֵךְ שָׁכַב!
— אִסְתֵּי־נָא רִגְלֶיךָ! הִתְמַוְּדֵי־נָא! הַשְׁתַּרְע לְפִי הַמַּעַע.

הַיְשָׁנָה. (ב)

— אֵיךְ יִשְׁנָתָ 9 אָמֵשׁ?
— שְׁנָתִי¹⁰ עָרְבָה (נָעַמָה) לִי. שְׁנָתִי¹¹ נִדְרָה מְעִינִי. חֲלוּמֹת רָעִים
¹²בְּעֵתוֹנִי.
— נִמְנָמְתִּי מְעַט. ¹⁴נִימִים וְלֹא נִימִים. ¹⁵תִּיר וְלֹא תִיר.
— הוּא נִרְדָּם שׁוֹב. נִתְנַמְנָם מִחֲדָשׁ. ¹⁶שְׁנָה תִקְפֹּתוֹ.
— ¹⁷לֹא נָתַתִּי שְׁנָת לְעֵינַי. כָּל הַיְלָלָה ¹⁸בְּלִיתִי לֹא־שְׁנָה.
— כִּמָּה שְׁעוֹת הִנֵּךְ יִשָּׁן?
— זֶה מִיִּשָּׁן אוֹתִי. הוּא חֲפִיז לִישֹׁן. ¹⁹נוֹמָה לִישֹׁן (תִּאֲב־שְׁנָה).
— ²⁰תִּרְדָּמָה חֲזָקָה נָפְלָה עַל כָּלָם.
— אִם אֵינִי קָם ²¹סָמוּךְ לְהִתְעוֹרְרוֹתִי. נִרְדָּם אָנִי שְׁנִית.
— אַתָּה יִשְׁנָתָ עַד הַגִּיט ²²הַחֲמָה. עַד אוֹר הַיּוֹם. עַד ²³עֲלוֹת
(תִּמּוֹר) הַשָּׁחַר.

1 I have slaved enough 2 cover myself up well 3 at a late hour 4 let down
the curtains 5 nightcap 6 his cradle 7 stretch yourself 8 sleeping 9 yesterday
10 I had a pleasant sleep 11 sleep fled my eyes 12 troubled me 13 I slumbered
a little 14 I slept and did not sleep 15 awake and not awake 16 I fell asleep
(sleep overcame me) 17 I did not grant my eyes rest 18 I spent without
19 sleepy 20 a heavy slumber 21 soon after waking 22 until sunrise 23 until sunrise.

(א) פִּעֵל: בָּעַת. עָבַר בְּכַנּוּיִם. בָּעַת (ב) קָל: עָבַר בְּכַנּוּיִם. תִּקְוָה (ג) הִפְעִיל: הִנֵּךְ־נָעִץ.

— היא נרדמת סמוך לשכבה ואני¹ מתהפך מצד אל צד עד הרדמי.

— הוא² דומם.

— מחר אישן עד הצהריים.³ בולדמוס השנה תקפני.

— איני יכול⁴ להבליג על השנה, פששובב אני במשה (פשעולה

אני על משכבי) והנה מיד נסגרות⁵ שמורות עיני.

— הוא ישן⁶ שנת הצהריים. שמע נא איך⁷ ינחר.

— השנה לרשעים⁸ הנאה להם והנאה לעולם.

9. תיקיצה. (א)

— תיקיצותי⁹ משנתי והנה כבר האיר היום.

— אבקש להעיר אותי¹⁰ בבקש¹¹ המקוש שבע.

— לא עצמתי את עיני אף לרגע.

— ישנתי¹² מטט מזער. כל הלילה הייתי¹³ ער.

— הרעמים והברקים לא נתנוני¹⁴ לעצם את עיני.

— איני יכול לישן עוד. כל הלילה הייתי¹⁵ ממפל בחולה. הוא

הפריע את שנתי.

— העבודה גוזלת ממני את שנתי.

— אל תישן אדוני! התעורר-נא!

— מי העיר אותך? איש לא עוררני.

— הער-נא את אחיך בעלות השחר. עם¹⁶ קריאת הגבר.

— אני מעורר את הישנים.

— הוא מקיץ עכשו.

— לא יהא אדם ער בין הישנים ולא ישן בין הערים.

¹I turn from one side to the other ²he is slumbering ³somnolence ⁴overcadme
⁵my lids ⁶afternoon nap ⁷snore ⁸pleasure ⁹waking ¹⁰when the alarmclock
rings seven ¹¹I did not close my eyes ¹²just a little ¹³awake ¹⁴thunder
and lightning ¹⁵close ¹⁶nursed ¹⁷robs me of my sleep ¹⁸when the cock
crows.

(א) הפעיל: הקיץ-קוץ (ב) הפעיל: שו"פ. נקש.

הַקִּימָה. (ד)

- עֲלֵי לָקוּם מָחָר עִם יִדְמָדוּמֵי הַחֲמָה.
- נָקוּם אֲדוֹנֵי! עַתָּה לָקוּם! ²הַיְדֵרְזוּ! נָא לָקוּם.
- לֹא יִכְלֹתִי לְהַשְׁכִּים קוּם.
- בִּשְׁעָה הַשְּׁשִׁית תִּמְצָאֵנִי בְּכֵר עוֹמֵד עַל רִגְלִי.
- הֲקָם אַתָּה בְּשָׁחַר?
- אוֹהֵב אֲנִי ³לְהַתְמַתֵּם (לְהַתְמוֹדָה, לְהַשְׁתַּמֵּחַ) מְעַט.
- אֲנִי מֵאַחֵר לָקוּם.

פָּרָק ט.

הַחֲבֵרָה.⁴

עֲשִׂירִים וְעֶנְיִים.

לֹא כָל הָאֲנָשִׁים ⁵יָמְזִל אֶחָד־הֶם, הָאֲנָשִׁים הֵם בְּנֵי ⁶מַעֲמָדוֹת שׁוֹנִים: יֵשׁ
 עֲשִׂירִים, וְהֵם ⁷הַמּוֹעֵט — הַיּוֹשְׁבִים ⁸בְּחִבּוּק יָדַיִם ⁹וְאֵין נֹקְפִים גַּם
 בְּאַצְבָּעֵם הַקְּטָנָה לְמוֹכֶתָם ¹⁰וְלִירוּחָתָם; חַיִּים הֵם ¹¹מִנְכַּסֵּיהֶם דְּגִידֵי וְדָלָא
 גִּידֵי וְרִכְוֹשֵׁם מְכֻנִּים לָהֶם ¹²הַכְּנָסוֹת עֲנֻקִּיּוֹת, ¹³הַמֵּאֲפִשְׂרוֹת ¹⁴לָהֶם לְהַתְעַנֵּג
 וְלְהַתְעַדֵּן כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם; פֶּרֶנְסָתָם קְבוּעָה וּבְמִוְחָה ¹⁵וְחַיִּים הֵם בְּרוּחָה

¹at dawn ²hurry up ³stretching a little ⁴stretching ⁵society ⁶favourites
 of fortune ⁷classes ⁸minority ⁹with folded hands ¹⁰and not lift their little
 finger ¹¹comfort ¹²movable and immovable property ¹³immense income
¹⁴that make it possible for them ¹⁵live in the lap of luxury.

ובנקיון. ויתר האנשים — יוהם הרב! — צריכים לעבד ²בזעת אפם ובדי עמל ויגיעה ושתכרו³ את מחיתם הדלה ואת לחמם, ⁴להם תקם, הצר: אלה ⁵פועלים רוחניים ותיים על ⁶עמם, אלה-תיים על ⁷האמנות ואדה-פועלים פשוטים ⁸שכירי יום הם. מספר גדול של אנשים חי על ⁹הקבצנות, אם מפני ¹⁰שאינם מקשרים לעבודה או ממפאת עצלותם.

¹²פקידי הממשלה והצבור.

למעמד הכירחשוב ונכבד--¹³שוכים הפקידים הגבוהים, פקיד הממשלה והצבור: פרופיסורי האוניברסיטה ומנהליו; מנהלי בתי-הספר הגבוהים ומוריהם, ¹⁴חברי מועצת בתי-הספר; חברי מועצת המדינה ובית המשפט; ¹⁵נוטריונים; ¹⁶ראשי האוחדים; ¹⁷בנאים, אדריכלים, ¹⁸מהנדסים, ¹⁹שרי-מסים, ²⁰שרי בתי-הדאר ופקידיהם, ²¹יערנים ועוד. אחריהם באים ²²הפקידים הבינונים: ²³פקידי המשרד, משגיחים, ²⁴לבלרים, ²⁵מפקחים, ²⁶גזברים, ²⁷פקידי המשטרה ²⁸ופקידים מסלת הברזל. הדאר והמס. ²⁹במקצועות-עבודה אחרים עובדות גם נשים.

³⁰פקידים פרטיים.

אותם האנשים שאינם עובדים לא אצל הממשלה ולא אצל הצבור הם פקידים פרטיים, התלויים בחסדי האדון או ³¹הממנה שלהם, היכול לשדחם ³²ולפטרם בקל זמן ³³ועדן, כגון: ³⁴חיימאים, ³⁵מכונאים, ³⁶ראשי

¹majority ²in the sweat of their brow ³their wretched existence ⁴their scant daily bread ⁵brain-workers ⁶live by their pen ⁷craft ⁸day-labourers ⁹begging ¹⁰not fit for work ¹¹because of their laziness ¹²state-officials and municipal officials ¹³belong ¹⁴the members of school- councils ¹⁵notaries ¹⁶mayors ¹⁷architects builders ¹⁸civil engineers ¹⁹upper revenue officers ²⁰post-officials ²¹foresters ²²lesser (middling) officials ²³clerks ²⁴copyists ²⁵overseers ²⁶cashiers ²⁷police officials ²⁸railway officials ²⁹in several branches of work ³⁰private employees ³¹their chief ³²to dismiss them ³³time, ³⁴analitical chemists ³⁵mechanics ³⁶upper clerks.

המשקד, הנזקרים, ¹עמילים, ²סוכנים, ³באי-לכה, ⁴עורכים ועתונאים ומורים המלמדים בבתי-ספר פרטיים. (בהשאלה) ^אללכת, אין בעליהם ⁵מנבים להם ממשברתם את ⁶זמן העדרם.⁷

בְּתֵי חֲרָשָׁת.

העוסקים בחרשת הם פבריקאים (בעלי בתי חרשת) וסוחרים. יש בתי חרשת אשר ⁸מכונותיהם עובדות ⁹בכח הקטור, ¹⁰החשמל, ¹¹הגז, ¹²הרוח והמים. הפבריקאות-שונות: ¹³מטויות, ¹⁴בתי אריגה ומצפעות ¹⁵למשי, ¹⁷לצמר, ¹⁸לצמר גפן, ¹⁹לכתן ²⁰ולגיה; בתי חרשת לגיה, קסבר, ²¹לרהיטים, ²²לעבוד עורות, ²³לכלי-מתכת ²⁴וחרסינה; למכונות, ²⁵למנגנון, ²⁶לאניות, ²⁷למרכבות, ²⁸לאוירונים, ²⁹לאופנים, לחשמל ולגז; ³⁰מסבנות לסבון; ³¹בתי זגנה ³²ומרשותאות.

פועלים.

פועלי בתי החרשת מקבלים בכל שבוע את ³³המשפרת (שכר, שכירות). השכר ושלם לפי העבודה.

שביתה³⁴

אם הפועלים ³⁵אינם שבעי-רצון במשברתם, ³⁶מפסיקים הם את העבודה ושוקתים. ³⁷מטרת האמור (השביתה) היא להכריח את בעליהם ³⁸שיקבעו: 'לדרישותיהם, שהן לרב: ³⁹העלאת השכר ⁴⁰והפחתת העבודה, ומלאו אותן. על-פירב יוצאים הפועלים מהשביתות ⁴¹ויודם על ראשם

¹commissionary agents ²agents ³commercial travellers ⁴editors and journalists
⁵deduct ⁶time of their absence ⁷factories ⁸their machines work ⁹by steam
¹⁰electricity ¹¹gas ¹²wind ¹³spinning mills ¹⁴weaving mills ¹⁵dye-works
¹⁶silk ¹⁷wool ¹⁸cotton ¹⁹linen ²⁰cloth ²¹for furniture ²²for preparing leather
²³for tools ²⁴porcelain ²⁵for engine-building ²⁶for boats ²⁷for railway cars
²⁸air-ships ²⁹bycycles ³⁰soap-houses ³¹glass factories ³²saw-mills ³³wages
³⁴strike ³⁵are not satisfied ³⁶they strike off work ³⁷the object of the strike
³⁸that they should fall in with their demands ³⁹increase of wages ⁴⁰shorter working-hours ⁴¹defeated

א) נפּעל: שד"פ. ב) נפּעל: שד"פ. ג) נפּעל: שד"פ. ד) נפּעל: שד"פ.

וּמְכַרְחִים הֵם, אַחֲרֵי שִׁבְיֹתָהּ שֶׁל יָמִים אֲחֵדִים, לְגִשְׁתָּ¹ אֶל הָעֲבוּדָה לְפִי הַתְּנָאִים הַקּוֹדְמִים, וְשֹׂאִינָם נֹאזְתִים וְרָצוּיִים לָהֶם, בִּימֵי הַשִּׁבְיָתָה חַיִּים הַפּוֹעֲלִים עַל הַכֶּסֶף הַנִּתֵּן² לָהֶם מִקְּפֹת־הַשִּׁבְיָתָה.

3. תַּעְרוּכוֹת.

מִזְמַן לְזְמַן עִירָבִים³ בְּכָרְבִים תַּעְרוּכוֹת, הַמוֹעִילוֹת⁴ הַרְבֵּה⁵ לְהַתְּפַתְחוֹת הַתַּעֲשִׂיָּה וְהַמְסַחֵר.

סוֹחְרִים.

הַסּוֹחֵר מוֹכֵר אֶת תַּעֲשִׂית הַפְּבְּרִיקָאוֹת, חֲמָרִים גְּלָמִיִּים⁷ וּמַעֲבָדִים לְאִנְשִׁים שׁוֹנִים.

גַּם⁸ הַמוֹצִיא⁹ לְאֹר, הַשֹּׁלְחֵנִי¹⁰ וְהַפּוֹכֵן¹¹ לְחוּג הַסּוֹחְרִים נְחָשִׁבִים. הַסִּימְנוֹנִי אֵינוֹ מוֹכֵר אֶת סְחוֹרְתוֹ¹³ לְאַחֲדִים (לִיחִידִים), אֲלָא¹⁴ בְּכַמּוֹת מְרַבָּה¹⁵ לְחַנּוּגִים, וְאֵלֶּה מוֹכְרִים אוֹתָהּ¹⁶ קִמְעָא קִמְעָא¹⁷ אֶל הַמַּעְרוּפִים (לְקוֹחוֹת) שָׂדָהִם.

18. אֲמָנִים.

הָאֲמָנִים — בְּעָלֵי הַמְּלָאכָה¹⁹ מַעֲבָדִים אוֹ מְשִׁירִים²⁰ בְּסֻדְנוֹתֵיהֶם (בְּעָלֵי־הֵם)²¹ אֵיזָה חֶמֶר גְּלָמִי לְשִׁמוּשׁ וּלְצָרְכֵי בְנֵי הָאָדָם. וְלִמְטָרָה זֹו מְשַׁתְּמָשִׁים הֵם²³ בְּכָל־מְלָאכָה מִתְּאִמִּים²⁴. יֵשׁ סְחוֹרוֹת הַנְּגִמְרוֹת בְּעֹנֶרֶת מְכוֹנוֹת, וְיֵשׁ אֲשֶׁר גַּם נִעְבְּדוֹת בָּהֶן. לְאֲמָנִים רַבִּים יֵשׁ גַּם בְּתִי־מַסַּחֵר שָׂדָהִם מוֹכְרִים הֵם אֶת²⁴ תּוֹצֵרֶת עֲבוֹדָתָם. יֵשׁ אֲמָנִים שֹׂאִין לָהֶם בְּתִי־מְלָאכָה מְשֻׁלָּהִם וְעוֹבְדִים בְּבִתִּי מְלָאכָה שֶׁל אַחֲרֵים.

¹adequate and satisfactory ²strike-fund ³exhibitions ⁴in the large cities
⁵for the development of industry and commerce ⁶goods in their native state
⁷and manufactured goods ⁸the publisher ⁹the banker ¹⁰the agent ¹¹to the
circle ¹²the wholesale merchant ¹³in retail ¹⁴in large quantities ¹⁵to the
merchants (shopkeepers) ¹⁶little by little ¹⁷to their customers ¹⁸artisans
¹⁹finish or prepare ²⁰in their workshops ²¹raw material ²²for that purpose
²³suitable tools ²⁴products

(א) קָל: שְׂדָהִם, נִגְשׁ (ב) נִפְעַל: הַנִּתֵּן־נִתֵּן (ג) הַפּוֹעֵל: הַמְּעִיל (ד) הַפּוֹעֵל: הַמְּעִיל (ה) הַפּוֹעֵל
הַתַּעֲשִׂיָּה וְהַמְסַחֵר.

¹הָאֱמָנִים הָכִי חֲשׂוּבִים הֵם:

²הַחֵט: ³הוא מספיק לנו: ⁴חליפות, בגדים, מעילים, מכנסים.
⁵חזיות, ⁶פרדות, ⁷גלימות, ⁸מעפרות, ⁹כתפיות ו¹⁰קפשים.
¹¹הוא שפר: מתקן בגדים קרועים ו¹²ומטליאם^א בטלאים.
¹³הפפתר: עושה כפתורים ¹⁴וממחפה אותם במיני אריג.
¹⁵הסנדלר: (הרצען) עושה לנו ¹⁶סנדלים, נעלים, ¹⁷סולים.
¹⁸מוקים ו¹⁹בת-שוקים.

²⁰הוא שפר: מתקן נעלים וסנדלים קרועים.
²¹הנפה: (החשל) חושל ועושה ²²במפכה כלי ברזל. הוא ²³מלבן
את הברזל ²⁴כבור, ²⁵מנגד אותו על ²⁶הסדן, ²⁷ובפטיש וצבת בורא ממנו
את הכלים הרצויים. — ²⁹נגיד פרזלא כד רתח"ו ³⁰הלם^ב הברזל
בעודנו הם! יאמר הפתגם. הנפח ³¹מנעיל את רגלי הפוסים
³²בפרסות ברזל.

³³צורה הנקשת: עושה כלים שונים מנחשת ³⁴ומפליז.
³⁵הפכה: עושה ³⁶דודים, ³⁷משרתים, ³⁸מחבתים ושאר כלי
המטבח ³⁹מפח.

⁴⁰המפתח: (החרט) מפתח פתוחים שונים.
⁴¹המסגר: עושה ⁴²צירים, ⁴³מנעולים ⁴⁴ומפתחות. הוא פותח גם
מנעולים שאבדו מפתחיהם.
⁴⁵הרצה: ⁴⁶מרצה רצפות.

¹the most important ²the tailor gets us ⁴suits ⁵waistcoats ⁶furcoats ⁷over-coats ⁸dustcoats ⁹capas ¹⁰wraps ¹¹botcher ¹²mends them ¹³button-maker ¹⁴covers them with all kinds of cloth ¹⁵shoe-maker ¹⁶sandals ¹⁷slippers ¹⁸boots ¹⁹shoes ²⁰cobbler ²¹blacksmith ²²forge, smithy ²³he glows, makes red-hot ²⁴furnace ²⁵forges ²⁶anvil ²⁷and with hammer and tongs ²⁸the desired tools ²⁹strike the iron while it is hot ³⁰hammer ³¹shoes ³²with horse-shoes ³³coppersmith ³⁴brass ³⁵tinker ³⁶kettles ³⁷frying-pans ³⁸sauce-pans ³⁹tin-plate ⁴⁰stamp-cutter ⁴¹lock-smith ⁴²door-hinges ⁴³locks ⁴⁴keys ⁴⁵paviour ⁴⁶paves.

¹הַזֶּה בִּי: עוֹשֶׂה וּמְתַקֵּן כְּלֵי זָהָב.
²הַכֶּסֶּף: עוֹשֶׂה וּמְתַקֵּן כְּלֵי כֶסֶף.
³הַחֶרֶסֶן: (הַקֶּדֶר) עוֹשֶׂה חֶרְסִית.
⁴הַסִּבְדָּה: מְחַפֵּה אֶת הַגִּג ⁶בְּגָבִים, ⁷בִּפֶּחַ וּבְרַעְפִּים.
⁸הַבֶּדֶר: עוֹשֶׂה אֲפָפִים וּמְרַדְעוֹת.
¹⁰הַבֶּרֶסִי: מַעֲבֵד עוֹרוֹת.
¹¹הַנֶּגֶר: עוֹשֶׂה רְהִיטִים: שְׁלֹחַנוֹת ¹²וְיִשְׁדוֹת ¹³בְּמִגְרֹזוֹת וּבְלֵי מִגְרֹזוֹת.
 כְּסָאוֹת, מְטוֹת וְעוֹד.
¹⁴הַעֲגֹלָן: עוֹשֶׂה אֲטָבוֹת, ¹⁶אֲסָדוֹת, ¹⁷קְרוֹנוֹת, ¹⁸מְרַבְבוֹת וְעִגְלוֹת.
¹⁹הַנִּגְג: קוֹבֵעַ ²⁰שְׂמִשּׁוֹת (וְנִגְיוֹת) בֵּין הַפְּצִימִים שֶׁל מִסְגְּרוֹת
 הַחִלּוֹנוֹת ²¹וּמְדַבֵּק אוֹתָן ²²בְּמֶרֶק (קֶדֶק).
²³הַבַּאִי: בּוֹנֵה בָתִּים ²⁴מִלִּבְנִים, ²⁵מֵאֲבָנִים מְרַבְעוֹת וּמִלֵּט. הוּא
 מְשַׁתְּמֵשׁ לְבִנְיָן: ²⁶בְּאֵדָה, ²⁷בְּרִיקָן, ²⁸בְּקִשְׁתָּנִית ²⁹וּבְפֶלֶס-מַיִם.
³⁰הַחֶצֶב: חוֹצֵב אֲבָנִים.
³¹הַסֶּתֶת: מְסַתֵּת*) וּמְקַצֵּעַ, ³³מַחְלִיק וּמְכַשִּׁיר אֶת הָאֲבָנִים לְבִנְיָן.
³⁴הַצָּפֵעַ: צוֹבֵעַ אֶת הַבִּנְיָנִים, הַחִלּוֹנוֹת, וְהַדִּלְתוֹת ³⁵בְּצִבְעוֹ.
³⁶הַרְפֵּד: מְרַפֵּד קִירוֹת וְכִלִּים שׁוֹנִים, בָּרִים וְכֶסֶתוֹת.
³⁷הַתִּנָּר: עוֹשֶׂה תִנּוּרִים, ³⁸גִּירִים, ³⁹וּמַעֲשֵׂנוֹת (אֲרָבוֹת).
 מְנַקֵּה הָאֲרָבוֹת, (הַגִּרֹּף) ⁴⁰מְקַשֵּׁם וְגוֹרֵף אֶת ⁴¹הַפִּיִּת מִתּוֹךְ הַמַּעֲשֵׂנוֹת.
⁴²הַבּוֹרֵף: כּוֹרֵף כִּפְרִים.
⁴³הַמְסַדֵּר: מְסַדֵּר אֶת הָאוֹתִיּוֹת לְדָפוּם.

⁴goldsmith ²silversmith ³potter ⁴roofer ⁵covers ⁶with shingles ⁷with tinplates
 and tiles ⁸saddler ⁹saddle ¹⁰tanner ¹¹joiner ¹²chests ¹³with drawers and without
¹⁴cartwright ¹⁵rack-waggon ¹⁶light carriages ¹⁷carts ¹⁸caps ¹⁹glazier
²⁰panes ²¹and fastens them ²²with putty ²³builder ²⁴of bricks ²⁵of stone
 blocks and concrete ²⁶plumb-line ²⁷plane-iron ²⁸boring-tools ²⁹water-level
³⁰stone-breaker ³¹stone-mason ³²chisels ³³and planes ³⁴dye ³⁵with dye
³⁶upholsterer and paper-hanger ³⁷chimney-builder ³⁸stove ³⁹chimneys
⁴⁰sweeps ⁴¹soot ⁴²bookbinder ⁴³compositor.

- 1 הַגְדֵּי: אורג אריג.
 2 הַכְתָּן: טֹחַ כֶּתֶן.⁸
 4 הַטְרָסִי: טורם בְּזָהָב.
 5 הַמְשַׁקֵּה: הַחֲטָב⁷ וְהַנִּלְהָ עוֹשִׂים⁸ נוֹי לְרִהוּטִים.
 9 הַחֲקֵק: חֲקֵק קְשׁוּטִים שׁוֹנִים.
 10 הַמְדְּפִים^(א): מְדַפֵּס סְפָרִים,¹¹ עֵתוֹנִים,¹² חֲבָרוֹת,¹³ בְּרוּזִים,¹⁴
 (קולות קוראים),¹⁵ רְשִׁימוֹת־סְחָרָה וְעוֹד.
 15 הַנְקוֹר: נוקר אֲבָנִים לְמַעֲבֹת.
 16 הַנְגָדִין: מַאֲגָד¹⁷ מְאֻמָּאִים.
 18 הַבְרָשׁ: עוֹשֶׂה מְבָרָשׁוֹת¹⁹ מְזִיפֵי חֲזִיר,²⁰ מַעֲבֹעִים,²¹ מְכַחֲלִים²² וּמַחְצִלוֹת.
 23 הַסְרָד: סוֹרֵד סְלִים,²⁴ כְּסָאוֹת קְלוּעִים,²⁵ בּוֹרְסָאוֹת, מַחְצִלוֹת שֶׁל
 כֶּשֶׁת וְשֶׁל²⁷ קְנִי-סוּהַ.²⁸
 28 הַבִּיר: חוֹפֵר בְּאֵרוֹת.

עבודות הנשים.

גַּם הַנָּשִׁים²⁹ תּוֹפְסוֹת מְקוֹם חָשׁוּב³⁰ בְּמַקְצְעוֹת־עֲבֹדָה שׁוֹנִים. יֵשׁ
 הַבוֹחֲרוֹת לָהֶן אֶת מְקַצֵּעַ³¹ הַמְדָּע³² וְהָאֲמָנוֹת,³³ מְשַׁפְּלוֹת בָּהֶם, מְפַתְחוֹת
 אוֹתָם³⁴ לְפִי הוֹחֵן וְשִׁעְמָן וּמְבִיאֹת בְּרָכָה וְיֵשׁ לָמִין הָאֲנוּשִׁי, יֵשׁ
 הַמְכֻהֲנוֹת^(ב) בְּבִהְיוֹת צְבוּרִיּוֹת אוֹ מְשַׁמְשׁוֹת בְּמִשְׁרוֹת פְּרָטִיּוֹת וְיֵשׁ
 הַנְחָשְׁבוֹת³⁶ לְחוּג הַסּוֹחֲרִים אוֹ הָאֲמָנִים.

¹weaver ²flax-spinner ³spins ⁴gold-weaver ⁵turner ⁶turner ⁷decorator
⁸decorations ⁹stamp-cutter, engraver ¹⁰printer ¹¹news-papers ¹²booklets,
 tracts ¹³proclamations ¹⁴business catalogues ¹⁵stonemason ¹⁶broom-maker
¹⁷brooms ¹⁸brushmaker ¹⁹bristles ²⁰painter's brushes ²¹brushes ²²mats
²³basketmaker ²⁴wicker-work chairs ²⁵arm-chairs ²⁶cane ²⁷straw ²⁸pump-
 maker ²⁹have an important position ³⁰in divers departments of work ³¹science
³²arts ³³and they devote themselves to it and develop it. ³⁴according to their
 turn of mind and taste ³⁵occupying municipal offices ³⁶to the circle of
 business people and artisans.

(א) הַפְעִיל: הַדְפָּס־דִּפּוּס (ב) פְּעַל: בִּהְיוֹת־בְּהוֹן.

בְּמִקְצֵעַ הַמַּדָּע וְהָאֲמָנוּת עוֹבְדוֹת: אִרְפָּאת, אִרְפָּאת-שְׁנַיִם, עוֹרְכֵת-
 דִּין, יסוּפֶרֶת, מְשׁוֹרֶרֶת, זִמְרָת, פּוֹמֶת, מְנַצֶּחֶת בְּנִינּוֹת, צִיָּרֶת,
 מְרַשֶּׁמֶת-הָאֶפֶס, מוֹדָה לַפְּסִנְתָּר, מְשַׁחֶקֶת¹³ וְרוֹכֶבֶת-קָרְקָס,
 הַנּוֹשָׂאוֹת עֲלֵיהֶן בְּהֵנָה צְבוּרִית אוֹ מִשְׁרָה פְּרָטִית הֵן:
 מְנַהֶלֶת, מוֹרֶת בִּי"ס, מְלַגְרִפּוֹזִינִית, מוֹכֶרֶת פְּרָטִימִי נִסְיָעָה,
 עוֹזֶרֶת בְּחִנּוּת, לְבַלְלִירִית, אֲחֹת-רַחֲמָנִיָּה וְסוֹעֶדֶת חוֹלִים,
 לְמַפְלֶגֶת הַפּוֹחֲרִים שְׂיָכוֹת: מוֹכֶרֶת תְּשֻׁמִּימִי נָשִׁים, מוֹכֶרֶת
 פְּרָחִים, מוֹכֶרֶת דָּגִים, מוֹכֶרֶת פֶּרוֹת וִירְקוֹת וְתִגְרָנִית,
 עַל תַּעֲשִׂית-יָד מִתְפַּרְנְסוֹת: הַתִּימָה, הַתּוֹפֶרֶת, הַכּוֹבֵעֲנִית,
 הַפְּרָסִית, הַרְקָמֶת, הַכּוֹבֵסֶת, הַמְּגַהֶצֶת, מְסַדֶּרֶת הָאוֹתִיּוֹת, הָאוֹמֶנֶת,
 הַחֲפָנִית, הַהַדְלָלֶת, הַמְּנַחֶשֶׁת, הַיִּדְעוֹנִית, הַהַבְרָה, הַפּוֹכֶנֶת,
 הַמְּבַחָה, הָאֲמָה, הַשְּׁפָחָה, הַמְּשָׁרֶתֶת, הַפּוֹעֵלֶת שְׂכִירֵת הַיּוֹם.

נוסחאות שיחה.

לוֹ אֵין מְלָאכָה קְבוּעָה, הוּא מוֹצֵא אֶת לַחֲמוֹ הַצָּר רַק בְּמִלְאָכוֹת⁴².
 מְקַרָּה אֲשֶׁר⁴³ תִּאֲנִיגָה לִידוֹ.
 בָּךְ הוּא דְרָכּוֹ שֶׁל הָעוֹלָם; זֶה הוּא מְנַהֵג הָעוֹלָם; בְּנוֹהֵג שְׂפָעוֹלָם...
 אֲבָרְהָם הוּא אֲמָן נִפְלָא; מְבַעוֹ, שְׂמוֹ, שְׂמָעוֹ יֵצֵא בְּכָל הָעִיר.
 רְאִיתִי אֶת שְׂמָעוֹן⁴⁶ מִחֲזוֹר עַל הַפְּתָחִים. אוֹמְרִים כִּי נִתְרוֹשְׁשׁ⁴⁷.
 וְנִדְלָדֵל מְאֹד.

¹lady doctor ²lady dentist ³lady barrister ⁴lady writer ⁵poetess ⁶lady
 singer ⁷lady composer ⁸lady conductress of a choir ⁹lady painter ¹⁰lady
 fashion sketcher ¹¹lady teacher of music ¹²actress ¹³female circus-rider
¹⁴head-mistress ¹⁵female telegraph official ¹⁶female ticket-clerk ¹⁷shop-girl
¹⁸female clerk ¹⁹sister of charity and sick-nurse ²⁰to the group of business
 people ²¹milliner ²²flower-seller ²³female grocer ²⁴home work ²⁵dress-
 maker ²⁶seamstress ²⁷milliner ²⁸gold-embroiderer ²⁹embroiderer ³⁰laun-
 dress ³¹ironing laundress ³²female compositor ³³sick-nurse ³⁴masseuse
³⁵female hair-dresser ³⁶fortune-teller ³⁷ladies' companion ³⁸housekeeper
³⁹cook ⁴⁰domestic servant ⁴¹female day-labourer ⁴²chance work ⁴³that
 happens to come ⁴⁴splendid artist ⁴⁵his good name ⁴⁶begging ⁴⁷become
 impoverished.

(א) הַנִּסְמָךְ: מִן הַשֵּׁם סְלֵאכוֹת (ב) פָּעַל: אֲנֵה-אֵנָה (ג) נִתְפַּעַל: נִתְרוֹשְׁשׁ-רָשָׁע (ד) נִתְפַּעַל:
 נִדְלָדֵל-דָּלָל.

את הפקיד ג. פטרו ועל מעלו בקסם המוסר, ויש אומרים כי זמסר גם לדיו.

על כל אמן להתנחם² אל השוליה שלו כאל חברו באמנות. בתי-הח'שט בעירונו נסגרו³ מאפס חמר גלמי (טבעי) לעבוד.

העבודה⁴ ד'ו'ה' (הפח'שה) אותו מאד.

⁵ תקציבו השנתי של הפק'יקאי ל. עז'ה לחון רב.

פניו יענו בו כי איננו מסגל לכל עבודה גופנית.

פועלי העיר יסדו להם חנות משתפת⁶ וקופת חסכון והלוואה.

באספת⁷ המ'פקנים דבר הרבה על-אדות⁸ הרכושנים,⁹ ויפה אחד נתקבלה החלטה להלחם¹⁰ במשטר הרכושני הקים עד כמה שיקל'תם תניע¹¹.

הוא חפץ ללמד את מלאכת הבנאות; הנגרות; הרצענות; התפירה;

הרקמה.

המנהל שלנו הוא¹¹ איש מכער מאד; אולם חכמתו וידיעותיו מפליאות את כל יודעיו.¹² על כגון דא אמרו חכמינו וקרונום לברכה: "חכמה מפארה בכלי מכער".

"פשוט נבלה בשוק ואל תצטרף¹³ לבריות"; אמרו חכמינו.

או¹³ חברותא או מיתותא.

אין צבור עני.

שבע שנים היה רעב ועל פתח האמן לא עבר.

יגיע בפיו כי תאכל, אש'רף בעולם הזה וטוב לו לעולם הבא.

גדול הנהגה¹⁴ מיגיע בפו יותר מירא שמים.

¹⁴ קהרה דבי שתפין לא תמימא ולא קריא.

הוא עוסק בצרכי צבור באמונה. גבאי צדקה הוא¹⁵ ואת כל הקסף

הנב'ה¹⁵ מחלק הוא לעניי העיר.

¹he defrauded ²apprentice ³for lack of material ⁴has made him get very thin ⁵year's budget ⁶savings- and loans-fund ⁷resolutionists ⁸capitalists ⁹and the resolution was carried unanimously ¹⁰against the present capitalistic order of things ¹¹a very plain man ¹²the like, such things ¹³company or death ¹⁴(food from) a common pot is neither hot nor cold ¹⁵all the money collected.

(א) קל: רזה; ב) הפעיל: העני-נגע; ג) התפעל: הצטרף-צ'רף; ד) נפעל: ההנהגה; (ה) נפעל: ההנהגה.

פָּרָק

¹הַהִשְׁתַּעֲשְׂעוֹת וְהַהִתְבַּדְּרוֹת.

²הַזְקוּקִים לְנֶפֶשׁ.

אֲנָשִׁים ³הָרוֹצִים הָעוֹשִׂים יוֹם-יוֹם אֶת מְצַאֲתָם בְּאִמּוּנָה—זְקוּקִים לְשַׁעֲשׂוּעִים וְלַהִתְבַּדְּרוֹת לְמַעַן ⁴הַחֲלִיף בָּהֶם.

⁵תַּעֲנוּגִים.

הַהִשְׁתַּעֲשְׂעוֹת—שׁוּנָה הִיא: יֵשׁ הַמַּתְעַנְּגִים רַק בְּתוֹר ⁶מַבְרִירִים (רוֹאִים) אִז "שׁוֹמְעִים" ⁷מִבְּלֵי קַחַת חֶבֶל וּמִבְּלֵי הַשְׁתַּתָּה" ⁸בְּשַׁעֲשׂוּעִים, וְיֵשׁ, וּבִיחֹד אֱלֹהִי שְׁעוּבָדִים עֲבוֹדַת-רוֹחַ, שְׁמַרְגִּישִׁים ⁹לְאִילוֹ עֲבוֹדוֹת גּוֹפְנִיּוֹת: ¹⁰לְתַנוּעָה וְלֵאמּוּץ הַשְּׂרִירִים; ¹¹מִבְּלִים הֵם אֶת שְׁעָתָם הַפְּנוּיָה ¹²בְּאִמּוֹן הַגּוֹף, ¹³בְּהַתְעַמְלוֹת וְהַתְּגוּשְׁשׁוֹת, ¹⁴בְּהַתְנַדְּנוֹת בְּנִדְנָה; ¹⁵בְּמִיּוֹלִים, (מִיָּלִים) ¹⁶וּבְמִשְׁחַק-קוֹנָאוֹת, וְאֵת ¹⁷הַפְּשָׁתָם — ¹⁸בְּמִלְּטוּלִים מְנַעֲעִים וּמִלְּאִים ¹⁹וּבְתִיּוֹר וְסִיּוֹר.

²⁰עֲנוּג הַבְּפָרִיִּים.

תּוֹשְׁבֵי הַבְּפָר, בְּחִפְצָם ²¹לְהַנְפִּישׁ מִעֲבוֹדָתָם הַקָּשָׁה וְלַהֲתַעֲנֵג, יִסְרוּ אֶל ²²בֵּית-מְרוֹחַ, שָׁם מִשׁוֹחֲחִים ²³וּמִפְּטָפְטִים ²⁴שָׁעָה קָלָה עַל כּוֹס שֶׁכָּר

¹amusements and recreations ²people seeking recreation ³diligent, hardworking
⁴to take rest, to rally ⁵diversions ⁶as spectators ⁷without taking part ⁸impulse
⁹for some kinds of manual work ¹⁰movement and strengthening of the nerves
¹¹they spend ¹²culture of their body ¹³gymnastics and wrestling ¹⁴swinging
¹⁵going for walks and excursions ¹⁶bowling ¹⁷leisure ¹⁸tiring occupations
¹⁹mountaineering ²⁰rustic amusements ²¹to divert themselves ²²public house
²³and chat ²⁴for an hour or so.

א הַתַּפְעֵל: הַשְׁתַּתָּה-שְׁתָּה ב) הַפְּעִיל: הַלֵּאָה-לֵּאָה.

או י"ש (יין-שרוף) — ואח"כ ישובו הביתה וישכבו לישון; כי השנה תביבה על העובד, מועילה ומתוקה לו. אלו גם נכספה נפשו של הכפרי לתענוגים אחרים לא ימצאם בכפרו, כי מלבד בית-המדרש² והקרנף-הנודד אין שם כל³ בתי-משוש והיכלי-ענג.

ענוג העירוניים.

לא כן הם העירוניים! יושבי העיר מבקרים לפעמים קרובות את⁴ חגי המסכות, את⁵ אולמי התזמורת ואת⁶ ההתאטרואות. במעט בכל עיר גדולה יש תאטרון עירוני.⁷ בכפרים יש⁸ תאטרון חצרוני (קיסרי)⁹ ותאטרון עממי (שמציגים)¹⁰ בהם אופרמות, דרמות,¹¹ חזיונות-תנועה¹² וחזיונות שעשועים ועוד.

מחיר הכניסה.

המקומות בקונצרטים ובתאטרואות אינם שווים במחירם.¹⁴ המקומות הכי מעלים ויקרים הם:¹⁵ מושבות היציע (התאים), המקומות המיוחדים והשורות הראשונות¹⁶ במעקה (גזרה); הזלים הם¹⁷ בפסטי, והכיזלים הם:¹⁸ מקומות העמידה.

קניית כרטיסים.

החפץ לבקר בתאטרון — עליו²⁰ להזדוין בכרטיס-כניסה. את הכרטיסים קונים²¹ בקפסת-התאטרון²² סמוך להצגת החזיון. מי שחפץ במקום משבח ומסמן, עליו²³ להזדוין ולקנות כרטיס²⁴ במקדמה. לחזיון²⁵ שמשחקים ידועים ומפורסמים²⁶ לוקחים בו חלק — יש²⁷ קופצים

¹and even should the villager yearn after ²travelling circus ³places of amusement ⁴amusements in town ⁵fancy dress balls ⁶concert-halls ⁷theaters ⁸in the large cities ⁹royal (imperial) theaters ¹⁰people's theaters ¹¹tagedies ¹²comedies ¹³entrance fee ¹⁴the best and most expensive seats ¹⁵boxes ¹⁶balcony ¹⁷gallery ¹⁸pit ¹⁹buying tickets ²⁰to get ²¹at the booking-office ²²shortly before the performance ²³to look sharp ²⁴in advance at the booking-office ²⁵a performance ²⁶which well-known actors take part in ²⁷draws crowds (has many buyers).

רבים וכל הפרטים ימכו; ולא פעם יקרה שמשלמים במחיר פרטים
בזה ופירושם או פירושם² ממחירו הנקוב. לכל פרטים מחבר³
תלוש, אשר⁴ הסדרנים, העומדים בכל⁵ מבוא, תולשים אותו בעת
הקניסה. הסדרנים מראים את כל אחד את מקומו הנכון. פרטים
מחבר תלוש – פסול.⁶

המסך⁷

השחקנים⁸ מתחפשים ומשחקים את⁹ התפקידים שלהם¹⁰ על
הבימה. לאורך הבימה¹¹ משתלשלים מסך וקלעים¹² החוצצים בין
השחקנים ובין המבקרים¹⁴ בעת ההפסקות.¹⁵ בזהחלת הפערות או
המחזות מרימים אותם ובסופם משלשלים אותם.¹⁶

הפסקה¹⁷

בין מערכה למערכה יש הפסקה והקהל יצא אז אל¹⁸ המסעדה
(המזנון). מי¹⁹ לסעד את לבו ומי לעשן סגרות, וישוה שם עדי שמעם
את צלצול המצללה המודיע ע"ד תם הפסקה.

התזמרת והלחשן²⁰

בין הבימה ובין קהל השומעים יש תזמרת, אשר²¹ המנצח מנצח
בנגינותיה. אצל הבימה נמצאת גם²² תבת-הלחשן. בה ישב הלחשן
וילחש למשחקים את²³ הפנים של החיון המצג אם אינו²⁴ שגור היטב
בפיהם. יש אנשים החובבים את התאטרון ומבקרו התמידים הם
ויש²⁵ המתחמים באדישות גמורה אליו. יש שחקנים שהם "כחות

¹three times ²the price fixed ³counter-foil ⁴check-taker ⁵at every entrance
⁶is unavailable ⁷the curtain ⁸make up ⁹their parts ¹⁰on the stage ¹¹they
let down ¹²separating ¹³actors and public ¹⁴in the pauses ¹⁵at the beginning
of the acts ¹⁶or the scenes ¹⁷the pause ¹⁸into the refreshment room
¹⁹to refresh oneself (one's heart) ²⁰orchestra and prompter ²¹the conductor
²²prompter's box ²³the text ²⁴well versed, familiar ²⁵people who are perfectly
indifferent towards it.

ראשונים" ושחקנים¹ מצין ומבצי, ויש ששחקנים² מעשה ומלאכותי.
 הצלחת הנגרים והנפירות תלויה בקולם. הפולות המשפחים⁴ בלתי
 מצויים⁵ ומיקרי — המציאות הם.

מקרבית.⁶

רב המבקרים בתאטרון לזקחים אתם מקרבית (משקפת) למען
 ראות היטב את⁷ התפאורות ואת⁸ המעוג של השחקנים. המבקרים
 יקנו להם גם תכנית שפה רשומים שמות השחקנים והתפקידים שכל
 אחד מהם ימלא.

מעריצים ומתנגדים.¹⁰

אם התיוון ימצא חן בעיני הקהל יקבל אותו¹¹ במחיאות-כפפים
 סואנות¹² ובקריאות: "הדרן!" ואם התיוון לא יפיק¹³ רצון מן השומעים —
 יצחקו וילעגו לו¹⁴ בקריאות בוז שונות. לכל שחקן יש
 מעריצים¹⁵ המאללים אותו. יש מחזות גם בשיר ומרה¹⁶ ובמחולת מחנים.
 ונפירות ומחוללות¹⁷ וישגרים ידועים ומפרסמים משתתפים בהם. הקמון
 מתלב מאד את¹⁹ הקרינע²⁰ ובתשומת לב מביט הוא ומתבונן על²¹ הדבר
 הלכן שעליו²² משתקפים מעשי השחקנים²³ בתמונות הנעות.

הקרקס.²⁴

יש אנשים החולבים גם אל הקרקס ומתענגים לראות את²⁵ התאבקות
 הנוזרים האתלטים²⁶ והנמדים²⁷ בזירה, את²⁸ מלאכת הרבידה, את

¹excellent and natural ²affected and unnatural ³the success ⁴unusual ⁵rarities
⁶the opera-glass ⁷the decorations ⁸by-play ⁹programme ¹⁰admirers
 and opponents ¹¹with uproarious applause ¹²and with cries of: bis! ¹³hoot
 (whistle) ¹⁴with divers opprobrious epithets ¹⁵that worship him ¹⁶ballet
¹⁷singers and dancing girls ¹⁸dancers on the tight-rope ¹⁹cinema ²⁰with
 interest ²¹sheet ²²are reflected ²³moving pictures ²⁴the circus ²⁵wrestling
²⁶dwarfs ²⁷arena ²⁸equestrian performances.

1 השמפנים, ואת ²זמזום החיות הטורפות; לשמע את ההלצות של ³הליצן הפריע ולראות את ⁴העיוותיו.

הספורט.

חובבי הספורט מתענגים לראות ⁵בדהרת הרבשות, ⁶במרוצת הרטנים, ⁷בקליעת בדור-הרגל על הקמפון ⁸ובדהתחרות השחיה ודאפון. יש אנשים המבלים את עתם הפנויה ⁹בבתי-מחול ¹⁰ובבהנגאות.

¹¹בתי קפה ומרזח.

בבתי הקפה והמרזח מתאספים האנשים, שותים קפה, ¹²משתעים ומשיחים על ¹³מאזרעות היום, משחקים ¹⁴בפסדם ¹⁵בגורדשיר (אשקוקה) ¹⁶ובקלפים וקוראים עתונים. בעזבם את הפתים האלה ותנו ¹⁷למלצר: ¹⁸פשיטה, המבקר באיזה בית-קהל, בקביעות ותמידות נקרא: ¹⁹גרגל.

²⁰ענוג אנשי הרוח.

המלמדים, בתפצם ²¹להתבדר - ועסקו ²²באמנות הנפה: יקראו ספרי המופת ויתעמקו בהם ויחברו ספרים ²⁴במקצועות שונים, ואלה ²⁵המתפעלים ²⁶ממלאכת מחשבת ועסקו ²⁷בגלוי, ²⁸חשוב ²⁹וציור.

³⁰מקומות מרפא.

בימי תקנין החמים נעזבו העשירים את עריהם ויצאו למקומות מרפא ואל הכפרים ³¹לקנון בקונאות ³²ובנאות רשא: שם יתרחצו במי מעינות שונים, וישתו ³³מי מחצב, ³⁴יטפסו בהרים, יטילו ביערות הסמוכים

¹trotters ²training of wild beasts ³merry clown ⁴contortions, grimaces ⁵gallop of racehorses ⁶foot-races ⁷foot-ball ⁸cycle-races ⁹dancing-establishments ¹⁰balls ¹¹coffee-houses and restaurants ¹²they converse and chat ¹³about the events of the day ¹⁴dominoes ¹⁵chess ¹⁶cards ¹⁷waiter ¹⁸tip ¹⁹regular guest ²⁰the recreations of brain-workers ²¹they enjoy themselves ²²fine arts ²³classical writings ²⁴different branches of learning ²⁵are enthusiastic about ²⁶imitative arts ²⁷plastic art ²⁸woodcutting ²⁹painting ³⁰health resorts ³¹to spend the summer in the country ³²amongst green fields ³³mineral waters ³⁴they climb.

¹ לשאף אויר צה. ואחרי שהותם שם שבועות אחדים, ישובו הביתה
² רעננים ומעודדים³, ובנפש חפצה וגו' שוב⁴ לעבודתם התדירה.

פרק יא.

התאטרון.

שיחה.

א. התלך היום אל התאטרון העירוני?
 ב. כן. איזה חזיון יציג היום?
 א. 'אותו של אמש. חזיון חדש.⁵ חזיון מופתי.
 ב. החזון — תונה הוא זה?
 א. לא. זה הוא ⁷מחזה — שעשועים.
 ב. ההכנות לך פרטיסי-בניסה? לפי ששמעתי נמכרו כל
 הפרטיסים במכירה המקדמת ואין עוד מקום מפנה, ובקשה ומכרי אף
 ורק הפרטיסים הביזזלים.
 א. אינני זקוק לפרטיסים. בשבילי — הבניסה חפשית: לי יש
 פרטיס-חנם!
 ב. ממי יתחילו בהצגת החזיון?
 א. לפי מודעת העתונים — ב'חמש שעות.
 ב. ומי ממלא את התפקיד של הגבור הראשי?
 א. השחקן מר נ. הנמצא פה בתור אורח ימלא את התפקיד. מלבד
 זה תופיע⁸ על הבימה גם המזמרת המפורסמה הגברת ב. השמעת
 את זמרתה היפה?

¹to breathe fresh air ²strengthened and refreshed ³to their permanent work
⁴the same as last night ⁵a wonderful play ⁶tragedy ⁷comedy.

(א) פעל: עדיד-עור (ב) הפעל: הצניצו (ג) הפעיל: הבן-בן (ד) הפעיל: הופע-ופע.

ב. עוד לא זכיתי לשמעה, אולם אחי ששמע אותה משוררת פְּעָמִים אַחֲדוֹת, מִשְׁבַּח וּמַהֲלֵל אֶת קוֹלָהּ יְהִדֵּךְ וְהַצְלִיל וְאוֹמַר, בִּי הוֹמָה הוּא² לְסִלְסוֹל הַזְמִיר.

א. בוא וגלף, בִּי הַשָּׁעָה מְאַחֲרֵת.

ב. אַל תִּירָא וְאַל תַּפְחֹד! לֹא נֶאֱחָר אֶת הַמַּוְדָּע. ³מְקַמְנִי—הַדִּיקָנִים הֵם בְּתֹאמְרוֹן הַזֶּה: מוֹדִיעִים⁴ אִמְנֵם בְּמוֹדֵדוֹת וּבְעִתּוֹנִים, בִּי הַפְתִּיחָה תְּהֵא בְּחֵמֶשׁ שָׁעוֹת, וּמְבַטְחֵנִי בִּי הַמָּסָךְ לֹא יוֹרֵם⁵ לִפְנֵי חֵמֶשׁ וַחֲצִי.

א. הַבִּיטָה⁶ נָא וְרֵאָה אֶת הַמֶּזֶן הָאֲנָשִׁים⁷ הַצָּרִים עַל כָּל הַמְבֹאֵת, וְאִיךְ נִדְחָק בֵּין קֹהֵל רַב כָּזֶה?

ב. שְׁתֵּי זְרוּעוֹתַי הַמְצָקוֹת⁸ תִּפְלֹסְנָה לָנוּ נְתִיב. ⁹הַנִּמְסָר אֶת אֲדֻרְתֵּינוּ לְמַלְתָּחָה?

א. לֹא, בִּי בְּכֻלּוֹת הַחַיּוֹן יִגְדֵּל שָׁם¹⁰ הַדְּחָק, וְחַפֵּץ אֲנִי בִּי גִדּוֹה מִן הָרֵאשׁוֹנִים לִיצִיאָהּ.

ב. ¹¹אֲדוֹן־סִדְרָן! אֲבַקֵּשׁ לְהִרְאֹת אוֹתְנוּ אֶת מְקוֹמוֹתֵינוּ! הִנֵּה חֲבֵרֵינוּ קוֹדְמֵינוּ! חֲבֵרֵי! הִנֵּשׁ אֶתְכֶם¹² מִקְרָבָת?

א. לֹא, שְׂבַחֲנוּהָ בְּבִית, נִפְסִיק נָא שִׁיחַתְנוּ, הַמָּסָךְ מִתְרוֹמֵם!¹³ הַתְּפֹארוֹת יָפוֹת מְאֹד, גַּם¹⁴ הַתְּלַבֶּשֶׁת שֶׁל הַמְשַׁחֲקִים מִתְאַיֶּמָה הַיָּטֵב לַחַיּוֹן הַזֶּה.

א. מִי הוּא הַמַּחְבֵּר שֶׁל הַחַיּוֹן הַזֶּה?

ב. אִישׁ בְּלִתי נוֹדָע¹⁵, בְּשִׁיתְקַבֵּל חַיּוֹנוֹ מֵאֵת הַקֹּהֵל¹⁶ בְּתִירוּעוֹת שְׂמִחָה וּבְמַחִיאוֹת פִּסִּים סוֹעְרוֹת, וְיִדְעוּ שְׁמוֹ וְטַבְעוֹ עַד מְהֵרָה.

א. הַמְשַׁחֵק הַזֶּה הוּא¹⁷ בָּעֵל בְּשִׁרוֹנוֹת נִפְלְאִים!

¹high clear voice   ²trill of the nightingale   ³the unpunctual   ⁴who besiege all the entrances   ⁵my two strong arms   ⁶will force a way   ⁷shall we take our coats to the cloak-room?   ⁸crowd   ⁹steward!   ¹⁰opera-glass   ¹¹the decorations   ¹²the costumes   ¹³with cheers and applauding   ¹⁴man of wonderful talent.

(א) הַפְּעִיל: הוֹדָע-יָדָע (ב) הַפְּעִיל: הוֹרֵם-רוֹם (ג) הַפְּעִיל: הִבֵּט - נָבֵט (ד) נִפְעַל: הִרְעָיָדָע.

ב. ¹המומוס הזה ²מבדח את הקהל ³בהלצותיו השנונות, ומצחיקן
במו לו עמד לפני כל אחד ודגדג אותו בבית שחיו.

א. לא, חברי! לדעתי אינו ממלא את תפקידו כנאות: כל ⁵מחוגיו,
תנועותיו והעיוותיו מלאכותיות וקפוצות הן; מכירים ⁶בו כי ⁷מזיג הוא
הרבה עדי הוציא איזה ⁸חדור או טולח.

ב. ומה דעתך על התזמורת?

א. התזמורת ⁹מישגת ומישעממת. ¹⁰תמה אני על ההנהלה שבתורה
בתזמורת כזו, ¹¹הצורמת את האזן ומרגיזה את הנפש במנגינותיה עד
¹²לידי טרוף הדעת.

ב. ראה נא את ¹³זר הפרחים המגיש ¹⁴למשהק נ.

¹comedian ²amuses ³biting jests, sarcasms ⁴as if he were tickling them
under their arms ⁵his byplay, his movements, his grimacing is artificial and
forced ⁶he is perspiring ⁷point, joke ⁸makes you go to sleep and bores you
⁹I am astonished ¹⁰earsplitting ¹¹until you are near going mad ¹²wreath.

(*) הפעיל: הכר-כר (ב) הפעל: הגש-גש.

פרק יב.

שיחה.

א. הֵן יְדִידִי יֵאֱסֹן קִרְנִי! ²הִפְסַדְתִּי בְּמִשְׁחַק הַקָּלָפִים אֶת כָּל הוֹנִי.
 ב. אֲשֶׁרִי יוֹלְדֶתְךָ! ³אֵת מִי הִנֵּה מַאֲשִׁים? ⁴בְּצִנְאָר־מִי תוֹלֶה אֶתְּךָ
 אֶת הַפּוֹלָר? בְּמָה פְּעָמִים ⁵הִתְרִיתִי? בָּךְ וְהוֹסֵרְתִּיךָ לְהִתְרַחֵק ⁶וּלְהִנְדֹּר?
 מִן הַמִּשְׁחָק הַזֶּה ⁷שֶׁתּוֹלְדוֹתָיו וְתוֹצְאוֹתָיו הֵן: ⁸קָלֹת דַּעַת, הִתְרוֹשְׁשׁוֹת
 הַמְּבִיאָה ⁹לִידִי יֵאֱוֹשׁ וְאֵבֹד אֶת עֲצָמוֹ לְדַעַת, וְעַכְשָׁיו ¹⁰כְּשֶׁאַתָּה? וַיְבֹא
 כָּל מֶה שֶׁחֲזוֹתִי וְהִנֵּהְתִּי ¹¹מֵרֹאשׁ-הִנֵּה ¹²מִתְאַוֵּן? בְּאֲזִנִּי עַל גֹּרְלֶךָ הִמָּר?
 לֹא חִבְרִי, ¹²לֹא אֲזָנִים קְשִׁיבוֹת, כִּי אִם אֲמוֹמוֹת תִּמְצָא בִּי.

א. אַל נָא בְּקִצְפֶּךָ ¹יְדִידִי! אַל תְּדִין ²אֶת חֲבֵרְךָ ³לְבָבְךָ חוֹבֶה!
 הַמִּשְׁחָק בְּקָלָפִים הוּא, לֹא עָלֶיךָ, כְּעִין ⁴מִחֲלָה מִמִּשְׁכַּת הַמִּשְׁתַּרְשָׁט ⁵בְּלֵב
 הָאָדָם, ¹⁵שֶׁיֵּד הַרוֹפְאִים קִצְרָה מִחֲעֻלּוֹת לֵה אַרְוִכָה וְגִדָה, וְאִזּוּ לוֹ ¹⁶לְבַרְנָשׁ
 זֶה שֶׁמִּחֲלָה זֶה תִּתְקַפֶּהוּ. ¹⁷אֵין מוֹצָא הַיְמִנָה. הַכֹּל תָּלוּי בְּמוֹל! יִשָּׁנִם
 אָנָּשִׁים ¹⁸שֶׁהִשְׁעָה מִשְׁחָקָת לָהֶם: מִשְׁחָכִים ¹⁹וְזוֹכִים, מַפְסִידִים וְזוֹכִים שׁוֹבִי,
 וַיֵּשׁ אָנָּשִׁים כְּמוֹנִי, שֶׁהִחֲצִלָּה פִּזְנָה לָהֶם עֲדָה, ²⁰וַיִּבְכֵּל הַכְּרִבּוֹרִים.

1a misfortune has come upon me 2I have lost all my money at cards 3whom do you accuse? 4whom do you make responsible (on whose neck do you put the neckiron)? 5I warned you 6to give up 7results 8recklessness and ruin 9despair and suicide 10now everything I foresaw and foretold has come to pass 11you complain 12you will not find my ears open, but deaf to you 13blame 14like a latent illness that takes root 15the physicians cannot find the remedy 16being (child of man) 17there is no way out 18fortune plays with them 19and win 20and with all their ideas and inventions.

(א) הַפְּעִיל: הַתְּהַד-תְּרָה (ב) נָפַעַל: שִׁדְיָה, נֹזֵר (ג) הַפְּעִיל: הִבְאִיבֹא (ד) קָל: אֶתְּךָ (ה) הַפְּעִיל: הִמָּר-נָגֵד (ו) הַתְּפַעֵל: הִתְאַוֵּן-אֲנִי (ז) הַשֵּׁם: קָצַף בְּכַנּוּיִם (ח) קָל: דִּין (ט) הַתְּפַעֵל: הִשְׁתַּרְשָׁט.

ההמצאות והיגיעות ¹ירק חרם הם מעלים^(א) בידם. מאשר הנני על שעלה ביד עד כה ²להעלים^(ב) את הדבר מאבי.

ב. מה ³שלידיך הוא אשר - אסון הוא לדידי. או, זה הוא אשר ואסון באחד! מצד אחד הנך מאשר על הסתירה^(ג) את הדבר, איך ⁴מאיך גיסא איש אמלל ⁵ונחן^(ד) אתה על היותך ⁶מוגלגל ומחפז העז והמרץ הדרוש ⁷להתעודות^(ה) באוני אביך על עונך זה. מובטחני^(ו) באביך הנודע בתור ⁸בעל מזג טוב ונזח לבדיות, שהיה סולח לפשעך^(ז) זה, לו גלית^(ח) לפניו את לבך הקרוע.

א. אבי ⁹איש מכאובות הוא, וודני זה ¹⁰איני עלול להקל^(ט) מעליו את מכאוביו אלא להפוך: יתרגז ויתקצף.

ב. ובצדק. איש לא ראשימהו על זאת.

א. לא פעם ¹¹הקנמתי^(י) והבעסתי במעשי הרעים. מספקני^(יא) מאד, אם יעלה ביד הפעם להשקימו ולהרגיעו ¹²ולהפים^(יב) דעתו.

ב. האבדת את כל רכושך?

א. כן, ידידי! געשיתי^(יג) לעני ואביון במובנן הפשוט של המלים הקלו. זאת ועוד אחרת: ¹³כל נושי^(יד), כמו להקעים, יבנו^(יז) את העת ויבואו לנשות ולתבע בי דוקא בשתכלה הפרומה מן הכיס. קצתי^(יח) בחי מפני מלוי^(טו) אלה! לא אוכל לשאת^(טז) את החרפה והבזיון. לא נשארה לי הרה אחרת, כי אם ¹⁴לנוע למרחקים, ¹⁵למדינת הים, למקום שאין איש מכירני, שם אעזב את דרכי הרעה ¹⁶ונאמנן את ידי לעבודה אולי אוכל עוד אכפר על כל מה שעויתי^(יט) עד עכשו.

¹they gain nothing ²to hide ³what is lucky for you ⁴on the other hand
⁵worthy of pity ⁶cowardly ⁷to own ⁸good-natured ⁹a sick man ¹⁰is not fit
fit ¹¹I have been angry ¹²to pacify him ¹³all your creditors ¹⁴to emigrate
¹⁵to some country oversea ¹⁶shall get accustomed.

(א) הפעיל: העלה-עלה (ב) הפעיל: העלים-עלם (ג) הפעיל: שהפ. בפגמים-סתור (ד) נפעל: החזן-חנן (ה) התפעל: שהפ. ירה (ו) מבטח-אני (ז) השם: פשע בפגמים (ח) פעל: גלה-גלה (ט) הפעיל: שהפ. קלל (י) הפעיל: שהפ. בפגמים-קנט (יא) מספק אני (יב) הפעיל: שהפ. פים (יג) נפעל: העשה-עשה (יד) השם: נושים בפגמים (טו) פעל: פגז-פגז (טז) קל: קיץ (יז) השם: מלויים בפגמים (יח) קל: שהפ. נשא (יט) קל: עזה.

ב. 'בִּנְתִי לָךְ, יְדִידִי, אוֹלָם² מִפָּרִיו אֶתָּה הִרְבָּה וְאִין³ הַשֵּׁד נִזְרָא כָּל כֶּךָ כְּמוֹ שְׁמֵתָאֲרִים אוֹתוֹ. וְאוֹשָׁה זֶה יָכוֹל חָם וְשָׁלוֹם 'לְהַמִּיט' עָלֶיךָ שׂוֹאָה אֲשֶׁר⁴ לֹא שִׁעֲרָתִי. וְשָׁנָן עֲבֻרוֹת חֲמוּרוֹת מִמִּשְׁחָק הַקְּלָפִים, וְהַמְזֻדָּה! וְעֹזֵב יָרָם! וְאִם תִּבְטִיחַ אֶת אֲבִיךָ לַעֲזֹב אֶת דְּרָכָה זֹאת, יִקְרָבָה וְיִפְרַע אֶת כָּל חֲבוּתֶיךָ. הֲלֹא עָשִׂיר הִנְהִי?

א. 'לֹא פָעַם תִּתֵּן אֲבִי מֵה שֶׁקֶלְקֶלְתִּי.

ב. וּבִבְנֵי יִתְנֶן עוֹד פָּעַם. אֲנִי אֶסוּר אֵלָיו בְּאַחַד הַיָּמִים, אֲבָאָר לוֹ אֶת הַדְּבָר, וּבְלִי כָּל סֶפֶק וְיִטְהִי אֲנִי בְּשֹׁבֶת לְדִרְבִּי.

א. מֵה מֵאֲשֶׁר הִנְיִתִּי!

ב. לְמַעַן הוֹסִיף⁵ לְאֲשֶׁר בְּדֶרֶךְ רָעִים?

א. חָלִילָה וְחָם, ד' וְשִׁמְרֵנִי! חֵי אֲבִי כִי לֹא אוֹסִיף⁶ לַעֲדֹד בְּדֶרֶךְ זֶה, שֶׁכָּל בְּאִיָּה⁷ לֹא יִשׁוּבוּ.

ב. הֲרִינִי⁸ מִזִּהִיר בְּךָ בְּפָעַם דְּאַחֲרוֹנָה: וְיִבְלֶךְ לָךְ מִדֶּרֶךְ זֶה וְיִשְׁמָה מַעֲלֶיךָ! כִּי אִם לֹא תַעֲמִד גַּם הַפָּעַם בְּדַבּוּרְךָ—אֶת נַפְשֶׁךָ וְנַפְשֵׁי אֲבִיךָ¹² הִנֵּה קוֹבֵעַ בָּזָה.

א. נִשְׁבַּעְתִּי אֲנִי בְּכַבְדִּי וּבְאַמוּנָתִי, כִּי אִם¹³ יֵאָחֲלֶיךָ מִמְּצָרֵי זֶה.

¹⁴כְּמִטְחָיו קָשֶׁת אֶתְרַחֵק מִן הַמִּשְׁחָק וְהִדּוּמָה לוֹ.

ב. מִיָּב, מֵאֲמִין אֲנִי בְּךָ וּבְדַבְּרֶיךָ, וְלִפִּיכָה אֶעֱשֶׂה כָּל מֵה¹⁵ שֶׁנִּמְלָתִי עָלַי, וְיִמְכֹּנֶעַ אֲנִי שׁוֹב אֶת תְּקוּנָתִי, שֶׁדְּבָרֵי יַפְעֵלוּ עַל לִב־אֲבִיךָ אֶת¹⁷ הַפְּעֻלָּה הָרְצוּיָה.

א. כָּל יָמֵי אֲחִיזִיק לָךְ מִזְבָּה עַל חֲסִדָּה זֶה!

ב. אוֹלָם, כְּאַמּוּר: הִיטִיבָה¹⁸ נָא אֶת דְּרָכֶיךָ וְאַל¹⁹ תִּתְּשׁוּב לְבִסְלָךְ.

¹I understand you ²you exaggerate ³the devil ⁴may be your undoing
⁵such as you never dreamt of ⁶he will pay all your debts ⁷It is more than
once that he has already made good ⁸to walk ⁹to step ¹⁰turn from ¹¹abandon
¹²you kill (rob) ¹³If I am saved in this extremity ¹⁴I sha'l not swerve a hair's
breadth (a bow's shot) ¹⁵what I have taken upon me to do ¹⁶express
¹⁷the hoped-for effect ¹⁸dont return to your foolish ways.

(א) הַפְּעִיל: שְׁהִיִּפ, מוֹט (ב) הַפְּעִיל: הוֹדָה־יָדָה (ג) פָּעַל: קִלְקֵל־קָלַל (ד) הַפְּעִיל: הִטָּה־נָטָה
(ה) הַפְּעִיל: שְׁהִיִּפ, יָסַף (ו) הִשֵּׁם בְּאִם בְּנִינִים (ז) הָרִי אֲנִי (ח) נָפַעַל: הִשְׁבַּע־שָׁבַע (ט) הַפְּעִיל:
הִיטִב־טִב (י) הִשֵּׁם בְּסָל בְּנִינִים.

א. הנני מבטיחך נאמנה!... יפתר נא זעיר: 'תקנה חדשה נענצה' במחי.

ב. והיא?

א. ³לזכות בגורל בסך מסים.

ב. זה הוא 'עורבא פרח'! ⁵מגדל פורח באויר.

א. ⁶הטובע בשבלת יאחז גם בשבלת. — הגה 'הדור בא! מדיביא

לי זה? — מה תחזינה עיני? מכתב מהמבורג! זה מפלאניי מאד! העיר הזאת נכריה לי ואין לי בה כל מודע ומכיר. אפתחתי נא ואראה מי הוא כותבו! — הרואה אתה? ⁸פתר עניא אזלא ענייתא! עד עמדי על עברי פי פחת ירדפני וילוני ⁹מולי המר.

ב. מה נהנתה?

א. מודיעים אותי ¹⁰מהשליחניה ג. ושתפיו, שבה נקנה 'חלשי, בי

זכותי בסך של חמשים אלף מרק, אולם יחד עם זה מוספים, שהשליחניה ¹²קראה שמשה לכל נושיה.

ב. אמנם בן הוא! האסון רדף אחריך ¹³על כל צעד ושעל. וביד

מי נמצא החלש?

א. בידי אני.

ב. ובכן, ¹⁴אל להנאשה. פנה לך ¹⁵אל הנחלת ההגרלה הראשית

כי היא ¹⁶אחראית וערבה.

א. בן. גם במכתב זה מצעים ¹⁷אותי לשלח את הפסים המקורי אל

ההנהלה ולא למסור לשום איש ¹⁸פן ימעל בי.

¹do wait² a minute ²a new hope has sprouted in my heart (brain) ³to win ⁴that is all in the clouds! (a raven flew past) ⁵a castle in the air! ⁶when you are drowning in the river, you grasp at a straw ⁷postman ⁸the poor are followed by poverty ⁹while I stand at the brink of the precipice, my ill luck follows me ¹⁰bank ¹¹my lottery ticket ¹²has declared itself bankrupt ¹³at every step ¹⁴dont despair ¹⁵to the chief office of the lottery ¹⁶responsible and answerable ¹⁷the original ticket ¹⁸lest he defraud

(א) פעל: נענץ-נציץ (ב) הפעיל: הפלא-פלא (ג) פעל: עתיד בבנינים. לזיה-לזה (ד) נפעל: ההיה-זיה (ה) נפעל: הזאש-זאש (ו) פעל: געץ-געץ.

ב. הִגֵּה פִי בִּן, בָּא לָךְ אֲשֶׁרְךָ ¹בְּהִפְסֵחַ^(א) הִדָּעַת.

א. וְדָבָר בְּעֵתוֹ הוּא.

ב. ³רִזְאִים בְּעֵלִיל עַד בָּמָה עָלוּל מִקְרָה קָטָן וְקַל הָעֶרְךָ לְגֵרִם לַפְעָמִים לְשִׁנּוּיִים בְּבִירִים וּגְדוּלִים.

א. דָּבָר שֶׁבִּכְחוֹ 'לְחֹלֶלֶת' שִׁנּוּיִים עֲצוּמִים לֹא יִמָּנֶה בֵּין הַקְּטָנִים וְהַגְּדוֹלִים. וּבִיחּוּד ⁵בְּגִנְדָן דִּידָן: חֲמִשִּׁים אֲלָף מֶרֶק אֵינָם נִרְכָּשִׁים ⁶בְּחֶדְרָא מִחֶדְרָא וְלֹא יִחְסַפֵּא בְּעֵלְמָא הֵם. וּבְכֵן נִצְלָתִי^(ד)! וּבְנִיגָע לְמִשְׁחָק הַקְּלָפִים: ⁸אֲבָלֶע קְלָפָאוֹת אִם אֲשׁוּב אֵלָיו.

ב. אֵלֶּה הֵם דְּבָרִים שֶׁל טָעִם: שְׁמֶרֶךְ לָךְ אֶת מוֹצֵא שְׁפָתֶיךָ וְאֵר תִּשְׁנֶה^(ה).

א. הִנֵּה בְּטוּחִי יְדִידִי שֶׁלֹּא אֲזוּז מֵאֲמָרֵי פִי וְלֹא ⁹אֲחַלֵּל^(ו) אֶת דְּבָרֵי.

¹unexpected. ²and at the right time ³you see clearly ⁴produce ⁵in our case ⁶in a trice ⁷trifle (mere shiver) ⁸may I get a beating ⁹go back on my words (desecrate).

א. הִפְעִיל: הִפְסֵחַ-נִסְחָה (ב) פָּעַל: שִׁהַב. חוּל (ג) נִפְעַל: הִנְצַל-נִצַּל (ד) פָּעַל: עֲתִיר שְׁנֶה-שְׁנָה (ה) פָּעַל: חִלַּל-חָלַל.

פֶּרֶק יג.

הָאָסְפָּה

1. הַתְּאָרְגָנוּת

אֲנָשִׁים ²בְּעֵלֵי רַעֲיוֹן מִשְׁתָּהָ ³שֶׁמְגַמָּה וּמִטָּרָה אַחַת לָהֶם, בְּחִפְזָם
 לְהַפְיִיץ ⁴אֶת דַּעֲוִיתָהֶם בְּרַבִּים וּלְעֵבֶד ⁵בְּכַחוֹת מְאֻחָדִים, ⁶מִתְאָרְגָנִים
 וּמִתְאָגִידִים לְאַגִּידָה אוֹ לְחִבְרָה.

7. וְעַד מְכוֹנָן⁸

⁸מַעֲשִׂים ⁹אֶחָדִים מִתְכַּנְּסִים לִישִׁיבָה, וְכֵהָ ⁹דְּנִים) עַל הָעֲבוֹדָה
 הַטְּכָנִית וְעַל הַהֲכָנוֹת ¹⁰לְאַסְפֹּת־הַיִּסּוֹד, ¹¹שֶׁתַּעֲרֹךְ לָשֵׁם יַעֲרִית הָאֲגִידָה
¹²וְעֲרִיבֵת תְּקֻנָּו, שֶׁעַל פִּיו ¹³יִשָּׁק כָּל חֵבֶר, ¹⁴בְּקוֹלוֹת קוֹרְאִים וּבְכְרוּזִים.
 הַמְדַּפְסִים בְּאוֹתִיּוֹת גְּדוֹלוֹת וְשֶׁמְדַּבְּקִים אוֹתָם בְּרַחוּבוֹת, ¹⁵בְּמַגְלוֹת־עֲפוֹת
¹⁶וּבִפְתָקֵי־יָד, שֶׁמְפִיץ וּמַחְבֵּקִים ¹⁷לְכָל עוֹבֵר וְשׁוֹב, יוֹדִיעַ ¹⁸הַנּוֹעַד
 הַזֶּמֶן כִּי בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי, כִּיּוֹם וּבִשְׁעָה פְּלוֹנִים תַּעֲרֹךְ אָסְפָּה לְיִסּוֹד אֲגִידָה
¹⁹וְהַנּוֹאֲמִים הֵם... ²⁰כָּל הַמְעֻנָּנִים מִתְבַּקְּשִׁים אִפּוּא לָבוֹא בְּדִיּוֹק ²¹וּלְחַחוֹת
 אֶת דַּעֲתָם בְּגִנָּךְ זֶה.

¹organizing ²moved by a common thought ³one aim and object ⁴to
 propagate ⁵with united forces ⁶organize and unite themselves ⁷preparatory
 committee ⁸some leaders (doers) ⁹confer ¹⁰foundatory meeting ¹¹arranged
¹²editing the regulations ¹³conduct ¹⁴proclamation ¹⁵fugitive pieces
¹⁶handbills ¹⁷every passer-by ¹⁸temporary committee ¹⁹the speakers ²⁰all
 who take an interest ²¹to give their opinion on the matter.

(א) הַפְּעִיל: הַפְּזִיץ פּוֹיץ ב פָּעַל: מְכוֹנָן בֵּן הַפְּעִיל: הַעֲשֵׂה רַעֲיוֹן: קָל: דִּין.

אספה מיוחדת.

ביום ובשעה² הקצובים, פותח אחד המעשים את האספה³ בנאום-פתיחה, ומציע לבחור⁵ בנשיאות. הנאספים בוחרים⁶ ביושב-ראש, במזכירים⁷ ובקצננים⁸ (בנומדיקנים). הנבחרים לוקחים להם את מקומותיהם אל שולחן הנשיאות, ויושב-הראש יתן את רשות הדבור¹⁰ לנאמנים הראשיים¹¹ המבחרים לנאספים את מטרת האספה ותכליתה; בקראות¹² ה"תקנות" — ומשתתפים רבים מבקשים את רשות הדבור ומציעים להכניס בתקנון שנויים¹³ נוספות ומלואים. אם הזמן קצר¹⁴ מגבילים את זמן הדבור לרגעים אחדים, ואחרי¹⁵ ופוחים שונים מתקבלות¹⁶ ההחלטות שונות, והנאספים המושלמים את¹⁷ התשלום החדשי ושתתפו בבחירת ועד, שעליו¹⁸ לבלבל ולנהל את כל עניני החברה במשך שנה או יותר.

חלוק העבודה.

הועד נכנס לישיבה ומחלק בין החברים¹⁹ את התפקידים: נשיאות (נשיא),²⁰ סגן-הנשיאות,²¹ מזכירות (מזכיר),²² גנברות (גנבר)²³ וראית-חשבון (ראה חשבון) — והעבודה מתחלת. הועד²⁴ קפוף²⁵ לועד הגלילי או המרכזי, העומד אתו תמיד²⁶ בקשר, וממלא את כל המשאלות שיביע²⁷ במכתבים החוזרים שולח.

עריכת נשפים.

כל אנגדה תערוך נשפים למטרות שונות; מהם — בתשלומי דמי-כניסה והכנסתם מקדשת לה או לאיזה²⁹ מוסד צבורי הקביב על חבריה.

¹foundatory meeting ²fixed hour ³opening speech ⁴proposes ⁵board of managers ⁶chairman ⁷secretaries ⁸stenographer ⁹permission to speak ¹⁰the chief speakers ¹¹explain ¹²the regulations ¹³additions ¹⁴a limit is set ¹⁵divers discussions ¹⁶resolutions ¹⁷monthly contribution ¹⁸to look after ¹⁹duties ²⁰vicepresidency ²¹secretaryship ²²cashier's duty ²³control ²⁴is under the control ²⁵of the county-board or central board ²⁶in connection ²⁷circular ²⁸arranging performances ²⁹parish institution.

יִהְיֶה כְּנִית הַיָּא: 2 נָאם הַפְּתִיחָה, 3 מִשָּׂא הַחֲגִיגָה, 4 יְשִׁירִים לְאָמִיִּים וְעַמֻּמִּיִּים
הַמּוֹשָׁרִים 5 בְּמִקְהֶלָה מְשֻׁתָּפֶת; 6 דְּקָלוּם, 7 יְשִׁירַת יַחֲדִיד בְּלִינִית פֶּסֶן נִתְר, 8 צִמְדָה
יְתֻמוּנָה כְּחֵה, 9 דָּאָר מְעוּפָה, 10 הַגְּרָלָה, 11 רְקוּדִים וְנָאם הַנְּעִילָה, וּמִהֶסֶד
12 לְשִׁפְרֵי־תַעֲמוּלָה נְגִינָתִיִּים וְסִפְרוּתִיִּים 13 בְּכִנִּיסָה חֲפָשִׁית, וּבָהֶם לִזְקָחִים חֲלָק
14 נִוְאָמִים מִפְּלִגְתִּיִּים וּמִרְצִיָּא 15 הַרְצָאוֹת שׁוֹנוֹת: 16 מִדְּעִיּוֹת סִפְרוּתִיּוֹת
וּפּוֹמִבִּיּוֹת.

16 אַסְפָּה לְלִלִית.

בְּמִלֵּאת שָׁנָה לְקִיּוֹם הָאָגָדָה, וְקָרָא הַנֶּעַד - עַל פִּי 17 הַזְמָנוֹת
לְאַסְפָּה לְלִלִית, וְכֵה יִמְסֹר דִּין-וְחֻשְׁבּוֹן מִפְּרֹט ע"א מַעֲשֵׂיו וְהַנְהַגְתּוֹ, וְיַצֵּעַ
אֵת 18 הַתְּקַצִּיב לְשָׁנָה הַבָּאָה. הַזְמָנוֹת שֶׁקִּבְּעֵי בָּהֶן 19 יִסְדֵּר הַיּוֹם: פְּתִיחָה.
הַרְצָאוֹת דִּין-וְחֻשְׁבּוֹן, וּפּוֹחִים שְׂאֵלוֹת וְהַצָּעוֹת - חֲתוּמוֹת בִּידֵי הַנְּשִׂא וְהַמְזִכִּיר.

20 עֲרֵעוֹר וְהַבָּעַת אֱמוּנָה.

אַחֲרֵי שְׂמִיעַת הַדִּין-וְחֻשְׁבּוֹן, יִפְתַּח הַנְּשִׂא אֵת הַפּוֹחִים עַל-אֲדוּחָיו.
אַחֲרֵים 21 מִתְּחִיל בְּקֶרֶת קֶשֶׁה וְעוֹזָה עַל מַעֲשֵׂי הַנֶּעַד, 22 יִקְרָאוּ תִּגְרָ וּיְגוֹנִיִּים
אֵת אִפֹּן פְּעֻלָּתוֹ שֶׁהִתְרַשֵּׁל וְלֹא עָבַד בְּאֱמוּנָה, 23 וַיִּפְלִטוּ מִפִּיהֶם 24 דְּבָרִים
חֲרִיפִים עַד שֶׁיִּכְרַח רֹאשׁ הַיּוֹשֵׁב 25 לְשָׁלֵל מֵהֶם אֵת רִשּׁוֹת הַדְּבוּר, וְאַחֲרֵים
26 תְּמִימִי־דַעִים עִם הַנֶּעַד, וּמַצִּיעִים 27 לְהַבְּיֵעַ לוֹ אֱמוּנָה. כָּל אֶחָד 28 וְנִמְוֹקוּ
עִמּוֹ. אֶחָד מַצִּיעַ 29 לְהַפְסִיק אֵת הַפּוֹחִים וְלְהַעֲמִיד אֵת שְׂאֵלַת הָאֱמוּנָה
30 לְמִנְיָן. אַחֲרֵים 31 מַשִּׁיגִים 32 הַשְּׁנוֹת עַל הַפְּסָקַת הַפּוֹחִים; וְיֹשֵׁב הָרֹאשׁ

1 programme 2 opening speech 3 official speech 4 national-and folk-songs
5 mixed choir 6 recital 7 solo with piano accompaniment 8 duet 9 living pictures
10 flying post 11 lottery 12 literary evenings and political meetings 13 entrance
free 14 party speakers 15 scientific, literary and popular 16 general meeting
17 invitations 18 budget 19 minutes, order of the day 20 opposition and
vote of confidence 21 criticise severely 22 criticise and abuse 23 and they
let fall 24 bitter words 25 withdraw the permission to speak 26 of one mind
27 to vote their confidence 28 his motives 29 to interrupt 30 put to the
vote 31 some protest.

א) הפעיל: הרצה-רצה ב) פעל: נהנה-נהנה ג) הפעיל: השגיג-שגשג.

מַעֲמִיד אֶת הַהֲצָעָה לְמַנְיָן. הַחֲבָרִים יִמְצָבִיעִים וּמוֹנִים אֶת הַדְּעוֹת ² „בְּעֵד וּבִכְנֶגֶד“, ³ וְהַהֲצָעָה מִתְקַבֵּלֶת: אִם נִדְחִית תִּקְבֵּה, אִם מִסְבִּימִים לְהִגְבִּיל אֶת מִסְפֵּר הַנּוֹאֲמִים, וְלִבְחֹר מִבִּינֵיהֶם שְׁנֵי נוֹאֲמִים רָאשִׁים „בְּעֵד“ וְ„בִכְנֶגֶד“ וְכֵתֵם הַנּוֹאֲמִים וַצְבִּיעוּ.

4. קְרִיאוֹת בּוֹז וּמַחִיאוֹת כַּפַּיִם.

בְּנוֹחִים יֵשׁ שְׁתֵּשֶׁם מַעֲנָה ⁵ שְׁרִיקוֹת וּקְרִיאוֹת מַעֲיָן: חֲרָפָה! בּוֹשָׁה וְכִלְמָה! תִּתָּה! בּוֹז! חֲרָה! הִלְאָה! ⁷ בּוֹגֵד! וְיֵשׁ ⁶ שְׁמַחִיאוֹת-כַּפַּיִם סוֹעֲרוֹת תְּלוּנָה אֶת דְּבָרֵי הַמִּתְנַכֵּחַ מִבֵּין הַנּוֹטִים אַחֲרָיו.

5. דְּחִית הָאֶסְפָּה.

אִם הָאֶסְפָּה לֹא תִבּוֹא לִידֵי הַחֲלֻטָּה מְסִימָה, אִם מִחֲסֵר מִסְפֵּר מְסִים (פְּלָנוֹס) שֶׁל חֲבָרִים אִם מֵאֶפֶס זְמַן יִפְסְקוּ אֶת הָאֶסְפָּה וְיִדְחוּ אוֹתָהּ לְזְמַן אַחֵר.

6. מַלְחָמַת בְּחִירוֹת.

לִפְנֵי הַבְּחִירוֹת תִּנְהַל ⁹ מַפְלָגַת הַמִּתְנַגְּדִים (הָאוֹפּוֹזִיצִיָּה) ¹⁰ יִתְעַמּוּלָה בֵּין הַחֲבָרִים לִבְחֹר אֶת וְרֵק ¹¹ בְּמִנְעֻמָּהִיָּה הִיא ¹² וּמַלְחָמַת-בְּחִירוֹת תִּתְלַקֵּחַ. הַנּוֹעֵד הַחֲדָשׁ יוֹדֵה לַחֲבָרִים עַל תִּתָּם בּוֹ אֱמוּנָה וּבְחִירוֹהֶי. יִבְטִיחַ שֶׁבְּכָל מֵאֲמָצִיו יִשְׁתַּדֵּל ¹³ לְהַפִּיק מֵהֶם רִצּוֹן. ¹⁴ וּבְחֲרָף נִפְשׁ יַעֲבֹד לְטוֹבַת הַחֲבָרָה ¹⁵ יִשְׁתַּשְׁשֵׁג וְתִפְרַח תִּתֵּחַ הַנְּהָלָתוֹ הַטוֹבָה.

16. אִסּוּר מִטַּעַם הַשְּׁלִטוֹן.

לְפַעֲמִים יֵאָסְרוּ הַשְּׁלִטוֹנוֹת אֶת עֲרִיכַת הָאֶסְפָּה ¹⁷ אִם מִטַּעַם מִדִּינִי אִם מִחֲמַת אִינוֹ ¹⁸ דִּלְטוֹרִיָּה (מִלְשִׁינוֹת, אֲכִילֶת קֶרֶצָא), וְלְפַעֲמִים תִּשְׁלַח

¹lift their hands (fingers) ²for and against ³the motion is carried or rejected ⁴inventions and applause ⁵hooting (whistling) ⁶fiel ⁷traitor ⁸loud applause ⁹accompanies ¹⁰opposition ¹¹their candidates ¹²electoral contest ¹³to give them satisfaction ¹⁴devotion ¹⁵prosper and flourish ¹⁶government prohibition ¹⁷for political reasons ¹⁸denunciation.

המשטרה אל האספה פקיד מפקידה לשמע את תכן ההרצאות והנכונים.
 'ההסתדרות העולמית תקרא לפעמים להגסיה כללית, שבה ישותפו
 מרשי כל אגודותיה שבכל מקום ואחר, או - רק להעידה ארצית.

נוסחאות שיחה.

— הנני מתכבד להציג לפניכם את נאמני הנכבד מר נ. ונותן לו
 את רשות הדבור, למשאו; להרצאתו; לנאמו.

— זה עכשו נתקבלה ודיעה טגריפית מאת נאמני בי סבה
 בלתי צפויה מראש הניאתו מבוא אלינו, ולכן ימלא את מקומו
 חברנו מר ב.

— רשות הדבור נתונה למר...

— אבקש: שלא להפריע את הנואם.

— אדוני, זהנה מערבב שאלה בשאלה, מין בשאינו מינו.

— הנני מבקש את חברנו הנואם, שלא יגע בכבוד מר נ. שאינו

בינינו; כי אין חבין לאדם שרא בפניו.

— מר נ. הפליט מפיו דברים קשים בלשי חברנו ג. מקרה אני

להזהיר בו שיהנה ימתון בדבריו, ולא אהיה אנאום לשלל ממנו
 את רשות הדבור.

— בבקשה להקריא לפנינו את הפרוטוקול ומהישיבה האחרונה.

— אבקש לשוב אל הדברים העומדים על הפרק, יאל

הענין הנדון.

— דבריה יאנים מסיעים, אלא סותרים.

— דבריה, אדוני, מטעים; ימפרכים מעפרם.

¹the world-association ²delegates ³provincial conference ⁴speech ⁵for an unforeseen reason ⁶not to interrupt ⁷you mix up ⁸two different things ⁹do not judge in the absence of the defendant ¹⁰careful ¹¹forced ¹²affair in discussion ¹³do not support, but confute ¹⁴contradict each other fundamentally.

- ¹הִנְנִי מַעֲמִיד אֶת הַדָּבָר עַל חֻזְקָתוֹ הָרְאשׁוֹנָה.
 — זֹאת הִיא ²מַעֲשֵׂה־אֲלָמוֹת ³כְּלָפִי הַמְעוֹמ.
 — הִנְנִי מַעֲמִיד אֶת הַהֲצָעָה לְמַנְיָן.
 — הַהֲצָעָה נִתְקַבְּלָה פֶּה אֶחָד; ⁴כָּרֵב מִכְרִיעַ.
 — הַהֲצָעָה נִדְחָתָה. ⁵הוֹסְרָה מַעַל הַפָּרֶק.
 — בַּעֲתִיד אֵינָה נִמְנִית, כִּי ⁶מִיַּעֲצָת הִיא וְלֹא מִכְרִיעָה, הַעֵת
 הַיּוֹדֵר שְׂקוּלָה בְּשָׂתָיִם, מִכְּיוֹן שֶׁלֹּא שְׁלֵמַת אֶת הַתְּשׁוּלֹם הַחֲדָשִׁי,
⁷פְּקָעָה זְכוּתָהּ.
 — חֲוִי הַדָּעָה: עַל יְדֵי הַצָּבָעָה, קִימָה וַיִּשְׁיבָה.
 — נִתְקַבְּלוּ טַעֲגֻרֻמוֹת שֶׁל פָּרָכָה מֵאֵת מֶר...
 — אֲנִי קוֹרֵא תִּגָּר (עָרָר) עַל מַעֲשֵׂי (הַתְּנַהּגוֹת) הַנָּשִׂיא.
 — לֹא הַתְּבוֹנָנִי ⁸לִפְנֵעַ בְּכַבּוֹד מִי שֶׁהוּא, וְאִם מֶר נִי, הִרְנִישׁ אֶת
 עֲצָמוֹ ⁹נִנְעָלָב, הִרְנִישׁ מִבְּקֵשׁ מֵאֵתוֹ סְלִיחָה.
 — סְלִיחָה עַל ¹⁰מִבְּטָאִי אִי־הַמְצָלָח שֶׁנִּפְלַט מִפִּי.
 — הַבְּחִירוֹת ¹¹נִפְסְלוּ, הָאִסְפָּה ¹²נִתְפָּזְרָה.
 — הָאוֹלָם רָעַשׁ לְקוֹל הַקְּרִיאָנוֹת. ¹³הַיָּדֵד; מְחִיאוֹת פָּפִים סוֹאֲנוֹת
 לָיו אֶת דְּבָרֵי הַנוֹאֵם.
 — ¹⁴הָאוֹלָם צָר מִהָבִיל אֶת כָּל הַנְּאֻסָּפִים.
 — מֶר נִי, ¹⁵יָחַם אֶת דְּבָרֵי. ¹⁶יָחַם לִי דְּבָרִים שֶׁלֹּא אֲמַרְתִּים.
 — זֶה ¹⁷קְלוּט מִן הָאוֹיֵר.
 — ¹⁸הוּא מִגֵּן עַל הַצָּעָתוֹ בְּדְבָרִים שֶׁל טַעַם.

¹I suppose the affair to be in its former condition ²act of violence ³against the minority ⁴with overpowering majority ⁵was struck off the minutes (programme) ⁶advisatory, not deliberative ⁷your rights have expired ⁸to attack ⁹offended ¹⁰uncalledfor expression that escaped me ¹¹were annulled ¹²dispersed ¹³the hall is too small to take in all ¹⁴twisted ¹⁵imputed ¹⁶without a shadow of undation ¹⁷he defends his motion with well-chosen words.

- אֵלֶּה הֵם יְדָבָרִים שֶׁל דָּפִי; קָמַח טָחוֹן; ¹גִּבּוֹב דְּבָרִים.
 — הִנְנִי מְנַגֵּה אֶת הַתִּיחָסוֹת הַגִּסָּה שֶׁל מֶרֶנִּי, לְעִנְיָנִי.
 — רֹאֶה אֲנִי אֶת דְּבָרֵי דָוִד מִדְּבָרֵי מִשָּׁה.
 — כָּלִפִּי מֶה נֶאֱמַר דְּבָר זֶה.
 — ⁵חֲלוּקֵי־דַעוֹת בִּינִינִי, ⁶הַפִּכְכָּף הוּא.
 — ⁷הִנְנִי מוֹתֵר עַל רְשׁוֹת הַדְּבוּר.
 — אֵינְנִי מַחְזִיקִים פֶּה בַּבּוֹדִים, אֵלֶּה חוֹבוֹת מִטִּילִים אֲנִי
 עַל חֲבֵרָיִנִי.
 — הִנְנִי מַצִּיעַ, כִּי יִשְׁכַּחְנִי הַבָּאָה תִּהְיֶה ⁸חֲשָׁאִית.

פֶּרֶק יד.

שִׁיחָה.

- א. הַהִשְׁתַּמְּטָה אֶמָּשׁ בְּאַסְפִּתָּנוּ הַכִּלְלִית? וּמִי הִיָּה ¹הַנוֹאֵם
 הָרִאשִׁי?
 ב. בֶּן יִידִי. הִשְׁתַּמְּטָה בָּהּ וְגַם נִתְכַּבְּדָתִי לְהַפְחֵר לְמִנְהָלָהּ.
¹¹בְּלֹא־מֶר: לְיוֹשְׁבֵי־רֵאשֶׁה. מֶר נִי, שֶׁהִכְמִיתִנִי נֶאֱמָנָה לְכַבְּדֵנוּ בְּהִרְצָאָתוֹ
 הַחֲשׂוּבָה, הוֹדִיעָנִי אֶת־מֹל ¹²בְּטֶלֶגְרָמָה־תְּכוּפָה, כִּי ¹³סָפָה בָּלָתִי צְפוּיָה
 מִרֹאשׁ יִהְיֶינָאֲתוּ מִבּוֹא אֱלֹהֵי, וְלִכֵּן הִקִּיתִי ¹⁴אֲנוּם לְבַקֵּשׁ אֶת חֲבֵרָנוּ
 מֶר ג. שְׂמִילָא אֶת מְקוֹמוֹ.
 א. הִמָּצָא נֶאֱמַר חֵן בְּעֵינֵי הַנֶּאֱסָפִים? וּמֶה הִיָּה ¹⁶הַנוֹשֵׂא? --
 ב. בֶּן נֶאֱמַר נִתְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּבְתַרְוֵעוֹת שְׂמִחָה. הָאוּלָם רָעַשׁ לְמַחִיאוֹת־הַכַּפִּים

¹abuse ²empty words (ground flour) ³torrent of mere words ⁴unseemly behaviour ⁵divergencies of opinion ⁶a weather-vane ⁷I resign ⁸secret, confidential ⁹yesterday ¹⁰the chief speaker ¹¹that is ¹²urgent telegrams ¹³an unforeseen reason ¹⁴prevented him ¹⁵forced ¹⁶there.

וְלֹא־בְצִיּוֹת הַסּוֹעֲרוֹת שֶׁעָרְכוּ לוֹ. דְּבָרָן מֵצֵין הוּא וְדְבָרֵי־דְבָרִים שֶׁל מַעַם
הֵם יוֹלֵא גְבוּב דְּבָרִים בְּעֶלְמָא; נוֹשֵׂא הִרְצָאתוֹ הִנֵּה בְּדָבָר יִסּוּד קִשְׁת.
חֲסִכּוֹן וּמְלֻחָה.

ב. הַהֲשִׁיג מִי עַל דְּבָרָיו?

א. חֲבֵרְנִי מִר מ. הִנְדִּיעַ לְמַתְנַגְדוֹ ²מִשְׁכָּבֵר הַיָּמִים, נִסָּה לְהַפְרִיעַ
וּלְהַפְסִיק אֶת הַנוֹאֵם, אוֹלָם ³אַחֲרֵי הַזְהִירִי בּוֹ וְאִי־מִי עָלָיו בְּהוֹצָאָה מִי
הָאוֹלָם 'נִשְׁתַּמֵּת; אַחֲרֵי כָלוֹת הַנֶּאֱם בְּקֶשׁ מֵאִתִּי אֶת רְשׁוֹת הַדְּבִיר וְאִמְנֵם
נִתְתִּיהָ לוֹ, אוֹלָם בְּרֵאוּתִי ⁵כִּי הוּא נוֹשֵׂה מִדַּעְנִין הִנְדִּין וּמִפְּלִיט מִפִּיר
דְּבָרִים קָשִׁים פִּלְפִי חֲבֵרְנִי ג. הַזְהִרְתִּי בּוֹ רֵאשׁוּנָה שֶׁיְהֵא ⁶מִתּוֹן בְּדְבָרָיו
וְיִשׁוּב אֶל הַדְּבָרִים 'הַעוֹמְדִים עַל הַפֶּרֶק, וְלֹא מְכַרַח אֲדִיהָ לְאַחֵז ⁸בְּאַמְצֵי
נִמְרִץ יוֹתֵר, וּבְרֵאוּתִי כִּי לֹא ⁹נִעְנָה לִי נִזְכַּרְתִּי בּוֹ; ¹⁰נִזְכַּרְתִּי חֲרִיפָה ¹¹וְשִׁלְלָתִי
מִמֶּנּוּ אֶת רְשׁוֹת־הַדְּבִיר.

ב. הַמָּסֵר הַנּוֹעַד דִּין וְחֲשָׁבוֹן עַל דְּבַר פְּעֻלָּתוֹ בְּמִשְׁךְ הַשָּׁנָה?

¹²הַנִּמְתָּחָה אִיזוֹ בְּקִרְיַת עָלָיו?

א. הַמְזִכִּיר ¹³הִרְצִיָּה דִּין וְחֲשָׁבוֹן מִפְּרָט מִפְּעֻשֵׁי הַנּוֹעַד, וּמִר ב.
¹⁴וְיִסְעֵתוֹ ¹⁵מִתְחִי בְּקִרְיַת קָשָׁה, וּכְפִיָּה חֲרִיפָה ¹⁶הַתְּלַמֵּחַ, אַחֲרִים ¹⁷וְיִצְאֻ
מִגֶּדֶר הַנְּמוּס, ¹⁸סִרְסוֹ דְּבָרִים ¹⁹וְעֶרְכְּבוֹ שְׂאוֹת בְּשִׂאוֹת, מִיִּן בְּשִׂאוֹת
מִינִי, וְאַחֲרִים ²⁰הַסְתַּמְּעוּ בְּשִׁמּוּעוֹת שׁוֹנוֹת ²¹הַקְלוּמוֹת מִן הָאֲוִיר וְאִין
בְּאַמֵּת יִסְדֵּן. הִלְלוּ מִהִלָּלִים וְהִלְלוּ ²²מִחִלָּלִים, וּמִי יוֹדֵעַ עַד מָתִי הָיָה
הַיּוֹכִיחִים נִמְשָׁכִים לִילָא כֹּא ב. בְּהַעֲצָתוֹ לְהַפְסִיק אֶת הַיּוֹכִיחִים, מִפְּלִגַּת
הָאוֹפּוֹזִיצִיָּה הַתְּנַגֵּדָה אִמְנֵם לוֹ, אוֹלָם אַחֲרֵי הַעֲמִידִי אֶת הַהַעֲצָה לְמִנְיִן,
נִתְקַבְּלָה ²³כְּרַב־מְכָרִיעַ, וְהַצֵּד שֶׁבִּנְגֵּד, בְּרֵאוּתוֹ ²⁴כִּי יָדוֹ עַל הַתְּחַתָּוָה.

¹no empty talk ²for a long time ³when I warned him and threatened ⁴he
was silenced ⁵he diverges from the matter in hand ⁶careful ⁷put on the
minutes (programme) ⁸a more energetic way ⁹obeyed ¹⁰severe blame
¹¹withdrew ¹²he was criticised ¹³re: d ¹⁴and his party ¹⁵were criticised
severely ¹⁶arose ¹⁷they overstepped the bounds ¹⁸they twisted ¹⁹and
-commuted ²⁰depended on arguments ²¹without a shadow of foundation
²²abuse ²³with overpowering majority ²⁴that he is defeated.

הודיע, כי יבתור מחאה על² התנהגותו של הנשיא ועל³ מעשה האלמות כלפי המעוט עוזב הוא את האולם.

ב. הנגשו תבך אל הבחירות? מי ומי הם הנבחרים?

א. לא. בראותי כי הרוחות⁴ נרגזות, הפסקתי את האספה לחצי שעה ובמשך העת באתי בדברים עם מנהלי האפוזיציה שישתתפו בבחירות, ואחרי רב דברים⁵ נאותי לזאת והבחירות התחילו. הבחירות היו, כמובן, כלליות, ושרות יחשאיזות. הצעתו של אחד מחברינו לבחור על פי⁷ הצבעה או על פי קימה וישיבה נדחתה מפני שלא היו לה תומכים. בבחירות השתתפו כל הנאספים מלבד מר...⁸ שנפסל מפני שראשם את השלוש-החדשי זה ירחים אחדים,⁹ וזכותו פקעה. כמעט כל חברי הועד הקודם נשארו¹⁰ על משמרתם מלבד המזכירות וראית-החשבון שנמסרו לשני חברים¹¹ מהצד שכנגד.

ב. איזה¹² ראשם עשתה עליך האספה בכלל?

א. ראשם טוב. מלבד¹³ מקרים אחדים פחותי-ערך התנהלו הופחים¹⁴ בדבועי. ונפה העיר מר ג. כי רואה הוא מדברי המתנפחים כי אין להם כל¹⁵ פניה פרטית ולא כל¹⁶ משוא-פנים, ורק פריחת האגדה¹⁷ והשתגשגותה היא לנגד עיניהם.

¹for protest ²behaviour ³act of violence ⁴excited ⁵they agree ⁶general, direct and secret ⁷lift hands ⁸whose vote was declared void ⁹his rights have expired ¹⁰on their post ¹¹by the opposition ¹²general impression ¹³some unimportant incidents ¹⁴favourable ¹⁵private interests ¹⁶consideration ¹⁷and their prosperity.

פרק טו.

הדור־ראה.

הכל לומדים, הכל הולכים לבית־הספר לקנות דעת וחקמה; הכל מבני המלך והשרים עד בני ימבבדי החוצות ומגני הביבין. גם הפועלים העובדים כל היום עבודת פרה, כלם מבקרים בשערי־ערב ולומדים. גם העוורים, האלמים והחרשים לומדים בבית־ספר מיתרים להם; גם החוטאים והפושעים ^{הכרואים} במשמר ולומדים לשון וספר, ולכלם מטרה ושיאפה אחת: ללמד ולהשכיל.

גן־ילדים.

הילדים מתחילים לבקר בבית־הספר בשנה הששית לחייהם. משלש עד שש ימבלים הפעוטים את רב היום בגן־ילדים. המנהלת גננת מופלמה שגמרה את חקל־מודה בבית־ספר לגנות או בקורסים פרבלים, ועוזרתיה משעשעות את התינוקות בשעשועים, במשחקים ובספורים שונים.

בית־ספר.

במלאותי לילד שש שנים, מכנים אותו אביו ^לבית־ספר עממי שהוא בן ארבע או חמש מחלקות. יש בי"ם לנערים ובו מלמדים מורים, ויש

¹crossing-sweeper ²sewer-man ³hard work (forced labour) ⁴dumb and deaf
⁵that have entered ⁶one goal and one aim ⁷spend most of the day ⁸kindergarten teacher with a diploma ⁹her studies ¹⁰amuse ¹¹board school of four or five classes

(א) בינוני פעול: קל־פלא ב הפעיל: התהל־תהל ג פעל: שעשע־שעה ד קל: שהיפ. מלא.

ב"ס לנגרות, ומורות מלמדות בו, העומד בב"ס הוא תלמיד, והלומדת היא תלמידה. התלמידים מתחלקים ילפי הגיל וילפי ידיעותיהם. בבתי-ספר שמספר התלמידים רב הוא — נוסדות² מחלקות מקבילות.

רהיטי בית הספר.

בבית"ס יש ספסלים העומדים שורות שורות, ומספרים אל הרצפה ותלמידים ותלמידות יושבים עליהם, שלחנות, שעליהם מניחים התלמידים את ספריהם ומחברותיהם; יקמדרה ועליה כסא ושלחן בשביל המורה; ארונות, שבהם שם המורה את הספרים והמחברות; לוח גדול מסרגל שעליו כותבים המורה והתלמידים פגיר (קרטון), והשכונות שבהן משתמש המורה בלמדו את תלמידיו השבון. על הקירות תלויות מפות ותמונות שונות ללמד על פיהן ענינים שונים. לפני הדלתות מנחות³ מחצלאות, לנקות בהן את הנעלים⁴ המרפשות והמאבקות, ואף הדלתות מדבקות⁵ מבלאות⁶ בכתבות: "זרים אל יבגסו" בבקשה לנקות את הנעלים.

העובדים בבית"ס.

בבית"ס יש מנהל, היושב לו⁷ בלשכתו. לשכת המנהל, ומשגיח ומפקח על סדר הלמוד, מורים המלמדים, שמש המנקה יום יום לפני הלמוד את החדרים והפרוזדור, ומרוח אותם ומסיק פתנורים בימי החורף, ומפמיר המשגיח על התלמידים.

עבודות המורה.

בהבגס המורה אל המחלקה, יקדם את פני התלמידים בברכת שלום; התלמידים יקומו ממקומותיהם ויענו אותו על ברכתו⁸ בהרכנת

¹according to their age ²parallel classes ³nailed to the floor ⁴teacher's desk
⁵copybooks ⁶ruled ⁷chalk ⁸calculator ⁹maps ¹⁰mats ¹¹dirty and dusty
¹²boards ¹³notices ¹⁴in his office ¹⁵hall ¹⁶airs them ¹⁷nodding and bowing.

(א) נפצל: הוסד-יכר ב הפצל: הנח-נות ב הפצל: הדבק-דבק.

ראש ובהשתתפותה בפתרון להם אות לשבת. יושבו על מקומותיהם. המורה¹ בוחן את התלמידים ושואל אותם שאלות שונות. לפעמים² מעיר³ הוא איזה הערה, ומאשר את תשובת התלמיד, ולפרקים משאירה פלי כל הערה. המורה מקריא לפנייהם ומבאר להם שעור חדש. מתקן שגיאות ומשוחח אתם על אדות ענינים שונים. בבתי הספר הנמוכים מלמד מורה אחד ענינים רבים, מה שאין כן בבתי הספר התיכוניים: שם מלמד כל מורה רק את אותו הענין ששולט בו שלטון גמור, יודע אותו על בריו⁴ וממחה במקצע זה. במחלקות התחונות מלמדים את הענינים הללו: קריאה אמיתית ושופפת, כתיבה ודבור בשפות שונות, ומורה⁵ שרטיט⁶ ויהתעמלות (התנועשות). במחלקות הנערות מלמדות המורות גם⁷ תפירה, רקמה וסריגה. לכל תלמידה יש⁸ פקעת צמר⁹ ומחט-סדקית. במחלקות הטליונות מלמדים: ספרות, דבריי-הנמים. בהנדסה, גיאוגרפיה, לשונות-עתיקות: רומית ויוונית, (בבתי-ספר ריאליים גלמדות, שפות חיות במקום רומית ויוונית) ודיעת-הטבע, פיזיקה¹⁰ ודת, שרטיט¹¹ ותורת-הנפש. יש¹² ענינים של חובה ועל כל תלמיד ללמוד ולדעת אותם. ויש¹³ ענינים של רשות. המורים נעזרים גם טיולים עם התלמידים ותלמידותיהם לשם¹⁴ הסתכלות והתבוננות בטבע.

זמן הלימוד.

שעות הלימוד בבתי-האולפנה קבועות הן: לפני הצהרונים ולאחריהם. בין שעה לשעה יש¹⁵ הפסקה בת רגעים אחדים. התלמידים

¹examines ²makes a remark ³sometimes ⁴high-schools, public schools.

⁵that he masters perfectly ⁶thoroughly ⁷specialist ⁸reading slowly and fluently ⁹singing ¹⁰drawing ¹¹gymnastics ¹²sewing, embroidery and knitting

¹³a ball of wool ¹⁴knitting needle ¹⁵literature ¹⁶geometry ¹⁷natural history

¹⁸religion ¹⁹psychology ²⁰obligatory subjects ²¹non-obligatory subjects.

²²object-lessons ²³in the schools ²⁴recess of several minutes.

יוצאים אז אל החצר, מיר-לאַכל, מיר-לשוחח ומיר-לקפּין וילדלג, והמורים נאָקפים אל יַהֲדַר־הועידה, בשפּות ובהננים² ובימי הפּנּה אין למוד בבית הספר.

כל תלמיד הלומד חיוב במשך שנת הלמוד, יקבל בסוף השנה תעודה המעידה³ על מקבלה כי מכּשר הוא להננים⁴ למחלקה (פתה) גבוהה. הצינונים הם: ⁵מצין (1), טוב מאד (2), טוב (3), מספיק (4) ובלתי מספיק (5).

טיב התלמידים.

התלמידים נבדלים ושונים זה מזה¹ במזגם, במבטם ובתכונותיהם: יש תלמיד המבקר בביה"ס² בתמידות ולומד³ בשקידה, בחריצות ובהתמדה מטה⁴ און ומחשיב⁵ בששים לב לדברי המורה, ותלמיד שקדון, חרוץ ומתמיד הוא, ויש המבקרים בביה"ס⁶ ללסרוגין, מחסרים שעורים⁷ מתעצלים ומתראשלים בלמודיהם, משוחחים⁸ ומתלחשים בעת הלמוד ועצלים הם; יש היושבים בביה"ס במנוחה⁹ ובנמוס ומנמסים הם ויש¹⁰ המשתובבים¹¹,¹² מתגורים¹³, מתגורים¹⁴ ומתקוטטים¹⁵ איש באחיו ושוכבים. קנתרנים¹⁶ וטרחנים הם; יש תלמידים המחירים להבין וקשים לאבד¹⁷ ובעלי תפיסה (תפשנים) וזרזון (זכרנים) הם ויש הקשים להבין (קשה הבנה) ומחירים לאבד (שכחנים). הראשונים — בעלי כשרונות והאחרונים מחסרי כל פשרון המה. המורה מעניש את הרעים בענשים שונים: נותן להם ציונים רעים,¹⁸ נוזה בָּהֶם, מלעיב¹⁹ בָּהֶם, מְנַגֵּה אותם

¹conference hall ²in vacation time ³into a higher class (form) ⁴marks
⁵excellent ⁶fair ⁷temperament, nature and qualities ⁸persevering ⁹diligently
¹⁰attentively ¹¹with interruptions ¹²are lazy and careless ¹³whisper
¹⁴we I-mannered ¹⁵wild ¹⁶quarrelling ¹⁷disagreeable ¹⁸quick to learn ¹⁹gifted
²⁰upbraids them and puts them to shame ²¹scolds them.

(א) הפעיל: העד-עוד (ב) הפעיל: הפה-נטה (ג) התפעל: השתובב-שוב (ד) פעל: הקתר
(ה) התפעל: התגרה-גרה (ו) התפעל: התקוטט-קוטט (ז) הפעיל: הלעיב-לעב.

בפני חבריהם, מעמידם מאחורי הלוח, משאירים לשעות אחדות בביה"ס ומטיל^א עליהם הפלות קשות בכתב ובצל פה.

קדמה²

התלמידים הטובים מתקדמים בלמודם ורואים סמן-ברכה בעמלם, והנחשלים והמפגרים אינם רואים כל 'תוצאה' וזקוקים הם לעזרת מורה פרטי המלמדם גם בבית.

מכשירי למוד וכתביה.

לתלמידים יש⁷ קלמר ובו עטים ונעפרונות לכתב בהם; ⁸מחק, למחק בו את הכתוב במחברת ¹⁰ואולר¹¹ לחדוד (לברא) בו עפרון שגשבר; חדו¹²; ספרים ללמד בהם; ¹²לוח-צפחה ואילו קשורים ¹⁸בחקל דק; מטלית קטנה וספוג; ¹⁶הרט לכתב-בו על הדיו, ¹⁷קסת (דיותה) ובה דיו ¹⁸ומספג לספג את הכתוב בדיו. את כל אלה שם הילד 'בינקוט' ²⁰ומעמידם¹⁹ על שכמו, או ²¹צורר אותם ברצועות עור ונושאם בידו.

מיני כתי-ספר.

יש מינים שונים של כתי-ספר:

יש כתי-ספר נמוכים (עממים), ²²כתי-ספר לאזרחים, כתי-ספר למסחר ולמורה, כתי-ספר תיכוניים (גמנסיות) וכתי-ספר גבוהים

¹difficult tasks ²progress ³backward and idle ones ⁴result, success ⁵are dependent ⁶appliances for teaching and writing ⁷pen-case ⁸pencil ⁹india-rubber ¹⁰penknife ¹¹for sharpening ¹²slate ¹³by a thin string ¹⁴rag ¹⁵slate-pencil ¹⁶inkstand ¹⁷blotting-paper ¹⁸into the satchel ¹⁹carries it on his back (shoulder) ²⁰or does them up by a strap ²¹secondary school (citizen's school.)

א) הפעיל: השל-נטל ב) השם-חדר בגנוים ג) הפעיל: העם-עם.

(איניבֿרסיטאָות). באַניבֿרסיטאָות מלמדים במקצועות האלו: תורת הרפואה (רופאים), תורת המשפטים (עורכי־דין), תורת הפילוסופיה (פילוסופים), תורת העצירה, החשבון והפסול (ציירים, פסלים) ותורת החקלאות (אגרונומים). בין המורים באוניבֿרסיטה יש מורים מן המגן ומורים שלא מן המגן. הרוצה ללמוד באוניבֿרסיטה, עליו להראות תעודת־בגרות.

בי"ם פרטי ושעורי־ערב.

מלבד בתי־הספר הצבוריים המתבלבלים^א בבקסות¹⁰ המסים והאגרונויות¹¹ הנגבה¹² מאת האזרחים ע"י הממשלה והעיריות – יש גם בתי־ספר פרטיים המתבלבלים¹² בתשלומי¹³ דמי ההכתבה ושכר הלימוד אשר מבקריהם משלמים. תלמיד בי"ם פרטי¹⁴ המחסר זכות פומבון¹⁵ בחפצו להפגים לבית־ספר צבורי, עליו לעמוד על המבחן לפני¹⁶ גורר¹⁷ בוחן רשמי. תלמיד חרוץ יעמד במבחן ועצל – יכשל בו. בערים גדולות יוסדו שעורי־ערב בשביל פועלים, שכירי יום ופקידים העסוקים יומם. יש קורסים למתחילים¹⁸ ולחוד ולמתקדמים לחוד.

מלבד מורי בתי־הספר יש גם מורים פרטיים¹⁷ המביתים¹⁸ את רגליהם מבית לבית להורות¹⁹ ולקחים פרטיים.

¹barristers ²painting ³sculptor's art ⁴agriculture ⁵professors in ordinary
⁶professor adjuncts ⁷certificate of admission to the university ⁸parish
schools, board schools ⁹that subsist on ¹⁰tax-money ¹¹that is collected
¹²payment ¹³inscription ¹⁴taxes ¹⁵without the right of public examinations
¹⁶examination board ¹⁷separate ¹⁸run off their legs ¹⁹private lessons.

(א) התפעל: התבלבל־בלבל (ב) גפעל: הנגבה־גבה (ג) פעל: בפתת־פתת (ד) הפעיל: שהפעיל, ורה.

פרק מז.

נוסחאות שיחה.

1טנפתיא (לכלבתי) את ספרי.
 הוא 2הקתיים את מחברתי בכתמי דיו, והמורה 3גער (נוף) בו.
 4דפדפתי (עלעלתי) את ספרי 5ושערז נקרע.
 6חד עפרוני נשבר ואין לי במה לכתב את 7ההקראה (הקתבה);
 8עמי העלה 9חלודה.
 10התפתבתי אתמול אל המכינה.
 הוא מדבר עברית 10בשפה צחה.
 שפתו משבששת עד מאד: את השמות ממין נקבה הוא 11מזכר
 ואת השמות ממין זכר הוא 12מנקב.
 הוא הקריא את השיר 13בהטעמה יפה.
 אני עקמתי את הכתובים 14ויסרסתי את הדברים.
 "עני" ו"אביון" הם 15ישמות נרדפים.
 תורה היא וללמד אני צריך.
 זהו פשוטו של מקרא.

11 soiled 2soiled 3scolded him 4I turned the leaves 5title-page 6point of my pencil 7dictation 8my pen has turned rusty 9I had myself entered into the preparatory class yesterday 10pure pronunciation 11he turns into the masculine 12he turns into the feminine 13line expression 14mixed up 15synonyms.

א) גער: טנפתיא ב) הפעיל: הקתיים-כתם ג) הפעיל: העלה-עלה ד) התפעל: התפתבתי.

יִבְהַטְלִיתִי נִפְלוּ שְׂגִיאוֹת רַבּוֹת בְּיִשְׁרָה הַתִּיבָה (בְּכִתּוּב); לְשׁוֹנוֹ קָשָׁה וְסִגְנוֹנוּ מִדְּמָדָם מְאֹד.

מוֹרִי הוּא יְקַפֵּדֵן וְרָגֵזֵן ⁵וּמִטִּילֵא אִימָה (זוֹרֵק מָרָה) בְּתִלְמִידָיו. אִם אֶעְצֹל ⁶וְאֶתְרַשֵּׁל בְּלִמּוּדִי, לֹא אֶעְבֵּר ⁷אֶל הַמַּחְלָקָה הַשְּׂנִיָּה. הִרְצָאת מוֹרִי מִצְמִיגָת בְּשִׁפְתָּהּ ⁸עֲשִׂירַת הַפְּטוּי ⁹וּבְתִכְנָה הַמַּעֲנִין. מוֹרֵנוּ מְלַמֵּדֵנוּ עַל-פִּי ¹⁰הַשִּׁפְטָה הַטִּבְעִית: עֵבְרִית בְּעֵבְרִית, וְלֹא עַל-פִּי ¹¹שִׁפְטַת הַתַּרְגוּם. ¹²הִוְרָאתוֹ שִׁפְטִית הִיא.

הַתִּלְמִיד הַזֶּה הוּא ¹³מְהִיר-בִּינָה וּמְהִיר לְשִׁכְחָה; ¹⁴כְּבֹד הַשְּׂנָה וְחֵן זְכָרָן.

מוֹרֵנוּ מְקַרֵּא אֶת תִּלְמִידָיו בְּכָל יוֹם פָּרֵק מִסֵּפֶר הַכְּתוּב בְּלִי נִקְדּוֹת לְמַעַן הַרְגִּילֵם בְּקִרְיָאָה כְּזוֹ וּלְנִסּוֹתֵם ¹⁵הַיּוֹדְעִים הֵם הַיָּטִב אֶת חֻקֹּת הַדִּקְדּוּק.

מוֹרֵנוּ הוּא מְמַחָה וּמְנַסָּה; הוּא עוֹבֵד בְּשִׁדָּה הַדּוֹרָאָה זֶה עֹשֶׂה שְׁנִים וּבָבֶר ¹⁶הַתְּמַחָה בְּמִקְצֵעוֹ זֶה.

הַשִּׁפְטָה אֵינָה ¹⁷שְׂגוּרָה עֲדֵין בְּפִי ¹⁸וְהַמְכַּטָּא הַסִּפְרָדִי קָשָׁה עָלַי בְּמִקְצָת. ¹⁹שִׁפְטוֹ רַעֲנָנָה, חֵיהּ וְשׁוֹמְפָת.

הַמּוֹרָה בְּאֵר ²⁰לָנוּ פָּעַם שְׁעוֹר ²¹בְּיָדִיעַת הַטִּבְעִי; אֲנִי שֶׁהִקְשַׁבְתִּי לְדַבְּרֵיו ²²בְּתִשּׁוּמַת לֵב, קִבַּלְתִּי אֶת ²³הַצִּיּוֹן ²⁴שְׁנִים בְּנִטּוֹל, וְחִבְרִי ²⁵שֶׁהִתְלַחֵשׁ אִזְ עִם חִבְרֵיו קִבַּל אֶת הַצִּיּוֹן ²⁶אֲרַבְּעָה בִּיתָר.

מוֹרֵנוּ נָטַל עֲלֵינוּ הַטָּלוֹת רַבּוֹת וְקִשּׁוֹת בְּכִתָּב וּבְעַל-פִּי וְהִנֵּנוּ ²⁷מִתְלַבְּטִים בְּדָן זֶה שְׁעוֹת אֲהָדוֹת וְעוֹד לֹא שְׁלֵמָנוּ.

¹into my exercise ²spelling ³confused ⁴pedant ⁵intimidates, terrifies
⁶discourse ⁷wealth of expression ⁸interesting contents ⁹natural method
¹⁰by translating ¹¹this teaching is systematic ¹²quick of comprehension
¹³dull of comprehension ¹⁴proved his worth ¹⁵fluent ¹⁶pronunciation ¹⁷his
 language is fresh, lively and fluent ¹⁸natural science ¹⁹with close attention
²⁰mark ²¹minus two ²²whispered ²³plus four ²⁴we are floundering about
 in them.

א) הַפְּעִיל: הַטִּל-טוֹל (ב) נָפַעַל: הֶעְצֵל-עֲצַל (ג) הִפְעֵל: הֶעְבֵּר-עֵבֵר (ד) הִפְעִיל: שׁוּדַּם. בְּכִנּוּיִם.

ה) פָּעַל: שׁוּדַּם. בְּכִנּוּיִם. נִסָּה (ו) פָּעַל: בְּאֵר-בְּאֵר (ז) קָל: עֵבֵר בְּכִנּוּיִם. שְׁלֵם.

הַמּוֹרָה הַנִּבְּזוֹן יוֹדֵעַ יִלְפַתֶּחָם² אֶת בְּשָׂרוֹנוֹת חֲנִיכָיו וְכַחֲזִיתֵיהֶם: פְּחוֹת
הַגּוֹף וְכַחוֹת הַשִּׁבְלָה.

לֹא כָל אֶחָד רָאוּי לְהִקְרָא בְּשֵׁם מוֹרָה וְלֹא אֶת כָּל אֶחָד³ הַדּוֹלְמֹת
הָאֲצִטְלָא הַזֹּאת.

הַמּוֹרָה צִוָּה אוֹתָנוּ יִלְנַתֵּחַ אֶת הַמַּאֲמָר.
יְהִנֵּנִי עוֹשֶׂה חֵייל (רוֹאֶה סֶמֶן בִּרְכָּה) בְּלִמּוֹדִי.
הוּא בּוֹתֵב בְּתֵב גָּרוּעַ.

חֲבֵרִי הוּא בָּעַל זְכוּרֹן נִפְלֵא,⁶ בּוֹר סוּד שְׂאִינוּ מַאֲבֵד טָפֵה.
הוּא מְדַבֵּר עֵבְרִית קַל מְהֵרָה וּמְבִיעַ⁷ בָּהּ אֶת כָּל רְעִיזוֹתָיו⁷ בְּדִיוֹס
וּבְבִהֲרוֹת⁸ וּמְבַלִּי לְגִמְגָּם. בְּחֻגֵּתִי אֶתְמוֹל אֶת בֶּן יִדִּידִי וְמָה הַשְׂתוּמִּמְתִּי⁹
לְרֹאוֹת, כִּי נָעַר גָּדוֹל כְּמוֹהוּ יִקְרָא עֵבְרִית בְּאָפֶן מְשֻׁשָׁשׁ כָּזֶה; אִינוּ
מְדַקְדָּק בְּדִינִי¹⁰ מְלַעִיל וּמְלַדֵּעַ וּבִגְמוּד הַנִּבְּזוֹן שֶׁל הַשְּׂמוֹת וְהַפְּעִלִים
יְבַנְטִיחֵיהֶם.

עֵין בְּסִפְר וְרֹאֵתִי, אִם לֹא כַּאֲשֶׁר אֶמְרֵתִי בֶּן פְּתוּב בּוֹ. מוֹרִי הוּא גֻּחַ
מְאֹד לְתַלְמִידָיו; גַּם בְּהִקְצִיפָם אוֹתוֹ¹¹ וּבְמִשְׁוִבָתָם וּבְעֲצֻלוֹתָם וּסְלַח
וּמַחֵל לָהֶם.

בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל מְחִיבוֹת לְדַעַת אֶת הַשָּׂפָה הָעֵבְרִית, לֹא פְחוֹת
מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

בְּשִׁנָּה הַזֹּאת לֹא הִצְטִינֵנִתִּי בְּלִמּוֹדִי. מוֹרִי חָפֵץ לְגַדְּשֵׁנִי¹² מִבֵּית
סִפְרוֹ, אוֹיֵלֶם אָבִי¹³ פָּצַר בּוֹ וַיִּתְחַנֵּן אֵלָיו עַד כִּי¹⁴ נִנְעַתַר לוֹ לְהִשְׁאִירֵנִי
בְּבֵית־הַנּוֹבֵז.

¹to develop ²the talents of his pupils ³is suited for that post ⁴to analyse
⁵I advance rapidly, make good progress ⁶a secret well ⁷precisely and
clearly ⁸without stammering ⁹penultima (stress on the last syllable but
one) and ultima (stress on the last syllable ¹⁰lection ¹¹by their naughtiness
and laziness ¹²urged him ¹³he was persuaded.

(א) הַפְּעִיל: הִבְעֵ-נָבֵעַ (ב) הַתְּפַעֵל: הִשְׂתוּמִּים-שָׂמֵם (ג) פָּעַל: שִׁחַיָּהוּ. כָּלִי וּבְכַנְיָהוּ. גִּרְשֵׁי.

למודי העברים הם: תורת הלשון, ספרי הקדש, תולדות ישראל
ולקוטים מהפסדות העברית.

שנת הלימוד החדשה ימשמשת (קרבד) ובאה.
קץ שנת הלימודים הולך וקרוב.

²מפאת השעול אשר תקפני נפקד מקומי בבית הספר והתחרתי
שעורים רבים.

הילד הזה חונן³ מידי הטבע בכשרונות נעלים.

אמצעי כפיה לא יביאו את התעלת הדרושה.

אל ילעיט המורה את הילד בידיעות⁴ שאינן מתאימות אל
גילו ורוחו.

חברי הוא בעל אופי חזק ואמין ובעל מרץ רב.

הוא רכש לו ידיעות עיוניות ושמושיות רבות.

⁵ימי הפגרה (החפש) ימשעממים אותי עד מאד⁶ ויבכליון עינים
שואף אני אל עבודתי, עבודת הרוח.

הבחינה.

⁷יסיבותי בתורת המשפטים תהיה מחר באולם האוניברסיטה
⁸במעמד קהל רב.

הבחינה בכתב ארכה שלשה ימים והבחינה בעל-פה
יום אחד.

⁹ייעד-הבחון הציע לי לפני חמש שאלות. על שלש מהן היטבתי¹⁰
לענות¹¹ ויביתרן התקשיתי.

¹is nearing rapidly ²because of a cough that I caught ³is gifted ⁴coercive
measures ⁵cram ⁶not suitable for his age and mind ⁷man of character
⁸practical and theoretical knowledge ⁹holidays ¹⁰bore ¹¹with longing
¹²graduation ¹³in the presence of ¹⁴board of examiners ¹⁵the rest were
difficult for me.

(א) פעל: בעבר. חנן (ב) הפעיל: הצעיר. (ג) הפעיל: היטב-יטב.

יִחְבְּרִי הַחֲפָשִׁי הָיָה מְסַדֵּר בְּסֹדֶר נִכּוֹן¹ וְעֵנִינִי.
 בְּשָׂאֵל אוֹתִי הַמוֹדָה דָּבָר, נְבוֹכַדְנֶצַּר² וְלֹא יָדַעְתִּי לַעֲנוֹת.
 בְּבַחֲנִינָה, שֶׁנֶּעֱרְכָה תְּמוּל בְּבֵית-סֵפֶרנִי, קָבְלוּ שְׁלֹשָׁה תַלְמִידִים
 'אוֹתוֹת הַצְמִינּוֹת, וְשִׁלְשָׁה קָבְלוּ פָּרְסִים.
 הַבְּחִינָה נִדְחָתָה לְשִׁבּוּעַ יָמִים.
 'הַהִתְבַּחֲנּוֹת אֶל הַבְּחִינָה³ הַתְּשֻׁבָה⁴ אֶת כְּחִי וְהַרְגִּיזָה⁵ אֶת עֲצָפִי.
 מָחָר הוּא יוֹם מִבְּחָנִי; צָרִיף אָנִי לַחֲזוֹר עַל כָּל⁶ הַחֲמָר שֶׁלְּמִדָּתִי
 עַד עֲכָשׁוּ.

בְּשִׁנָּה זוֹ אֲשִׁלֵּם אֶת חֶק-לְמוּדִי.
 נִקְדָּה (י); פָּסִיד (ז); נִקְדָּתִים (ח); נִקְדָּה וּפָסִיד (ט); מִקְנָה (י);
 מִקְפִּים (כ); סְמִנּוֹת (ל); מִתְג (מ); סֶמֶן הַשְּׂאֵלָה (נ); סֶמֶן הַקְּרִיאָה (ס);
 חֲצָאֵי לְבָנָה (פ); מִמָּאֵר מְסֻגָּר.
 הַבְּרָה פְּשׁוּטָה (פְּתוּיָה): (ל); הַבְּרָה מְרֻכָּבֶת (סְגוּרָה): (שָׁם);
 נִגְנִינָה מְלָעִיל: (בְּאִתִּי); נִגְנִינָה מְלָרַע: (עֲבָדָה).
 רְצוֹנִי לֹאֵר; כְּלָמֶר; הִינֵנו; זֹאת אוֹמְרָת.

¹my composition ²material, to the point ³I got confused ⁴marks of honour
⁵prizes ⁶was put off ⁷the preparation ⁸took it out of me
⁹my nerves ¹⁰subject-matter ¹¹inserted clause ¹²that is.

א. נִפְעַל: הַבּוֹד-בּוֹד ב. הַפְעִיל: הַחֲשָׁש-חֲשָׁש.

פֶּרֶק יז.

שיחה.

שָׂרָה: יֵאָמְנָא תְּבִיבָהוּ ²בִּפְרוֹדוֹר מַחֲבָה אִישׁ, הַחֲפִיץ לְדַבֵּר אִתָּךְ.
הָאִם. הַאִינְךָ מְכִירָהּ? בּוּ?
שָׂרָה: לֹא, הָאִישׁ הוּא זֶר וּבִלְתִּי נֹדֵעַ לִי. ³אִם תִּרְשִׁי לִי,
אֶשְׂאֵל אֶת יֵאָמְנָתִי, כִּי רִאִיתִיהָ מְשֻׁחַחַת אֶתוֹ וּבְלִי סֶסֶק
תִּדְעָהּ! וְתַפְיָהּ.
הָאִם. לְבִי וְחֲגִידִי ⁴לְאֶדוֹן הַמַּחֲבָה שְׂיִכְנֶם אֵל ⁵הַטָּרְקָלִין.
שָׂרָה: (אֵל הַזֶּר.) יוֹאֵל גָּא אֶדוֹנִי לְהַכְנִים לְתוֹךְ הַטָּרְקָלִין, כִּי
שָׁם תַּחֲבָה לֹא אִמִּי.
הֶזֶר. בְּבִקְשָׁה יִלְדָה טוֹבָה לְלִבִּי ⁶לְפָנַי וְלְהוֹרֹתָנִי! אֶת הַהֶזֶר
אֵל הַטָּרְקָלִין.
שָׂרָה: בְּחֲפִיץ לֵב, אֶדוֹנִי! — אִמָּא! הִנֵּה הָאֶדוֹן!
הָאִם. אִם זָכְרוֹנִי לֹא יִמְעַנִּי, רִאִיתִיהָ, אֶדוֹנִי, בְּבֵית גִּיסְתִּי מִלְּמַד אֶת
יְלָדֶיהָ. הֲלֹא בֵּן? וּבֵן שְׂמֵחָה אֲנִי מְאֹד לְרִאוּתָהּ בְּבֵיתִי. אָמֵשׁ
חֲבִיתִי לָךְ בְּשִׂמְחָה שְׁעוֹת בְּמוֹ שְׁנֵי בָּרְנֹו.

¹mother dear ²in the anteroom ³if you will allow me ⁴the governess (nurse) ⁵drawingroom ⁶to show me.

(א) הַפִּעִיל: הִכְרִיזְכֶּר (ב) נִפְעַל: הִקְדַּעְיָה (ג) הַפִּעִיל: הִרְשָׁה־רָשָׁה (ד) קָל: עָתִיד בִּבְנִימֹו, יִדְעַ
(ה) הַפִּעִיל: הִנְד־גָּדַר (ו) שָׁם הַפִּעִיל: לָבֵת, יִלְד־הֶלֶךְ (ז) הַפִּעִיל: שָׂה־פ בִּבְנִימֹו, יָרָה (ח) הַפִּעִיל
הַטַּעַה־טַעַה.

הָזָר. יֵדִי וְכִין אֶת צַעְדֵי הָאָדָם! בְּשֹׁבֵעַ וְחִצֵּי יִצְאָתִי מִבֵּיתִי זַעַל מִנֶּת
לְבַקְרֶךָ, וְנִבְרַתִּי הַעֲדִינָהּ, אוֹלָם מִסִּפָּה בִלְתִּי צְפוּיָה מֵרֹאשׁ
יִתְעַפְּבֵתִי, וְלִמְרוֹת הַשְׁתַּדְלוּתִי וְהַתְאַמְצוּתִי לֹא עָלָה בְּיָדִי
לְהַפְנוּתִי אֶף לְשַׁעֲה בְקֶלֶה וְאַתָּה הַסְלִיחָה.

הָאִם. אֵין דְּבַר. בְּבִקְשָׁה לְשַׁבֵּת, אֲדוּנִי!

שָׂרָה. הַאֲנִישׁ? כִּסֵּא לְאֲדוֹן?

הָאִם. לֹא, בְּתִי, תִּפְסָא אִינוּ לִפִּי כִחַף. הָאֲדוֹן יוֹאִיל לְשַׁבֵּת עַד
תִּסְפָּה מוּלִי.

הָזָר. בְּתָךְ יָפָה כְּאֵד, 'חֹמֶט שֶׁל חֵן מְתוּחַ עַל פָּנֶיהָ' וּמִדְּבָרָהּ הִנָּאֹה
יַעֲשֶׂה 'רִשָּׁם טוֹב עַל אֶזֶן הַשּׁוֹמֵעַ. הִיחִידָהּ הִיא לָךְ?

הָאִם. תּוֹדָה רַבָּה עַל מִשְׁפָּטְךָ הַטּוֹב, יֵשׁ לִי בְּרוּךְ-הַשֵּׁם שְׁתֵּי בָנוֹת
וְבֵן אֶחָד. ¹⁰הַתְּפִטְפִּטִּית הַזֹּאת הִיא שֹׁבֶת אֶתְנִי הִיא הַצִּעִירָה.
בְּשָׁבוֹעַ שְׁעֶבֶר מָלֵא לָהּ יֵשׁ שְׁנַיִם. אַחֻתָּהּ הִיא בֵּת עֶשֶׂר
שָׁנִים וְאַחִיהֶן הוּא בֶן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה.

שָׂרָה. הַאֶקְרָא לְשִׁלְמָה הַנָּה?

הָאִם. לֹא, בְּתִי. ¹¹אֵין הַשַּׁעֲה מְכֻשָּׁרֶת לָךְ. הֲלֹא יוֹדַעַת אַתָּה, כִּי שְׁעִית
לְמוֹדוֹ לִפְנֵי הַצִּהָרִים הֵן וְאַסּוּר ¹²לְהַפְרִיעָהּ.

שָׂרָה. וּמִדּוּעַ יִפְרִיעוּ אוֹתִי בְּשִׁבְתִּי? בְּחִבְרַת אִמְנִתִּי.

הָאִם. עוֹדֶךָ קִטְנָה בְּתִי, וְאַיִנְךָ לֹא מְדַת, אֲלֵא מְפִטְפִטֶת. אוֹלָם
לְכַשְׁתַּנְדָּלִי, לֹא אֶרְשֶׂה לִישׁוֹם בֶּן אָדָם לְהַפְרִיעֶךָ מִלְמוּחָה. —

¹Man proposes, God disposes (God leads the steps of man) ²meaning to
³from an unforeseen reason ⁴I was prevented ⁵to free myself ⁶on the
sofa opposite to me ⁷she has a sweet face [(a thread of charm is stretched
across her features) ⁸speech ⁹impression ¹⁰chatterbox ¹¹this is not the
time ¹²to interrupt him.

א) נִפְעַל: 'שִׁדָּה'. בָּנָה (ב) הִפְעִיל: הַשְׁנִיגְנִישׁ (ג) הִפְעִיל: שִׁדָּה. הִפְרָעַ בְּבִנְיָיִם. פָּרַע
(ד) 'שִׁדָּה' שְׁבֶת בְּבִנְיָיִם-קָל: יָשָׁב.

עכשו שבי נא, בתי, לימיני יודמי^א, תפצה אני לשוחח את האדון. הטיב^ב און ואל תפסקיני את שיתחניני^ג ואל תשסעיני בדבריני.

שורה. בדבריה, אמי, אעשה. הלא יודעת אתי, כי צייתנית אני?^ד

האם. (בפנותה אל הורא) התרשדה לך עתה ללמד את בנותי את השפה האנגלית? או אולי חושב אתה אותן לקטנות שלא הגיע^ה עוד זמן ללמד?

המורה. לא, גברתי, אדרבא! הילדה 'מפתחת דיה בשכלה, וגם' תתנה דבורה יפה מאד ואין כל סבה 'לדחות את זמן התחלת הלמוד.

האם. בן, גם אני 'סוברת במוחה, אדוני! העקך הוא כי על המורה להשתדל, כי אפן למודו והוראתו לא 'ישעמם אותה. המורה 'האמן במלאכתו יודע להבנים אל הלמוד 'חינות והתענינות ולא 'ישעמום ואדישות.

המורה. צדקתי, גברתי, במליך אלה. המורה הפדגוג יודע^י לענגן ולשעשע את חניכיו באפן שלא ילמדו מתוך גזרות וצווים. אלא מתוך שעשועים ומשחקים.

האם. ומתי יתחיל אדוני להורות?

המורה. 'לדידי אין כל נפקא מנה. תואל נא הגברת 'להזעיר^ז יום ושעה.

האם. הנני חושבת, כי ביום הרביעי בשבוע הבא תוכל להתחיל.

¹be quiet ²don't interrupt us ³obedient child ⁴develops ⁵accent ⁶to put off ⁷that is my opinion, too ⁸bore ⁹knows his business (is an artist in his work) ¹⁰life and interest ¹¹boredom and indifference ¹²to interest and amuse his pupil ¹³that is all the same to me ¹⁴to fix.

א) קל: דמם ב) הפעיל: הטהרנטה ט) הפעיל: הגעגגע ד) הפעיל: הוער-ועד.

המוֹדָה. בַּיּוֹם הַרְבִּיעִי וּבַיּוֹם הַשְּׁשִׁי יִפְגְּעוּ אֲנִי כָּל הַיּוֹם. (בַּפְּנוֹתָיו אֶל
הַמְּטָרָה) וְלִדְתִּי הַחֲבִיבָה! אֵיזוֹ שְׂעָה תִּהְיֶה בְּשִׁבְלֶךָ? נוֹחָה
יֹתֵר לְלֵמֵד?

שָׂרָה. 'בְּגֵדָן זֶה אֵין לִי לְחוֹתֵם' הֵעָה. יוֹאִיל אֲדוֹנִי בְּטוֹבוֹ לִשְׂאֵל אֶת
פִּי אִמִּי וּמִדְּבָרֶיהָ 'לֹא אֲזוּז אֶף בְּמֵלֶאכֶת נִימָא.

הַמּוֹדָה. בְּכֹמָה שְׁעוֹת סוֹעֵדִים בְּבֵיתְךָ אֶת אֲרוֹנֹת הַצִּהֲרִים?

הָאִם. 'תִּדְרִיר בְּשָׂמִי שְׁעוֹת.

הַמּוֹדָה. וּבִכָּן אוֹכֵל לְלֵמֵד בְּאַרְבַּע אוֹ בְּחֲמֵשׁ שְׁעוֹת.

הָאִם. 'נִקְצִיב אֶת שְׁעַת הַלְמוֹד לְחֲמֵשׁ שְׁעוֹת.

הַמּוֹדָה. יִפֹּה מְאֹד. תִּפְסָעִנִי לְבַקֵּשׁ אֶת גְּבֵרְתִּי שֶׁתּוֹאֵל בְּטוֹבָה לְסוֹרֵר
כְּפָעַם כְּפָעַם אֶל הַדֶּר לְמוֹדִי לְשַׁמֵּעַ אֶת אִפְּן לְמוֹדִי ⁹וּלְהִזְכֹּחַ
¹⁰וְאִם שְׂמַתִּי תַתְּאִים לְגִיל הַדֶּרֶךְ שֶׁל הַיְלָדִים וְאִם ¹⁰עֲלוּלָה הִיא
לְעִנְיָן אוֹתָם וּלְחַבֵּב עֲלֵיהֶם אֶת הַלְמוֹד אוֹ לְשַׁעֲמָם אוֹתָם.
וּלְהַשְׁנִיאוֹר עֲלֵיהֶם.

הָאִם. ¹¹אֵינִי מְפַקֵּקֶת אֶת לְהַגִּיעַ בִּי אֲדוֹנִי בְּתוֹר מוֹדָה הַחֵי עַל
הַהוֹרָאָה זֶה שְׁנִים רַבּוֹת, הַסִּפִּיק לְהַפִּיר וּלְהַעֲת אֶת נַפְשׁ
הַיְלָדִים וּלְלַמֵּד דְּבָרִים כְּאֵלֶּה אֲשֶׁר מִתְּ הַיְלָד ¹²"יַעֲבֹלֵם", וְלֹא
¹³לְהַלְעִיט אוֹתָם בְּדְבָרִים ¹⁴הַמְּקַדִּים אֶת רַגְשׁוֹתֵיהֶם
וּכְשֶׁרֹּנוֹתֵיהֶם. מִבְּעֵי אֲנִי אֶת תְּקוּנָתִי כִּי הוֹרָאָתוֹ תִּהְיֶה ¹⁵מְדַרְגֶּת
וְשִׁטָּתִית.

שָׂרָה. אִם תְּכִיבָה! וְהַבְּטָחְתָּךְ בְּדִבְרֵי ¹⁶מוֹדָה לְנִינָה מִה־תִּהְיֶה עָלֶיהָ?

¹free ²more agreeable ³I have no opinion on the subject ⁴I shall not
abate a hair's breadth ⁵always ⁶let us fix ⁷to come in from time to time
⁸to satisfy yourself ⁹whether my system is appropriate for the
tender age ¹⁰fit ¹¹I do not doubt ¹²digest ¹³cram ¹⁴dull ¹⁵a gradual and
systematic one ¹⁶teacher of music.

(א) פִּעֵל: חוֹדֶת־נֶה. (ב) הַפְּעִיל: שֶׁה־פ בְּלִי-יָבֹהֶה (ג) הַפְּעִיל: הַתְּאֵס־תְּאֵס. (ד) הַפְּעִיר: הַשְׁנֵא-שְׁנֵא.
(ה) הַפְּעִיל: הַקְּהֵה-קְהֵה. (ו) הַפְּעִיל: הַבְּעֵ-נִכְע.

הָאֵם. יִסְבְּלָנוּת, בְּתִי! אֶצְבְּעוּתֶיךָ הַקְּטָנוֹת לֹא תִיבְלָנָה! ¹לְפָרֵט עַל-פִּי מִנְעֵנְגִי הַפֶּסֶם נִתְרָה. עֲכָשׁוּ צְרִיכִים לְחֹק ²וְלִתְרָגֵל אֶת תִּפְסִיחֶיךָ וְזִכְרוֹנֶךָ. בְּמִלֵּאתִי לָךְ עֲשִׂיתִי עֲשֶׂה שָׁנָה אֲשַׁכֵּר לָךְ מוֹרָה לְפֶסֶם נִתְרָה.

שָׁרָה. אֵל אֱלֹהִים! מַה יֵּאָרֶךְ לִי הַזְמָן לְחַפּוֹת!

הָאֵם. אֵינִי יֹכֵזֶה לְדָרֵשׁ מִמֶּךָ דָּבָר שְׂאִינוּ לְפִי כְחוֹתֶיךָ הַגּוֹפְנִים וְהַרוֹחֲנִים.

הַבֵּת. אֵינִי מְבִינָה לְדִבְרֶיךָ אֱלֹהִי.

הָאֵם. אֶת דְּבָרֵי אֱלֹהִי אֲבָאָר לָךְ בְּפֶעֶם אַחֲרֵת יִבְכְּדִי לְהַרְגֹּעַ אֶת רִיחֶךָ הַמְּקֻדָּה! ³אֲזַכִּירֶךָ אֶת שְׂאֵלְתִי שְׂשִׂאֵלְתֶיךָ: אִם תִּיבְלָנָה אֶצְבְּעוּתֶיךָ הַקְּטָנוֹת לְהַנְעִי אֶת הַמִּנְעֵנְגִים. זֶהוּ מִן הַדְּבָרִים שְׂאִינִם לְפִי כֶחֶךָ הַגּוֹפְנִי. וּבְדִבְרֶיךָ הַרוֹחֲנִים גּוֹבֵל לְשַׁפֵּט אַחֲרֵי רְאוּתִנוּ אֶת ⁴הַתְּצִאוֹת לַמוֹרָה הָאֲנִילִי הַדּוֹרֵשׁ הַכָּרָה עֵינִי וְהַתְּבוֹנְנוֹת.

שָׁרָה. אֲשַׁקֵּד עַל לְמוֹדִי וּסְפָרִי לֹא יִמוּשׁוּ מִיָּדִי. אֲחֻזֵּד עַד כָּל שְׁעוֹר מֵאֶה פְּעָמִים וְאַחַת עַד יִשְׁקַלֵּם הַיָּטִב בְּזִכְרוֹנִי. פֹּהֵה אֵל הַמוֹרָה: וּבִדְבָר בְּשִׁבּוּעַ הַבָּא נִתְחִיל בַּלְמוֹד?

הַמוֹרָה. בֵּן יִלְדֵּתִי! הוֹשִׁיב אֵנִי כִי ⁵שְׂבִיעֵת רָצוֹן הִדְדִית תִּהְיֶה בִינִינוּ.

שָׁרָה. הֲנִי מְקַנְאָת מֵאֵד בְּאֵחִי הַמִּיָּטִב! לְדַבֵּר אֲנִילִי. מִהֲגִדְלָה שִׁמְחָתִי לוֹ יִדְעֵתִי בְּמֹהוּ.

¹patience ²play on the keys of the piano ³to train your understanding and memory ⁴to quiet the longing of your soul ⁵success ⁶understanding, thought and reflection ⁷until it is firmly fixed in my memory ⁸that we shall be pleased with each other.

(א) קָל: עֲתִיד, וְכָל [ב] שְׂהִי־שׁ, מֵלֵא [ג] קָל: הִזָּה, בְּמִסָּה (ד) הַפְּעִיל: הַנְּעִי־נִיעַ (ה) הַפְּעִיל: הַיָּטִב־יָטִב.

המורה. אם תִּקְשִׁיבִי לְקוֹל מוֹרֶךְ יוֹלֵא תִמְרִי^א אֶת פִּי, אֲזִי מְבַטְחָנִי כִּי
 בְּמִשְׁפָּךְ עֵת תִּצָּרָה תִּדְעִי גַם אֶת לְדָבָר בְּשִׁפְּהָ זֶה.
 הָאִם. כֵּן, בְּתִי! אֵין דָּבָר הָעוֹמֵד בְּפָנֵי הָרָצוֹן! הֵי גַא מִתְמַדָּת גְּדוּלָּה
 וְאֲזִי^ב תַּעֲשִׂי חֵיל בְּלִמּוּדֶךָ.
 המורה. הַשָּׁעָה מְאַחֲרֵת. הִרְשִׁינִי גַא, גְּבִרְתִּי, לְהַפְרֹד.
 הָאִם. חַיָּה בְּשָׁלוֹם, אֲדוֹנִי, וּלְהַתְרָאוֹת בַּיּוֹם הָרְבִיעִי.
 המורה. שָׁלוֹם, גְּבִרְתִּי, וְגַם לָךְ, הַמֵּיַעֲדָת לַהֲיוֹת תִּלְמִידָתִי, אִמֵּר שָׁלוֹם
 וּבִרְבָּךְ.

^אand will not disobey him · ^בprogress.

א הקעיל: הַמְרָה-מְרָה.

פֶּרֶק יח.

בית התפלה.

זמן התפלות.

שֶׁלשׁ פְּעָמִים בַּיּוֹם הֵנֵנוּ מִתְאַסְּפִים לְבֵית-הַכְּנֶסֶת, לְבֵית הַמִּדְרָשׁ, לְמִתְפַּלְלִים בְּצַבּוּר. בְּכָל־קָר מִתְפַּלְלִים: תְּפִלַּת-שְׁחִידוֹת, יַעַם הָעָרֵב שְׁמֹשׁ: תְּפִלַּת-מְנַחֵה, וּבְעָרֵב: תְּפִלַּת מַעְרִיב.

רְהִימֵי בֵית הַכְּנֶסֶת וְכִלָּיו.

בְּבֵית הַכְּנֶסֶת יֵשׁ: סִפְסָלִים, שְׁעָלִיָּהִם יוֹשְׁבֵי־הַמִּתְפַּלְלִים, וְעַמּוּדִים, שְׁעָלִיָּהֶם מְנִיחִים אֶת הַסְּדוּרִים בְּעַת הַתְּפִלָּה; אָרוֹן הַקֹּדֶשׁ, הַמְּכֻסָּה פָּרֻכָּת וּבּוֹ, מְנַחִים: סִפְרֵי-הַתּוֹרָה, כְּתָרִים, ²עֲצֵי-חַיִּים, ³טָסִים, יָדוֹת, רְמוֹנִים וְשֹׁאֵר קְשׁוּטִים, וְתִבְהָ שְׁעָלֶיהָ מִזְרַח-מְצֻדָּה וְשֶׁחָחוּן (שְׁלִיחַ-צַּבּוּר) עוֹבֵר לְפָנֶיהָ. הַגְּבָרִים מִתְפַּלְלִים: ⁵בְּעֶזְרֵת-גְּבָרִים, וְהַנְּשִׁים: בְּעֶזְרֵת-נָשִׁים אוֹ ⁶בְּיָצִיעַ, בְּפֶרוֹזְדוֹר עוֹמֵד ⁷כִּיּוֹר מְלֵא מַיִם לְרַחֲצָה וְאַרְבַּע ⁸הַכְּלִיסָאוֹת שֶׁל הַהֶפֶה.

חֲזוֹן.

בְּשָׁבָתוֹת וּבְחַגִּים מִתְפַּלֵּל הַחֲזוֹן וּמְזַמֵּר בְּמִקְהֶלָה (בְּמִשׁוֹרָרִים), וּבְהִיכָל לְנְאֻרִים-גַּם בְּלוֹנֵת עוֹנֵב. וּבְעָרֵבֵי שָׁבָתוֹת וּמִנְעֻדוֹת מְקַדֵּשׁ

¹at sunset   ²handles of the Sefer-Thorah   ³trays   ⁴hands   ⁵in the men's hall   ⁶gallery   ⁷poles   ⁸with a choir.

בַּעַל-הַתַּפְּלָה עַל זָבוּס יֵינִי. הַחֲזֹן יִמְשַׁתְּמָשׁ בְּקוֹלָל, וְהַמְקַהֵלָה:
בְּתוֹי וּמָרָה.²

עֲלִיָּה לְדוּבָן.

אַחֲרֵי תַפְּלַת מוֹסָף בַּהֲגִים עוֹלִים הַבְּהִימִים לְדוּבָן, אַחֲרֵי שִׁינְקוֹ
הַלְוִיִּים מִים עַל יְדֵיהֶם, פּוֹרְשִׁים כַּפֵּיהֶם וּמְבָרְכִים אֶת הָעָם.

מִלִּית וּתַפְּלִין.

בְּשִׁשָּׁת יָמֵי הַחֹול מִתְעַמְּפִים בַּעַת הַתַּפְּלָה בְּמִלִּיתוֹת (הַחֲסִידִים
מִתְאַזְזִים בְּאַבְגִּימִים) וּמְנִיחִים תַּפְּלִין: שֶׁל יָד וְשֶׁל רֹאשׁ. בַּשַּׁבָּתוֹת
וּבַבְּהִימִים עֲמִיפִים הָאֵנְשִׁים רַק בְּמִלִּיתוֹת.

קְרִיאַת הַתּוֹרָה וְעֲלִיּוֹת.

בֵּין שְׁחִירֵי לְמוֹסָף מוֹצִיאִים אֶת הַתּוֹרָה וְהַקִּנּוֹרָא קוֹרֵא בָּהּ עַל
שֶׁלֶחֶן הָעוֹמֵד עַל הָאֲלֻמִּימָר (בְּמָה), אֶת פֶּרֶשֶׁת הַשָּׁבוּעַ. הַגְּבָאִים מְחַלְקִים
אֶת הָעֲלִיּוֹת בֵּין הַמְתַּפְּלָלִים, הַנוֹדְרִים נֹדְרִים וְנֹדְבוֹת, לְתַקְנוֹן בְּדִקְיַת הַבִּיטָה
וְלִרְכִישַׁת סְפָרִים. אַחֲרֵי שֶׁקָּרָא הַמַּפְטִיר אֶת הַתַּפְּטִירָה, מְנַבִּיחַ אֶחָד
הַמְתַּפְּלָלִים אֶת הַסֵּפֶר (הַגְּבָהָה) וְשֹׁנֵי יְגוּלָּלוּ (גְּלִיכָה) וְשִׁלְיִשֵּׁי מְבָנִים לְאַרְזֹן
הַקֹּדֶשׁ (הַכְּנֶסֶה). הַקֹּהֵל עוֹנֶה אַחֵר בַּחֲזוֹן: "בְּרוּךְ הוּא וּבְרוּךְ שְׁמוֹ" וְ"אָמֵן".

תַּפְּלָה.

אֶת הַתַּפְּלָה שְׁמוֹנֶה-עֶשְׂרֵה מְתַפְּלָלִים בְּלֶחֶשׁ וּבַעֲמִידָה. בְּשִׁתְּהֶקֶל
עוֹבֵר בְּ"עוֹשֶׂה שְׁלוֹם" אֶת רִגְלָיו, חוֹזֵר הַשֵּׁ"ן עַל הַתַּפְּלָה בְּקוֹל.
בַּשַּׁבָּת שֶׁלִּפְנֵי רֹאשׁ חֹדֶשׁ מְבָרְכִים אֶת הַחֹדֶשׁ (שַׁבָּת
שְׁמִבְרָכִים).

¹uses a tuning-fork ²music ³gird themselves with belts ⁴for renovating
the place ⁵rolls it ⁶lift, move.

עבודת השמש.

הַשֶּׁמֶשׁ מְשַׁמֵּשׁ אֶת הַקֶּהֱלִי, וּמַכְבֵּד אֶת הַבַּיִת, ²מוֹחֵט (מְקַנֵּה),
 "מִיָּטִיב" וּמַעֲלָה אֶת הַנְּרוֹת, מְבָדִיל עַל הַפֶּסֶם בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּתוֹת וּמִנְעָדִים,
 שׁוֹמֵר עַל כָּלִי הַקֶּהֱלִי, גּוֹבֵה אֶת הַנְּדָרִים וְהַנְּדָבוֹת מֵאֵת הַמְּנַדְּכִים
 וּמִנְעָרִים) אֶת הַצִּבּוֹר לְהַשְׁכִּים לְסְלִיחוֹת.

הַדָּאָרָה⁴

בֵּית הַתְּפִלָּה מוֹאֵר⁵ ע"י מְנוֹרָה בְּעֵלֶת שִׁבְעָה קָנִים, יַעֲשֶׂה שִׁיּוֹת
 וּפְמוֹטִים (נְבָרְשׁוֹת).

קְדִישׁ.

הַיְתוּמִים אוֹמְרִים קְדִיש־יְתוֹם, וְאַחֲרֵי הַלְמוּד שֶׁל פֶּרֶק מְשֻׁנָּה:
 קְדִישׁ דְּרַבְּנֵן, וְהַחֲזִין אוֹמֵר: הִצִּי קְדִישׁ וְקְדִיש־שָׁלֵם.

בְּמָה מִתְפַּלְלִים.

בִּימֹת הַחֹל וּבַשַּׁבָּתוֹת מִתְפַּלְלִים בְּסִדְּרוֹרִים; בַּחֲנֻמִּים: בְּמַחְזוֹרִים;
 בַּשִּׁבּוּעַ שֶׁלִּפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה אוֹמְרִים: סְלִיחוֹת בְּסִפְרֵי "סְלִיחוֹת, וּבִתְשִׁיעִי
 לָאֵב אוֹמְרִים: קִינוֹת בְּסִפְרֵי כִינוֹת.

נוֹסְחָאוֹת שִׁיחָה.

בְּבֵית הַבְּנִיָּה שֶׁלָּנוּ מִתְפַּלְלִים עַל־פִּי נוֹסַח אֲשֶׁבְּנֵנוּ וְלֹא עַל־פִּי
 נוֹסַח סִפְרָד.

עַד פְּסוּקֵי דוֹמָרָה⁶ רַשָּׁאִים לְהִתְפַּלֵּל בְּלִי תַפְלִין.

¹sweeps ²cleans and cuts off the wicks ³cleans and lights ⁴illumination
⁵lamps and candlesticks ⁶it is permitted.

(א) הַפְּעִיל: הוֹטֵב־וְטֵב (ב) פָּעַל: עוֹרֵר־עוֹר א הַפְּעֵל: הוֹאֵר־אוֹר.

יֵשׁ תַּפְּלוֹת הַנֶּאֱמָרוֹת* בְּעִמְדָּה וַיֵּשׁ – הַנֶּאֱמָרוֹת בִּישׁוּבָה.
 הַחֲסִידִים וַיִּבְּלוּ אֶת בְּשָׂרָם בִּ"מִקְנָה" לִפְנֵי כָּל תַּפְּלוֹת שְׁחִירִית.
 לְבֵית מִדְּרָשְׁנוּ דְּרוֹשׁ חֲזוֹן בְּעַל קוֹל יַעֲרֹב וַיְצַלֵּל; קָהֳלֵתְנוּ פְּרִסְמָה
 הַתְּחִירִית בְּעִתּוֹנִים; הַחֲצִאוֹת תּוֹשְׁבָנָה† רַק לְאוֹתוֹ יִחְזוֹן שְׁיִקְרָא
 לְנִסְיוֹן.‡

הוּא מִתַּפְּלִל בְּבִגְדָה רַבָּה; מְשַׁמֵּעַ לְאֲזִינוּ מֵה שְׁמוֹצִיא
 מִפִּיו.

לְהוֹלִכִי דְרֶךְ תִּקְנוּ חֲכָמֵינוּ תַּפְּלָה קֶצֶרָה.
 מִי יַעֲבֹר (יִירֹד) הַיּוֹם לִפְנֵי הַתְּבָה?

* sweet and clear   †competition   ‡on trial.

(א) נִפְעַל: הָאֱמֶר-אֶמֶר (ב) הִפְעַל: הוֹשִׁב-שׁוּב.

פרק יט.

שיחה.

א. שלום עליך, חביבי! באתי לקרא לך אל בית הכנסת החדש.
ב. ימה היום מיומים? הלא לא חדש ולא שבת היום?

א. החזן המפורסם מר ס. בא הנה בלנית מכהלה פת עשירים איש
ויתפלל היום בבית הכנסת החדש. מהללים מאד את קולו הצלול ואת
ידיעתו הרבה בבנינה ושיר.

ב. ומחיר הכניסה כמה הוא?

א. הכניסה — חנם. היא ובלי כל מחיר. כפי שידענע לה, ²כניסה
עכשו ³משורת חזן ראשי בבית התפלה שהוא, ובין יותר החוגים שהביעו
את תפצם לבא הנה ולהתפלל תפדה אחת ילדגמה ולנפיון נמצא גם
מר ס. מוכן ⁴מאליו כי הגבאים שביניהם ימנה גם אבי ⁵בכרו אותו
על-פני חבריו וזמיניהו לבא ולהשמיע את זמירותיו אין כל ספק, כי
⁶נסינו ועלה יפה ועזרתנו לא תחמיץ את השעה ותכבדה: לשלוח
צבורה. ובכן הודרו-נא כי השעה מאחרת, ומי יודע אם נשיג ⁷
עוד מושבות.

1 Why to-day of all days? 2vacant 3the post Of first cantor 4on trial
5preferred him 6he will stand the test 7will not miss the opportunity (hour)

(א) הפעיל: הכע-נבע (ב) הפעל: הוכן-בין (ג) הפעיל: השג-נשא.

ב. ¹בִּתְרִנָּא לִי זַעֲרִי עָדִי בְדוּתִי² לְשִׁתּוֹת אֶת חֲמִי וְהִלְכְנוּ, הִגְדָּה לִי כִּי בֵּית הַבְּנִסְתָּ נִבְנָה³ וְשִׁפְיָן מִחֲדָשׁ⁴ מִן הַמִּסָּד וְעַד הַמִּפְחָחוֹת, שְׁכָלִל כָּל מִינֵי שְׁכָלוֹל⁵ וְחִדְשִׁים וְשִׁנּוּיִים רַבִּים הִכְנִסוּ⁶. בּוֹ, וְאָמְרָה שְׁגוּרָה בְּפִי אֲנִשִּׁי עֲדָתְנִי, כִּי מִי שֶׁלֹּא רָאָה אֶת בֵּית הַבְּנִסְתָּ שְׁלָנוּ לֹא רָאָה בְּנֵין יִסָּה וּמִפְאָר מִיָּמָיו, הָאֵמֶת הִדְבֵּר?

א. כֵּן, יְדִידִי! אֲנִשִּׁי עֵינֵינוּ⁷ לֹא הִפְרִיזוּ וְלֹא הִזְנוּנוּ כָּלִל וְכָלִל, זֶה הוּא בְּאֵמֶת בְּנֵין נִפְלָא בְּחִיצוֹנִיּוֹתוֹ וּבְפְנִיּוֹתוֹ: בְּמָקוֹם קִירוֹתָיו הִנְמוּכִים וְהִרְקוּבִים גָּבְנוּ⁸ קִירוֹת מַצָּקִים וְגִבּוֹהִים, בְּמָקוֹם⁹ שִׁמְשׁוֹת חִלּוּנוֹתָיו הִשְׁבִּירוֹת וְהִמְטְלָאוֹת¹⁰ נִקְבְּעוּ וְגִנּוּיּוֹת זָכוּכִית מְלֻשָּׁשָׁה, בְּמָקוֹם¹² גַּג—שִׁחִיפִיו הִירָק וְהַמְשָׁפֶע, וְשִׁאֲזוּבוֹ הִירָק הָיָה לְמֵאֶכֶל לְעִנִי, עֵינֵינוּ-יִרְאָה עָבְשׁוּ גַּג¹⁴ רַעֲפִים¹⁵ הַנּוֹצִצִים לְנֶכַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבְמָקוֹם הַבְּנֵין¹⁶ הַקּוֹנֵר וְהָאֶבֶל¹⁷ יִתְנוּסֵם¹⁸ עָבְשׁוּ בְנֵין רָם וְנִשָּׂא, אֲשֶׁר כָּל אֶבֶן מִקִּיר תִּזְעַק וְתִרְעֶ: "אֶבֶן אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים".

ב. הַשְּׁנוּי¹⁹ גַּם פָּנֵי מִתְפַּלְלָיו וְהַשְּׁמֵשׁ בְּרֹאשׁוֹ? ¹⁸זִכְרִנָּא כִּד הוּינָא מְלִיא: ¹⁹נִגְדַרְתִּי פַעַם אַחֲרֵי חֲבָרִי אֶל בֵּית הַבְּנִסְתָּ וּבְרֹאשׁוֹתָ אֶת הַשְּׁמֵשׁ הִזְקֵן²⁰ כָּעֵל תְּקוּמָה הַכְּפוּפָה, נִבְהַקְתִּי וְנִפְחַדְתִּי מְאֹד, עֵינָיו²¹ הִמְזוּרוֹת²² פָּחַד הִמְלִי אִימָה עָלַי, וּבְרֹאוֹתָיו אוֹתָנוּ דוֹרְכִים עַל מִפְתֵּן הַבַּיִת, הַמְטִיר עָלֵינוּ חִרְפוֹת וְגִדּוּפִים וַיִּנֵּם²³ לְגַרְשָׁנוּ, חֲבָרִי וְאֲשֶׁר אֲבוֹתֵיהֶם הִתְפַּלְלוּ שָׁם, אֲמִצּוּ

¹just wait a moment until I have finished ²my tea (warm stuff) ³was renovated ⁴from the base to the roof ⁵was fitted up to perfection ⁶latest and most modern appointments ⁷there is a report, ⁸did not exaggerate ⁹thick, high walls ¹⁰broken and mended panes ¹¹panes of cut glass were put in ¹²wooden roof that was crooked and green ¹³whose hyssop ¹⁴tiles ¹⁵sparkling ¹⁶gloomy and melancholy ¹⁷there rises ¹⁸I remember when I was a boy ¹⁹I crept after ²⁰bent form ²¹spreading fear ²²he poured out (rained) curses and imprecations.

(א) פֶּעַל: שִׁדְּפִי, פְּלוֹת בְּכַנּוּיִם, כָּלָה (ב) הִפְעַל: מְקוֹר, נִגְדָה (ג) הִפְעַל: הִכְנִס-בְּנִס (ד) הִתְפַּעַל: הִתְנוּסֵם-בְּנִס (ה) פֶּעַל: שְׁנֵה-שְׁנֵה (ו) פֶּעַל: זָרַח-זָרַח (ז) פֶּעַל: נִסָּה-נִסָּה.

את לבם ייתקוממו נגדו. מה עשה² הנקפדן הזה? לקח לו רצועת עור ויף³ בה על ימין ועל שמאל ולא חמל עד ששהפיץ אותנו לכל רוח. מן היום ההוא נטחנו לו איבה וכפעם בפעם בעברו על פגנוני ששלחנו לשון לעמתו ונאמר: לךשנגדל נודיעהו את עצם ידנו.

א. ובינתים שבב חיים לכל חי והשאיר לאנחות אלמנה וששה יתומים הנעים שבע ביום ברעב ואין חומל עליהם. — הנה הגענו⁴ למחוז הפגנוני! עומדים אנו לפני הבנין הנפלא. הרוצה אתה את הגלופים, הציורים והקשויים שעל גבי הקיר הקדמי? מרהיבים הם עין בפיס! הלא? — הביטה נא וראה! הבית כבד מלא אנשים עד אפס מקום. ננסה נא⁵ להבקיץ לנו הרף פגימה, אולי נמצא שם מכירים שיאותו! להושיבנו על ידם. טובה⁶ ושיבה צפופית⁷ מעמידה מרוחה.

ב. אמנם מהיפה הבית!⁸ כפתו מצירת בציורים יפים עד להפליא; מאמצעה משתלשלת ויוצרת נברשת בעלת שבעה קנים המפיצים אור וגנה על פני כל הבית, בכל פנות. הבית שורר נקיון וטהר, כל בלוי⁹ ממדמים וממקרים, ארון הקדש¹⁰ מפסח פתוחים שונים ויפרכת הקטיפה מרקמה שלל רקמתים;¹¹ המעלות המובילות¹² אל הארון מקסות מרבדים יפים; המזרח המציר אשר על פני התבה הוא מעשה ידי אמן נפקא: העמידים והספסלים¹³ מהקצעים וצבועים יפה יפה. איך מה גדול¹⁴ השאון פה! ומה חומים ורועשים הילדים?¹⁵ האזנים תצלנה.

¹ rose against him ²hothead ³driven us away ⁴we had a grudge against him ⁵stretched out our tongues ⁶he died ⁷carvings ⁸front ⁹dazzling. ¹⁰force ¹¹crowded seat ¹²comfortable stand ¹³cupola ¹⁴from the middle of which a seven—armed chandelier is hanging ¹⁵polished and cleaned ¹⁶engraved ¹⁷richly embroidered velvet curtain ¹⁸the steps leading ¹⁹carpets ²⁰carved ²¹din ²²my ears are splitting.

(א) הפעיל: הבה-נכה (ב) הפעיל: הגע-נגע (ג) נפעל: האות-אות (ד) הפעיל: הוהל-הל.

א. בַּשָּׁעָה כִּזּוּ שְׂהִמּוּנִים הַמוּנִים בָּאוּ לְשִׁמֵּעַ אֶל הָרִנָּה וְאֶל הַתַּפְּלָה וּבִקְהָל יִמְגֹּן כִּזָּה: זְקֵנִים צְעִירִים וְיֹלְדִים הָעוֹמְדִים צְפוּפִים וְדַחוּקִים—מִן הַנִּמְנָעוֹת הוּא שֶׁתִּשְׁלֹט הַמִּיָּה וּמְנוּחָה.

ב. אוֹכֵס אֶל יוֹשְׁבָיו גַּם הַנֶּאֱסָפִים כִּי בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ הֵם נִמְצָאִים וְלֹא בְּאִיָּה³ קָרָקֶם—לְהַבְדִּיל; כָּל אִישׁ יִשְׁתַּדֵּל⁴ לְכַלֵּא אֶת רוּחוֹ וְלַעֲצֹר בְּמַדִּים וְלִהְיוֹת וּלְהִרְגִּיעַ גַּם אֶת הַקִּטְנִים. רוֹאֶה אָנֹכִי בָּהּ כִּי אֵינָה מִטָּה אֲזַן לְדַבְּרֵי הָאֲחֵרוֹנִים. מַה־יַּעֲסִיק אֶת מִתְּנָה?

א. אֶת יְמֵי יְלֻדוֹתֵי הַנָּנִי מַעֲלָה עַל זְכוּרָיו עֲכָשׁוּ: בְּמָה עֲרָבִים נְעִימִים⁵ בְּלִיתִי פֶה וּבְמָה⁶ נְעִימוֹת הַרְגָּשָׁתִי בְּעֶרֶב חֲדָה: בְּשִׁנְגִּמְרָה תַּפְּלַת מַעְרִיב, הַתְּלַקְטוֹ הַגְּדוֹלִים לְחִבּוּרוֹת חִבּוּרוֹת,⁷ (בְּנוֹפִיוֹת) לְשׁוֹחֶת וְלִדְבָר עַל הַתֵּבֵל וּמְלוֹאָה, עַל מַה שֶׁהָיָה וְעַל מַה־שֶּׁיְהִי, בְּמָה שֶׁאֵלּוֹת⁸ מְדִינִיּוֹת קָשׁוֹת וְחִמּוּרוֹת שֶׁהָעֵסִיקוּ אֶת גְּדוּלֵי הַמְּדִינָה וְשָׂרֵיהָ נִפְתְּרוּ פֶה עַל יְדֵי "שְׁמַרְיָל הַחֲקָרָן" וּבְרִיל "הַנְּבִיא"⁹? "הַמְּאֻשְׁרִים"¹⁰ שֶׁעָלָה בְּיָדָם לְתַפֵּס מָקוֹם עַל־יַד הַתְּנֹנֶה הַמִּסְקָה, מִתָּם—יָשְׁבוּ וְנִעְנִיָּהם מִיָּדוֹת¹¹ אֶל הַגְּמֵרוֹת הַפְּתוּחוֹת לַפְּנִיָּהם,¹² מִסְּלִסְלִים פְּאוֹתֵיהֶם¹³ וּמִמְחִלְקִים וְזִקְנָם, מִמְּקַמָּיִם אֶת מַצְחָם¹⁴ מִדְּרָפְדִּים וּמַעֲלָעֲלִים אֶת רִפְּי, הַסִּפֵּר הַבָּלִים וּמִבְּקָשִׁים תְּרוּץ לְאִיזוֹ קִשְׁיָה חִמּוּרָה, וּמִתָּם—יָשְׁבוּ וּבִזְעִיָּהם¹⁵ שֶׁמּוֹמִים לְאַחֲרֵיהֶם וְעָסְקוּ בַּעֲגֻנִים הָעוֹמְדִים בְּרוּמוֹ שֶׁל הָעוֹלָם, וּמֵאַחֲרֵי הַתְּנֹנֶה יָשָׁב לוֹ דָּוִדִּל הַמִּשְׁשָׁע¹⁶ וּפָלָה אֶת בְּגָדָיו הַמּוֹחֵמִים, וְאַחֲנֵנו¹⁷ הַקְּנֻדְסִים? אֲנַחְנוּ גִּנְבָנִי גַר מֵאֵת הַשָּׁמֶשׁ, יָשְׁבָנוּ מֵאַחֲרֵי הַתֵּבָה וְנִסְפָּר מַעֲשִׂיּוֹת עַל־אֲדוֹת הַמֵּתִים הַקָּמִים בְּחִצּוֹת לִילָה בְּתַבְרִיבֵיהֶם הַלְבָּנִים וּמִתַּאֲסָפִים אֶל בֵּית־הַכְּנֶסֶת לְתַפְּלָה: עוֹלָם לְתוֹרָה, וְהָאִישׁ הָעוֹבֵר אוֹ עַל בֵּית־הַתַּפְּלָה

1 mixed 2 excluded 3 circus 4 held himself in hand 5 I spent 6 pleasure 7 in groups 8 political 9 happy they 10 who had succeeded in getting a seat 11 curling 12 stroking 13 frowning 14 turning the leaves 15 slid off 16 picks the lice 17 urchins.

(*) הַפֶּעַל: הַסִּפֵּר נִסְכָּה (= הַפֶּעַל: הַכְּדֻדְרָה.

יִקְרָא בְשֵׁמוֹ וּבְשֵׁם אָבִיו לַעֲלוֹת לְתוֹרָה וּמָחָר יִמָּצֵא מָטָל עַל מִסְתָּן
הַבֵּית מֵת. וְזֶה נָעִים הָיָה בַּשָּׁבֶת בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת אַחֲרֵי הַסַּעֲדָה
הַשְּׁלִישִׁית.

ב. הַפֶּסֶק־נָא. יְדִידֵי אֶת שִׁיחָתָהּ, כִּי הִחֲזָן וּמִשׁוֹרְרָיו עָלוּ כְּבָר עַל
הָאֱלֹמִימָר. מַה־יָּפָה מַרְאֵה הִחֲזָן! לְבוּשׁ הוּא יִבְגְּדֵי שָׂרָד וְיִכְמָתָה בַּעֲלַת
שֵׁשׁ קַצּוֹת עֲזֻמָּת אֶת רֹאשׁוֹ, יִזְקֶנּוּ מִגְדָּל וּפָרְקוּ נֶאֱחָ. יִשׁוּר נָא מִי הוּא
הָעֲזֻמָּר עַל הַדּוּכָן?

א. ⁵ הַמְנַצֵּחַ בְּגִינּוֹת.

ב. אִיזוֹ תַפְּלָה יִשִּׁיר?

א. אֵת הַתַּפְּלָה "וּמִפְנֵי הַטְּאִינוֹ" הוּא מְזַמֵּר. בְּזִמְרוֹתָיו נִשְׁמָע קוֹל
נְעִימָה עֲצִיבָה וְהַשְׂמִפְכוֹת הַנָּפֶשׁ, רוּחַ עֲצִיבוֹת נִסּוּכָה עַל שִׁירָתוֹ ז. אֵת
הַצֶּעֶר וְהַיָּגוֹן שֶׁל עַם שְׂגֵרֶשׁ⁶ מֵאֲרָצוֹ וְהַגְלָה⁷ לְבֵין שְׂבָעִים אֲמוֹת, אֵת
הַפְּרִיָּקָה שֶׁל עַם שְׂיֵשֶׁב לְפָנִים בְּאֲרָצוֹ שִׁזְקָט וּבִזְמַת, וּפְתָאס בָּאָה יָד
אֲבוֹרֶיהָ וּתְשַׁרְף אֶת עֲרֻיו וְהַשְׁמָה⁸ אֶת אֲרָצוֹ, אֵת הַפְּרִיָּגֶה שֶׁל בֶּן־מֶלֶךְ
שְׁנִמָּל אֶת מֶקְלוֹ וְיִתְרַמְּלוּ⁹ לְהַחֲזִיר עַל פְּתָחֵי גְדִיבִים וּלְבַקֵּשׁ פֶּתַח לָחֶם
לְהַשְׂבִּיעַ אֶת נַפְשׁוֹ הַרְעֵבָה. אֵת כָּל זֹאת שׁוֹמְעִים אָנּוּ¹⁰ בְּמִנְיָנוֹתָיו, וּבֹב
וְגִינִיָּה הַקּוֹרְעִים לָב, אֲנָקַת עַם אֲמָלָל¹¹ הַמְּשֻׁעַ לַעֲזָרָה וְהַמֵּצֵא אֲמָלִים
נִשְׁמָעִים בְּתַפְּלוֹתוֹ, וּמַה־צָּלוּל קוֹלוֹ? מַעֲמִיק קוֹלוֹ וּמִגְבִּיהוֹ לְמַעְלָה, עוֹבֵר
מִקוֹל עֶבֶה לְקוֹל דֶּק, מִבָּאָר הוּא בְּגִינָתוֹ אֶת פְּרוּשׁ הַמְּלִים¹² וְיִמְסְבִּירָן וְכָל
עֲצֻמוֹתָיו תִּאֲמַרְנָה; יִזְמַרְתוּ עֲרֵבָה לְאָזֵן¹³ וְיִמְשִׁיבֵת נַפְשׁוֹ.

ב. גַּם מִשׁוֹרְרָיו יוֹדְעִים פֶּרֶק בְּשִׁיר וּמִיטִיבֵי נֶגֶן הַמָּה. יִגְלִיזוֹת
הַתָּנִים מִנְחִים לְפָנֵיהֶם עַל הָעֲמֻדִים וְעִינֵיהֶם נִטּוּיוֹת פָּעֵם לְתוֹךְ הַגְּלִיזוֹת
וּפָעֵם אֶל הַמְנַצֵּחַ, וְאִיזוֹ הַרְמוֹזֵנִיָּה שׁוֹרְרָת! הַקּוֹלוֹת הָעֵבִים וְהַדְּקִים.

¹ gown ²cap (with six corners) ³large beard and dignified bearing ⁴see!
⁵leader of the choir ⁶sack ⁷to beg ⁸singing, lamenting and groaning
⁹crying for help ¹⁰explains ¹¹his singing ¹²inspiring ¹³the music.

(א) פָּעַל: גִּרֶשׁ-גִּרֶשׁ (ב) הִפְעֵל: הִגְלָה-גְּלָה (ג) הִפְעִיל: הִשָּׁם-שָׁמָם.

וְהַעֲבִידִים וְהַדִּקְיָקִים, בָּלֶם ²מִתְמַזְגִּים וְהָיוּ לְשִׁירָה אַחַת ³הַמְרַנֶּינָה לְכַבּוֹת.

א. מְכִירִים בָּהֶם, כִּי ⁴בְּעָלֵי בִשְׁרוֹן הָמָּה.

ב. מָה הֵיטִיבוּ חֲכָמֵינוּ לַעֲשׂוֹת בְּתַקְנָם אֶת הַתַּפְּלָה! מַה־נָּעִים הוּא בְּשִׁיעָלָה הָאִישׁ בְּתַפְּלָתוֹ אֶל מְרוֹמֵי הַשָּׁמַיִם ⁵וַיִּשְׁיֵחַ אֶת דְּאָגָתוֹ וַיִּשְׁפֹּף אֶת ⁶מְרֵי שִׁיחוֹ לִפְנֵי ד'! כִּמָּה אֲבָנִים 'תּוֹגֵלָנָה' ⁷אֲזַמְעֵל לְבֹו תִקְשֶׁה וְכָל ⁸עֶצֶב הַמִּדְבָּא אֶת הַנֶּפֶשׁ יוֹסֶר; הָאָדָם יִשְׂפַח אֲזַ אֶת כָּל מְרִירוֹת הַחַיִּים, ⁹רִפְשֵׁם וְחִלָּאתָם וַיִּרְגִּישׁ אֶת עֲצָמוֹ בְּרַגְעַ זֶה לְבֹן בֵּית וְנֶאֱמָן בְּהִיבֵל הַמֶּלֶךְ.

ב. הִנֵּה הַתַּפְּלָה נִגְמָרָה. אֲמַהֵּר נָא לַעֲצֹאת, כִּי עָלִי ¹⁰וְלִכְלֹכַל הַיּוֹם עוֹד יְדָבְרִים רַבִּים. שְׁלוֹם רַב לָךְ תִּבְרִי וּמִזְבַּח הַנְּנִי מִחֲזִיק לָךְ עַל שְׁנוֹבְרֶתָ כִּי וְלֹא שְׂכַחְתָּ לְקַרֵּא לִי.
א. שְׁלוֹם.

¹ loud and soft ²mix ³gladdening ⁴talented ⁵tells ⁶bitter plaint ⁷are taken off ⁸trouble ⁹all the filth and sordity ¹⁰to get, buy.

(*) הַעֲלֵל : הוֹגֵל-צֶלֶל.

פרק כ.

השבת, החגים והצומות.

ערב שבת.

לַשַּׁשֶּׁת יְמֵי הַשָּׁבָע קוֹרְאִים אֲנַחְנוּ: יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, או: יְמֵי הַחֹל, וְלַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי: שַׁבָּת, או: יוֹם קָדוֹשׁ. בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי, הוּא עֶרֶב שַׁבָּת, וְנוֹמְלִים אֶת הַצִּפְרָנִים, מְתַרְחֲצִים, לֹבְשִׁים בְּגָדֵי-שַׁבָּת וְהוֹלְכִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת לְקַבֵּל-תַּשְׁבָּת. בְּשׁוֹב הָאִישׁ מִבֵּיתֵהוּ, יִבְרַךְ אֶת בְּנֵי בֵיתוֹ בְּכַרְפָּת: שַׁבָּתָא טָבָא, או: שַׁבָּת שְׁלוֹם; וְאָמַר "שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם" וַיִּקְדָּשׁ עַל כּוֹס יַיִן (קָדוֹשׁ) וַיֹּמַר וּמִירוֹת³ בֵּין תְּבַשִּׁיל לְתַבְשִׁיל.

שבת.

בְּשַׁבָּת בּוֹקֵר מְתַפְלָלִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת שְׁחֵרִית וּמוֹסָף. בֵּין שְׁחֵרִית לְמוֹסָף מוֹצִיאִים⁴ אֶת סֵפֶר הַתּוֹרָה (הוֹצָאָה) וְקוֹרְאִים בָּהּ עַל הָאֱלֹמִימָר (בְּמָה) לַשַּׁבָּעָה אֲנָשִׁים, אַחַד⁵ מִגְּבִיֵּהִים⁶ אֶת "הַסֵּפֶר" (הַגְּבִיָּה) וְגוֹלְלִים אוֹתוֹ (גְּלִילָה) וּמְכַנִּיסִים אוֹתוֹ אֶל אֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ (הַכְּנֶסֶד). בְּבֵית מִקְדָּשִׁים עַל כּוֹס וּמִזְמָרִים וּמִירוֹת, לַפְּנוֹת עֶרֶב סוֹעֲדִים אֶת הַסֵּעָדָה הַשְּׁלִישִׁית, וְבָעֶרֶב, הוּא מוֹצֵאֵי שַׁבָּת, מְבַדִּילִים עַל כּוֹס (הַבְּדִילָה)⁶ לְאֹזֶר אֲבוֹקָה.

¹ workdays or weekdays ²pare their nails ³between one course and the next ⁴rolls it up ⁵eats ⁶by the light of a candle (torch).

(א) הַפְּעִיל: הוֹצֵא-יָצָא. (ב) הַפְּעִיל: הִגְבִּיהָ-הָבִיָּה.

בְּנִלְיָצָהּ וּבְפִזְלָנָהּ יְחֻבְשִׁים הַיְּהוּדִים לְרֹאשִׁים: מְזֻנְכָּת.
 לַשַּׁבָּת שְׁקוֹרָאִים בָּהּ אֶת הַסְּדֵרָה "בְּרֵאשִׁית" קוֹרְאִים: שַׁבָּת
 בְּרֵאשִׁית; לַשַּׁבָּת שְׁקוֹרָאִים בָּהּ אֶת הַפָּרָשָׁה "דְּבָרִים" קוֹרְאִים: שַׁבָּת
 חֲזוֹן; לַשַּׁבָּת שְׁקוֹרָאִים: בָּהּ אֶת הַחֲפֻטָּה: נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי (יִשְׁעִיה
 פָּרָק מ') קוֹרְאִים: שַׁבָּת נַחֲמוּ; לַשַּׁבָּת שְׁבִין רֹאשׁ הַשָּׁנָה וַיּוֹם הַכַּפּוּרִים
 קוֹרְאִים: שַׁבָּת שׁוּבָה; לַשַּׁבָּת שְׁמֹכְרִים בָּהּ עַל הַחֲדָשׁ: שַׁבָּת שְׁמֹכְרִים
 וְלַשַּׁבָּת שְׁחַל בָּהּ הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַחֲדָשׁ קוֹרְאִים: שַׁבָּת־רֵאשִׁי־חֲדָשׁ.

עֲרוּבִים.

בַּשַּׁבָּת אָסוּר: לְטַלְטֵל וּלְהוֹצִיא ⁴חֲפָצִים ⁵מִרְשׁוֹת הַיְּחִיד ⁶לְרִשׁוֹת
 הָרִבּוּם. בְּעִיר אֲשֶׁר עָרוֹב מִקִּיף⁸ אֹתָהּ – הַטַּלְטוּל מִתָּר. בְּכָדִי לְהַתִּיר:⁹
 אֶת הַטַּלְטוּל מִחֲצֵר לְחֲצֵר עוֹשִׂים עָרוֹב־חֲצוֹת וְלִמְעַן לָקֵחַ יוֹתֵר
 מֵאַלְפִים אָמָּה (תָּחוּם שַׁבָּת) עוֹשִׂים עָרוֹב־תְּחוּמִין. בַּחֲג שְׁחַל לְהִיט
 בַּיּוֹם הַשְּׁשִׁי עוֹשִׂים בְּעָרֹב הַחֲג: עָרוֹב־תְּבִשְׁלִין, בְּכָדִי שְׁמוֹכֵל¹⁰ לְבִשֵּׁל
 וְלִאֲפֹתָהּ בַּיּוֹם הַשְּׁשִׁי וְלִדְבִין אֶת כָּל צָרְבֵי הַשַּׁבָּת.

הַחֲגִים וְהַצּוּם בַּחֲדָשׁ תַּשְׁרִי.

רֹאשׁ הַשָּׁנָה.

הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן וְהַשְּׁנִי לַיְּרֵחַ תַּשְׁרִי הֵם לָנוּ הָעֶבְרִים יָמֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה.
 לַיָּמִים הָאֵלֶּה קוֹרְאִים גַּם: יָמֵי הַדִּין, יָמֵי הַזְּכָרוֹן וַיָּמֵי הַתְּנוּעָה. בְּעָרֹב
 אַחֵר הַתַּפְּלָה מֵאַחַל אִישׁ לְרֵעֵהוּ: "שָׁנָה טוֹבָה" וְ"כְּתוּבָה וְחַתֻּמָּה טוֹבָה."
 הָאֲנָשִׁים מַשְׁבִּימִים בְּבִקְרָה וּמִמְהָרִים לְבֵית הַתַּפְּלָה. שָׁם מִתְפַּלֵּל הַחֲזָן
 בַּמִּקְדָּה וְהַ"מְקָרִיא" מְקָרִיא אֶת הַתְּקִיעוֹת וְהַתְּקָעַת הַשּׁוֹפָר.

1 put on 2fur cap with tails (Streimel) 3to move 4objects 5from private property 6into the possession of the community 7wishes 8with choir.

9 הפעיל: התקנתה. 10 הפעיל: התקנתה. 11 קל: יכל. 12 קל: שחש כל: אפה.

ביום הראשון אחרי הצהררים הולכים אל הנֶהָר ל"תשליך". היום השלישי לתשרי הוא צום גדליהו. כי ביום הזה נהרג גדליהו בן אחיקם, הנציב ביהודה, שהפקדא על ידי גבובדנצר מלך בבל. לימים שבין ראש השנה ויום הכפורים (בין פסא לעשור) קוראים: "עשרת ימי תשובה" ולשבת שבין שני החגים הללו קוראים "שבת שובה".

התשיעי לתשרי הוא ערב יום הכפורים. לפנות ערב אוכלים את הסעודה האחרונה (סעודה מפסקת). שאחריה מתחיל הצום עד העשירי בערב. ביום הכפורים, שהוא יום סליחה ומחילה, אנחנו מְסַנְּפִים ומְעַנִּים¹ את נפשנו בצום ותענית.

בחמשה עשר לתשרי הוא חג הסוכות, בזנים אנו סופות ואוכלים. שותים וישנים בהן שמונה ימים. בסוכות מברכים על האתרוג והלולב. עושים בהם גענועים ומקיפים בהם את הבמה.

היום השביעי של סוכות הוא: הושענא רבה; ביום הזה 'חובטים בערבבות. השמיני הוא: שמיני עצרת, והתשיעי הוא שמחת תורה, כי בו גומרים לקרא את התורה. בו מקיפים את הבימה בספרי התורה (הקפות) ומדליקים בביה"ב גרות הרבה (תאורה). ליום שלאחרי החג מוראים: אסרו חג.

בכסלו.

מן העשרים וחמשה לחדש כסלו עד השלישי במטבת הוא: חג החנכה (חג המצבים). מדליקים בהנפיה גרות ומברכים עליהם. הילדים מקבלים 'דמי-חנכה ומצחקים² בסביבונים. הלאומים עורכים נשפים ותגינות לזכר נצחון החשמונאים (המצבים) על היונים שזנאוהם³.

1 viceroy, governor 2 we mortify and torment 3 shake them and decorate (surround) 4 beat with willow-twigs 5 illumination 6 Chanukah-lamp 7 Chanukah-money 8 tops.

(*) תפסל: הפקד-פקד (=) פעל: ענה-ענה.

בַּמִּטָּה.

הַעֲשִׂירִי לַמִּטָּה הוּא יוֹם צוֹם: עֲשֶׂרָה בַּמִּטָּה; כִּי בַיּוֹם הַזֶּה שָׁם נְבוֹכַדְנֶצַּר וְחִילוֹ יִמָּצוּר עַד יְרוּשָׁלַיִם עִיר קְדִישָׁנוּ.

בַּשָּׁבַט.

בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר לַשָּׁבַט חוֹגִגִּים אָנוּ אֶת הַחֹג "חֲמִשָּׁה עָשָׂר" (ר"ה לְאֵילָנוֹת), כִּי בַיּוֹם הַזֶּה מִתְחִילִים הָאֵילָנוֹת בְּאַרְצֵן יִשְׂרָאֵל לְלַבֵּל.

בַּאֲדָר.

בִּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ אֲדָר הוּא תַעֲנִית אֲסֵתָר, בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹ: פּוּרִים, וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר: שׁוֹשֶׁן פּוּרִים. הַקָּמִינִים מְרַעִיִּשִׁים בְּרַעֲשָׁנִים בְּהַזְכֵּרָה קוֹרָא מְגִלַּת־אֲסֵתָר אֶת הַשֵּׁם הַמֶּן הָרָשָׁע, הַגְּדוֹלִים שׁוֹלְחִים אִישׁ לַהֲעֵדוֹ וְגַם לְאַבְיּוֹנִים: מְנוֹת וּמִתְּנוֹת (מְשָׁלַח מְנוֹת), פְּפוּרִים אוֹכְלִים: אֲנוּ — (חֲרִיטִי) הַמֶּן, בַּיּוֹם הַזֶּה גַם מִתְחַפְּשִׁים בְּמַסְכּוֹת (אֶפֶר).

בְּנִיסָן.

אוֹר לְאַרְבָּעָה עָשָׂר בְּנִיסָן בּוֹדְקִים אֶת הַחֲמִין לְאוֹר הַנֵּר, (בְּדִיבְקַת חֲמִין), בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר לְנִיסָן, הוּא עָרֵב פֶּסַח, בְּבִקְרַת שׁוֹרֵפִים אֶת הַחֲמִין (בַּעֲוֵר חֲמִין). הָאִישׁ שֶׁנִּמְצָא בְּרִשּׁוֹתוֹ חֲמִין רַב, מוֹכְרָהוּ לְשִׁמּוֹנֶת יְמֵי הַפֶּסַח⁶ בְּשִׁמּוֹר מְבִירָה לְנִבְרִי, כִּי בַחֹג הַפֶּסַח אוֹכְלִים בֶּק מִצָּה וְהַחֲמִין אֲסוּר גַּם בְּהִנָּאָה. בְּשָׁנֵי הַלֵּילוֹת הָרִאשׁוֹנִים שֶׁל פֶּסַח עוֹרְכִים אֶת הַסֵּדֶר: הַשְׁלָחַן פְּרוּשׁ בְּמִסְפָּה לְבָנָה וְנִקְיָה; כָּל כְּלֵי הַבֵּית⁷ יִשְׁפָּשְׁפוּ רַחְצוּ (נְקִי)⁸ וּמְדֻקָּה לְפָנֵי הַחֹג—מִזְהוּרִים יְנוֹצְצִים לְאוֹר⁹ הַהֲעִשָּׂשִׁית וְלְאוֹר הַנֵּרוֹת

¹siege ²to bud ³with rattles ⁴Haman's bags (a species of cake) ⁵dress up ⁶by contract ⁷rubbed and polished ⁸cleaned ⁹sparkle ¹⁰lamp.

(א) הַפֶּעִיל: שֶׁר"פ הוֹפֵר בְּב' ב' :נַעַל: הַנִּקְיָה־נִקְיָה (: פֶּעַל: קִרְק־מֶרְק.

יִהְיֶה עוֹצֵם בְּנִבְרָשֶׁת; עַל הַשְּׁלָחַן עוֹמְדִים בְּקִבּוּקֵי יוֹן וְכוּסוֹת, כִּי גַם הָעַנִּי יִשְׁבְּעֵנִי יָמִים לֹא יִפְחִית מֵאַרְבַּע כּוּסוֹת יוֹן; קַעֲרָה וּבָה מְרוֹר, תִּרְסֶת, בִּיצָה, ²גִּרְגֵרֶת ³וְכֶרֶס; שְׁלֹשׁ מִצּוֹת: "כֹּהֵן לֵוִי וַיִּשְׁרָאֵל" מִנְחוֹת ⁴עֲטוּפוֹת בְּמַעִיל מָשִׂי אוֹ קְטִיפָה; וַהֲבֵן (הַבֶּת) הַצֶּעִיר שׁוֹאֵל אֶת אֲרַבַּע הַקְּשׁוּיּוֹת: "מָה נִשְׁתַּנָּה" וְכָל בְּנֵי הַבֵּית קוֹרְאִים אֶת הַהֲגָדָה, אוֹכְלִים וְשׁוֹתִים וְגַם בְּאֵלֵהוּ הַתִּשְׁבִּי גִבִּיאֲנוּ אֵינָם שׁוֹכְחִים: יוֹצְקִים לוֹ כּוֹס יוֹן וּפּוֹתְחִים אֶת הַקֵּלֶת לִקְרֹאת בּוֹאוֹ. בְּאֵכִילֶת ⁵הָאֶפְקוֹמֶן מְסִימִים אָנוּ אֶת סֶעֱדָתְנוּ בִּי הָאֶפְקוֹמֶן נֶאֱכַל בַּקַּעַל שָׁל הַשֵּׁנִי שֶׁל פֶּסַח מִתְחִילִים אָנוּ לִסְפֹּר סְפִירַת הָעֶמֶר, וְסוֹפְרִים אֲרַבָּעִים וְתִשְׁעָה יוֹם עַד חַג הַשְּׁבִיעוֹת, אֶת חַג הַפֶּסַח חוֹגְגִים אָנוּ שְׂמוֹנֶה יָמִים, אֲרַבַּעַת הַיָּמִים שְׁבִין שְׁנֵי הַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים וְשְׁנֵי־הָאַחֲרוֹנִים הֵם: חוֹל הַמוֹעֵד, לַחַג הַפֶּסַח קוֹרְאִים גַּם: חַג הַמִּצּוֹת וְחַג הָאֵבִיב, אֶת הַחַג הַזֶּה חוֹגְגִים לְזָכֹר יְצִיאַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם.

בְּאִיר.

בְּחֻמְשָׁה עָשָׂר לְאִיר: פֶּסַח יִשְׁנִי, בְּשְׂמוֹנֶה עָשָׂר בּוֹ: ל"ג בְּעֶמֶר, הַקִּמְצִים יוֹצְאִים ⁶בְּלִילֵית מוֹרֵיהֶם אֶל הַיָּעָרִים וְתִשְׁדּוֹת וְזוֹרְקִים ⁷חֲצִים מִקְשָׁתוֹתֵיהֶם ⁸וְרוֹבִים בְּקִנְיָהֶם.

בְּסִיּוֹן.

בְּשִׁשִּׁי וּבְשִׁבְעִי לְסִיּוֹן: חַג הַשְּׁבִיעוֹת (חַג הַבִּבּוּרִים, חַג הַקִּצִּיר). בַּחַג הַזֶּה אוֹכְלִים גַּם מֵאֲכָלִים שֶׁל חֶלֶב, הַחַג הַזֶּה נִקְרָא גַם בְּשֵׁם "זֶמֶן מַתָּן תּוֹרָתְנוּ", כִּי בַּחַג הַזֶּה קִבֵּל מֹשֶׁה רַבְּנוֹ אֶת הַתּוֹרָה עַל הַר סִינַי וְנִתְּנָה לְיִשְׂרָאֵל.

¹stuck into a candlestick ²neck ³celery ⁴wrapped in a silk or velvet wrapper ⁵dessert ⁶accompanied ⁷arrows from their bows ⁸rifles.

בְּתַמּוּז.

בְּשִׁבְעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז-יוֹם צוֹם וְאַבְל לְיִשְׂרָאֵל: שִׁבְעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז.
כִּי בַיּוֹם הַזֶּה הִקְבְּלָהּ חוֹמַת יְרוּשָׁלַיִם עַל יְדֵי חֵיל נְבוּכַדְנֶצַּר. מִן י"ז
בְּתַמּוּז עַד הַתְּשִׁיעִי לַיְרֵחַ אָב, הֵם: שְׁלֹשֶׁת הַשְּׁבוּעוֹת שֶׁהֵנָּה נוֹהֲגִים
בָּהֶם אֲבֵלוֹת.

בְּאָב.

הַתְּשִׁיעִי לָאָב הוּא יוֹם צוֹם, בְּכִי וּמִסְפָּד עַל חֲרָבַן בְּתִי מִקִּדְשֵׁנוּ:
מִסִּירִים² אָנּוּ אֶת הַכְּפָרֶת וְהַפְּרָכֶת מֵעַל אֶרֶץ הַקִּדְשׁ, קוֹרְאִים
מִגִּלַּת "אִיכָה" וְאוֹמְרִים קִינוֹת.

בְּאֵלוּל.

בְּרֵאשׁוֹן לְאֵלוּל מִתְחִילִים לְתַקַּע בְּשׁוֹפָר. הַתְּנָשִׁים מְשַׁפִּימִים
לְסִלְיחוֹת וּמִכְנִיִּים לָהֶם מַחְזוּרִים לְתַפִּלָּה.

נוֹסְחָאוֹת מִבְּרִיקֵי בְּרֶכֶת הַשָּׁנָה.

(א) הִרְיֵנִי מִבְּרִיךְ אוֹתְךָ בְּבְרֶכֶת כְּתִיבָה וְחִתִּימָה מוֹכָה וּבִשְׁנֵת
אֲשֶׁר וְשְׁלוֹה.

(ב) לְרֵאשִׁית הַשָּׁנָה הִרְיֵנִי מִבְּרִיךְ אוֹתְךָ, רְעוּתִי הַיְקָרָה,⁴ בְּמַלּוּי
שְׂאִיפוֹתֵינוּ⁵ וְהַתְּנַשְׁמוֹת תְּקוּמֹתֵינוּ בְּאַרְץ אֲבוֹתֵינוּ.

(ג) הוֹרֵי הַיְקָרִים: כִּבְלוּ נָא בָּזָה אֶת בְּרֶכֶת בְּנֵיכֶם לַשָּׁנָה הַחֲדָשָׁה:
יְחַדֵּשׁ ד' עֲלֵיכֶם שָׁנָה מוֹכָה וּבְרוּכָה כָּל: וְהַצְלַחְתֶּם בְּכָל אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ.
וּשְׂמַחְתֶּם בִּי וּבְכָל בְּנֵיכֶם.

¹was broken ²we put away ³happiness and peace ⁴fulfilment of our wishes ⁵realisation of our hopes.

(א) הַפְּעִיל: הִקְבְּלָהּ. הַפְּעִיל: הִסְרִסוּ.

(ד) דוד תְּכִיב! אֲנִי שׁוֹלֵחַ לְךָ בָּזָה אֶת בְּרַכְתִּי לַשָּׁנָה הַתְּרִי"פֵּא: תְּהִי לִנְי הַשָּׁנָה הַחֲדָשָׁה שְׁנַת שְׁמִיחָה וְהַצְלָחָה וְנִסִּי יְגִזִּי¹ וְאַנְחָה.

(ה) שָׁב נַחֲמֵד! נִבְרַךְ אוֹהֶבְךָ מְבַרֵּךְ אוֹתְךָ לְרֵאשִׁית הַשָּׁנָה הַבָּאָה; יִחְזַק ה' אֶת בְּחֶדְךָ וְהִיִּיתָ יְבִירָא וְעָלִיז וְיוֹסֵף² לְךָ ד' שְׁנוֹת חַיִּים רַבּוֹת, לְמַעַן אוֹכַל לְבִרְכֶּךָ לְרֵאשׁ הַשָּׁנָה עוֹד פְּעָמִים רַבּוֹת מְאֹד.

(ו) מִזִּירֵי הַיָּקָר! הַשָּׁנָה הַיְשָׁנָה, שְׁפָה³ נִגְרִי⁴ דְּמִי עֲמָנוּ בְּפָיִם, עוֹזֶבֶת אוֹתָנוּ, תִּבְיֵא נָא לִנְי הַשָּׁנָה הַחֲדָשָׁה גְּאֻלָּה אֲמִתִּית, גְּאֻלָּה שְׂאִין שְׁעָבוֹד מַלְכוּת אוֹחֲרִיהָ.

(ז) הִנְנִי מֵאֲחֵל לְךָ, רַעֲי הַיָּקָר, שָׁנָה טוֹבָה וּמְאֻשְׁרָה. יִכְתֹּב נָא אוֹתָנוּ ד' בְּסֹפֶר חַיִּים בִּירוֹשָׁלָּיִם.

(ח) בֶּן דוֹדֵי תְּכִיב! שָׁנָה הוֹלֵכֶת וְשָׁנָה בָּאָה, וְאַהֲבָתִי אֵלֶיךָ לְעוֹלָם עוֹמֶדֶת. אֶת הַשָּׁנָה הַחֲדָשָׁה אֶקְדֵּם בְּתַפְלָה לְד', כִּי יִכְתֹּב אוֹתְךָ לְחַיִּים טוֹבִים וְנִעִימִים וְיִשְׁמְרֶךָ מִכָּל מַחֲלָה וּמִכָּל רָע.

(ט) יָדִיד יָקָר! הִנְנִי מְבַרֵּךְ אוֹתְךָ בְּבִרְכַּת שָׁנָה טוֹבָה, תִּתְּכֶלָה שָׁנָה וְקָלִילוּתֶיךָ, תִּתְּחַלִּי⁵ שָׁנָה וּבִרְכוּתֶיךָ.

(י) תְּחַבְּרִים-לְדַעָה נִכְבָּדִים מְאֹד! קִבְּלוּ נָא לַשָּׁנָה הַחֲדָשָׁה אֶת בְּרַכְתִּי 'הַנּוֹבְעֶת מֵעֶמֶק לִבִּי: יְהִי' רָצוֹן מִלְּפָנֵי אֲבִינוּ שְׁבַשְׁמִים שְׁנוֹזָה לְרֵאוֹת בְּשׁוֹב ד' אֶת שְׁבוֹת עַמּוֹ⁶ הַנִּנְעָה וְהַנִּדְבָּה.

¹well and happy ²flowed ³I wish ⁴may it end ⁵may it begin ⁶friends and partisans ⁷that comes from the depth of my heart ⁸afflicted and dejected.

(א) קל, עָבַר בָּאוּ הַהַפּוּד־נִסִּים (ב) הַפְּעִיל: הוֹסֵף-יוֹסֵף (ג) נִפְעַל: הִנְגְּרִי-נִגְרִי (ד) הַפְּעִיל הַחֹל-חֹלֵל (ה) קל, עָתִיד מְקַצֵּר-הָיָה.

פֶּרֶק כֹּא.

שיחה.

- א. יִצְפֹּר טוֹב, יְדִידִי הַחֲבִיב.
- ב. שְׁלוֹם לְךָ וְיָקָרִי, מַה־לִּידִידִי בְּבֵיתִי בִּשְׁעָה מְקַדֶּמֶת כְּזוֹ?
- א. בָּאתִי ²לְהַפְרֵד מִמֶּךָ, יְדִידִי, נִסְעָ אֲנִי הַיּוֹם אֶל הָעִירָה נ. לְחַג¹ שֵׁם אֶת הַחֲנִים הַבָּאִים.
- ב. ³הֵנִשְׁתַּמְשַׁתָּ, ⁴הֵנִמְרַפָּה בַּעֲתָךְ עֲלֶיךָ? לְעֹזֵב אֶת הָעִיר הַגְדוּלָּה וְהִיפָה ⁵וְלִנְיֹעַ ⁶לְעִירָה נִדְחָת לְמַעַן חַג שֵׁם אֶת הַחֲנִים! אֵיזוֹ רוּחַ שְׁמוֹת נִבְנָסָה כָּךְ?
- א. לֹא, יְדִידִי, דַּעֲמִי, בָּרוּךְ הַשֵּׁם, ⁷עֲלִילָה וּמִישָׁבֶת עָלַי, וּבְכָל זֹאת, אֲנִי יוֹתֵר נָכוֹן: ⁸בְּגִלָּל זֹאת הִחַלְתִּי בְּנַפְשִׁי ⁹לְבַלּוֹת¹⁰ אֶת יְמֵי הַחֲנִים אֶךְ וְרַק בְּעִירָה קְטָנָה, הַחֲנִים בְּעִירָכֶם זֶה הַגְדוּלָּה ¹⁰חִלּוּלֵינִים יוֹתֵר מִדִּי; וְאֵין בֵּין יְמוֹת הַחֲנִים לַיְמוֹת הַחֹל וְלֹא כְּלוּם, הַכֹּל כְּמִנְהַגוֹ נִזְהָג; אוֹתָם הַבְּגָדִים, אוֹתָם הַפָּנִים וְאוֹתָם הָאֲנָשִׁים, אוֹתָן ¹¹הַשְׂאִיפוֹת וְאוֹתָם הַחֲנִים הַמוֹנוֹטוֹנִים ¹²וְהַחֲדוֹנוֹנִים בְּכָל ¹³נִלּוּתָם הַנּוֹרָאָה אֲשֶׁר הִנָּפֵשׁ ¹⁴תִּסְלַד וְתִקְוִין בָּדָם, מַה־שֶּׁאֵין בּוֹ אֲעֲלֶנּוּ בְּעִירָה הַקְטָנָה: אֲעֲלֶנּוּ־הַחֲנִים בְּחַג שְׁקָמִים וְשִׁלּוּם, קְדוּשִׁים הֵם וְהַשְׂכִּינָה כְּבוֹכּוֹל שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם, הָרְחוֹב

¹good morning ²to say good-bye ³have gone you mad? ⁴have you taken leave of your senses? ⁵to go off ⁶to a shabby little town ⁷clear and sound ⁸that is why I made up my mind ⁹to spend ¹⁰common place ¹¹feelings and strivings ¹²unchanging ¹³its horrible ugliness ¹⁴shrinks from.

(א קל: ש'ה'פ. ב'ל' חגג ב) פ'על: ש'ה'פ. ב'ל'־פ'לה.

וְאִנְשֵׁיהָ ¹יְפֹשְׁטִים אֶת צוּרָתָם הַתְּדִירָה וְהַרְגִּילָה וְלֹבָשִׁים צוּרָה הַרְשָׁה.
²צוּרָה אֲצִילִית וּבִלְתִּי טִבְעִית, צוּרָה ³הַמַּעֲלָפֶת* קִדְשָׁה וְרוּחָנִיּוּת.
⁴מְשֻׁשְׁטִים הַתְּחִימִים שֶׁבִּין הַחֹל וְהַחַיִּים. חֲגִיכֶם אֵינֶם שׁוֹנִים
 בְּמָאוֹם מִשָּׂאֵר יְמוֹת הַשָּׁנָה וְחֲגִינוּ אֲנִי ⁵צְרוּפִים וּמְזֻקִּים וְאִין לַחֹל הֶלֶק
 בָּהֶם; חֲגִיכֶם ⁶מִלְּאִים* וּמִנְעִים*, וְחֲגִינוּ אֲנִי ⁷מְעוֹדְדִים וּמַחְלִיפִים אֶת
 בָּחֲנוּ; חֲגִיכֶם אֵתֶם ⁸מִשְׁעֲמָמִים וְחֲגִינוּ אֲנִי ⁹מִלְּאִים עֲנִין.

ב. אֵינִי מִבִּין דָּךְ פֶּלֶל וְכָלֵל, יְדִידִי, הֲלֹא גַם פֹּה בְּעִיר הַגְּדוֹלָה
 יָכַל כָּל אֶחָד לְחַג אֶת חֲנוּ כְּלִי כָּל מִפְרִיעַ? אֲרָצֵנוּ הִיא אֶרֶץ דְּמוֹקְרַטִית,
 וְהַפֶּשׁ גָּמוּר נִתֵּן לְכָל תּוֹשְׁבֶיהָ ¹⁰בִּיחָם לְשִׁבְתוֹת וְלַחַיִּים: לְבִבְדָם
 וְלַהוֹקְרִים* בְּדַת מַחֲלָלִים אוֹ לַעֲשׂוֹתָם חֹל, וּלְפִיכָךְ אֵינִי רֹאֵה כָּל
¹¹יִסְבֶּה וְנִחִיצוֹת לַעֲזֹב אֶת הָעִיר הַגְּדוֹלָה הַמְּהֻלָּלָה בְּבֵתִי מִשׁוֹשָׁה וְהַיְכָלִי
 עֲנָה וְהַמִּפְרָסְמָה בְּבֵת־תְּפִלּוֹתֶיהָ וּבַחֲזִינָהּ הַנוֹדְעִים וְלִשְׁבֶּת לִשְׁבוּעוֹת
 אַחֲרֵים בְּעִירָהּ, שְׁתּוֹשְׁבֶיהָ מִשְׁנִים ¹²בְּנִמְסִידָם וּמִנְהִיגָהּ, וְכִמוֹ שְׂאִין כָּל
¹³מַעַם לַחֹלָם, כִּךְ גַּם חֲגִיָּהּ מְחַסְרִי כָּל טַעַם הֵם; בְּעִירָהּ לִשְׁחִינָה
¹⁴מְאֻבָּנִים וְקוֹפָאִים עַל שְׁמֵרִיהֶם וּמְחַסְרִים כָּל צָבַע וְכָל גִּזָּן, אֲדַרְבָּא
¹⁵הַבִּיגְנִי נָא אֶת הַסֶּפֶה ¹⁶שֶׁהַמְרִיצֶתָּהּ* לַעֲשׂוֹת אֶת ¹⁷הַצֶּעֶד הַזֶּה.

א. הִנֵּה טוֹעָה בְּמַחִילַת כְּבוֹדָהּ, וּמַדְבְּרִיךְ לֹמֵד אֲנִי, כִּי אֵתֶם
¹⁸הַתְּקַרְתָּנִים, אֵינְכֶם יוֹדְעִים אֶת ¹⁹מִהוּת דַּחְוִים וְאֵינְכֶם מְרַגִּישִׁים
 אֶת הַ"רִיח", אֶת הַ"נִּשְׁמָה" אֲשֶׁר בָּהֶם, אֵתֶם בְּנֵי הַכְּרִפִּים הַגְּדוֹלִים,
 הַחַיִּים חֲנִי פְרוּר, אֲשֶׁר כָּל אֶחָד ²⁰לְבַצְעוֹ וּפְנָה ²¹לֹא יִצְרִי* בְּצֶרֶת חֲבֵרוֹ-

¹put away their everyday-shape ²noble and unwonted shape ³wrapt ⁴the boundaries between weekday and feastday are obliterated ⁵purified and cleansed ⁶ire out ⁷refresh ⁸bore ⁹full of interest ¹⁰as regards ¹¹reason or necessity ¹²in their manners and customs ¹³charm ¹⁴petrified and indifferent ¹⁵do make me understand ¹⁶that made you ¹⁷this step ¹⁸townsman ¹⁹the true nature ²⁰pursues his interests ²¹does not feel his neighbour's sorrows.

א) פֶּעַל: עֲלָה-עֲלָה ב) הַפְעִיל: הִלְאָה-לֵאָה ג) פֶּעַל: וְנִשְׁחָלַע ד) נִפְעַל: הִתְקַרְתָּנִי
 ה) הַפְעִיל: שְׁחָפָה בְּנִימִים, וְכִךְ ג) הַפְעִיל: גִּזָּה שְׁלִישִׁי בְּנִימִים, הַמְרִיצֶתָּהּ * ו) קָל:

אִינְכֶם וְכוּלִים לְבַעַת אֶת הַהִבְדֵּל בֵּין חֲנִינָה בִּיחִידוּת וּבֵין חֲנִינָה בְּצִבּוֹר
 וּבְהַמּוֹן. אֲמַרְלִי בְּבִקְשָׁה: אִיךָ יוּכַל אִישׁ לִשְׁבֹּת אֶת שְׁבִתוֹ וּלְחַג אֶת
 חֲנֻיּוֹ יְכַדְּבָעִי אִם כָּל הַחַיִּים יַעֲמְדוּ לוֹ לְשָׁמֶן וַיַּעֲשׂוּהוּ לְצִחוּק בְּעֵינֵי
 רוּאֵיוֹ? ²אִיךָ תַּעֲרֹב לוֹ שְׁבִיתוֹתוֹ בְּרֹאוֹתוֹ כִּי הַחַיִּים ³מִתְקוֹמְמִים לוֹ
 (וּמִפְּרִים) אֶת חֲנֻיּוֹ? מָשָׁל לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה? לְזֶשֶׁן בֵּין הָעֲרִים, אוֹ
 לְחֶתֶן בֵּין הָאֲבָלִים, אוֹ לְשִׁבּוֹר בֵּין ⁵הַפְּסָחִים. לֹא, יִדְוִי! זֹאת הִיא
⁶כְּעֵין הַזְנָאת עֲצָמוֹ, 'אֲחִיזוֹת עֵינָיִם; הָאוֹכֵל לְהַרְגִּישׁ פֹּה אֶת הַקְּדוּשָׁה
 הַשׁוֹרֶרֶת בְּעֵרָה בְּעֶרְבֵי הַשְּׁבִתוֹת וְהַחֲנִים? בְּכָל רְחוּבוֹת הָעִיר ⁸דְּמַמַּת
 קָדָשׁ: הַחֲנִיּוֹת ⁹תִּסְגְּרָנָה עַל מִסְגֵּר ¹⁰וְהַתְנוּעָה חֲדָלָה; בְּשׁוּק לֹא תִרְאֶה
 כָּל נִשְׁמָה, הַכֹּל יָנוּחַ, הַכֹּל יִשְׁקֹט, מַחֲבִים הֵם לְקִרְבָּת הַמְּלָכָה הַבָּאָה.
¹²וּבְהַפְּנִסָּךְ אֵל כָּל בָּיִת, ¹¹לְרִבּוֹת גַּם אֵל הָעֵנִי שְׁבַעֲנִיִּים, וְרֹאִיתָ אֶת
¹²הָרִצְפוֹת הָרְחוּצוֹת, אֶת הַכָּלִים ¹³הַנּוֹצְצִים וְהַמְּבִרִיקִים, אֶת הַשֵּׁלֶחָן
 הָעוֹמֵד בְּאֶמְצַע הַחֹדֶר מְכֻסָּה בְּמִפְּהָ נִקְיָה וְלִבְנָה בַּשֵּׁלֶג וְעֲלִיָּה עוֹמְדוֹת
¹⁴וְנִבְרָשׁוֹת מְמַרְטוֹת וּמְמַדְקוֹת וּבִהֵן גִּירוֹת דּוֹלָקִים הַמְּאִירִים אֶת כָּל פְּנוֹת
 הַחֹדֶר; גַּם בְּקִבּוּךְ יָיִן וּשְׁתֵּי חֵלוֹת מְכֻסּוֹת בְּמִפְּהָ מְרַקְמָה לֹא יִחְסְרוּ,
 וְהַיִּלְדִּים הָרְחוּצִים וְהַלְבוּשִׁים בְּגָדִים יָפִים בְּגָדֵי שְׁבִת יִתְאַפְּפוּ מִפְּסִיב
 לֹאִם הָעוֹמְדוֹת וּמְבַרְכָּת כָּלִחַשׁ עַל הַגִּירוֹת, וּבִפְטוֹ ¹⁵בְּסִקְרָנוֹת גְּדוּלָּה
 וַיִּשְׁמְרוּ אֶת שְׁפָתֶיהָ הַנְּעוֹת, גַּם ¹⁶הַשׁוֹבְבִים הַקְּמָנִים יוֹדְעִים אֶת עֲקִידָה
 הַשְּׁבִת וְהַחֲנִים וַיִּהְפְּכוּ לַמְּגַמְּמִים; ¹⁷חֵן וְקַסֵּם נְסוּכִים עַל הַבָּיִת וְעַל
 יוֹשְׁבָיו, וּמַה־גְּדוֹל הָעֵנֶג אֲשֶׁר יִשְׁבְּעוּ עִתָּה חֲלָף כָּל עֲמָלָם וַיִּגְעִם!?

¹as he ought to ²how can he enjoy ³rises against him and disturbs ⁴among those who wake ⁵among those who are sober ⁶self-deception ⁷delusion ⁸holy calm ⁹are firmly locked ¹⁰all traffic (movement) ceases ¹¹including ¹²the scrubbed floors ¹³sparkling and shining ¹⁴polished and cleaned candlesticks ¹⁵curiosity ¹⁶rogues ¹⁷an enchanting spell (charm and enchantment) is shed.

א' התפעל: התקוממוֹתָם ב' הפעיל: הפריצוֹר ט' הפעל: מִי־חֲסִידָתָם.

החֲנִיתָ^א מִמֶּיָּד אֶת חַג הַפּוּרִים בַּעֲרֵה קִמְנָה? בְּחֶדֶר גָּדוֹל יוֹמְרוּחַ
שְׁמוּהָ אִוִּיר וְאִוִּיר יוֹשְׁבִים הַשָּׁב וְהַשָּׁבָה עִם צֹאצְאֵיהֶם^ב וְצֹאצְאֵי צֹאצְאֵיהֶם
אֶל שְׁלֹחַן מְלֵא כָּל טוֹב: הֵלֶת פּוּרִים גָּדוֹלָה^ג מְעַדְבֶּת בְּצַמּוּקִים מְנַחֵת^ד
עָלָיו, כָּל פָּנִים יִצְהָלִים מִשְׂמֻחָה, הַדִּלְתוּת פְּתִיחוֹת לְרוּחָהּ, זֶה יוֹצֵא וְזֶה
נִכְנָס, מִקְבָּדִים מְנוּת וְשׁוֹלְחִים מְנוּת, עַל הַשְּׁלֹחַ מְנוּת צָבוּר גַּל גָּדוֹל שֶׁל
מִטְבְּעוֹת כֶּסֶף וְזָהָב מוֹכֵן^ה וּמִזְמָן לְהַנְתֵּן לְכָל פּוֹשֵׁט יָד וְלַהֲשִׁלֵּחַ לְרַבָּנִים,
לְדַיָּנִים, לְשׁוֹחֲטִים, לְמַלְמָדִים וְלַשְׂמָשִׁים; אֶת הָעָנִיִּים וְגַבְאֵי הַצִּדְקָה
הַבָּאִים אֶל הַבֵּית לְבִקֵּשׁ „גִּדְבָה“, מִכְבָּדִים בְּמֵאֵכָל וּמִשְׁתָּהּ, וּמִטְבְּעוֹת
מְלֵא חֲפָנִים בְּלִי מִנֵּין וּמִסְפָּר יִנְתְּנוּ לָהֶם, הַתְדַע חֲבִיבִי עַד כְּמָה פּוֹעֵלֶת
קִבְלַת אֲנָשִׁים^ו בְּסֶבֶר פָּנִים יְפוֹת מִצַּד אַחֵר, וְתִמְכָּה וּפְתִיחַת יָד רַחֲבָה
מֵאִידֶךָ גִּסְא־הַתְדַע, עַד כְּמָה פּוֹעֵלוֹת שְׁתֵּי אֵלֶּה עַל גִּפְשׁ הַיָּלָדִים הַרְבֵּה?^ז
יְבַהֲתֶפְרִין אֶל הַבֵּית „מִשְׁחֲקֵי הַפּוּרִים“^ח וְהַמְתַּחֲשִׁים לְשִׂמְחָה וְלִבְהָרָה,
עַד כְּמָה תִּגְדֵּל הַשְׂמֻחָה בְּמַעוֹן? הַתְדַעוּ אִתָּם בְּנֵי וְהַכְרִכִּים, מָה הוּא חַג
הַפֶּסַח? מַה־תִּרְבֶּה^ט הַתְּכַנְנָה בְּכָל הָעֵרָה! כָּל רְהִיטֵי הַבֵּית^י וְשִׁפְשָׁפוֹ
וִירְחִצּוּ; אֶת קִירוֹת הַבֵּית^{יב} מְחִים וְסָדִים מַחֲדָשׁ,^{יג} וְהַחֲוִירִים וְהַפְּדָקִים וְנִקְוִי^{יד}
וּבִלְיֹת הָרִאשׁוֹנִים שֶׁל פֶּסַח יוֹשְׁבִים הַמְּלָכִים^{טו} בְּהַסְבָּה אֶל הַשְּׁלֹחַן
וְקוֹרְאִים אֶת הַהֲגָדָה; מְסַפְּרִים אֶת הַנִּסִּים וְהַנִּפְלְאוֹת שֶׁל יִצְיָאֵת מִצִּבְרִים,
בְּנֵי חוּרִין. הֵם! הַמּוֹשֵׁל הָעָרִיץ פֶּרַעַה וּמִשְׁרָתָיו הָאֲכָזִרִים טְבַעוּ בֵּינָם
וְאִינָם וַיִּשְׂרָאֵל הָעֶבֶד עוֹדְנָנוּ מִי וּבָנִים עַד הַיּוֹם, יוֹשֵׁב וְצוֹחֵק^{טז} לְבָל
מַעֲנִיו וּמִשְׁעַבְדּוֹ, וְאִיזָה^{יז} וְכַח טָמִיר וְנֶעְלָם^{יח} יוֹשֵׁב לֹא: אֵל תִּירָא וְאֵר

¹comfortable, full of air and light ²children's children ³stuffed with raisins
⁴shines ⁵a large heap is lying ⁶with cheerful faces ⁷on the other hand ⁸the
masks (dressed up people) ⁹to enjoy themselves ¹⁰the preparations ¹¹are
scrubbed ¹²are papered and painted afresh ¹³holes and cracks ¹⁴leaning
¹⁵at all his oppressors and enslavers ¹⁶some unseen and unknown power
¹⁷whispers to him.

תהת^א ישראל, יתקום ותנער להיים חדשים² על אף כל קמיו ויעריו;
 במה חן³ ורוממות, ופי והדר⁴ צפונים בסדרים האלה? ב. מקרה אני
⁵לשפע אותך בדבריו ואתך הסליחה. הנך מראה אותי כמאת⁶ צביונה
 היפה של העירה. רק את האודות שבה, אולם האנגד יודע גם במה מן
⁸הצללים יש בה? אנכי אמנם עוד לא זכיתי להכיר ולדעת את העירה
 אלא⁹ מפי השמועה, אולם הלא¹⁰ שמען אמת יש בפי האומרים, כי בני
 העירה הם¹¹ תנפים, קנאים, חולכי רכיל, ¹²קובעי נפשות עניים
¹³והיצוניותם, כגון אפן דבורם ומלבושיהם בפרט ותנאי תיהם בכלל,
¹⁴ומעוררים געל גפשי. אין להכחיש¹⁵ ששקדטוב, רק קדטוב של אמת,
 יש בפי מנגינה אלה, אולם במה מן¹⁶ הלקוים יש¹⁷ יבשיחכם ושיגכם
 אתם בני הערים הגדולות, וכמה מן הצללים¹⁸ והודונות והסרבנות יש
 באפן תיכם אתם. מתוך צללי העירה מאיר אור גדול¹⁹ בקבצנים הם,
 אולם בקבצנים שמחים; מרחקים ומבדלים הם מכל²⁰ הגהוץ הארופאי
 אולם תחת זאת לא²¹ ספגו אל קרפם גם את החלצה והזיהמא,
²²המותרות ושאר הדברים המגולים את האדם בפרט ואת העם בכלל
 ומורידים²³ אותם אל עברי פי פחת. לא ידידי חיי העירה הם חיים
 יהודיים²⁴ אמתיים ומקוריים ושרשם הוא עמק עמק²⁵ בעברנו המזהיר.
 ותייכם אתם? החיים היהודים הם²⁶ מזיפים ומלאכותיים, צורתם

1you will rise and rouse yourself 2in spite of all your enemies and
 oppressors 3sublimity 4are hidden 5to interrupt you 6beautiful features
 7light 8shadow 9from hearsay 10a grain (little) of truth 11zealots and fanatics
 12hatching plots against 13and their looks 14breed disgust 15a grain 16faults
 17speech and doing 18wrongs and prevarications 19mendicant (Schnorrer)
 20with European grandeur 21absorbed all the sordidness and wickedness
 22luxury 23to the brink of the precipice 24true and genuine 25in our
 glorious past 26cauterfeit and artificial.

(א) קל: תחת (ב) הפעיל: הורדריר.

הַאֲמַתִּית יִנְטָשׁ שְׂשָׁה לְנַמְרֵי וְהֵם² הוֹלְכִים וְגוֹסְסִים; הִרְבָּה מִן הָאֲרוֹפְאִית
וּמִיִּפּוֹתוֹתָיִךְ שָׁל יָפֶת וְשֵׁשׁ בָּהֶם, אוֹלָם מְרוּחוֹ שָׁל שֵׁם וּמִנְשָׁמָתוֹ—מֵאֵן דָּבָר
שְׁמִיָּה?—אוֹלָם יֵאָת הוֹבֹיִם הַמַּעֲנִין הַזֶּה עַל דְּבַר חַי הַעֲיָרָה בְּכָל־
נְדָחָה לַפֶּעַם אַחֲרָתִי, לְשַׁעֲה מְכַשֶּׁרֶת יוֹתֵר, וְעַכְשָׁו הֵרִי דְנִים אָנוּ רַק
עַל־דְּבַר תְּגִיגַת חַתָּיִם וְשִׁבְתֵּית הַשְּׁבָתוֹת, וְהִנְנִי חוֹזֵר עַל דְּבָרִי וְאוֹמֵר:
אַצְלֵנוּ⁶ תַּמּוּנוֹת הַחֹל הַכּוֹת אֵינָן מְאֻפִּילוֹת עַל הָאוֹר זְהִנְנוּ בְּקִדְשֵׁת
הַחַג וְאֵין תַּמּוּנוֹת הָאֶלֶה⁸ דּוֹחוֹת אֶת כְּנָלָיו, וְאַצְלֵכֶם? — הַחַיִּים
מִשְׁלָכֶם⁹ "הַטְּבִיעוּ אֶת צוּרְתֶם, הֵם עַל חַיִּיכֶם אַתֶּם וְיִדְחֻקוּ אוֹתָם,
מֵה גַעֲלִים, לְמִשְׁל, הַיָּמִים הַנוֹרְאִים" בַּעֲיָרָה קִטְנָה? אִימָתָם וְיִרְאָתָם
¹⁰מִרְחַפֶּת עַל רֵאשֵׁי כָל יוֹשְׁבֵיהָ; יִדְעִים הֵם, כִּי כָל מַעֲשֵׂיהֶם שְׁעָשׂוּ
בְּמִשְׁךְ בַּד יָמוֹת הַשָּׁנָה יִבְאוּ בְּמִשְׁפָּט וְאֵין אֶחָד יוֹדֵעַ אִם יוֹכֶה בְּדִין;
כָּל־מִתְחִילִים ¹¹לְפַשְׁפֹּשׁ בְּמַעֲשֵׂיהֶם, ¹²יִרְצוּ! וְיִפְסְדוּ אֶת כָּל שְׂוֵאֵיהֶם,
וְיִמְחְלוּ וְיִסְלְחוּ לְכָל מִי שֶׁחָטָא וְעָנָה לָהֶם, וְכָל־כֵּן פְּעֻשֵׁי כְּדָלִי¹³ בְּחֶכֶם
בְּבוֹר, בְּקִטְוֵן בְּגִדּוֹל, יִשְׁפְּכוּ אֶת ¹⁴מְרֵי שִׂיחָם לִפְנֵי אֲדוֹן כָּל וְאִשׁ קְדוֹשָׁה
¹⁵תִּצְטָרֵם בְּלָכֶם; חַיִּי הַחֹל פִּסְקוּ וְחַיִּי קָדֹשׁ יִרְשׁוּ אֶת מְקוֹמָם, וְאַתֶּם?
אַתֶּם, קִטְנֵי הַנֶּפֶשׁ, מְבַקְשֵׁי תַעֲנוּגוֹת וְשׂוֹמְרֵי נִשְׁפָּה מַעֲמִידִים שׂוֹמְרִים
וְשׂוֹמְרִים עַל פֶּתַח בֵּית הַכְּנָסֶת שֶׁלֹּא יִדְחַק חֵם וְחִלְלָה אִישׁ זֶר בְּיָנֵיכֶם.
¹⁶מִבְּבֶר אָנִי אֶת בֵּית כְּנֻסְתֵּנוּ הַיָּשָׁן, ¹⁷אֲשֶׁר הַפְּרוּץ שָׁלוֹ מְרַבֶּה עַל
הָעוֹמֵד, עַל כָּל הַתַּאֲמָרָאוֹת, הַחִיבָלִים וְיִתֵּר בְּתֵי הַתַּעֲנוּג שֶׁלָּכֶם; בֵּית
מְדֻרְשָׁנוּ הַיָּשָׁן ¹⁸מֵאֶחָד אֶת כָּל הַנְּאֻסָּפִים ¹⁹וּמִשְׁוֹדֵה קָטָן וְגִדּוֹל, בּוֹ ²⁰לֹא
יִפְרִי שׂוֹעַ לִפְנֵי דָל: בָּלָם מְרִגִּישִׁים, כִּי עוֹמְדִים הֵם לִפְנֵי מִקְדָּה נְקִי

¹are blotted out ²lie in their death-throes ³No idea! Not at all! ⁴this
interesting discussion ⁵let us put off ⁶the pale phantoms of the week do
not darken ⁷that is hidden ⁸shove aside ⁹put their mark ¹⁰hovering ¹¹to
examine ¹²to conciliate and beg forgiveness ¹³whether learned or ignorant
¹⁴their bitter cares ¹⁵blooms, burns ¹⁶go to (visit) ¹⁷whose breaches are larger
¹⁸unites ¹⁹makes equal ²⁰the rich man is not exalted above the poor.

(א) פֶּעַל: נִצָּח-הַצִּיָּה (ב) הַפְּעִיל: הַצִּיָּה-צִיָּה (ג) הַפְּעִיל: הַשְׁוִיָּה-שׁוֹה (ד) הַפְּעִיל: הַבְּרִיָּה.

בפנים אשר לא יקבל שחר ולא יטה^א משפט. כלם עומדים בלב מלא
הגש, בתקוות חדשות לחיים חדשים. העניים לא יחישו את עינים
והמדבאים — את שפלותם. יהוסר^ב הכבלים והתרה^ג הרצועה. כל
אחד ידע, כי אין בינו ובין חברו ולא כלום. כלם נמצאים עכשו בבית
אביהם שבשמים. כן, חברי, החגים העברים בעתה קטנה מלאים ענין
ותהן ובערים הגדולות הם רק שם שגתרוקן מתבנו. חגיגנו אנו מלאים
אור, חם וחיים, וחגכם אתם מעננים וקודרים בלי ידיקת החיים
החמה וכלי השמחה וההדרה הדרושה; גושי קרח ונערמות שלג
מעמסים^ד וצבורים בעיר הגדולה והכל, הכל יגוע ונובל...

ב. שפתים תשק^ה ידי יד יד בברך פגעו עלי^ו פגעלה עזה ונמרצה.
רצונה, דחה את נסיעתך לערב ואלזה גם אני עליך לנסע אל העירה
ג. ולחג שם את החגים הבאים. דודי נ. הגר שם הזמנתי כבר פגעים
אחרות ויבקשני לבוא אליו ועכשו^ז אשתמש^ח בהזמנתו זו ובטות אני
כי ישמח לקראת בואי ויבבלי^ט בגזענות פתוחות.
א. נושא אני את פגוד לדרך הזה^י ויבבלי^{יב} שתרדתי^{יג} והכינותי^{יד}
לה^{יט} מבעוד יום את כל ההכנות הדרושות, בכדי שלא נאחר את זמן
צאתי^{יז} המסע. הנה בטוח, כי תבוא על שכר נסיעתך.

the bonds are gone and the fetters loosened ²name robbed of its contents
³cloudy and dark ⁴pulsing life ⁵masses of ice ⁶heaps of snow ⁷dead and
withered ⁸a lasting and strong effect ⁹I shall accompany you ¹⁰I shall make
use of his invitation ¹¹with open arms ¹²hurry up! ¹³in time ¹⁴the train.

א. הפעיל: הטה-נטה ב. הפעיל: הוסר-סור ג. הפעיל: התר-נתר ד. פעיל: ערם-ערם
ה. קל: נשק ו. התפעל: השתמש-שמש ז. התפעל: הדר-דרתי ח. הפעיל: הכן-בין.

פרק כב.

בית המשפט.

הזמנה לבית המשפט.

בשבתתי יאמש הביתה מצאתי על שלחני דסקה (הזמנה) לבית המשפט: אברהם המלוה תבע בשמעון יהודה המלוה על-פה בסכום של אלפים פתור שהלווה לפני שני חדשים: והלו טען: "לא היו דברים מעולם". אחרי תביעות ונגישות רבות, החליט המלוה להגיש קבלנה לבית המשפט, ולהזמין את שמעון לדיון. ובכדי¹⁰ לאמת את דבריו, בקש מאת השופט, להזמין אותי. בתור¹¹ "עד ראיה" שראיתי בבתו לנתבע את הדסקה, מתחלה חשבתני: לא אלך להעיד; כי למה לי להתערב בריב לא לי אולם בעיני היטב בדסקה. קראתי¹² בשוליה¹³ הערה כתובה באותיות זעירות ובה¹⁴ מאים השופט, כי¹⁵ "אם לא אציית¹⁶ ואסרב לבא ביום המגבל ובשעה הקבועה, יענשני¹⁷ לפי חקן העונשין ולפי סעיה פלוני, בענש-ממון, או בענש-מאסר, ואובא אל¹⁸ ההעדאה בעל-פריה ע"י שומרים מזינים". בקראי זאת שנית את העתי, ואלך בשעה הקצובה לבית-המשפט.

1yesterday 2summons 3creditor 4debtor 5loan from man to man 6he objected
7it had never taken place 8urging 9charge 10to bear out, confirm 11eye-witness
12on the margin 13note written in small letters 14threatened 15if I should not
obey 16and should decline 17according to penal law paragraph 18bearing
witness

באולם המשפט.

בפרוזה: הדין והתקנה. זמן מה עד שיצא פקיד מאולם המשפט וקרא לנו להבגס, כי משפטנו יובא עכשו על שלחן השופט. בהבגס ראינו את השופט הלבוש בגדי-שדר יושב על כס-המשפט. על השלחן יצלב עמוד נוצרים והמש עמוד יהודים מחיבי שבועה. ולימין השופט יושב המזכיר הרשם את כל ההעדרות בפרוטום-כל. השופט הקריא באנגלית את הקבלה ויבקש מאת עורך-הדין ג. שהיה פרקליט ומליצו של הנתבע, שלא בא מפאת מחלה לדיון—שיקרא אותו את יפוי-הכח (כח-ההרשאה) שנתן לו מאת האחרון. וממני דרש השופט כי אראה אותו את תעודת-הלדה שלי. בראותו כי הנני עויל ימים פסל אותי לעדות וצוה עלי להסתלק! לעדיון. אחרי רב מענות ומענות, שאלות ותשובות משני הצדדים, ידחה השופט את הדיון להחדש ימים, בנמוק: להזמין במקומי עדים אחרים שהזעם¹ התובע.

בית דין משבע.

משם נכנסתי לבית הדין של שופטים משבעים. משפט מענין היה ישם באותה שעה. אחד האשים את חברו² בהוצאת לעז (דבה) עליו כי יניף שטר-חוב³ והשתתף⁴ במעשה אלקמות. כל אחד מבגלי הדין הביא אתו עדים. השופט הראשי (ראש הדינים) בהשביעו אותם, לפני יגבית העדות, הזהיר בהם ואים עליהם שיגידו את האמת ולא ישבעו

¹wiuting, hall ²gown ³cross ⁴secretary, recorder ⁵record ⁶barrister ⁷his barriser ⁸power of attorney ⁹birth-certificate ¹⁰not of age ¹¹to stand aside ¹²put off ¹³giving the reason that ¹⁴assizes, jury ¹⁵libel ¹⁶forged bills ¹⁷assisted at violent deeds ¹⁸chief justice ¹⁹evidence.

(א) התפעל: 'טהיפ. בלי. כלק (= הפעיל: הצע. העבר בבניי. אותם. יצע (= התפעל: השתתף-שתף.

שבועת שוא כי זה הוא יעון פלילי וענש חמור, חמש שנים² עבודת-פרה, צפוי לנשבע לשקר.³ הנאשם, בראותו כי כל העדים מעידים בו לרעתו ויהזכחות רבות מזיחות⁴ על עונו, הזדה⁵ על האמת: כי עלילת שקר העליל על חברו, השופט חרץ את משפטו לשיבה במאסר (בפלא) שני חדשים, ופעמים בחדש – תענית⁶ ומצע משה. מלבד זה עליו לפרסם על חשבונו בכל העיתונים המקומיים⁷ אחוזה שתכיל את פסק הדין ובקשת סליחה על ההשגחה שהעליב⁸ בהודאתו הרעה. הנאשם לא קבל עליו⁹ בראותו המעמד את פסק הדין ויבקש שתנתן-לו¹⁰ ארקה לשלשה ימים להתישב אם לא להגיש¹¹ אנקליטה (לקרא תגר, לערער, ערעור)¹² לבית הדין הפלילי, או¹³ לבית המשפט לערעורים.

דין נפשות.

אחרי המשפט הזה הובא¹⁴ דין נפשות: ג. סמא את עין חברו ש; לפי דברי ג. עשה זאת¹⁵ בשגגה (בבלי דעת) ולפי דברי¹⁶ ההנהבל עשה זאת¹⁷ בצדקה כי¹⁸ לרגלי איזו קטטה שנפלה ביניהם לפני ימים אחדים, נזמר הוא לו איבה. השופטים שמעו¹⁹ בהאזנה את גבית עדותם והרופא שרפא אותו, ועל השאלה שהציג לפניהם ראש הדגנים:²¹ לחיות את דעתם, אם במזיד או בשוגג עשה זה מה שעשה – ענו רבם: "במזיד", ועל סמך זה יצא חיב.²² התובע הפלילי (הקטגור) קטרג ודרש מאת השופטים שישפטוהו בכל חמור הדין,²³ והסניגור סנגר

¹criminal act ²penal servitude ³the defendant ⁴proofs ⁵hard couch ⁶deposition containing ⁷sentence ⁸insult ⁹on the spot ¹⁰respite ¹¹appellation ¹²Upper Court ¹³Court of Cassation ¹⁴knocked out the eye ¹⁵unintentionally ¹⁶of the wounded man ¹⁷on purpose ¹⁸because of some quarrel ¹⁹he bears him a grudge ²⁰attentively ²¹to pronounce their opinion ²²public prosecutor ²³counsel for the defence.

^אשִׁמְתִּיקוּ לוֹ אֶת עֲנָשׁוֹ. חֲבָרֵי בֵּית הַדִּין נִכְנְסוּ ^ברְמוּעָצָה, שְׁאֲרָבָה רַבֵּעַ שָׁעָה, וּבִהֲכָנָסָם הוֹדִיעַ הַנָּשִׂיא אֶת פֶּסֶק הַדִּין: לִפִּי חֻקֵּי הָעוֹנָשִׁין בְּסָעִיף פְּלוֹנִי, יַעֲנֹשׁ הַחֹבֵל נ. בַּעֲבוּרַת פֶּרֶךְ לִזְמַן שֶׁל שְׁתֵּי שָׁנִים וְלִשְׁלֹם לַמֶּכָּה צָעַר, רַפּוּי וְשָׁבֶת בְּסָכּוּם שֶׁל אֱלֹהֵי בְּתֵר, וְלֹא יִשְׁלֹם עֲקוֹל עַל כָּל נִכְסָיו וְחִפְצָיו וְיִמָּכְרוּ ^גבְּפּוֹמְבֵי וּמְחִירָם יִנָּתֶן לָעוֹר. וְאַחֲרֵי כֵן הַזְמַן הַזֶּה עָלָיו בְּתוֹר ^דבֶּן נֶכֶד – נָתַן זֶר – ^הלְהִנָּכַח (לְהַגְרֵשׁ) מִן הָאָרֶץ לַעֲשׂוֹר שָׁנִים. כָּל הַקֹּהֵל קָבַל אֶת הַפֶּסֶק בְּאוֹתוֹת רָצוֹן.

עֲנָשִׁים.

הַמְשַׁפְּטִים ^אעֲנִינֵנו אֹתֵנוּ עַד לְמָאֵד; לִמֵּן הַיּוֹם הַזֶּה נַעֲשִׂיתִי לְאַוְרֶתֶת תְּמִידִי וְלִשְׁוֹמֵעַ חֲפָשִׁי ^בבְּשִׁשְׁט. כִּמְהָ ^געֲקִיפִים וְכִמְהָ ^דעֲרֻמּוֹת נִשְׁמָעִים וְנִרְאִים שָׁם! וְכִמְהָ אֲנָשִׁים הַנִּכְנָסִים ^הוֹכָאִים וְיֹצְאִים מִשָּׁם ^ותִּיבִים: זֶה לַעֲבוּרַת פֶּרֶךְ עוֹלָמִית וְזֶה לְגִלּוֹת ^זוֹלְשְׁלִילַת זְכוּיֹת; לְאַחֵד ^חמִכְרוֹזִים הַכְרֹזָה עַל נִכְסָיו דְּגִנְדִּי וְדֹלָא גִנְדִּי ^טוְאַמְרָבֵל כָּא וְאַתְרָת־הַשּׁוֹם בְּדוֹ וּמוֹכֵר אֶת הַכֹּל ^יבְּפִרְהֶסְיָא, ^{יא}וֹבִין לִילָה יַעֲנָה ^{יב}וִיתְרוֹשִׁישׁ, וְעַל הַשְּׁנֵי חוֹרְצִים מִשְׁפֶּט מָוֶת בְּתִלְיָה אוֹ ^{יג}בִּירְיָה, מֵאֲשֶׁר הוּא הָאִישׁ שְׁלֹא דִרְבָּה רָגְלוֹ עַל מִסְתֵּן בֵּית הַמְשַׁפֵּט.

נוֹסְחָאוֹת שִׁיחָה.

בֵּית־הַמְשַׁפֵּט.

^אפְּתָנָם רוֹמִי אוֹמֵר: הַעֲשֵׂה יַעֲשֵׂה הַמְשַׁפֵּט וְלוֹ גַם יִחַרֵּב הָעוֹלָם! וְיַמְעִין פְּתָנָם כְּזֶה יֵשׁ גַּם בְּמִשְׁנָה, לֵאמֹר: ^בקֵב הַדִּין אֶת הָהָר!

¹to lessen ²for the council ³smartmoney, healing, costs and damages.
⁴confiscation ⁵public ⁶alien ⁷to banish, remove ⁸interested me ⁹at court.
¹⁰deceit ¹¹cunning ¹²innocent ¹³guilty ¹⁴being ontlawed ¹⁵his movable and
immovable property is being sold in public auction. ¹⁶auctioneer (treasurer).
¹⁷list of objects ¹⁸public ¹⁹over night ²⁰he is beggared ²¹by bullet. ²²proverb
²³may justice hollow the mountain !

יִהְיֶה אֲנִי אֶשֶׁר קָרָךְ; כִּי אִם יִתְקַפֵּד
הַיָּאִישׁ וְאַבְדָּתָּ.

הַנָּאִשׁם³ הַתְּכַפֵּל וַיִּתְּנֶהָ בְּשִׁנְעוֹן לִפְנֵי הַשּׁוֹפְטִים לְמַעַן יִחַשְׁבּוּ
בְּאִישׁ אֲשֶׁר אֵין בְּרוּחוֹ נְכוּנָה אֲבָל⁵ תִּתְּכַלֵּת-עֲרֻמָּתוֹ זֶה לֹא הוֹעִילָה לוֹ.
כִּי הָרוּסָאִים בְּדָקוּהוּ וַיִּמְצְאוּהוּ בָּרִיא בְּרוּחוֹ; לָכֵן לֹא נִתְּנָה לוֹ כָּל
חֲנִינָהּ.

רָעִי⁷ הוֹיָחֵן וַיּוֹצֵא לַחֲפָשִׁי.

מָה⁸ דַּעְלָךְ סָנִי לַחֲבָרָךְ לֹא תַעֲבִיד. מָה שְׂלֹא יִנָּעַם לָךְ אֶל
תַּעֲשֵׂה לְרַעְיָךְ.

טַעֲמִי וְנִמְוִקִי עָמִי.

אֲנִי מֵאֲשִׁים; תַּחֲלֶה אֶת הַקּוֹלָר בְּצֹנָאֵר...
מִרְנָה הוּא: בָּעַל הַדִּין, בָּעַל הַדְּבָרִים שְׂלִי.
וְאֵתִי הִיא¹⁰ תִּבְכֶּיָה צַדִּיקָה.

הוּא הוֹצִיא דָּבָר; לָעוֹ; שְׁסִדָּע עָלַי. אָבִיא אֶת הַדְּבָר¹¹ בְּעֶרְכָּאֻתִּיהֶם
וּבְמִיתָ אֲנִי כִי אֶזְכֶּה בְּדִין.

הוּא¹² שָׁלַח יָד, מָעַל, בְּכִסְף רַעְיוֹ.
עַל-פִּי הַדִּין;¹³ לְפָנִים מְשִׁנֶּת הַדִּין שְׁפָטוֹ אוֹתִי.
הוּא אֵינוֹ עַד רָאִיָה אֶלָּא¹⁴ עַד שְׁמִיעָה.
הוּא¹⁵ הִפְרָ חֵק.

הִנֵּחֶם בִּינִי וּבִינִי¹⁷ וַיִּתְּחַד מָאֵד; חָפִץ אֲנִי לְהַפְסִיק אֶת הַיְּחִוּסִים.
הַשּׁוֹפֵט¹⁸ הִעֲמִיד אֶת הַדְּבָר עַל חֻקָּתוֹ הָרִאשׁוֹנָה.

¹rouse yourself ²if despair gets the better of you, you are lost ³shammed
silly ⁴who is not in his right senses ⁵his cunning trick ⁶did not spare him
⁷was reprieved ⁸do as you would be done by (what is disagreeable to you,
don't do to your neighbor) ⁹put the blame (collar) on ¹⁰just demand ¹¹to
court ¹²embezzled ¹³they judged me more 'favourably than strict justice
demands ¹⁴earwitness ¹⁵he infringed on the law ¹⁶our relations ¹⁷became
very strained ¹⁸restituted the former state of things.

הוא קרא עלי; מוציא שם רע; מוציא לעז; מכיא דבה; הולך
רקיל; יאזכל קרצא;

הוא גלל את האשמה מעלי.

המעלים את הגנבה וגונבה — משפט אחד להם.

א. נענש על הברחת מכם והברחת נכסים.

שמעון העד חזר בו; שב מדבריו הקודמים; החליף דבורו.

השופט, בדינך שדמעשה נעשה בדרעה צלולה ובישוב הדעת, דן את
עושהו לחובה.

הוא חזר לסורו, סורו רע.

התנאי הזה פתוב בדינא⁹ בחזרה ולפיכך¹¹ לא אומר עליו את

משהו; כל שהוא; בפקוצו של יוד.

דבר כזה, הפרת תנאי מתנה, לא יתכן.

הוא קבל עליו על שעלב אותו, פגע בכבודו.

הוא הגיש לשופט תעודות מזויפות.

הוא ענה (העיד) בי שקר.

עד שקר; יזומם; — חמס הוא.

זה היה לסלע המחלוקת בינינו.

הרוצה לשקר ירחיק עדותו.

חנה אנכי מפשע; רק ותואנה הוא מבקש.

בעלילה הוא בא עלי.

בית הדין הגבוה אשר וקום את פסק הדין.

הוא השקרים, התפסים אתו.

¹informant ²put the blame ³receiver of stolen goods ⁴defraudation of the
revenue ⁵when he convinced himself ⁶in full possession of his senses ⁷he
returned to his habits ⁸his bad habits ⁹expressly in the agreement ¹¹shall
not resign ¹²not ¹³he charged him ¹⁴forged certificates ¹⁵confuted ¹⁶object
(rock) of our quarrel ¹⁷innocent ¹⁸subterfuge ¹⁹he came to me with false
accusations ²⁰he reconciled me.

השופט ירמה עליו והמתיק את הדין.
 בלי כל משא-פנים התייחס השופט אל הנאשם.
 פיו הקשילו, ענה בו.
 השופט הציג לתוך (לפשר, ⁵לבצע) ביניהם.
 זה הוא חמא שאין לו כפרה.
 חמא זה כבר ⁶נתישן; כבר עבר זמנו, ואינך בר עונשין.
 הנגמרה החקירה והדרישה?
 השופט צריך לבדוק את העדים בשבע תקורות ובדימות ויזהר
 בדבריו שלא ילמדו מתוכם לשקר.
 זה מחול לך!
 איש גדל ונכבד שמחל על כבודו אין כבודו מחול.
⁷בן הבות אתה; חייב אתה מלקות, מפת מרדות.
 הדבר מעורר ⁸חשד (חשוד) בעיני.
⁹הנכונה ברוחתים ישב גם בפושרים.
 זה הוא מעשה ¹⁰בלתי מצוי (שכיח); יוצא מגדר הרגיל.
¹¹עוד לא הקרע, את מי הצדק ודאמת.
¹²יהוא סמר על לחיי ¹³ולא נתקרה דעתי עד שקבלתי עליו
 בבית המשפט.

¹spared him ²favour ³his own deposition (mouth) brought about his fall.
⁴to mediate ⁵to bring about a compromise ⁶superannuated ⁷punishable.
⁸suspicion ⁹a burnt child fears the fire (who has scalded himself in boiling
 water, will blow on lukewarm water) ¹⁰without precedence ¹¹it is not deci-
 ded ¹²gave me a blow ¹³and I will not rest.

פרק כג.

שיחה.

- (א) מדוע לא באת היום אלי כהבטחתך?
- (ב) נודעתי עפ"י מקרה, כי משפטו של ג. יובא ויתפטר היום לפני בית הדין הגלילי, ולכן הלכתי שמה לשמע את מהלך המשפט.
- (א) במה נאשם ג.?
- (ב) האם לא שמעת? מאשימים אותו בהברחת המסם ובמעשה אילמות כלפי פקיד אחד, שתפשהו ברצותו לעבר את הגבול ובסחורתו האסורה.
- (א) מי ומי היו הדינים ומי לשב בראש?
- (ב) הדינים היו ג. וד. והנשיא ש. בתשע שעות הובא הנאשם יאסור בזקים בלונת שני תילים מזינים והנשיא הקריא את כתב ההאשמה המביל בשתי מאות עמוד.
- (א) הלטובה העידו בו עדיו אם לרעה?
- (ב) תמשה עדים הזמנו. שנים מהם, והם החשובים, לא באו אל המשפט מפאת מחלה והשופט הקריא את עדותם מעל גבי הנגר. אחד נסתבך בעדותו עד שהשופטים מקבד שפסלוהו — מסרוהו גם לתובע הגלילי בהשד של שבועת שוא והגותרים העידו לרעתו.

¹smuggled goods ²shackled ³bill of indictment ⁴was mixed up.

(א) מִי הָיָה הַמְּקַטְרֵג?

(ב) הַמְּקַטְרֵג הָיָה הַדָּר"ר ג. נוֹאֵם נִפְלָא הוּא, דְּבָרָיו יִמְקְסִימִים וְיִמְלִכְבִּים אֶת הַשּׁוֹמְעִים.² נֶאֱמַר הַמְּקַטְרֵג שֶׁלֹּא עָשָׂה רָשָׁם כֹּה גָדוֹל עַל הַשּׁוֹמְעִים, שֶׁהִקְשִׁיבוּ בְּשִׁים-לֵב לְכָל-מִלָּה וְהִגִּיד עַד שֶׁחֲשַׁבְתִּי כִּי דִינוּ יֵצֵא לְחֻזָּה וּבְכָל חֹמֶר הַדִּין יַעֲנֶשְׂוֹהוּ אוֹלָם לֹא בֶן הָיָה: אַחֲרֵי הַמְּקַטְרֵג יִסְגֵּר הַסְּגִיגוֹר בְּשִׁתִּי שְׁעוֹת וּבְמִנְאָמוֹ הַמְּצִין הִרְאָה בְּעֵלִיל, כִּי כָּד כָּתַב הִיאָשָׁמָה נִבְנָה רַק עַל הַשְּׁעָרוֹת בְּעֵלְמָא, וּמַעֲשִׂים יְהוֹתְכִים⁵ וְעֵבְדוֹת כְּיָמוֹת אֵינָם: וְלָכֵן דָּרַשׁ לְבַטֵּל אֶת הַמִּשְׁפָּט, לְשַׁחֲרֵר תְּכַף אֶת הַנְּאֻשִׁים מִמֶּנְאָסְרוֹ וּלְהַשִּׁיב אוֹתוֹ לְכַבּוֹדוֹ הָרָאוּשׁ, וּמִנְאָמוֹ, כִּנְרָאָה, פָּעַל אֶת הַפְּעִלָּה הִרְצִינָה, כִּי הַשּׁוֹמְעִים הִתְחַזְּרוּ אֶת הַדִּין הַקּוֹדֵם וַיַּעֲנֶשְׂוֹהוּ רַק בְּתִשְׁלוֹם יָקָם בְּסֻכּוֹם שֶׁל מֵאֲתָיִם...

(א) בְּאִיזוֹ שְׁעָה הָיָה חֲתִינָה הַדִּין? אִיד: הַתִּנְחָם הַמְּקַטְרֵג אֶל תּוֹצְאוֹת הַמִּשְׁפָּט?

(ב) הַדִּין נִחְתָּם בְּאַרְבַּע שְׁעוֹת לְפָנוֹת עֶקֶב, הַמְּקַטְרֵג לֹא יָבֵל, לְעֲרַעֵר עַל הַמִּתְקַת הַדִּין, כִּי בֵּית הַדִּין הַגָּלִילִי הוּא¹⁰ הַפּוֹסֵק הָאַחֲרוֹי בְּזֶה וְאֵין לְהַרְהֵר אַחֲרֵי מִשְׁפָּטָיו.

(א) צַר לִי מְאֹד עַל אֲשֶׁר לֹא הָיִיתִי אֲתָמוֹל בְּבֵית הַמִּשְׁפָּט וְלֹא שְׁמַעְתִּי אֶת נְאֻמֵּי הַמְּקַטְרֵג וְהַסְּגִיגוֹר.

(ב) אִם תִּפְּץ אֶתָּה, נִלְךְ שָׂמָּה בַּיּוֹם הַעֲשָׂרִים לְהַדִּישׁ זֶה, יִתְבַּרֵּר מִשְׁפָּט תִּבְרָנוּ ג. הַנְּאֻשִׁים בְּעוֹן¹¹ הַשְׁתַּתְּפוֹת בְּקִשְׁר וּמִרְד וּבְעוֹן¹² בְּגִידֵה בְּמַלְכוּת, כִּי הָגִיד¹³ לְבַלְשֵׁת שְׁבִמְעוֹנוֹ שֶׁל מ. תַּעֲרֹךְ¹⁴ יִאֲסֹפָה חֲשָׁאִית שֶׁל¹⁵ מַהֲפָכִימ וְשִׁתְּפוֹנִים בְּמִטְרָה¹⁶ לְעֲרַעֵר אֶת הַסֵּדֶר¹⁷ וְהַמִּשְׁטָר הַקָּדָם

¹fascinate and charm ²speech of accusation ³mere suppositions ⁴important
⁵and existing facts ⁶to free ⁷annulled ⁸sentence ⁹appeal ¹⁰last instance
¹¹participating in a plot ¹²high treason ¹³detective service ¹⁴secret gathering
¹⁵revolutionists and communists ¹⁶to destroy ¹⁷the existing order of things..

וּלְהַבְרִיז בְּמִקְוֵמוֹ מִמְשָׁלֶת עִם ¹(קִהְלִיָּה). ²הַמְשַׁטֵּר הַעֲמִידָה בּוֹלְשִׁים
³לְהַתְחַקֹּת עַל עֲקֹבַי כָּל הַנִּבְנִים שָׁמָּה בְּשָׁעָה זוֹ, וְחִבְּרָנוּ גַּם, שְׁנֵינָם
⁴לְתֵמוֹ אֶל מְעוֹן אֲחוֹתוֹ הַנִּמְצָא בְּבֵית הַהוּא – נִתְפָּס וְהוּשָׁם בְּמֵאָסָר
 וּמִשְׁפָּטוֹ יוֹבֵא מִחֵר לִפְנֵי בֵּית דִּין מְשַׁבֵּעַ – בְּרִצּוֹנָה גִלְדָּה שָׁמָּה.
 א) בְּלִבְתָּהּ, סוּרָה נָא לְבֵיתִי וְהִלַּכְנוּ יַחַד, שָׁלוֹם.

⁴republic ²police ³to track ¹in his innocence.

פרק כד.

הדואר.

הדואר.¹

אין לך פקיד-צבורי ש'הא תביב על תקהל פמו הדואר. פעמים אחדות ביום ובשעות קצובות מחזור הדואר על הפתחים ומביא מקרוב ומרחוק, לזה-ידיעות משמחות ולזה מעציבות.² הוא שם את השאלות, המכתבים, הגלויות וכל דבר שבדפוס³ בארגוני-המכתבים הנקבע בדרך המקבל. גם 'המחאות',⁴ המכתבים מבטחים,⁵ תכילות וצורות מוכאים בעגלת-הדואר הפותה ע"י הדוארים.

הרקת הארגונים.⁶

ארגוני-המכתבים התלויים על קירות בתים רבים, ושבהם מזריקים את המכתבים והגלויות העומדים להשלח,⁷ מורקים פעמים אחדות ביום ונשלחים לתעודתם.⁸

בתיבת מכתב.

ברצותי לכתב מכתב, קונה אני לי⁹ גליון¹⁰ וימעטפה עט¹² ונקשת בראש הגליון מימין פותח אני את שם העיר¹³ והתאריך, אח"כ מתחיל

¹postman ²postcards ³post-box, pillar-box ⁴money order, P. O. O. ⁵registered letters ⁶parcels ⁷mail-coach, mail-cart ⁸emptying ⁹place of determination ¹⁰sheet ¹¹envelope ¹²inkstand ¹³date.

(א) הפעיל: העצב-עצב (ב) הפעיל: הוה-הוה (ג) הפעל: שח-שח (ד) הפעל: הוה-הוה.

אָנִי בַשּׁוּרָה הַשְּׁנִיָּה בַּמִּכְתָּב. אִם כָּתוּב הוּא לִידִיד אוֹ לַחֲבֵר, כּוֹתְבִים: "יְדִידִי הַחֲבִיבִי"; "יְדִיד נֶאֱמָן"; "חֲבֵר לְהַעֲה נִכְבָּד"; "חֲבֵר אֱהוֹב"; "רַעִי הַנִּכְבָּד"; וּבְכָתְבִי לְאִישׁ זָר לִי, כּוֹתֵב אֲנִי: "אֲדוֹן נִכְבָּד"; "אֲדוֹן נִכְבָּד מְאֹד"; אַחֲרֵי תִכֵּן הַמִּכְתָּב חוֹתְמִים: "בְּרַגְשִׁי כְבוֹד"; "בְּאַהֲבָה וִידִיּוּת"; "בְּשָׁלוֹם וּבְרַכָּה"; "בְּדְרִישַׁת שָׁלוֹם"; "לְבֵבִית"; "בְּבִרְפַת צִיּוֹן"; "בְּבִרְפַת הַתְּחִיָּה"; "בְּבִרְפַת חֲבֵרִים"; "שְׁלָה נ. נ.", וְשׁ גַּם מִכְתָּבִים הַנִּכְתָּבִים³ בְּעֵלִים-שֵׁם וְהֵם עֹפִי רַב; יְכַתִּיבֵי-פֶלֶסְתֵּר.

כָּלִלִים בְּכַתִּיבַת-מִכְתָּב.

הַגְלִיּוֹן וְהַמַּעֲטָפָה יִהְיוּ נִקְיִים מִכָּל עֲבָרֵיהֶם וְהַמִּכְתָּב צָרִיף לְהִיּוֹת מְהֵרָה⁵ בְּהִיצוּנֵיּוֹתָיו וּבַתְּבִנָּתוֹ. עָלֵינוּ לְהַשְׁגִּיחַ עַל הַנִּקְיוֹן וְיִפִּי הַכָּתֵב שֶׁלֹּא יִהְיוּ בַּמִּכְתָּב כְּתָמִים וְתִקּוּנִים; הַמִּכְתָּב לֹא יִהְיֶה כְּתוּב מִקְצֵה הַגְלִיּוֹן עַד קֶצְאוֹ. וְרַחַם יִהְיֶה בֵּין שׁוּרָה לְשׁוּרָה, וּבְכַפְּלָנוּ אוֹתוֹ נִכְפְּלָהוּ קָפִי גֹדֶל הַמַּעֲטָפָה בְּאַרְבָּעָה חֲלָקִים אוֹ בְּשֵׁנִים.⁸ מִכְתָּבִים רַשְׁמִים יִכְתְּבוּ עַל "נִיר-לִשְׁכַּתִּי וְהַגְלִיּוֹן וְהַמַּעֲטָפָה יִהְיוּ¹⁰ בְּנֵי גִזָּן אַחֵד.

הַמִּשְׁלָח.

כִּשְׁנֵי-מֵר הַמִּכְתָּב הַגָּנִי מְכַפְּלָהוּ וְשֵׁם אוֹתוֹ בַּמַּעֲטָפָה,¹¹ מְרַטֵּיב אֶת הַצִּמָּה וְסוֹגֵר אֶת הַמַּעֲטָפָה, חוֹתֵם אֶת הַמִּכְתָּב.¹² בְּחֻמָּהּ, מְנִיחַ עָלָיו אֶת חוֹתְמֵי,¹³ שְׁחֵרוֹתוֹת עָלָיו¹⁴ שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת מִשְׁמִי וּמִשֵּׁם מִשְׁפַּחְתִּי (רֵאשִׁי-תְּבוּת) וּמְדַבֵּיק¹⁵ בּוֹל בְּמַחִיר¹⁶ דְּמִי הַמִּשְׁלָח. פֶּעַם הַדְּבִקְתִּי עַל מִכְתָּב בּוֹל בֶּן עֶשֶׂר פְּרוּטוֹת, בְּמִסְחָם בֶּן עֶשְׂרִים, וְחֲבֵרִי, שְׁאֵלָיו יִהְיֶה הַמִּכְתָּב עָרוּף, שֶׁלֹּם אֶת הַסְּכִים הַחֹסֵר פִּי-שֵׁנִים בְּתוֹר קֶנֶם.

¹friend (in the political sense) ²hearty, sincere ³anonymous ⁴skit, lampoo
⁵in form and size ⁶blots and corrections ⁷space ⁸official letters ⁹office paper
¹⁰of one colour ¹¹moisten the gum ¹²sealing-wax ¹³engraved
¹⁴monogram ¹⁵postage-stamp ¹⁶postage.

הַכְּתָבָת.

על המעטפה פותחים מעבר האחד את הכתבת (המען) של המקבל: "אל האדון נ. נ. בבֶּרְלִין, מִחוּז שְׁלִישִׁי, רחוב... מספר הבית... ומספר המעון... אם המקבל ישלח לארצות-נגר (חוצה לארץ) מוספים" גם את שם המדינה: "אשכנז, צרפת, אנגליה, ארצות הברית, ספרד וכדומה. ומעבר השני פותב המשלח את כתבתו הוא בכדי שאם מאיזו סבה שתדנה לא ימסר המקבל ליד ה"מקבל" ישיבהו הדאר לבעליו.

מכתב מבטח.

בְּשִׁשְׁוֹגֶהם הָאִישׁ "מכתב פשוט" אין הדאר מקבל עליו "אחריות כל שהיא במקרי גנבה ואבדה" ואין המשלח בטוח, כי מקבלו ימסר ליד המקבל: מה שאין כן אם ישלח אותו "בטוח באחריות": מקבל מבטח, אחראי הדאר עליו, ולכן אין הוא נזרק לתוך הארגז במקבל פשוט, אלא נמסר ליד הפקיד הרשם את הכתבות של המקבל והשולח בפנקס המיוחד לזה וניתן לבעליו שובר (תעודת-קבלה) ואם המקבל יאבד, ישלם הדאר לבעליו את המחיר המקובל בספר חקני הדאר.

סדור הכתבים.

את המקבלים הפשוטים מוציא הדור מן הארגז ומשימם לתוך "ילקוט, שק או"מ¹⁰ מרצוף; מביא אותם אל בית הדאר ומניח על הבולים "חותם של שחור לפסל אותם, בדרך את המקבלים למדינותיהם ועריהם, מסדרם ומשלחם לתעודתם.

¹address ²district ³Germany ⁴France ⁵United States ⁶Spain ⁷the least responsibility ⁸receipt ⁹bag ¹⁰sack ¹¹black impress.

וּלְפִי זֶמֶן הַדְּבֹר. בְּעֵד יְשִׁיחָה תְּכֻפִּית יִשְׁלֹם הַמְּשֻׁחָחִי^א פִּי שְׁלֹשׁ.
יִדְעָה מְבַרְמִית מְבִיא^ב הַבִּלְדָּר הַבִּיחָה בְּכָל שְׁעָה גַם בְּלֵילָה.

נוסחאות שיחה.

הוא הקדים את תאריך המכתב לכתיבתו בימים אחדים.

³הוא קורא את המכתב למפרע.

מכתבך הוגעני; בא לידי; נתקבל.

חליפת המכתבים נפסקה.

קבלתי היום מכתב ואני יודע מי הוא כותבו, כי נכתב בעלום שם.

את המכתב קבלתי 'בדאר החוזר'.

המכתבים כתובים 'ולויט' במעטפות.

⁶נחשנא את הפתוב במכתב.

אבקש למסר למוכ"ז (למסר כתב וד) את הגלויה המצוירת

שנתתיה לך אמ'ש.

¹urgent call   ²messenger boy   ³he is reading the letter pellmell   ⁴by return of post
⁵covered   ⁶guess

(א) פֶּעַל : שוּחָח-שִׁיחָה.

פרק כה.

שיחה.

בבית הדואר.

א. חפץ אני לשלוח את המכתב הזה חוצה לארץ. מה הוא מחיר משלחו?

הפקיד: טרם שקלית אתו אי אפשר לי להגיד לך כמה בולים צריך אתה להדביק עליו. הנישתי נא ואשקלהו. מחיר משלחו הוא פפול ונעלה בתור מכתב פשוט לשני כתרים ובתור "מכתח" לארבעה כתרים.

א. ובכמה נעלה לי משלח יתחסיסה הזו?

הפקיד: מה הוא תכנה?

א. חטים לדגמא.

הפקיד: אם תשלחן בתור דגמה מחסדת כל ערף, נעלה לך המשלח בזול, ואם תעריך את ערכו, עליך לשלם כמו בעד מכתב.

א. בבקשה לתת לי גלויות כפולות לתשובה.

הפקיד: הגלויות תמכרנה בבחלון הסמוך.

א. הנישנם מכתבים, בשמי: נ. נ. עד דרש?

¹little parcel ²sample of no value ³double postcards ⁴at the next counter to be called for.

(א) כל: שדיפ. בבנינים (ב) כל: שדיפ. כל: נתן.

הפקיד: הראני תעודה רשמית שתעיד על זיהותך.
א. בבקשה. הרי לפניך דרכייתי בצורה תמונתית.
הפקיד: עליו לשלם דמי משלח נשאים הלא, כי המכתב נשלח
בלי כל בור.

א. תפין אני לשלח מברק. בכמה יעלה לי?
הפקיד: על השלחן העומד ממולנו מנחים¹ טופסי מברקים.
בבקשה לכתב על הטפס את תנן המברק ולהגישו לי. בודעתי את
מספר המלים אשר בו ואת המקום שישלח שמה המברק, אודיעך²
אז את התעריף.

א. התבאנה בחשבון המלים גם הכתבת והתנועות? ובאיזו שפה
יבולים לברק ל..

הפקיד: למברק יבולים להשתמש בכל שפה תיה ומדברת.
א. תפין אני לשלם פה גם את המברק-התשובה. למתי אחכה
לתשובה?

הפקיד: להשימצא האיש בביתו, תקבל תשובה אחרי שעתים.

¹identity ²passport with photo ³telegraph forms ⁴rate ⁵vowels ⁶wire reply.

(*) הפעל: הנח-נח (ב) הפעיל: עתיד בפנימים. הורע-ידע.

פֶּרֶק כו.

¹העתונות.

העתונות היא ²כח איתן וגורם חשוב בחינוך הכלליים והפרטיים. לאט לאט, בנחת ובלי שפרכות דמים הולכת היא ובקשת את הלבבות הנקנעים לה יסורים למשמעתה. אין לה במעט: מפלגה בעולם שלא יהיה לה עתון בתור בלי-מבטא לרעיונותיה ולאידולגיה ואין לה עתון בעולם שלא יהיו לו קוראים, ⁷חותמים, ⁸סוכנים וועדות להפצתו.

¹⁰מערכת.

במערכת יושבים: ¹¹העורך הראשי עם עוזריו וספריו, הכותבים מאמרים שונים והנמסרים אח"כ לבית הדפוס ושם ידפיסו אותם המסדרים.

עתונים.

יש עתונים היוצאים לאור פעם ביום: בפקר, ויש היו"ל פעמים ביום: בפקר ובקרב. יש גם עתונים ¹²המופיעים רק בצהריים; אלה הם היומנים. יש גם היו"ל פעם בשבוע והם ¹⁴שבועונים, פעם בשבועיים והם ¹⁵דו-שבועונים ופעם בירח, והם ¹⁶ירחונים. מלבד אלה יש גם קובצים ומאספים שנתיים, ¹⁷שנתונים.

¹the Press ²a great power ³noteworthy element ⁴obey it ⁵party ⁶mouthpiece
⁷subscribers ⁸agents ⁹boards of propagation ¹⁰editorial office ¹¹editor-in-chief
¹²appearing ¹³dailies ¹⁴weeklies ¹⁵fortnightly reviews ¹⁶monthlies
¹⁷yearbook.

1 המשלח.

הגליונות, בצאתם¹ מבית הדפוס מדפסים² ומקפלים, ישומו אותם³ בתוכרה (תכריף), ידביקו עליהם⁴ ביול ויהנהגה (האדמנטרציה) תשלח אותם לחותמים ולספקנים.

5 החתימה.

יש עתונים שמתקבלת עליהם החתימה מראשית כל חדש ומאמצעו. ויש גם כאלה אשר החתימה עליהם מתחלת מבבל יום. לפני תם זמן החתימה—מזרזים⁶ בתי-המערכת את חותמיהם וסוכניהם בדבר חדוש החתימה, והשואת החשבונות, וימאימים עליהם בהפסקת משלח העתון.

9 בקורת.

יש ארצות אשר העתונים וגו' (לבקורת מקנהסת, ובמצא המבקר איזה משפט או מאמר שאינו מוצא חן בעיניו — ימחק אותם. לפעמים ייחרים את כל¹⁰ המהדורה וכל הגליונות ידונו¹¹ לשרפה.

מחלקות העתון.

במעט בכל גליון נמצאות מחלקות האלה: ¹²מאמר ראשי, הכתוב בידי העורך הראשי, מאמרים ע"ד הפוליטיקה, ¹³על הפרק, חדשות היום, ידיעות¹⁴ מבקורות ושחר-רחוקות מכל הערים הגדולות שבכל רחבי התבל, ¹⁵פתבות מערי המדינה ומחוז לארץ הכתובות בידי ¹⁶כתבים ועיתונאים מיוחדים, שאלת ¹⁷הכלכלה וידיעות ספורטיביות, כגון ¹⁸התחרות בכדור

¹despatching, sending off   ²sheeted   ³wrapper   ⁴stamp   ⁵subscription   ⁶ask for payment   ⁷payment   ⁸threaten to stop   ⁹censureship   ¹⁰confiscates
¹¹edition   ¹²leader   ¹³news of the day   ¹⁴by wire and by telephone   ¹⁵reports
¹⁶reporters   ¹⁷economy   ¹⁸football matches, bicycle-, swimming- and footraces.

(א) קל: שרפ. בבגדים. יצא (ב) הפעל: הגש-גש (ג) נפעל: הדון-דין.

הרגלי, באפיון, בשחיה ובמרוץ; ובקרת ספרים, ידיעות על אדות התנועה שבמפלגה, ששערי הפססים ויגרות הערך, חלק המודעות, ודאר המערכת.

החרמה.

לכל עתון יש עורך אחראי, כלפי הממשלה, הרשות, במצאה איזה דפי באחד העתונים, תענש את העורך בענש ממון או—מאסר ותפסיק את הופעת העתון לאיזה זמן והוא הפסק — ארעי או: לצמיתות והוא הפסק קבע, ואסור לעורך להוציא את העתון באותו השם שנקרא בו עד עתה.

מודעות.

את המודעות מפרסמים אנשים התפצים לקנות או למכר—אילו מיני סחורות; פועלים ובעלי מלאכה למיניהם (התרים) אחרי משרות ועבודות, ובתי חרשת, סימונות, חנונים ומשרדים המבקשים פחות עובדים. יש גם מודעות של חתון, המכיר של המודעות אינו שזה: את המודעה הנדפסת בראש הגליון משקמים בכסף יותר מהמודעה שהדפיסה בפנים, ואת זו שבפנים משלמים יותר מאת המודעה שמדפיסים בסוף הגליון. המודעות מדפסות: אם באותיות גדולות או ¹²באותיות פטימ, הכל לפי רצון מפרסם המודעה ולפי המהיר שהוא משלם.

מהדורה.

העתון שמספר הותמיו וקוראיו רב הוא, ידפס במהדורה רבה וימכר במדינות שונות באלפי אכסמפלרים, וחלק המודעות שלו יגדל

¹literary reviews   ²list of quotation, of exchange   ³advertisement pages
⁴towards   ⁵authorities   ⁶periodical suspension   ⁷suspension for good   ⁸looking
for   ⁹wholesale dealers   ¹⁰hands   ¹¹marriage   ¹²small letters.

מיום ליום. העתונים שונים: יש יעתונים מצירים, עתונים לילדים ולבני הנעורים, ועתונים למקצועות שונים: לרפואה, לתורת המשפטים, לתורת החקלאות, לבגאות וכדומה.

פרסי המערכת.

יש מערכות הנותנות לקוראיהן ולחותמיהן ספרים חשובים בתור פרסים. הספרים הם מקוריים או תרגומים שתרגמו על ידי חברי המערכת או על ידי סופרים מוכחים אחרים.

הוצאה מיחדת.

ברצות המערכת להודיע לקהל איזה דבר יוצא מגדר הרגיל שארע בו ביום, תוציא¹ לאור הוצאה מיחדת הנמכרת בעיר ע"י שליחים המכרזים עליה בהפצתה.

נוסחאות שיחה.

העתון החדש יחל² לצאת לאור בעוד ירחים (חדשים). השבוע לא הגיע השבועון לידי.

מאמרה יוכל להיות נדפס רק אם יקצר ויוטב ויתקן.

הדבר הגיע לידיך הגליון הראשון של העתון החדש?

לא. מספיק בלתי תלוייה כי אחרתי במשלח דמי-החתימה. והמערכת בנראה לא קבלה אותם עדיין.

בעירנו יוצאים ששה יומנים, שלשה שבועונים ושני נרחונים. הוא נגב מאמר מתוך עתון ישן ונדפסוהו בשמו על שגאוותיו ועל טעיות הדפוס אשר בו.

בנדן זה התנפחו³ הסופרים עוד מלפני שלש שנים ולא באו לידי כל מסקנה.

לעתון "הצפירה" יש סוכנים רבים שלא על מנת לקבל פרס.

¹illustrated papers   ²professional journals   ³agriculture   ⁴building   ⁵prizes
⁶special edition   ⁷sensational.

(א) הפעיל: הוצא-יצא (ב) הפעיל: החל-חלל (ג) התפעל: התנפח-יכח.

נוסחאות מודעות.

מודעות המערכת וההנהלה.

בתבי ה'ד אינם מושבים לבגליהם. אין המערכת אחראית בעד תכן המודעות וסגנון. סופרינו מתבקשים לכתב מעבר אחד של הנייר ובכתב ברור.

הודעות ארוסין ונשואין:

במקום הזמנה פרטית.

מר נ. נ. ורעיתו

מר נ. נ. ורעיתו

מזמינים את כל קרוביהם, ידידיהם ומכיריהם לארוסי (לנשואי)

בתם הבלה

בנם (החתן)

שפחה

יעקב

שוקיו (אם יתנה השם) ביום ג' י"א אדר ראשון בשלש שעות אחר הצהריים בדיוק בבית... באולם... את סעודתנו נכבד! הזמנות פרטיות אינן נשלחות.

ברכת ארוסין.

ברכה ילקבית לתבכנו מר ראובן לארושיו עם בחירת לבו הנבחרת הרפדה.

זך הי

אברהם מים

שרה רונמלד

מארשים.

וינה, ט"ו סנחם אב, תרפ"א.

מודעות מבקשי עבודה.

החפץ בתמונה יפה, יצטלם) יבצלמוניה של הצלב האמן: ספיר. עבודתו מדיקת ומשבתת והפחירים נזחים סאר. רשימת הפחירים נשלחת לכל דורש. :-:

¹hearty ²should have his photo taken ³in the studio.

(א) התפעל: הצטלם-צלם.

צֶעִיר חֲרוֹץ יִשְׁמַר בָּיִים לְמַסְחָר, מְבַקֵּשׁ מִשְׁרָה מִתְאַיֶּמֶה בְּבֵית מִסְחָר אוֹ בְּמוֹסָד צִבּוּרִי.
יִזְדַּק אֶת הַשְּׁפּוֹת ... בְּדַבּוּר וּבִכְתָּב. — בַּעַל תַּעֲדוּת חֲשׁוֹבוֹת.

עוֹרֵךְ דִּין.

יִסְמִינֶרְיָה, יִסְדוּר בֶּל מִינִי מְכַסּוּכִים
וּבְצִינֵים, עֲרִיכַת חוּזִים וּכְתָבִים מְשַׁמְּטִים
בְּשָׁפוֹת שׁוֹנוֹת.
עוֹנָה לְדוֹרְשָׁיו בִּלְשׁוֹנָהּ הַתּוֹחָה ...

יִסְחַנְקַת הַיּוֹדְעַת ... עַל בְּרִיָּה מְבַקֶּשֶׁת
מִשְׁרָה בְּבֵית מְשַׁפָּחָה הַנִּינָה; נְכוּנָה
לְעוֹר בִּם בְּהִנְהֻלַת הַבֵּית.
תַּעֲדוּתֶיהָ מְצִינֹת. — לַפְּנוֹת אֵל ...

אִישׁ צֶעִיר מְמַחָה לְמַסְחָר ... מְבַקֵּשׁ מִשְׁרָה.

מוֹדְעוֹת מְכִירָה.

יִשְׁבֹּעַ הַזִּדְמָנוֹת.

"הַמְכִירָה הַקִּיצִית שֶׁל גְּרַנְגֵּרוֹם תִּתְחִיל
בְּיוֹם ... וְתִמְשָׁךְ רַק שְׁבֻעִים יָמִים.
הַנָּחָה עַל כָּל הַפְּחֻזוֹת.
"אֵל תִּחְמִיצוּ אֶת הַשְּׂעָדָה.

יִפְחָסֶן שְׁלָנוּ תִּמְצָאוּ כָּל יִמִּינֵי תִּמְרוּקִים.
רַב סוֹחְרֵי אֶרְצֵנוּ הֵם כָּכָר לְקוֹחוֹתֵינוּ.
כִּי נִזְכְּרוּ שֶׁבְּמִסְחָרָה טוֹבָה וְזוֹלָה יִזְכְּשׁוּת
מְדִיקָה "אֵין לְהִתְחַרֵּז בָּנוּ. אֵל תִּבְּבוּ
זָקֵן וְכָפֶה לְנִסְיֹנוֹת! בָּקְרוּ נָא פֶּעַם אֶת
מַחְסְנֵנוּ.
הַקְּרִבוּ הָרִאשִׁי: בְּ... הַפְּנִיפִים הֵם: בְּ...

בְּמִשְׁרָד שֶׁל מֶר: מְתַקְּבוֹת בֶּל מִינֵי יַעֲבֹדוֹת מְשַׁדְּרֹת, בְּנוֹן תַּרְגוּם, חֲבֹר. וְסָדוּר
בְּתִבִּים שׁוֹנִים, מְכַתְּבִים, בְּקִשּׁוֹת, יִתְזַבְּרוּ, תַּעֲדוּת וְחוּזִים.
בְּתִיבָתָם עַל מְכֻנָּה. — הַתְּנָאִים נוֹחִים.

¹governance ²defense ³settling of disputes ⁴store ⁵all kinds of cosmetics
⁶our customers ⁷attentive service ⁸out of competition ⁹bargain week (sale)
¹⁰summer sale ¹¹don't miss ¹²office work ¹³memoranda.

ימבירה כללית.

בית המסחר של ... עומד להפגז בקרוב ומעקשו מתחילה שם מבירה כללית
בסיסונות וליחידים.

מודעת ימסערה.

ברחוב נ. מספר ... נפתחה מסערה
חדשה. המסערה נערכה באופן מודרני
תבשילים מן המדרגה הראשונה
ושרות טובה במחירים הכי זולים
ובתכלית הכשרות גם למנהלים מן
המנהלים.

בן צבי ושתפויו.

קבלו במוות גדולה של עצי-בנין סמינים
שונים ומבחרים. יאל תזניחו את
ההודמנות ופני ישר אל בית מסחרם
הנמצא ברחוב ... מספר ...
המבירה היא יסיונית וגם ליחידים.

מודעת בית-דפוס.

המחברים והמוציאים לאור (מולייס), החברות והמוסדות החפצים להדפיס
ספרים, עיתונים, פרוזים, רשימות, ספרי חשבון, הזמנות
וכיוצא בהם בתכלית ההדור והיפי יזאילו לפנות אל
בית הדפוס "אוגיאן" של האחים אפל, וינה
קחו תשועי רחוב לתשגשגין 21.

האותיות החדשות, המסדרים האמנים, השרות המדקקה והמחירים הנוחים
מאפשרים לנו להתחרות ביתר בתי הדפוס ולהשביע את רצון לקוחותינו.

¹safe   ²don't miss   ³wholesale and retail   ⁴restaurant   ⁵for the most
strictly orthodox.

פרק כז.

הספריה.

²העקרון (הספרן) נ. נ. הביאני פעם על פי בקשתי אל הספריה
(בית ספרים, בית עקד) שברחוב ז. ומה שהזיתי שם אספריה.

רהי"ט הספריה וספריה.

בהבנסי אל החדר הראשון, ראיתי ³כונניות, ⁴מדפים, ⁵אצטבאות
ונארונות מלאים ספרים שונים: נרמניים, עבריים, פולנים, אנגלים, צרפתים
רוסים ועוד. ⁶תבניות הספרים שונה: יש ספרים דקים, עבים, ⁷מרבועים,
⁸מאורכים, גדולים וקטנים; מכרכים ⁹בכריכות בדי, ¹⁰נקרתון ועוד;
¹¹בציורים ונפתוחים ¹²על המבטאות ¹³ובכתבות זקב ¹⁴על הגבים, ויש גם
בלתי מכרכים. לפי רשימת-הספרים המנחת ¹⁵במסדרון נמצאים בספריה
זו ספרים ¹⁶ונספריות שונים: ספרות-מדע, ספרות-יפה, ספרות-ילדים
וספרות-פילוסופיה; ספרים ובהם תאורי הטבע, מאמרי בקרתי,
שירים, ספורים, ציורים ורשימות, ¹⁷התולדות, מסעות, אנגדות ¹⁸ובדיות;
¹⁹ומאספים, ²⁰גרחונים ²¹ונקובצים שנתיים. על כל ספר פתוב אותו המספר
הרשום גם ברשימה, ועל הדורש ספר להודיע רק את מספר הספר ותקף
ינתן לו. הספרים המכרכים עמופים ²²במעטפות ונתונים ²³בזבילים
השומרים עליהם מפני האבה.

¹the library ²librarian ³shelves ⁴cases ⁵shelves ⁶size ⁷square ⁸long

⁹linen cover ¹⁰card-board cover ¹¹decorations ¹²on the covers ¹³letters

¹⁴on their backs ¹⁵corridor ¹⁶literatures ¹⁷history (biography) ¹⁸fairy-tales.

¹⁹collections ²⁰monthly publications ²¹yearbooks ²²wrappers ²³cardboard cases

זכות הכניסה.

הכניסה לספריה — חפשיה היא ולכל אדם נתנת הרשות לבוא ולקרא. באולם הגדול, שהוא אולם הקריאה, עומדים שלחנות ארזים, שאליהם יושבים המבקרים וקוראים, מי־בספר ומי בעתון.

שאלת ספרים.

הספריה, משאלת^א ספרים גם הביתה, אולם אך בזמנים ושעות קצובים נרק לאותם החברים המשלמים יתשלום. חדשי^ב יב־ערכבון.

חלוקה ספרים.

אל קירות הספריה תלויות תמונות ומודעות מחברות שונות המדיעות ע"ד הגיגות, נשפים, הרצאות והקראות-פומפיות^ג וטבלא קטנה שעליה רשומים תזמנים והשעות הקצובים לחלוקה הספרים.

ברטיסי תביעה.

על יד שלחן קטן יושב לו^ד המזכיר וכותב^ה ברטיסי־הזכרה (תביעה) לאותם מהחברים המשלמים^ו בביתם את הספרים השאלים יותר על הקצובה.

כלכלת הספריה.

הספריה מתבלכלת על תשלומי־החדש של החברים^ז התמידים והזמניים, על תשלומי^ח חברים נכבדים ותרומת תומכים^ט מקריים ושנתיים, והתרומות־הן בכסף ובשנה כסף: בספרים.

¹monthly contribution ²deposit, pledge ³lectures and public readings ⁴boards
⁵secretary ⁶monitory cards ⁷exists on ⁸permanent and periodical members
⁹honorary members ¹⁰chance ¹¹contributions.

(א) הפעיל: השאל־שאל. (ב) הפעיל: השקה־שדה.

נוסחאות שיחה.

בְּסִפְרִיתְךָ מֵצָאתִי סִפְרִים יְגִדְלִי (רַבִּי) הַכְּמוֹת וְדִלִּי (מַעֲמִי)
הָאִיכוֹת: סִפְרִים עֲתִיקֵי יָמִים.

שִׁפְתֵי הַסֵּפֶר ²וְתִכְנוּ גְרוּעִים מְאֹד; ³דִּשְׁנָה וּרְעַנְנָה: הַצֵּרָה וּמְדִיקָתָה.
הַסֵּפֶר הַזֶּה נִכְתָּב בְּשִׁפְהָ בְּרוּרָה ⁴וּבְסִגְנוֹן נְעִים וּמִכִּין, ⁵בְּהִיר וּמִסְבִּיר.
הָאִישׁ הַזֶּה יוֹדֵעַ סֵּפֶר הוּא.

קְבוּצַת שִׁירֵי חֲבֵרֵי יִצְחָא לְאֹדֶר לִפְנֵי שְׁבוּעִים.
הָאִישׁ הַזֶּה הוּא סוֹפֵר מֵצֵין וּפּוֹרָה מְאֹד.
בְּסִפְרוֹ יֵשׁ רְעִיוֹנוֹת יָפִים, אוֹלָם גְּנוּבִים הֵם מְסוּפָּרִים ⁶לְוַעֲזִים
אַחֲרֵיהֶם, שֶׁתְּרַנְּמֵם עֲבָרִית מְבִלִּי הַזִּכִּיר אֶת מְקוֹרָם.

הָאוֹתִיּוֹת בַּסֵּפֶר הַזֶּה ⁷מְמַשְׁשׁוֹת וְאֵין לְקַרְאֵן.
⁸שֶׁעַר הַסֵּפֶר חֹסֵר וְאֵינִי יוֹדֵעַ מַה שֵּׁם הַסֵּפֶר וּמִי מַחֲבֵרוֹ.
לֹא קָרָאתִי אֶת הַסֵּפֶר ⁹עַד תְּמוֹ¹⁰, כִּי אִם ¹⁰קִמְעִים אַחֲרֵיהֶם.
הַעֲמוּדִים אֵינֶם בְּסִדְרָם, הֵם ¹¹מְסַרְסִים.

הַסֵּפֶר הַזֶּה ¹²מִיָּחָס בְּטָעוֹת לְמַר...
הוּא קָבִיעַ אֶת כָּל הַמִּשְׁלִים וְהַפְתָּגִמִּים וְיִסְדְּרָם בְּסִדְרֵי נִכּוֹן ¹³וּבְמַעֲרָכָה
בְּרוּרָה וְעִנְיָנִית עַד מְאֹד.

שִׁירֵי בִּילִיָּה תִּפְאָרֶת הֵם לַסִּפְרוֹת הָעֵבְרִית.
אֵלֶּה הֵם ¹⁴דְּבָרִים בְּהוֹיָתָם; ¹⁵פְּשׁוּטִים בְּמִשְׁמָעָם וְאֵין כָּל סוֹד וְרָמֶז
¹⁶לְוִטָּה בָּהֶם.

הַשֵּׁב אֶת הַסֵּפֶר לְאַשֵּׁר לוֹ הוּא.

¹great quantity, but no (bad) quality   ²its contents   ³copious and lively
⁴pleasant and popular style   ⁵clear and intelligible   ⁶of foreign languages
⁷blotted, obliterated   ⁸title-page   ⁹the whole   ¹⁰fragments   ¹¹mixed up
¹²is attributed by mistake   ¹³a most clear and adequate arrangement   ¹⁴words
of truth   ¹⁵straight and simple   ¹⁶hidden.

¹במאתנו זו ²הנצחה והתפתחה השפה העברית וספרותה.
הוא שלח לי ילדגמא ספר ספר מכל הספרים החדשים שיצאו
לאור על ידו.

קראתי את שירך בעיון גדול ולפי דעתי ילא יספן לדפוס.
השאלתי את הספר כק לרגעים אחדים, כי חפץ אני לענן בו
במקומות אחדים.

⁵וען מנפך את הספר אשר השאלתיך ויען אשר לא השבותי⁶ לי
למועד אשר אמרתי, לכן לא אוסיף עוד להשאילך ספרים.
הנני מגיש לך את ספרי במתנה והודת לי את משפטה עליו.
בספר ישנם חדושי מלים יקרים ונחוצים.
המרגום יאנו מתאים אל המקור.

הספר הזה⁸ למעלה מכל בקרת הוא; למטה מכל בקרת.
קראתי את הספר החדש, אבל אחרי קראי⁹ נחמתי¹⁰, כי אבדתי
ימני בקריאתו.

הספר הזה¹⁰ יקבר המציאות הוא ואין למצאו בכל עירנו.
אין בין קורא נבון לקורא פשוט אלא שזה האחרון קורא רק את
הכתוב בספר, והראשון קורא גם את האיני כתיב; הקורא הנבון יודע
לקרא גם¹¹ בין השטין (בין השורות).

זה הוא פרוש מספיק,¹² מדויק ומקצר; פרוש¹³ דחוק.
¹⁴המשפט (המאמר) ידרש לכמה פנים.
הסופר מר נ. הוא¹⁵ בר סמכא ויש לסמוך עליו ואין להרהר
אחרי דבריו.

¹in our century ²flourished and developed ³a copy of each book ⁴not fit
⁵because you soiled ⁶at the time fixed ⁷does not match the original ⁸beyond
all criticism ⁹I was sorry ¹⁰rare copy ¹¹between the lines ¹²precise and
short ¹³strained ¹⁴sentence ¹⁵reliable.

(א) הפעיל: הגנינין (ב) הפעיל: השב שוב (ג) הפעל: הנחם-נחם.

הסופר מר ג. מדבר הרבה ואינו אומר כלום; יכל יותר כנטול דמי.
 הנקדמה וההקדמות² מכילות פתגמים עמוד.
 עוד לא בא בפסוק הזה³ בספרותנו החנוכית.
 'הקדמות בשולי הגליון'⁴ תפלות הן.
 הוא מביא את דברי המחבר במלואם ושלמותם ומסיף עוד⁵ מעט
 נספך משלו.

ספרו הוא מועט המחזיק את המחבר.
 הוא הקדיש את הספר למר ג. מיטבו ואיש חסדו.
 'המסדר השמיט מלה במשפט הזה.
 בספרה זו יש מלונים שונים.
 הספר הזה נתחבב על הקהל וזכה לצאת בעשר מחדורות.
 הספר יצא בהוצאת המחבר⁶ ויכל הזכויות שמורות לו.
 הזכות נמכרה⁷ לצמיתות להוצאת "מנורה".
 כל התקונים וההדחות נעשים בידי המחבר עצמו.
 כל המהדורה נמכרה ואין להשיג אף ספר אחר.
 הסופר⁸ מותח קו (מדינאי, מבליט, מטעים) תחת המלים האלה.
 לא פעם⁹ מיחסים הקוראים את טעיות הדפוס למחבר.
 המבטא הזה אינו מכין¹⁰ למשג הזה.
 דברי המחבר הזה¹¹ מקטעים ובלי כל חבור והמשנה.
 לעולם יקטין אדם את חדר המבשל ויגדיל את חדר הספרים.
 את הספר הנחתי על¹² הדאינלגין.
 אני¹³ מניתי את כל כתבי¹⁴ המסות לחוד¹⁵ והרשימות לחוד¹⁶
 והספורים לחוד.

1less would have been more 2contain 3in our educational literature 4the
 marginal notes 5are not in good taste 6some additions 7says much in
 few words 8the compositor has left out 9editions 10all rights reserved
 11for ever 12underlines 13ascribe 14this idea 15fragmentary 16reading-desk
 17essays 18sketches 19short stories.

פרק כח.

גוף האדם.

לְכָל אִישׁ בָּרִיא יֵשׁ רֹאשׁ, יָגוּד,² זַנְפִּים וְאַבְרִים, חֲלָקֵי הָרֹאשׁ הֵם:
הַקֶּדֶד, הָעֶרְבָה וְהַפְּרָצוֹת.

ראש.

הַקֶּדֶד מְכַסֶּה בְּשַׁעְרוֹת (צִיצִית) שְׁחוֹרוֹת, עֲרֻמוֹנוֹת,¹ פְּשֻׁתוֹת וְלִבְנוֹת, וְלֵעַת וְקִנָּה תְּהַפֵּכְנָה⁷ לְשִׁלְגוֹת, יֵשׁ שַׁעְרוֹת וְיִשְׁרוֹת,⁸ מְקֻנָּצוֹת, מְסֻלָּסוֹת,⁹ מְתֻלְתְּלוֹת תְּלַלִּים,¹¹ פְּרוּעוֹת, אֲרָבוֹת וְקִצְרוֹת, לְכָל שַׁעְרָה יֵשׁ¹² כּוֹס הַצּוֹמַחַת בָּהּ. בְּקֶדֶד יֵשׁ הֶמֶח. לְאוֹת הַסִּבְכָּה¹³ מֵרְפִין הָאִישׁ אֶת רֹאשׁוֹ מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה: "הֵן", לְאִי־הַסִּבְכָּה מְנִיעִים בְּרֹאשׁ לַעֲדָדִים: "לֹאו", לְבִרְכַת שְׁלוֹם¹⁴ מְנַעֲנָעִים בְּתַנוּעָה קִלָּה,¹⁵ לְאִיד חֲבֵרוֹ נָדִים בְּרֹאשׁ: "מְנוֹד רֹאשׁ". בְּשֹׁאחַד עוֹמֵד מֵאַחֲרֵי,¹⁶ הֵינְנִי מַסְנֶה אֶת רֹאשִׁי, תְּהַפֵּלָה מְבַסִּים אֶת הָרֹאשׁ בְּכוּבָע, ¹⁷מְגַבְּעֵת, ¹⁸בְּמִתָּה וְכַפָּה שֶׁל מָשִׁי אוֹ שֶׁל קַטִּיפָה: "בְּכַסּוֹי רֹאשׁ", לְפָעָמִים מְגַלִּים אֶת הָרֹאשׁ: "בְּגִדּוֹי רֹאשׁ", יֵשׁ אֲנָשִׁים הַמְגַלְּחִים אֶת שַׁעַר הָרֹאשׁ בִּימֵי הַקִּיץ הַחֲמִים, וְיֵשׁ ¹⁹מְגַדְּלֵי בְּלוּרִית, הָאִשָּׁה קוֹלְעַת לָהּ צִמּוֹת (מְקַלְעוֹת, מַחְלָפוֹת), לְעֲצָמוֹת הָרֹאשׁ קוֹרָאִים: קֶדֶד, אוֹ: גִּלְגִּלָּת, הָאִישׁ יִשְׁלַא וְיִלְבֵּל אֶת שַׁעְרוֹת רֹאשׁוֹ ²⁰תִּקְנָנָה בּוֹ בָּנִים וְאִנּוֹת.

¹body ²limbs; arms, shoulders; wings; handles ³scull ⁴nape ⁵brown
⁶flaxen and white ⁷snowwhite ⁸curly ⁹crinkled ¹⁰curled artificially
¹¹tousled ¹²hollow ¹³nod ¹⁴move, nod ¹⁵accident ¹⁶avert ¹⁷cap
¹⁸cap and scull-cap ¹⁹letting their locks grow ²⁰plaits ²¹does not look after
²²lice and nits will grow (nest).

חלקי הפרצוף הם :

¹המצח, ²העינים, ³האף, ⁴האזניים, ⁵הרקות (הצדעים), ⁶הדחיים, ⁷הפה, ⁸השפתים ⁹והפנטר.

⁶צבע הפנים הוא :

אדם, ⁷בתם, ⁸נחוש, ⁹שחור, שחום ושחרחר, ¹⁰פני האיש מעידים בָּאדם, אם בָּרִא או חולה, ¹¹עליו או עצב הוא; יש אנשים אשר בשתי לסתותיהם יש ¹²גוממיות קטנות, פני האיש הטוב יפות, ¹³ישותקות ומסבירות (ועופות) ופני האיש הרע בעוסות הן.

הָעֵין.

¹⁴הָעֵין -- היא ¹⁵אבר הראות -- ¹⁶משבצת ושקנעה בחורה ויכולה היא להתנועע לכל עבר במהירות (בהרהר עין). החלק החשוב שבתוך העין הוא ¹⁷האישון (בבה) המבטיק, ¹⁸העגול (הקשת) שבתוכו האישון -- בעל צבעים שונים הוא: ערמוני, ¹⁹בזחל, ²⁰אפורי, ²¹תכל וירקרק ונקרא: סירת העין ומסביב לה: ²²חלבון העין, ²³הדריסים, שבקצותיהם שערות דקות הנקראות עפעפים (שמורות), שומרים עליו מפני האבק, ²⁴והנבזות השמורות על העפעפים בקשתות שעירות מננות עליו ²⁵מפני הוזה. אני ישן בעינים עצומות ובהיותי ער פקחות הן. אני ²⁶מבזז קורץ ומשקר ²⁷מפליגל ופוזל בעינים; מזריד אותן מתוך בושה, ²⁸מעיה ולזמש עין. האדם נבר בעיניו אם עליו או עצב ומצטער, ²⁹פקח או שומה מזבזב ורדמן או אבזר, ארה אפים או בעסן הוא. יש אנשים אשר להם עינים

¹forehead ²temples ³cheeks ⁴lips ⁵chin ⁶complexion ⁷yellow ⁸copper-coloured ⁹black, brown and lightbrown ¹⁰merry or sad ¹¹cheekbones ¹²dimples ¹³smiling and pleasant ¹⁴angry ¹⁵organ of sight ¹⁶set and sunken in their hollows ¹⁷apple of the eye ¹⁸ball ¹⁹blue ²⁰grey ²¹sky-blue and greenish ²²white ²³lashes ²⁴eyebrows ²⁵perspiration ²⁶beckon, wink and look sideways ²⁷blink and squint ²⁸stare and glare ²⁹bright.

יִרְבּוֹת (טְרוּמוֹת) וְשָׁמַיִם עָלֶיהֶן ²מִשְׁקָפִים. גַּם אֶרְכֵי רֵאִיהֶּ וְקִצְרֵי רֵאִיהֶּ זְקוּקִים לְמִשְׁקָפִים. לְזָנִים ³עֵינִים בְּהוֹת. אִישׁ שֶׁעִינָיו יָפוּת—יִפֶּה עֵינָיו הוּא. אֶת הָעוֹר—הַפּוּמָא—הַמְגִשֵּׁשׁ בְּאַפְלָה, מוֹלִיכִים. יֵשׁ עוֹר מְלֻדָּה וְיֵשׁ עוֹר מִחֲמַת אֵיזָה אָסוֹן. יֵשׁ אֲנָשִׁים אֲשֶׁר ⁵יִפְּזְלוּ בְּעֵינֵיהֶם וְנִקְרָאִים פְּזוּלִים. הָרוֹאֶה (הַחוֹזֶה) בְּעֵינָיו נִקְרָא: פֶּקֶח. יֵשׁ אֲנָשִׁים אֲשֶׁר ⁶תִּבְלֹל (דוֹחַ) בְּעֵינֵיהֶם וְיֵשׁ גַּם הַסִּיבְלִים ⁷מִמַּחֲלַת הַנְּקָעָת.

א.ה.

הָאֵף, (הַחֶסֶם) הוּא אֶבֶר הָרִית. אֲנַחְנוּ מְרִיחִים בּוֹ רִיחַ נָעִים, טוֹב, סְרַחוֹן, חֲרִירָה, ¹⁰יֶרֶךְ וּבֹאִישׁ. בּוֹ ¹¹אֲנִי מִבְּחִינִים בֵּין מֵאֵקֵל טָרִי לְבִלְתִּי טָרִי. בּוֹ שְׁתֵּי ¹²נִחְוִירִים, אֲשֶׁר בֶּהֶן אֲנִי שׁוֹאֲפִים וְנוֹשְׁמִים אֲוִיר. אֶת הָאֵף, הָאִישׁ ¹³נוֹפֵץ וּמוֹצִיא מִמֶּנּוּ ¹⁴קִיחַ. יֵשׁ אִישׁ אֲשֶׁר חוֹשׁ הָרִית חֶסֶר לוֹ וְהוּא: תִּתְרֵן.

הֶפֶה ¹⁵וְהַשָּׁנִים.

הֶפֶה הוּא בֵּין ¹⁶הַשָּׁפָה הַעֲלִיּוֹנָה (נִיב) וּבֵין הַשָּׁפָה הַתַּחְתּוֹנָה. הַשָּׁפָתִים הֵן אֲדָמוֹת. אֵצֶל הַחוּלָה הֵן ¹⁷תְּרוֹרוֹת אוֹ ¹⁸בְּחָלוֹת. בֶּפֶה שְׁנֵי ¹⁹טוֹרֵי-שָׁנִים, הַנְּעוּצוֹת בְּתוֹךְ הַגּוֹמּוֹת אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַחֲנִיכִים הָאֲדָמִים. בְּכָל טוֹר יֵשׁ שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים-לְבָנוֹת וְקִשּׁוֹת. בֶּהֶן ²⁰לֹאֲעִסִּים מִזֶּן ²¹וּמִפְּצָחִים אֲגוּזִים. בַּשָּׁנִים ²²חוֹרְקִים מִפֶּעַם: חֲרוֹק-שָׁנִים. לְזָקֵן ²³נוֹשָׁרוֹחַ הַשָּׁנִים. אֶת הַשָּׁנִים מַחְצִיעִים ²⁴בְּמַחְצָצָה. אִם ²⁵חֹשׁ הָאִישׁ בַּשָּׁנִי, הוֹלֵךְ הוּא אֶל ²⁶רוֹפֵא הַשָּׁנִים ²⁷לְעֶקֶר אֶת הַשֵּׁן. הָרַעְיָעָה וְלִהְיוֹשִׁיב בְּמִקְוֵה

weak ²spectacles ³dim ⁴groping in the dark ⁵squint ⁶cataract ⁷trachome
stench ⁹sharp, sour ¹⁰fresh or stale, stinking ¹¹we distinguish between
resh and stale meat (eatables) ¹²nostrils ¹³blow ¹⁴mucus ¹⁵teeth ¹⁶upper
and underlip ¹⁷pale ¹⁸bluish ¹⁹rows of teeth set ²⁰chew ²¹crack
²²gnash, grit ²³fall out ²⁴tooth-pick ²⁵his teeth ache ²⁶dentist ²⁷pull.

ישן תתקבת, או ²לממם אותה בממיתה. שלשים ושתים השנים מתחלקות למינים הללו: שמונה מהן קדומות או חזכות, ארבע מהן גיבים או קיצוניות ועשרים מהן מלתעות או מוחנות, בשן שלשה חלקים: פתרת, צואר ושרש. פתרת נראה — מבחיני, צואר, עור חופה אותה והשרש גענין בתוך העצם. בתוך בשר הפה יש ששה פקיעין ישרק נובע מתוכם. ¹⁰החך מבחין בין מר למתוק, מאחורי החך לשון קטנה מצדיה ¹¹שני זוגות של קשתות, בין קשת לחברתה מכל זוג יש ¹²שער (פקיע).

לשון.

הלשון אדמה ורכה היא; אצל ¹³החולי הקבה — מחפה וחוורת היא. בלשון אין עצמות, בלה — בשרית, בלשון טועמים אנו את המאכלים, למלקקים ומדברים, בפה האיש מדבר, מתפלל, שר, תוקע, אוכל, שותה, יונק, נושק, ¹⁵יוזק, ¹⁶ימפהק, ¹⁷נושב, נופח ונושם, את הפה ¹⁸מעקמים חוסמים פוערים וקופצים, בשפתים האיש ¹⁹שורק ומקריץ, האיש יזהר שלא ²⁰ישרבב את לשונו ולא ²¹יחטט במחט או במזלג את שניו.

יש אנשים אלמים, ²²בבדיפה ועלינים (חכים), ²³המגמגמים בלשונם, יש אנשים ²⁴המגננים (המדברים דרך האף) או שאינם יכולים לבטא את האותיות "ר" "ל".

האזן.

האזן היא ²⁵"אבר השמע". חלקי האזן החיצונית הם: ²⁶אפרבסת של סחוס ²⁷והתנוק (אליה — מילת) הרך והבשרי; ²⁸אילים האזן (חלל

¹false tooth ²plug ³front-teeth ⁴upper teeth ⁵molar teeth ⁶crown ⁷middle and root ⁸glands ⁹saliva ¹⁰gum ¹¹two pairs of nerves (bows) ¹²grand ¹³people suffering from indigestion ¹⁴lick ¹⁵spit ¹⁶yawn ¹⁷blow ¹⁸shut (curve) and open ¹⁹whistle and make signs ²⁰put out ²¹pick ²²heavy of speech ²³stuttering ²⁴talk through the nose ²⁵organ of hearing ²⁶shell of cartilage ²⁷lobe ²⁸cavity of the ear.

הַשֹּׁמֵעַ, שָׁבוּ נִמְצְאָה יְהִשְׁחָלָא יוֹהָקְרוֹם הַרְדֵּי וְהַרְדֵּק (תַּחַּת הָאָזְנוֹ) הֵם: חֲלָקֵי
הָאָזְנוֹ. הַפְּנִימִית הַשְּׁקוּעָה בְּתוֹךְ הָרֹאשׁ, בְּאָזְנִים הָאִישׁ שׁוֹמֵעַ, הוּא מִסְּחָד
אָזְנוֹ וְסוּתָם (אִימָם) אוֹתָהּ. יֵשׁ אִמּוֹת יְהוֹרֻצְעוֹת אֶת תְּנוּכֵי הָאָזְנוֹ שֶׁל
בְּנוֹתֶיהֶן לְתַת בָּהֶן יַעֲגִידִים, אִם אֶחָד הַנֹּקֵעַ בְּאָזְנוֹ חִבְרוֹ אוֹ מִכָּה עָלֶיהָ
יִפְקֹעַ הַתָּחָת.

יֵשׁ אֲנָשִׁים חֲרָשִׁים וְכַבְדֵּי־אָזְנוֹ, הַשׁוֹמֵעַ־נִקְרָא: פִּקֵּחַ. הָאָזְנוֹ מִכְּתִינָה
בֵּין כּוֹל גָּמוּד וְדָק, דְּקִיק וְעֵבִיב, מְלֵא וּפָגִים, צָלוּל וְצָרוּד.

הָזָקֵן⁹

פָּנֵי הָאִישׁ מְקַסִּים עַל ¹⁰הַסֵּנִטֶר בְּזָקֵן, וְעַל הַשֹּׁפָה הָעֲלִיזָה ¹¹בְּשִׁפְסָם.
אֶת הָזָקֵן מְגַלְתִּים ¹²בְּתַעֲרֵר וּבְכֶסֶם.

¹³הַצֹּאֵר וְהָרֹאֵה

הַצֹּאֵר מִחֶבֶר אֶת גְּלָגְלַת הָרֹאשׁ עִם ¹⁴הַגּוֹ. אַחֲרֵי הַצֹּאֵר נִקְרָאִים
עֲרָה אוֹ מִפְרָקֶת. בְּתוֹךְ הַצֹּאֵר נָתוּן: ¹⁵הַגְּרוֹן, וְהוּא כָּמִין דְּקָה כָּצֵר שֶׁל
¹⁶יִסְחוּסִים הַמְחַבְרִים זֶה בָּזֶה עַל־יְדֵי ¹⁷יִשְׁרִירִים וְוִירִידִים וּפְתִיחַ ¹⁸לְבֵית־
הַבְּלִיעָה, בּוֹ הִנֵּנוּ שׁוֹאֲפִים וְנוֹשְׁמִים רוּחַ, מִן הַפִּחוֹם הָעֲלִיזִין יוֹצֵאִים שְׁנֵי
¹⁹נִימִים, הַמְשֻׁמְעִים כּוֹל בְּכָל פֶּעַם שֶׁמִּתְקַרְבִּים זֶה אֶל זֶה, וְאוֹיֵר נִכְנָם
וְיוֹצֵא בִּינֵיהֶם בְּדַחֵק וּמִזְעִזְעִם, וְהֵם: גִּמְי הַקּוֹל, בְּגֵרוֹן נִמְצָא גַם ²⁰הַנּוֹשֵׁם
הַמְּצִיא אֶת הַמִּזוֹן אֶל ²¹הַקֶּבֶה שֶׁבְּתוֹךְ הַגּוֹ, הַצֹּאֵר יִקְרָא גַם: גְּרִגְרָתָהּ.
אֲצֵל קִצַּת בְּגִי־אָדָם יֵשׁ: ²²פִּיקָה שֶׁל גְּרִגְרָתָהּ, הָאִישׁ ²³מַעְרַעֵר (מְגִרְגֵּר)
בְּפִים אֶת הַגְּרוֹן, הַקֶּנָה ²⁴מִתְפַּצֵּל לְמִסְחָה לְשָׁנֵי ²⁵סְמִפּוֹנוֹת, יְמִנִי וּשְׂמָאלִי,

¹ear-wax ²tympanum ³pierce ⁴ear-rings ⁵first ⁶squeaky or deep ⁷rich
or thin ⁸clear or hoarse ⁹beard ¹⁰chin ¹¹moustache ¹²razor or shaving-
powder ¹³neck and lungs ¹⁴back ¹⁵throat ¹⁶gristle ¹⁷muscle ¹⁸gullet
¹⁹vocal cords ²⁰feed-pipe ²¹stomach ²²Adam's apple ²³gargles ²⁴forks
²⁵wind pipe.

הַנִּבְנָנִים יוֹמְסִתְעָפִים בְּשִׁתִּי הָרֹאוֹת. לִרְאֹה הַיְמָנִית יֵשׁ שָׁלֹשׁ אֲוֹנוֹת
וְלִשְׁמָא לִית-שִׁתִּים. בְּשִׁאֲוִיר מִן הַחוּץ נִכְנָס לִרְאֹה הִיא מִתְנַפֶּחֶת,
וּבְשִׁיזָא-הִיא מִתְפַּזֶּצֶת וּמִצְמִצְמֶצֶת.

הַגּוֹפָה⁵.

חֲלָקֵי הַגּוֹף הֵם: ⁶הַחֲזוֹה (סְגוֹר הַזֶּב), ⁷הַבֶּטֶן (הַפָּרֶס), ⁸הַצֵּלְעוֹת
⁹וְהַזֶּב, ¹⁰שְׁחִילוֹת הַשְּׁדֵרָה עוֹבְרוֹת בְּאִמְצָעוֹ מִלְמַעְלָה לְמַטָּה.
בְּסְגוֹר הַזֶּב קְבוּעִים: הַזֶּב הַמָּנֵחַ בְּכִים הַנִּקְרָא: ¹¹מִרְפֵּשׁ
¹²וְהַמְכַלְכֵּל בְּדָמוֹ אֵת כָּל הַגּוֹף, וְהָרֹאֵה עִם אֲוִנוֹתֶיהָ וְסִמְפּוֹנֶיהָ הַתְּלוּיָה
בְּגִזּוֹן וְהַשּׁוֹאֵפֶת וְנוֹשְׁמֶת אֲוִיר. בְּבֶטֶן נְתוּנָה: הַקֶּבֶה (אִצְמוֹמְכָא)
¹³הַמַּעֲכֵלֶת אֵת הַמְּזוֹן מִתְעַרֵּב ¹⁴בְּמִיץ שְׁלֵה הַנִּקְרָא: מִסוֹ. הַמְּזוֹן הוֹלֵךְ
וְנִדְחָה לְתוֹךְ הַמַּעֲיִם, שֶׁהֵם ¹⁵צִנּוֹר אֶרֶץ הַגִּמְשָׁף מִן הַקֶּבֶה. גַּם בְּמִיץ
הַמַּעֲיִם מִתְעַרֵּב הַמְּזוֹן וּמִתְעַכֵּל עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה: קֶצֶתוֹ בְּמִין חֲלָב וּקֶצֶתוֹ
¹⁶גִּלְלִים. בְּתֵלֵי הַמַּעֲיִם ¹⁷סוֹפְגִים לְתוֹכָם אֵת ¹⁸הַדָּחָה הַיּוֹצֵאת מִן הַמְּזוֹן
וְהִיא נִכְלָצֶת לְתוֹךְ צִנּוֹרוֹת דָּם, וְהָדָם מוֹלִיךְ אוֹתָהּ לְתוֹךְ הַזֶּב וּמִשָּׁם
לְתוֹךְ כָּל הָאֲבָרִים, וְהַגִּלְלִים נִדְחִים מִתּוֹךְ הַמַּעֲיִם הֵרֵךְ ¹⁹פִּי הַטְּבַעֶת
הַחוּצָה, גַּם ²⁰הַדָּבָר, ²¹שְׁמֶרֶה מְרַרָה נוֹבֶצֶת מִתּוֹכוֹ, ²²הַטְּחוֹל וּשְׁתִּי ²³הַכְּלִיֹּת
שְׁמֵתוֹכָן ²⁴נוֹבֵעַ הַשֵּׁתָן יִשָּׁנָם בָּהּ.

הַיָּדִים.

מִשְׁנֵי צִדֵּי הַגּוֹפָה שְׁתֵּי יָדַיִם: יְמִנִית וּשְׂמָאלִית, הַמְּחַבְּרוֹת אֶל
הַכַּתְּפוֹת. חֲלָקֵי הַיָּד: ⁶זְרוֹעַ, הַמְּתַחִילָה מִן הַכַּתֵּף וְגוֹמְרֶת עַד ²⁷הַפֶּרֶק

¹branch off ²lobes of the lung ³swells ⁴contracts ⁵body, trunk ⁶chest
⁷belly ⁸ribs ⁹back ¹⁰vertebra ¹¹heart's purse ¹²provides ¹³digests
¹⁴gastric juice ¹⁵pipe ¹⁶excrements ¹⁷absorb ¹⁸juice ¹⁹anus ²⁰liver
²¹gall ²²spleen ²³kidney ²⁴urine flows ²⁵shoulder ²⁶arm ²⁷first joint.

הָרָאשׁוֹן הָקְרוּי יָאֲצִיל אוֹ מְרַפֵּק, (הָאֲדָם מוֹנֵעַ תָּמִיד ²בְּבֵית־הַשְּׁחִי, ³אִמָּה וּפֶסֶת הַיָּד, בֶּיֶד שְׁלֹשָׁה פָּרְקִים: פָּרֶק הַזָּרַע (אֲצִילָה, בֵּית הַשְּׁחִי), פָּרֶק הַמְּרַפֵּק, (מְרַפֵּק, אֲצִיל) וּפָרֶק הַפֶּסֶה, חֲלָקִי פֶסֶת הַיָּד: ⁴פֶּסֶת הַיָּד – ⁵הַטָּפַח וְחֵמֶשׁ הָאֲצָבָעוֹת: ⁶בָּהֶן אוֹ אֲגִידָל, ⁷אֲצָבָע, ⁸אִמָּה, ⁹קִמִּיצָה וְזָרְתָּ, בִּפְתָּח שְׁנֵי פָּרְקִים וּשְׁתֵּי חוֹלִיּוֹת, וּבִשְׁאָר הָאֲצָבָעוֹת שְׁלֹשָׁה פָּרְקִים וְשֹׁלֶשׁ חוֹלִיּוֹת, בְּרָאשֵׁי הָאֲצָבָעוֹת יֵשׁ ¹⁰יִצְפָּרְגִים – קַרְנֵיּוֹת וּפְחוּסוֹת, אֵת הַצְּפָרְגִים ¹¹נוֹטָלִים מִזְמָן לְזְמָן, אֵת הַזָּרָע הָאִישׁ מֵרִים, ¹²כּוֹפֶה, ¹³יִשְׁלָחַ, מְסוֹבֵב, ¹⁴אוֹסֶה, מְשַׁלֵּב (שְׁלוּבֵי זָרָע) וְחוֹבֵק (חִבּוּק יָדַיִם); בִּפְתָּח: ¹⁵יִתְּקָעִים, (תִּקְוֵצֶת־כַּף), סוֹגְרִים, פּוֹתְחִים, ¹⁶קוֹמְצִים וּמְקַבְּצִים לְאִגְרוֹהָ, (אִגְרָה־הַשֶּׁעַ); בָּהּ ¹⁷מִחוּתָאִים (מְחִיצָה בָּפִים), ¹⁸מְלַטְפִּים, ¹⁹חוֹפְנִים (חֲפִן־חֲפִנִים), אוֹחִזִים מִחוּזִיקִים, תּוֹפְסִים, מוֹשְׁכִים, ²⁰לוֹחֲצִים וּמְשַׁשְׁשִׁים, בְּאֲצָבָעוֹת ²¹מַצְבִּיעִים (זוֹרְפִים), ²²מְמַשְׁמָשִׁים (חוֹשׁ הַמְּשׁוֹשׁ) וּמִבְחִינִים בֵּין קָר וְחֵם, לֹחַ וְיָבֵשׁ, רֶךְ וְקָשָׁה, ²³חֲלָק וּמְסַבֵּסֵד, עֵב וְדָק; גַּם בָּהּ מְגַשְׁשִׁים, מוֹרִים, מְרַמְזִים, ²⁴מוֹדְדִים ²⁵(סִיט וְזָרְתָּ), ²⁶מוֹלָלִים, מְכִים, ²⁷פוֹרְטִים עַל גִּבָּל, עַל פֶּסֶנְתֵּר, ²⁸פוֹכְרִים, ²⁹מְפַשְׁקִים וְכוּפְסִים אוֹתָן.

אִישׁ שֶׁחִסְרָה לוֹ יָד, הוּא ³⁰גָּדֵם (גִּדְמָת),
הַעוֹבֵד בְּיָדוֹ הַשְּׁמָאלִית הוּא ³¹אֲטֵר־אֲטָרָתָּה.

הַרְגָּלִים.

מִתַּחַת לַגּוֹפֶה שְׁתֵּי רַגְלָיִם: יְמִנִית וּשְׁמָאלִית, בֶּדֶן אֲנַחְנוּ הוֹלְכִים (רַגְלִי), ³²בוֹעֵמִים, מְפַשְׁקִים, רָצִים, רוֹקְדִים, ³³מְחַלְלִים, ³⁴מְמַלְלִים, קוֹפְצִים,

1]joint or elbow 2]arm-pit 3]forearm 4]palm 5]back 6]thumb 7]first finger
8]second finger 9]third and little finger 10]pointed and rounded nails 11]cut,
pare 12]lowers 13]stretches out 14]draws in and puts round, embraces
15]clasp 16]close and make a fist 17]clap 18]fondle 19]take a handful 20]press
and rub 21]lift 22]grope, feel 23]smooth or rough 24]measure 25]span 26]grind,
rub 27]play the harp 28]fold 29]spread 30]one-armed man, cripple 31]left-
handed man 32]stamp 33]dance.

יִמְטָפְסִים וְשׁוֹחִים בְּמָיִם. חֲלָקֵי הַרְגֵל הֵן: ¹שׁוֹק וּפֶסֶת הַרְגֵל.
בְּרֵגֶל שְׁלֹשָׁה פָּרָקִים: ²פָּרָק הַיָּד, פָּרָק ³הַבֶּרֶךְ (בֶּרֶךְ אַרְפוּבָה) וּפָרָק
⁴הַקֶּרְסֶל (קֶרְסֶל, קֶבֶץ קֶפֶץ). חֲלָקֵי פֶסֶת הַרְגֵל: פֶּסֶת הַרְגֵל (עֶקֶב, בֶּה
הַרְגֵל) וְחֵמֶשׁ אֲצָבָעוֹת. ⁵הַבָּשָׂר הַתְּפוּחַ שֶׁעַל הַזְרֹעַ קְרוּי: ⁶קִבְרֵת, וְהַבָּשָׂר
הַתְּפוּחַ שֶׁעַל הַשׁוֹק מֵאֲחֹזֶר קְרוּי: ⁷סִבָּה. ⁸הַקֶּפֶץ מְכַבֵּה אֶת הַרְגֵל בְּקֶבֶב.
⁹הַפֶּסֶת אוֹ הַחֲגֹר יוֹצֵאִים בְּמִקְל אוֹ בְּמִטָּה לְהִשָּׁעֵן עֲלֵיהֶם.

מְכַבֵּה הַגּוֹף.

גּוֹף הָאָדָם בְּנוֹי ¹⁰מַעְצָמוֹת, חֲסִיסוֹת, בָּשָׂר, גִּידִים, וְעֶצְבִּים. הַגִּיד שֶׁמְמַנֵּה
¹¹מִקְנִיזִים דָּם נִקְרָא: ¹²חֲסִידָה וְעַל כָּל פְּרוּשׁ עוֹר הַמְּכַבֵּה ¹³וְבִשְׁעָרוֹת
הַמְּנוֹת. לָאָדָם חֲמִשָּׁה חוּשִׁים: חוּשׁ הָרְאוֹת, הַשְׁמַע, הַמְּשׁוּשׁ, הַרְיָה
וְהַטָּעִם.

הַעְצָמוֹת.

עֲצָמוֹת הַגֶּלֶד הַקָּטָן רַבּוֹת בְּתַנּוּךְ, אוֹלָם מְדִי גָדֹל. יִשְׁקַע בְּתוֹכָן
מֵעַת לֵעַת ¹⁴סִיד וְרַחֲנֵי לָרֹב עַד אֲשֶׁר יִהְיֶה כְּמַעַט שְׁתֵּי שְׁלִישִׁיּוֹת מִחֲמֶר
הַעֲצָמוֹת הַמְתַּקְּשׁוֹת אֵין כְּמוֹ אֶבֶן. עֲצָמוֹת הַזְרֹעוֹת וְהַרְגְלִים ¹⁵נְכוּבוֹת
וְחִלּוּלוֹת בְּקִנְיָה, וְחִלּוֹל הַעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה מְלֵא מִחַ הַנִּקְרָא: ¹⁶"שִׁקּוּי
הַעֲצָמוֹת".

¹climb and swim ²hip ³shank ⁴joint of the hip ⁵knee ⁶ankle ⁷strong
flesh ⁸deltoid muscle ⁹calf ¹⁰one-legged man ¹¹lame man ¹²bones
¹³bleed ¹⁴vein ¹⁵nerves ¹⁶phosphate of lime ¹⁷and hollow ¹⁸marrow

נוסחאות שיחה.

הָרֹאשׁ. (א)

אבותינו נשבעו, להעלות את ירושלים על ראש שמחתם.

שונאיו ²נשאו ראש בימי עניו.

אבל יחפוי ראש שב הוא הביתה.

הוא יצא יודיו על ראשו.

מאפס עבודה ⁵הטח את ראשו לקתל.

במעשהו זה ⁶חייב את ראשו.

דמך בראשו הוא.

אני חפץ להרכיב איש לראשו.

אני אשיב לך את רעתך ⁸בראשו.

חברי יושב ראש באספת השתתפים.

אלה הם ראשי תבות.

המאמר הראשי נכתב בעיון.

הַשֶּׁעַר.

¹⁰אל תדקדק עמדי כחוט השערה.

¹¹הוא קולע אל השערה ולא יחמיא.

השופט הזהיר בו, ¹²שלא יפיל משערת ראשו של איש ריבו.

¹³בשפותרת אחותי את שערוֹתֶיהָ, מראיהן ¹⁴בגלי שמן.

הוא ¹⁵תלש (מרט) את שערוֹתָיו ¹⁶השְׁלָגוֹת.

¹⁰at the top   ²lifted their heads high   ³shamed (with covered head)

⁴vanquished (his hands on his head)   ⁵knock your head against the wall

⁶forfeited   ⁷your blood be on your own head   ⁸yourself   ⁹was in the chair

¹⁰don't stand upon trifles (hair's breadth) with me   ¹¹he will aim at a hair

and hit it   ¹²not a hair on his head will be harmed (fall)   ¹³when my

sister lets her hair down   ¹⁴silken waves (waves of oil)   ¹⁵tore   ¹⁶snowwhite.

שַׁעֲרוֹת רֹאשׁוֹ וְזָקְנוֹ הִתְחִילוּ לְצִמְחַת כַּאֲשֶׁר נִלְחָנו.
יִשְׁעֶרֶת רֹאשִׁי תַּסְמֵר.

הַמִּצַּח.

תִּזְק הַמִּצַּח הַנֶּהָ.
תָּמוּ-קִיץ מִתְּנוֹה עַל מִצְחָהָ.
מִצַּח נְחוּשָׁה, מִצַּח אִשָּׁה זֹנָה לָהּ.

פָּנִים.

אֵל תִּסְתַּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי.
סִירָה שְׂמָה עַל פָּנֵי הַפָּיִם. ⁵שָׂא נָא פָּנֵי!
מִכִּיּוֹן שָׂא מִקְּאֵת אַחֵר דִּבְרִי — אֵל תּוֹסֶף רְאוֹת פָּנֵי.
⁶אֵינָה פָּנֶיךָ מוֹעֲדוֹת? בְּעַל ⁷דִּי-פְרָצוּפִים אָתָּה.
בְּמִנְחָה זֶה אֶבְסַר פָּנָיו שֶׁל רַעִי הַקּוֹצֵף עָלָי.
הַדִּרְשָׁה נִדְרָשֶׁת ⁸לְכַמֶּה פָּנִים.
⁹פָּנִים אֵל פָּנִים דִּבֶּר אֵתִי; הִתְרַאֲתִי אִתּוֹ פָּנִים.
אֶבְרָהָם, לְאַחֵר שְׁנֵגְלָה מְלוֹנוֹ בְּרָבִים, עֲזַב אֶת הַבַּיִת בְּבִשְׁת פָּנִים.
הָיָה מִקְבֵּל אֶת כָּל הָאָדָם ¹⁰בְּסִבָּר פָּנִים יְפוֹת.
גַּם לְדִבֶּר הָיָה ¹¹אִשָּׂא אֶת פָּנֶיךָ.
הַשּׁוֹפֵט ¹²לֹא יִכִּיר פָּנִים בְּמִשְׁפָּט, לֹא יִשָּׂא פָּנֵי דָל וְלֹא יִהְדֵּר פָּנֵי גִדּוֹל.
¹³לְפָנִים הָיִיתִי מִשְׁכִּיל רַק ¹⁴לְפָנִים ¹⁵וּבְפָנִים הִסְפָּר לֹא יִדְעֵתִי קְרוֹא.
בְּפָנָיו אִמְרָתִי לוֹ, בִּי ¹⁶עַל כָּל פָּנִים אֶכְנִים אוֹתוֹ ¹⁷לְפָנֵי וּלְפָנִים,
מִפָּנֵי שְׁגָרְנוּ יַחֲדָיו.

¹my hair stands on end (like nails) ²brand of Cain ³brazcu front ⁴boat.
⁵forgive me! ⁶where are you steering to? ⁷double-faced ⁸in different ways.
⁹face to face ¹⁰pleasantly (with a pleasant face) ¹¹I shall forgive you.
¹²must not be partial, prejudiced ¹³formerly ¹⁴outwardly ¹⁵text ¹⁶in any
case ¹⁷through and through.

עיניים.

עיני כבדו מזקן.
 לשנתי נדדה מעיני.
 בשבע עינים צריכים לשמור עליו. התבונן-נא¹ בפעין פקידה.
 לעיני השמש נעשתה התועבה.
 מדוע הנך² נוזע את עיניך בי?
 אינו גורע עין ממנו.
 הוא נותן בכוס עינו.
 חפץ אני להשפיע (להזין) את עיני. הנה עינים לעור.
 הנך³ רע-עין, צר עין, עינך צרה בי; טוב עין.
 אין זאת כי אם יאחיות עינים.
 את עיני חפץ אמה לנקר?
 איני מעלים עין מכל הנעשה סביבי.
 עין פעין ראינו זאת.¹¹ בכליון עינים חפיתי למכתבך. זה הוא
 מעין אותו הדבר.
 אור עיניו לקח ממנו,¹² סגר-נהור הנדוי.
 האבן¹³ שידה בי אחי, קלעה אל עיני השמאלית ומכנה.
 גלוי עינים הוא; עיניו בראשו.
 הוא נתן את עיניו בו וינעשהו לגל עצמות. הפתלה¹⁵ בעינה עומדת.
 עין פחת עין. אל ירע בעינך.
 עיני¹⁶ נעששה פדתה מבעם. עיניו קמו משיבה.
 עיני לא תחוס על זאת.
 נצר אותו באישון עינך.

¹with open eyes ²what are you staring at? ³he does not take his eyes off him ⁴he is a drunkard ⁵leader ⁶envious ⁷illusion ⁸you want to swindle me (take out my eye) ⁹I don't take my eyes off ¹⁰with my own eyes ¹¹yearningly ¹²blinded ¹³threw at me ¹⁴bright, clever ¹⁵sound, intact ¹⁶grew dim.

אָה (חָטָם).

הוא יִזְקַח בִּי אֶת חָטָמוֹ, בְּבוֹאִי אֵלָיו לְדָרֵשׁ אֶת חוּבִי.
 מִדְּנֵעַ הִנֵּה ²מַעֲקֶם אֶת חָטָמְךָ?
 הֲלֹא יוֹדֵעַ אַתָּה, כִּי יֵאָרֶךְ אַפָּיִם הִנְנִי לְגִבִּי כָּל אִישׁ וְגַם לָךְ אֲאָרִיד
 אִפִּי (אֲחָטָם). אֵל תִּהְיֶה יִקְצֹר אַפָּיִם.
 אֵל יִחַר אַפְּךָ בִּי.
 הוּא יֵצֵא מֵאֵת פִּנּוּי בְּחָרִי אָה.
 אִישׁ ⁵אָה יִגְדֶּה מְדוֹן.
⁶אִפִּי גִתָּה עָלָיו.
 הוּא קִבֵּל מִנָּה אַחַת ⁷אַפָּיִם.
⁸עַל אִפִּי וְעַל חָמְתִּי עֲשִׂיתִי זֹאת.
 יֵאָה בִּי . . . בִּקְבֵּל זֹאת, אָה עַל פִּי . . . ¹⁰יֵאָה עַל פִּי בֵּן.

פֶּה.

¹¹פֶּה מַפְסִיק מִרְגָּלִיזוֹת. פֶּה ¹²מִמְלֵל רְבִרְבָּן.
 עַל מִי תִרְחִיב, תִּגְדִּיל פֶּה?
 הָאוֹלָם הָיָה מָלֵא ¹³מִפֶּה אֵל פֶּה.
 אֶת הַשִּׁיר הַזֶּה יוֹדֵעַ אֲנִי ¹⁴בְּעַל פֶּה.
¹⁵פֶּה אֵל פֶּה דִּבְרַתִּי אֶתוֹ.
 שׁוֹנְאֵינוּ אָכְלוּ אוֹתָנוּ ¹⁶בִּקְבֵּל פֶּה.
 עֲשִׂיתִי זֹאת לְבָל. יִהְיֶה לָּךְ כֵּל ¹⁷שִׁתְחוֹן פֶּה. מִפֶּה ¹⁸חֵלֶק וּמִפֶּה חֲנֹף
 יִשְׁמְרֵנִי ד', ¹⁹אֶחַת בִּפֶּה וְאַחַת בְּלִב.

the sold me a dog (showed me his nose)   ²wrinkle up your nose, sniff
³I am a patient man (have a long nose)   ⁴hot-tempered   ⁵hot-tempered
⁶I gave vent to my wrath   ⁷double   ⁸to spite me   ⁹in spite . . .   ¹⁰all the same
¹¹sweet-spoken (a mouth showering pearls)   ¹²boastful   ¹³crammed
¹⁴by heart   ¹⁵by word of mouth   ¹⁶altogether   ¹⁷claim; courage; impudence
¹⁸smooth-tongued, hypocritical   ¹⁹hypocrite.

על פי הַרְוּפָאִים נָסַע אָבִי אֶל מְקוֹם הַמְרָפָא לְהִתְרַפֵּא.
 אֲנִי פוֹרֵט יַעַל פִּי נִבֵּל וְכִנּוּר.
 לֹא עִיר אַחַת וַיּוֹשְׁבֶיהָ דָּפוּ בִּימֵי הַמְלָחָמָה לְפִי חֲרָב.
 בְּתַבְתִּי אֶת בְּתֵב הַיָּד מִפִּי מוֹרִי.
 מִדּוֹנַע מְרִית 'אֵת פִּי?
 זֶה חֲדָשׁ יָמִים שָׁלָא בָּא בְּשָׁר וַיֵּין אֶל פִּי.
 פִּיָּה עָנָה בָּהּ וְהַקּוֹלָר תָּלוּי אִפּוּא בְּצִוְאַרְהָ אָתָּה.
 סֶלַח אֲדוֹנִי, נִנְקָשְׁתִּי, גִּלְבְּדִתִּי בְּאִמְרֵי-פִי.
 דִּבְרֵי אֵלֶּה לֹא יָמוּשׁוּ מִפִּיָּה.
 עֲשֵׂה בְּכָל הַיּוֹצֵא מִפִּיָּה.
 אֶכְלָתִי, 'מִחִית פִּיָּה וְאִמְרַתִּי לֹא פָעַלְתִּי אֲוִן?
 עֲדֵרִי שָׁאֵל אֶת פִּיו — לֹא אוּכַל לְהַגִּיד לָהּ כָּל תַּשְׁוּבָהּ.
 לְשׁוֹנָה חֲדָה בְּחֶרֶב פִּיּוֹת. זֶה הוּא ¹⁰נִבּוּל פֶּה.
 נִבְחַרְתִּי ¹¹פֶּה אֶחָד לְנִשְׁיָא.
¹²פִּי שְׁנָיִם מְנִיעַ לִי.
¹³לְפִי (בְּפִי) הִנָּשָׁמַע...
 אַף עַל פִּי שֶׁשָּׁמַעְתִּי אֶת קוֹלָהּ, אַף עַל פִּי כֵן לֹא הִבְרַתִּיהָ.
 פִּי הַבָּאָר מְגַלָּה.
 חֲפִץ אֲנִי לְשָׁמַע מֶה בְּפִיו.
 בְּטוֹת אָתָּה, יְדִידִי, וְאַלְוֶה ¹⁵יִמְלָגָה עַל פֶּה.
 לְשׁוֹנָה — חֶרֶב פִּיּוֹת.
¹⁶יָשִׁים יָד לְפֶה! לְפִיָּקָה דִּבְרַתִּי!

1on 2edge of the sword 3manuscript 4my order 5your own mouth has
 declared against you 6I was caught 7wiped 8before asking him 9double-
 edged 10dirty speech, loose talk 11with one voice 12double 13according to
 14edge 15loan on trust (by word of mouth) 16hold your tongue!

שְׁפָה.

הִסֵּר מְעַלְיָהּ לְזוֹת שְׁפָתַיִם.
 שְׁפָתַי חֲלָקוֹת; שְׁפָתַי מְרֻמָּה; שְׁפָתַי שְׁקָר; שְׁפָתַי דָּעַת; שְׁפָתַי צָדֵק.
 סָבִיב לִפִּי מְעִילִי יֵשׁ² שְׁפָה.
³בְּלִעְגִי שְׁפָה יִדְבֹּר אֵלַי.
 חֲבָרִי הוּא⁴ אִישׁ שְׁפָתַיִם.
 הִנְנִי⁵ יַעֲרֵל שְׁפָתַיִם.
 אֵינִי חָפֵץ לְשֹׂאת אֶת שְׁמוֹ עַל שְׁפָתַי.
 אֶת שְׁפָתִי לֹא אֶכְלָא; אֶחֱשֶׂה.
⁶בְּשִׁפְהָ רָפָה אָמַר זֹאת;⁷ מִן הַשְׁפָּה וּלְהוֹיָן.
 חֵן הוֹצֵק בְּשִׁפְתוֹתָיָהּ; בְּשִׁפְתוֹתָיָהּ — חֶרֶב;
 מוֹצֵא שְׁפָתָיָהּ אֶל תְּשֻׁנָּה; תִּשְׁמַר.
 שְׁפָתִי — אֶתִּי.
 אֶל תִּפְשֹׁק אֶת שְׁפָתָיָהּ.
 רַק שְׁפּוֹתָיָהּ תִּנְגַּעְנָה וְקוֹדָה לֹא יִשְׁמַע.
 בְּחוֹמַ הַשָּׁנִי שְׁפּוֹתוֹתָיָהּ;⁸ נִפְתַּת תִּמְלִיכָה שְׁפּוֹתוֹתָיָהּ, שְׁפּוֹתוֹתָיָהּ — שׁוֹשְׁנִים.
 שֵׁן בְּשֵׁן, שֵׁן תַּחַת שֵׁן.
 שְׁנָיו שְׁנֵי אָרְיָה.
 הוּא הַפִּיל (הִכָּה) אֶת שְׁנָיו.
 בִּדְבָרוֹ אֶתִּי¹⁰ חָרַק בְּשְׁנָיו מִבָּעַם.
 שְׁנָיו¹¹ לָדָא לְדֹא נִקְשׁוֹת.
 שְׁנֵי נִקְיֹת תָּמִיד מִחֶסֶר לָחֶם, נִקְיֹן שְׁנִים.
 בְּתִשׁוּבָתִי זֶה¹² אֶאֱקָה אֶת שְׁנָיו.

לְשׁוֹן.

אֲחִי בָּעַל לְשׁוֹן הָרַע הוּא (הוֹלֵךְ רָכִיל).
 בְּקַחְתִּי אֶת הַכֶּסֶף לֹא חָרַץ אִישׁ אֶת לְשׁוֹנוֹ.

¹slander ²hem ³scornfully ⁴good speaker, eloquent ⁵heavy of speech,
 slow-tongued ⁶weakly ⁷by heart ⁸don't open your lips ⁹honey ¹⁰gritted
¹¹meet ¹²refute (blunt his teeth).

לִשְׁוֹן מִדְבָּרָת גְּדוֹלוֹת יֵשׁ לוֹ.
 מָוֶת וְחַיִּים בְּיַד הַלִּשְׁוֹן.
 לִשְׁוֹן אִישׁ שָׂרְפָה אֶת כָּל הוֹנִי.
 עַל מִי תִּפְרֹדֶה לִשְׁוֹן?
 אֵלֶּךְ וְאַפְּקֵהוּ בַלִּשְׁוֹן.
 לִשְׁוֹנוֹ לִשְׁוֹן עֲרוֹמִים, לִשְׁוֹן יֶאֱפָעָה, לִשְׁוֹן מֶרְמֶה, לִשְׁוֹן שָׂקֶר.
 לִשְׁוֹן תְּרֵמִית, לִשְׁוֹן תְּהַפּוּכוֹת.
 בְּלֹא רֶגֶל עַל לִשְׁוֹנוֹ.
 זֹאת הִיא לִשְׁוֹן נִקְיָה.

אֲזָנִים.

הוּא גָלָה אֶת אֲזָנָיו.
 אֵל תֹּאמֶם אֶת אֲזָנֶיךָ לְשִׁיעֲתִי.
 הוּא הִקְרִיא אֶת שִׁירָיו בְּאֲזָנֵי כָל הַנְּאֻסִּים.
 כָּל הַשּׁוֹמֵעַ זֹאת³ תִּצְלִינָה שְׁמִי אֲזָנָיו.
 בְּשִׁמְעִי אֶת נֶאֱמָו עֲשִׂיתִי אֶת אֲזָנִי⁴ בְּאֶפְרָכְסֶת.
 הִטָּה אָזֶן מְשַׁבֵּת לְדִבְרִי!
 מִפִּי הַשְׁמוּעָה שְׁמַעֲתִי...
 שִׁירָתוֹ⁵ צִוְּרָמַת אֶת הָאָזֶן.

צִוְּאָר.

עַל צִוְּאָר נִרְדָּפְתִּי!
 הוּא הוֹלֵךְ⁶ נְטוּי גָּרוֹן.
 עָלַי וְעַל צִוְּאָרִי!

שָׂכָם.

אֶסִּיר אֶת שָׂכְמְךָ מִסָּבֵל זֶה.
 שָׂכָם אֶחָד גִּעְבוֹד לְמוֹבֵת עֲמָנִי.⁷

¹adder, snake   ²did not slander   ³tingle   ⁴I listened with all my ears (opened my ears like a millhopper)   ⁵hurts   ⁶head held high, proudly   ⁷with joint forces.

מִקְבֵּל אֲנִי מְשֻׁרָה זֶה עַל שְׂכָמִי.

אָחִי גָבַהּ מִמֶּנִּי יִמְשָׁכְמוּ וְיִמְעָלָהּ.

זְרוּעַ.

חֲבֵרֵי יָדוֹעַ בְּעִירָנוּ² לְאִישׁ זְרוּעַ.

בְּיָד חֲזָקָה וּבְזְרוּעַ נְטוּיָה מוֹשִׁיל אֶתָּה בָּנוּ.

זְרוּעֵי תוֹשִׁיעַ לִי וְאִינִי זָקוּק לְעֹזֶרֶת אֲחֵרִים.

בְּיָמֵי הָרָעָב אָכַל כָּל אִישׁ אֶת בֶּשֶׂר זְרוּעוֹ.

תִּיבֶשׁ זְרוּעֵי אִם... .

יָד.

¹יָדֵי אִינָה מְשֻׁנָּה (מִגָּעֵת) לְקִנּוּת לִי אֲדֹרֶת; יָדֵי מָטָה.

הוא ⁵מֵלֵא אֶת יָדֵי לַעֲשׂוֹת זֹאת.

יָד ד' יֵצְאָה (הַיְתָה נִגְעָה) בּוֹ. אֵל תִּנָּאֵשׁ יָדֵי הַיָּד ד' תִּקְצֹר ?

אֲחִיר־שׁוֹכֵב גָּדוֹל הוּא, יָדוֹ בְּכָל יוֹד כָּל בּוֹ.

הַחֲזֹק בְּיָד עָנִי.

יִישׁ לְאֵל יָדֵי לַעֲזֹר אוֹתָךְ, אוֹלָם...

עַד בָּמָה שְׁיָדֵי מִגָּעֵת, אֶעֱמֹד לִימִינָךְ.

אָנֹכִי אֶעֱרָבְנוּ מִיָּדֵי תִבְקָשָׁנוּ.

דַּע כִּי ⁸מִיָּדֵי הַיְתָה זֹאת לָךְ.

יִשְׁלַח ד' בְּרָכָה וְהִצְלָחָה בְּכָל מַעֲשֵׂי יָדֶיךָ.

אֲחֹז בָּךְ וְגַם מְזֶה אֵל תִּנָּח יָדֶךָ.

אֲדַרֵּשׁ אֶת דָּמִי מִיָּדֶיךָ וְלֹא תִנָּקָה.

מִי בִקֵּשׁ זֹאת ⁹מִיָּדֶךָ לְבוֹא אֵלַי ?

הוא יֵצֵא יוֹדוֹ עַל רֹאשׁוֹ.

רְצוֹנִי הוּא: כִּי בָנוּ יִשִּׁית יְדוֹ. עַל עֵינֵי.

¹taller by a head and more ²violent man ³I cannot afford, manage

⁴I am brought low ⁵gave me a free hand, authorised me ⁶this hand is

against everybody and everybody's hand is against him ⁷it is in my power

⁸as far as it depends on me ⁹you ¹⁰empty-handed.

השוללם ידו כי לא ינקה.
 חפץ אני להציג לי בזה יד.
 ידו תהא על העליונה על המתונה.
 בזה לא יצאת ידי חובתה.
 אני מושך את ידי מזה, מסלק את ידי!
 האלהים אנה זאת לידי.
 הגם ידך אתו?
 דירתו (מעונתו) רחבת (רחב) ידים היא.
 בגמול ידו אשלם לו.
 חמש ידיות קבלתי בחלק אבי את המתנות.
 הוא הבטיחני לעמר לימיני.
 עד מתי תשוב בִּבְחוּק יָדַיִם?
 הוא טומן את ידו בחיקו.
 הטָרָם תדע, כי יד ישראל באמצע?
 הוא נשבע, כי לא יִשְׁלַח ידו במלאכתו.
 האמן חי על מְשֻׁלַּח יָדוֹ.
 בלאחר יד עשיתי זאת.
 עבין לא נִמְלָתִי את ידי.
 ידי לא חלו בו.
 חפץ אני לצאת ידי חובתי; ידי חובת הבְּרִיּוֹת.
 כתב ידי נמסר לרפוא.
 שים יד על פה והתירש.
 אל יִתְרַפֶּינָה יָדֶיךָ! קִנְיָה¹² וְהִתְאַוֵּשׁ!
 תִּקְבֶּה וּמִיד תַּעֲשֶׂה זאת.

¹memorial   ²he will get the better of . . .   ³You take his part too?   ⁴spacious
⁵five times   ⁶with folded hands, idle   ⁷steal, embezzle   ⁸trade, work of
 his hands   ⁹by the way   ¹⁰wash   ¹¹grow weak   ¹²get strong.

על יד השער עומד עני.
 המשתה ה'יה כיד המלך.
 על ידי הכעס בא לידי עברה.
 ידי אחזה ביד הכלי. נשארתי ב'אפס יד. שלחתי יד בנפשי.

אצבעות.

אצבע אלהים היא!
 אף באצבעו הקטנה לא נקח למזכתי.
 הוריתי (רמותי) לו באצבעי והוא לא ראה.
 הוא מכה באצבע צרדה. הפריוץ האצבעות מראה כי נרנז הנך.

לב.

לבי פנה מעמו. שים לב! הנני מעיר את תשובת לבך על זאת.
 שפכתי את לבי לפני אברהם.
 מדבר הוא בלב-ולב, בלא לב ולב, פיו ולבו שוים (תוכו בדרו).
 דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב. בחפץ לב אעשה לה זאת.
 בלבב שלם, בתם לב דבר אתי. איך מלאך (ערב) לבך עשות
 כזאת? לבו יצא, יפג, נמס בשמעו זאת. לבי נוקפני (מפני) על הכלימי
 אותך. מתוך דבריו נבר, כי חסר לב הגדו; חכם לב הוא.
 לבו גם לפיו לא יגלה. לבו גם בו.
 הלב והעין שני סרסורי עברה המה. אל תקשה תחזק לבבך.
 הכניעהו! אדבר על לבו עד שייעתר-לי. ואל יפל לבך עליה.
 אברהם קרוב לנשפרי לב ומחפש להם. זה לא עלה על לבי.
 לב אכן בקרבו, הרופאים צווי לשתות כוס מים קרים על לב ריק.

¹beside, near ²ear, handle ³unconscious ⁴move ⁵second finger ⁶your drumming ⁷look out! ⁸turn your mind to, give your attention ⁹deceitful, double-faced ¹⁰with all my heart ¹¹wholehearted, sincere ¹²how dare you ¹³sank ¹⁴beats ¹⁵he will not discover his heart to his mouth ¹⁶proud ¹⁷agents, go-betweens ¹⁸grant my wish ¹⁹don't lose heart ²⁰enter my head ²¹empty stomach.

מִרְגָם אֲכַלָּה לְדַבֵּר אֶל לְבִי וְהִנֵּה... אֲמַרְתִּי בְּלִבִּי. יֵשׁ עִם לְבָבִי ל...
 לְבִי בּוֹמֵחַ בָּךְ. לְבִי עָלִי דְוִי לְמַשְׁמַע אֲזֻנִי. בְּלִבִּי צִפְנֹתִי אֶת דְּבָרֶיךָ.
 אֶשְׁבֵּת מְשׁוּשׁ לְבִי בְּשִׁמְעִי אֶת הַשְׁמוּעָה הָרָעָה.
 מִכְּפֹל מִשְׁמֵר נִצּוֹר לָבָה, הוּא הַגִּיד לִי אֶת כָּל לְבוֹ.
 אֶל תִּלְךָ, בְּשִׁרְיֹת לָבָה. יִנָּדַע אֲנִי כִּי לָבָה כָּל עַמִּי.
 שָׁבַע תּוֹעֲבוֹת בְּלִבוֹ. לָבָה הַשָּׁמַיִן, מִפֶּשׁ.
 לָמָּה גִּנְבָתָ אֶת לְבָבִי וְלֹא הִגַּדְתָּ לִּי, כִּי נִקְרָא נִקְרָאתָ לְבֵית חֲבֵרָנוּ?
 לְבָבִי יִתְחַמֵּץ לְשִׁמְעַ זֹאת. לְדַאֲבוֹן לְבִי, לְשִׁשׁוֹן (לְשִׁמְחָה) לְבִי.
 אֶל תִּאֲמָץ אֶת לְבָבְךָ, יִדְעֵתִי אֶת זִדְוֹנְךָ וְאֶת רָע לָבָה.
 שִׁים אֲמָרִי בְּלִבְךָ וְשִׁמְרִם.
 מוֹג לֵב (רַף לֵב) בְּאַרְנֶבֶת דֶּהָ, אֲמִיץ לֵב; אֲבִיר לֵב.
 קוֹלּוֹתָיו קוֹרְעִים אֶת לְבִי וּמִפְלָחִים אֶת בְּבִדִּי.
 בְּלֵב חֲרָד גָּשׁ אֶל מַעֲשָׂהוּ זֶה. זֶהוּ דָּבָר הַמְּסוּר לְלֵב.
 מִקְרוֹת לְבִי, מַעֲמֹק לֵב הִנְנִי מוֹדָה לָךְ.
¹⁰סִעַדְתִּי אֶת לְבִי בְּלִחְמָה זֶה. ¹¹תִּתְחַלֵּת מְשֻׁכָּה מַחֲלֵת לֵב.
¹²לְבַבְתִּנִּי בְּאַחַת מַעֲיִנְךָ. ¹³תוֹדָה מְלַבֶּבֶת!

נִפְשִׁי.

נִפְשִׁי תַחַת נִפְשִׁי.
 זֶה מְכַלָּה אֶת עֵינִי (¹⁴בְּלִיּוֹן עֵינַיִם) וּמִדְּאִיב אֶת הַנֶּפֶשׁ (¹⁵דַּאֲבוֹן נִפְשִׁי).
 בְּנִי הִסֵּב לִי בְּמִשׁוֹבָתוֹ ¹⁶עֲגִמַת נִפְשִׁי.
 אֶל תִּמְרָה אֶת פִּי פֶן יִפְגַּע בָּךְ, כִּי אִישׁ ¹⁷מֵר נִפְשִׁי הוּא. זֶה מְשֻׁבֵּב,
 מַחֲיָה אֶת הַנֶּפֶשׁ.

¹I mean to ²trust, charge ³keep your hands off ⁴wickedness ⁵that you
 don't mean well by me ⁶my heart has grown dead and dull ⁷my heart is
 in a tumult (ferment) ⁸coward ⁹tear ¹⁰I feasted, enjoyed ¹¹hope deferred
¹²you won my heart ¹³best (heartiest) thanks ¹⁴longing, desire ¹⁵sorrow
¹⁶grief ¹⁷embittered.

תִּקְנֹתִי הִיטָה י' לְמַפְח־נֶפֶשׁ.

²הַמַּיִם בָּאוּ עַד הַנֶּפֶשׁ.

זֶה הוּא דָּבָר, שֶׁכָּל ³בְּעַל נֶפֶשׁ יִפָּה מִתְרַחֵק הֵימָנּוּ.

נֶפֶשׁ שֶׁבָּעָה ⁴תְּבוּס נֶפֶשׁ וְנֶפֶשׁ רָעָבָה כָּל מֵר מִתּוֹק.

⁵שָׁמַתִּי נֶפֶשִׁי בְּכַפִּי.

⁶מִשָּׂאת נֶפֶשִׁי הִיא: לְנִסֵּעַ אֶרְצָה יִשְׂרָאֵל ⁷וְלִהְיוֹת־בָּהּ.

אֶל תַּעֲשֶׂה כְּזֹאת, כֵּן ⁸תִּקַּע נֶפֶשִׁי מִמָּוֶה.

הוּא ⁹מִתְנַקֵּשׁ בְּנֶפֶשׁוֹ לְהַמִּיתָהוּ.

נֶפֶשִׁי תִּתְּנֶנִּי לְמוֹת.

אָבִי יָבִיא לְחַמוֹ ¹⁰בְּנֶפֶשׁוֹ.

חֵי נֶפֶשִׁי. אֲדוּנִי שָׁלֹא אוֹסִיף ¹¹לְהִקְנִימָה עוֹד.

יֵשׁ אֶת נֶפֶשִׁי לְצֵאת אֶת אֶרְצִי.

כְּבוֹאָה אֶל פְּרָמִי — אֶפְלַע עֲנָבִים ¹²כְּנֶפֶשׁוֹ וְאֶל כָּלִיף לֹא תִתֵּן.

לֹא פָעַם ¹³הִשְׁלַכְתִּי אֶת נֶפֶשִׁי מִנְּגֶד!

נֶפֶשׁ שֶׁיִּקְרָה, נֶפֶשׁ רָעָבָה. ¹⁴כְּמִסִּירוֹת נֶפֶשׁ גְּלֻחָתִי.

¹⁵סִפְּנֵת נֶפֶשׁוֹת הִיא לְלָכֶת יְחִידִי בַּיָּעַר.

¹⁶הִשְׁאֲרֵת הַנֶּפֶשׁ הִיא אַחַת מֵעֲקָרֵי אֲמוּנָתִנוּ.

כָּל הַיּוֹם לֹא מִצָּאתִי ¹⁷נֶפֶשׁ.

¹⁸בֵּית הַנֶּפֶשׁ; ¹⁹תּוֹרַת הַנֶּפֶשׁ; ²⁰מַחְלַת הַנֶּפֶשׁ; הוֹלָה הַנֶּפֶשׁ; ²¹מִמָּדָה נֶפֶשׁוֹ.

רַגְלִים.

בִּרְכָתִי אֶת אָחִי ²²לְרַגְלֵי אֲרוֹסָיו.

ד' בִּירָה אוֹתָהּ ²³לְרַגְלֵי. דְּבָרֶיהָ יִהְיוּ גֵר לְבִגְלִי.

²⁴הַזִּקְרָה רַגְלָהּ מִבֵּית הַקֶּדֶה כִּי צָר עֵינָי הוּא.

¹disappointment ²the water comes up to his neck ³man of good feeling, of taste ⁴scorns sweetness ⁵I took my life in my hand, risked my life ⁶my ideal ⁷settle ⁸lest my heart should turn from you ⁹he waylays ¹⁰at the risk of his life ¹¹make you angry ¹²to your heart's content ¹³I risked my life ¹⁴offer, sacrifice ¹⁵danger of life ¹⁶immortality ¹⁷peace ¹⁸smelling bottle ¹⁹psychology ²⁰disease of the brain ²¹anyway ²²apropos of ²³for my part ²⁴keep from.

מִנְעִי רַגְלֶיךָ מִיַּחַף פֶּן תִּפְצְעִי אוֹתָן.
 אֶל יִתְרֶקֶע נָא בְּרַגְלֶךָ, אֲדוֹנִי!
 הִיָּה רַגְלִים לִפְסָח. בְּנוּ נִכְחַ רַגְלִים הוּא.
 בְּ"עוֹשֶׂה שְׁלוֹם" עוֹקְרִים אֶת הָרַגְלִים.
 בְּהִנָּתֵק בַּפּוֹת רַגְלִי אֶל הַחֲרָבָה נִמְךָ נָשָׁם שׁוֹמֵת.
 עֲמֵד עַל רַגְלֶיךָ!
 רַגְלִי הִתְנַגְּפוּ, נִמְעְרוּ. חֲלִיתִי אֶת רַגְלִי, רַגְלִי בְּצַקָּה.
 בָּשַׁשׁ מֵאוֹת רַגְלִי יֵצְאוּ מִמֶּצְרִים.
 בַּשֹּׁלֶשׁ הָרַגְלִים פָּסַח. שְׁבוּעוֹת וְסִפּוֹת עָלוּ בְּנִי יִשְׂרָאֵל לִירוּשָׁלַיִם
 לְרָאוֹת וּלְהִרְאוֹת
 אֲחִי חֲקֻמָּן יֵשֶׁן לְמִרְאֲשׁוֹתַי וְהַגְדוֹל — לְמִרְגְּלוֹתַי. הוּא קַל בְּרַגְלָיו.
 הוּא נָשָׂא אֶת רַגְלָיו וַיַּעַל אֶרְצָה יִשְׂרָאֵל רַגְלִי.
 אֵינִי חֲפִיץ לְכַתֵּת אֶת רַגְלִי.
 יֵשׁ רַגְלִים לְדָבָר; אֵין רַגְלִים לְדָבָר. שֶׁקֶר אֵין לוֹ רַגְלִים.
 לֹא יִכְלֹתִי לְמַעַצ בָּזָה אֶת יְדֵי וְרַגְלִי.

¹don't stamp   ²leader   ³lame   ⁴streamed down   ⁵knocked against, hurt
⁶swollen   ⁷run off   ⁸proof, basis.

פרק כט.

החקלאות.

שיחה.

א. שלום, אדוני. הגד הנד לי, פי קניית לך יאחזה גדולה. האמת הדבר? ומדוע לא הזכרת לי כלום בהפגשנו בפעם האחרונה ע"א הקניה הזאת?

ב. אל תחשב נא לי זאת לעון. ידידי החביב! ²בהסתם הדעת באה לידי אהיה זו ולא הספיקה לי אז השעה להודיעה. א. הרחוקה היא מעירנו?

ב. לא. בחדש-שש שעות הליכה. האויר שם צח ומבריא, הסביבה נוחה ושקטה והנסיעה שמה מענגת את הנוסע ⁵ומרהבת את עינו. א. אילובנינים נמצאים באחזתך זו?

ב. ארמון יפה ונהדר שטוף אור ואויר נמצא בה. הוא ⁴מקרה ברעפים ⁵ומכיל פתריסר חדר; הארמון מקנה חצר גדולה ובה ⁶ארה לסיסים, רפת לבהמות, קרפיה לעגלים, ⁹ממנורה לתבואה, ¹⁰מתבן לתבן, ¹¹דיר להלקי, ¹²מכלא (גדרה) לצאן, ¹³לול לעופות ¹⁴וישבה ליוגים. מוכן מאליי, כי גם ¹⁵עליה ומרתה לא יחסר הארמון.

¹property, estate ²unprepared ³delight ⁴has a tiled roof ⁵contains about a dozen rooms ⁶stable ⁷cowhouse ⁸coachhouse ⁹granary ¹⁰barn ¹¹outhouse for keeping fuel ¹²sheeps'pen ¹³fowlhouse ¹⁴dove-cot ¹⁵attic and cellar.

א. וּבִכְן יְבוֹשְׁרוֹת רַבּוֹת לָךְ בָּהּ. הִרְיִי מֵאַחַל לָךְ בְּרָכָה וְהַצְלַחָה
עַד בְּלִי דִּי!

ב. תַּזְדָּה רַבָּה לָךְ, יְדִידִי! מְלֵבֵד כָּל אֱלֹהֵי יֵשׁ² מְקַשֶּׁה וּבִסְתָן,
אֲשׁוּ צוּמְחִים עֲצֵי פְרִי שְׁזִינִים בְּגֹזֶן: תְּפֹחִים,³ אֲנָסִים,⁴ אֲפֶרֶסְקִים,⁵ מִשְׁמָשִׁים,⁶
שְׁזִיפִים,⁷ גִּדְגְדָנִיזִת וְעוֹד. לִפְנֵי הַבַּיִת יֵשׁ גִּנָּה יָפָה הַמְקַפֶּסֶת⁸ גִּנָּה וּבָהּ
עֲרוּגוֹת פְּרָחִים הַמְפִּיצִים רֵיחַ נָעִים⁹ הַמְפַּעֲפֵעַ וְנִבְלָע בְּאֲבָרִים. הַפְּרָחִים
הֵם: ¹¹סַגְלִים ¹²וְרָדִים, ¹³חֲבַצְלוֹת, ¹⁴צִבְעֹנִים, יַסְמִין, ¹⁵יוֹנִיזִת וְעוֹד.

א. הַיֵּשׁ בְּחֶצֶר גַּם ¹⁶מְעַרְבֵּלָה (מִזְרָקָה)?

ב. כֵּן, ¹⁷פְּתִירֵיץ הַחֶצֶר נִמְצְאָת גַּם ¹⁸מִרְפֶּסֶת נְאֻה וּמְרוֹחָה ¹⁹וּבִחְזִית
הָאֲרָמוֹן ²⁰גִּזְזִימָרָה.

א. ²¹וְכָרִים (אֲחִים) לְמַרְעָה הַבְּהֵמוֹת?

ב. גַּם כָּרִים דְּשָׁנִים נִמְצְאִים לֹא רָחוֹק מִהַנְחָל הַשּׁוּמָר בְּמִרְחָק
²²פֶּרְסָא אַחַת מִבֵּיתִי. הִתְאֲבָה לְבַקְרָנִי?

א. בְּהֶפֶץ לֵב, יְדִידִי! הַטָּבַע חָבִיב עָלַי מְאֹד. מִתִּי הֵנָּה נוֹסֵעַ שָׁמָּה?

ב. מִחֶרְתִּים, עֲבוֹדוֹת שְׁזִנוֹת מְחִכּוֹת לִי וְאֵין לְדַחֲוֹתָן, צָרִיךְ אֲנִי
²לְזַבֵּל (לְמַיֵּב) אֶת הַשְּׂדוֹת, ²⁴לְחַרֵּשׁ, ²⁵לְשַׂדֵּד, ²⁶לְעַדֵּד ²⁷לְשִׂתֵּל.

א. הַיֵּשׁ לָךְ דִּי פּוֹעֲלִים?

ב. כֵּן, שְׂכַרְתִּי לִי אֶתְמוֹל בְּחִמְשִׁים פּוֹעֵל. מִשְׁלֵם אֲנִי קָהָם אֲמָנָם
²⁸מִשְׂכַּרְת־יוֹמִית הַגּוֹנָה, אוּלָם מְקוֹהָ אֲנִי שְׁהוֹצָאתִי זֶה תְּכַנִּים לִי הַרְבֵּה.
²⁹שְׂכַרְתִּי אֹתָם חֹזֶה לְכָל יְמוֹת הַקָּיִץ.

א. לָמָּה תִּזְבֶּינִי בְּפּוֹעֲלִים? הִירָא אֹתָהּ שָׂמָא לֹא תִמְצָא פּוֹעֲלִים
בְּקֶצֶר?

¹comfort ²vegetable (cucumber) garden and orchard ³pears ⁴peaches
⁵apricots ⁶plums ⁷sour cherries ⁸wicker fence ⁹flowerbeds ¹⁰penetrating
violets ¹²roses ¹³lilies ¹⁴tulips ¹⁵lilies of the valley ¹⁶fountain ¹⁷front
garden ¹⁸terrace ¹⁹and at the front of the house ²⁰balcony ²¹pastures
²²a mile ²³dung, fertilize ²⁴plough ²⁵harrow ²⁶weed ²⁷plant ²⁸good wages
²⁹I have entered into an agreement

ב. תִּנְכְּהוּ בְרוֹת־חַיִּים, יָפִיחַ גַּם בְּפוֹשְׁרִים, יֹאמֶר הַפֶּתָנִים, יֹאשְׁתַּקְדּוּ חֲכָרְתִּי לִי אֲחֻזָּתוֹ שֶׁל חֲבֵרְנוּ ב, בְּאֵיבִיב לֹא הִרְגַּשְׁתִּי כָּל מַחְסוֹר בְּפוֹעֲלִים, אִילָם בְּסוּף הָאֵיבִיב, בְּשֶׁהֶעֱבֹדוֹת רָבוּ לְמַעַלָּה רֹאשׁ, עֲזָבוֹנִי עֹבְדֵי וּבִקְשֵׁי גִדּוֹר עָלָה בְּדִי לְהוֹשִׁיג פּוֹעֲלִים חֲקֵל־אֵיִים² שֶׁלֹּא הִתְמַחוּ בַּעֲבֹדַת הַחֲקֵל־אֻת, זֶה הָיָה לִי³ לְלֶקֶח טוֹב, עֲדָשׁוּ מְקוֹה אֲנִי שֵׁי־דֶר הַכֹּל בְּדַבְּעִי וְלֹא אֲחַסֵּר יָדַיִם עֹבְדוֹת.

א. הַתּוֹכֵל לְהַמְצִיא דִּי עֲבֹדָה לְחַמְשִׁים פּוֹעֵל בְּמִשְׁךְ כָּל יְמוֹת הַקָּוִץ?
ב. בֶּן וְבִן, שְׁעֵר גָּא בְּנִפְשָׁךְ⁴ לְסַקֵּל וּלְעֻק, לְחַרֵּשׁ, לְשַׂדֵּה, לְזָרַע, לְעֹדֵה, לְשִׂתֵּל (לְנִמֵּץ), לְהַשְׁקוֹת,⁵ לְנַבֵּשׁ,⁶ לְנַבֵּב עֶפְרָה, לְיֹשֵׁר אֶת הַתְּרַקֵּעַ, לְקַצֵּץ, לְקַצֵּר,⁷ לְאֵלֶם,⁸ לְדוֹשׁ,⁹ לְזָרוֹת,¹⁰ לְנִטֵּר אֶת הַמִּדְלָסָה, לְבַעֵר עֲנָבִים, לְקַטֵּם דִּנְרָה וְעוֹד וְעוֹד.

א. הֵי־שׁ תִּקְוֶה לְשָׁנַת שִׁבְעַ?

ב. לְהַנְבִּיא עֲתִידוֹת אִי אֶפְשָׁר לִי, לֹא נִבִּיא וְלֹא בֶן נִבִּיא אֲנִכִּי, כִּי לְפַעֲמִים יִבּוֹא אֵיזָה שְׁנוֹי פְּאֹוִיר וְיִשִּׁים אֶת כָּל־הַתְּקוּוֹת לְאֵל,¹² כְּפֹוֹר לְזִלְה, לְמַחֵב (רִטְבִּין),¹⁴ בְּצֻדָּת, לְכָרֵד,¹⁵ בְּנִימָה, לְשִׁקְצִים וְרִמְשִׁים,¹⁷ עֲכָבְרִים וְחִלּוֹנוֹת, כָּל אֵלֶּה יִשְׁמִירוּ וְיִשְׁחִיתוּ אֶת כָּל הַצִּמְחִים וְהַשָּׂנָה¹⁸ יִשְׁנֵת רוֹזֵן הִיא, וְאִם הַכֹּל¹⁹ בְּשִׁוְרָה וְגִשְׁמִים וְחֵם הַשֶּׁמֶשׁ בְּעֵתָם, יוֹכֵל הָאָדָם לְקוֹוֹת לְשָׁנַת בְּרָכָה וְשִׁבְעַ,²⁰ לְשָׁנָה אֲסוּמָה.

א. הַתְּשַׁתְּמֵשׁ בְּכָלִי תְּרִישָׁה וְזִרְיָעָה תְּדִישִׁים?

ב. בְּוֹדָאִי, כָּבֵר הַזְּמָנִתִּי לִי בְּבִרְלִין מַחְרָשׁוֹת,²¹ מִשְׁדָּדוֹת,²² מְזֹרְעוֹת, מְקַצְרוֹת,²⁴ מַחְבְּמוֹת,²⁵ גְּזֹר־רִקְשׁ,²⁶ מְזֹרוֹת וְרַחְתִּים,²⁷ אֲתִים,²⁸ מְגֹזִים,²⁹ מְלִשְׁוֹנִים, עֲתָרִים מְלִגְזוֹת,³⁰ חֲרִמְשִׁים, וּמְגָלִים לְהַפֵּךְ בָּהֶן אֶת הַתְּבוּאָה וְהַלְעָרֶם

¹last year I leased ²that were not tried at farm work ³lesson ⁴Just imagine!
⁵clear of stones and dig up ⁶weed ⁷hill, mould up ⁸bind sheaves ⁹thresh
¹⁰winnow ¹¹guard the marrow-field ¹²frost ¹³wet ¹⁴drought ¹⁵hail ¹⁶vermin
¹⁷mice and snails ¹⁸poor year ¹⁹regular ²⁰good year ²¹harrows ²²sowing-machines
²³reaping-machines ²⁴threshing-machines ²⁵straw-cutters
²⁶winnowing-mill ²⁷ploughshares ²⁸harrows ²⁹hay-forks ³⁰sickles and scythes.

אוֹתָהּ לַעֲרֻמוֹת. יִחְרְשׁוּת לְקַצּוֹת בְּהֵן פִּרוֹת. ²וּמִזְרִיגִים לְדִישָׁה נִמְצָאִים שָׁם ³לְמַכְבִּיר.

א. הִישׁ לָהּ גַם כָּרֶם?

ב. יֵשׁ וַיֵּשׁ. אוּלָם טָעוּן הוּא יִטְפֹּל מְרָבָה: ⁵לְזַמֵּר אֶת הַזְּמִירוֹת בְּמִזְמֵרוֹת. ⁶לְתַחַח לַפְעָמִים קְרוֹבוֹת אֶת הַקֶּרֶקֶע, לְנִפֵּשׁ אֶת הַעֲשָׂבִים הַרְעִים, לְגַפֵּר בְּגַפְרִית כְּדִי לְשַׁמֵּר עַל הַגִּפֶּן מִפְּנֵי מַחֲלָה, לְבָצֹר אֶת הַעֲנָבִים, לְהוֹלִיכֵם אֶל הַיִּקְבִּי, לְיִבֵּשׁם ⁹לְצִמּוּקִים וְעוֹד עֲבוֹדוֹת שׁוֹנוֹת.

א. ¹⁰לָפוֹם צָעָרָא אֲנָרָא! כִּי עַל כֵּן הִכְנַסְתָּ מְרָבָה וְהִמְטַפֵּל בּוֹ יָבוֹא עַל שְׂבָרוֹ.

ב. הַצִּלַּחַת הַזֹּרֵם תְּלוּיָה בְּהִרְבֵּה מְקָרִים. כְּשׁוֹר לְיִלְהָ, ¹¹הַתַּנִּינִים, ¹²הַשׁוֹנָעִלִים, ¹³צִפּוֹרוֹת הַכְּרָמִים, ¹⁴תּוֹלְעֵי הַגִּפֶּן וְשֹׂאֵר תַּרְקִים — כָּל אֵלֶּה יִזְקִי וְיִשְׁחִיתוּ אֶת הַכָּרֶם וְיִגְרְמוּ גִזְק רַב לַזֹּרֵם. ¹⁵

א. וְכָרֶם זֹאת?

ב. כֵּן, בְּחִלְקַת קֶרֶקֶע בְּחוֹשׁ נָטוּעַ כָּרֶם זֹאת, אוּלָם גַּם הוּא דוֹרֵשׁ טְפֹל מְרָבָה. צְרִיכִים רֵאשׁוֹנָה לְנִמְעַ ¹⁵וְלִעֲיִנִים בַּעֲצִיזִים וְאַחֲרֵי שָׁנִים אַחֲדוֹת כְּשִׁיגְדְּלוּ הַשְּׂתִילִים יִטְעוּ אוֹתָם בְּכָרֶם, וּבְכָרֵי לְרִבָּה אֶת הָאֲדָמָה שֶׁתִּבְלַע הִרְבֵּה מֵיָם, צְרִיכִים לְעוֹק בְּמַעְדֵּר סְבִיבָה, וּכְשֶׁמִּתְחִילִים הַזֵּיתִים לְהִתְבַּשֵּׁל יִתְחִיל ¹⁶הַמָּסִיק: וּמִסְקוּ אוֹתָם בִּידֵּים אֶחָד אֶחָד דְּחוּף סָלִים וּבְכִנְסוּ אוֹתָם ¹⁷לְבֵית הַכֹּדֶר. שָׁם ¹⁸עוֹמְנִים אוֹתָם לְמַעַן בְּכָרֵי שִׁיתַּרְכְּבוּ וְיִרְבֶּה שְׂמָנָם.

א. מִקְנָא אֲנִי בָהּ, יְדִידִי, עַל דַּעְתָּךְ אֶת ¹⁹תּוֹרַת הַחֲקִלָּאוֹת לְכָל פְּרָטִיָּה וּפְרָטִי פְּרָטִיָּה. מַה־נְעִימִים, שְׁלִוִים וְשִׁקְמוֹת הֵם. חֲנִי הָאֲבָרָה: כָּל דְּאָגָהּ וּמַחְסוֹר לֹא יֵדַע, הַשּׁוֹר יַחֲרֹשׁ אֶת שְׂדֶהּ, הַפֶּרָה תַּעֲנִיךְ לוֹ

¹paring-machines ²threshing-roller ³abundance ⁴great care ⁵trim, prune
⁶hoe ⁷sulphurise ⁸wine-press ⁹raisins ¹⁰the reward is worth the trouble
¹¹jackals ¹²foxes ¹³beetles ¹⁴vine-pest (phylloxera) and other insects
¹⁵stones in pots ¹⁶olive-picking ¹⁷press-house ¹⁸put them ¹⁹agriculture.

מִחֲלָכָהּ, כְּבִשְׁתּוֹ הַתַּמָּה תִּכְלֹלְכֶהּ וַיִּכְתְּבָהּ (גְּבִינָה) וְתִלְכִּישׁ אוֹתוֹ
 בְּצִמְרָהּ, עוֹפוֹתָיו יִמְלִימוּ לוֹ בִּיָּצִים וַיִּסְפִּיקוּ לוֹ נֹצוֹת לְכָרִים וַיִּכְסּוּ
 וּמִבְשָׂרָם יָכִין לוֹ מִמַּעַמִּים וְתִבְשִׁילִים. עוֹף הַשָּׁמַיִם יִרְנִין אֶת לְבוֹ בְּזִמְרָה
 גְּעִימָה, אֵין ⁵יֹאשׁ, אֵין עֲצֵבוֹת וְלֹא יִצְפָּה לְמִתְנַת בְּשָׂר וָדָם; כּוֹ שִׁמְשׁ,
⁶נִשְׁטָם מִטָּר וְרֵצוֹן הַבוֹרָא, אֲלֵיהֶם יַחֲכֶה וַיִּשָּׂא אֶת גִּפְשׁוֹ; עֲבוּדָה קָשָׁה
 יַעֲבֹד הָאָדָם, אוֹלָם הָעֲבוּדָה הוּא ⁷אֵינָה מִתְשָׂה אֶת כָּחוֹ וְאֵינָה מִיַּבֶּשֶׁת אֶת
 מִיָּח עֲצֻמּוֹתָיו, אֵלָּא תִכְרִיאָהּ וְתִרְשָׁנָהּ, הָאָדָמָה, אִם כָּד ⁸חַי וְצוּמָה,
 תִּפְרֹנְסָהּ וְתִמְאִילָהּ, זִמְרַת הַצִּפּוֹרִים ⁹וַיִּשְׁרִיקַת הָעֲדָרִים ¹⁰וְהַד הָהָרִים
 יִנְעֲמוּ לְאָזְנוֹ ¹¹מִקּוֹל כְּנֹזר וְעָנָב בְּבִתִּי הָעֵנָב; זֵרֵי הַפְּרָחִים ¹²שִׁיעֲנוּד לְרֹאשׁוֹ
 גְּעִימִים וְחִבִּיבִים עָלָיו יוֹתֵר ¹³מִהַשְׁבִּיטִים וְהַשְׁהֲרוֹנִים אֲשֶׁר תַּעֲדִינָה בְּנוֹת
 הָעִיר, בֵּן יִדִּידִי! לְעוֹלָם יִמְכֹּר אָדָם כָּל מַה־שֵּׁשׁ לוֹ וַיִּאָּחֵז עַל הַפְּרָקָעִי.
 ב. סִלְחָה נָא, יִדִּידִי! הַשָּׁעָה מְאֻחֶרֶת וְעָלִי לְבַלְבֵּל עוֹד, הַיּוֹם
 עֲסָקִים רַבִּים, כִּי מָחָר בִּפְקָר יוֹצֵא אֲנִי לְאַחֲזָתִי לְכָל יְמוֹת הַקָּיִץ.
 א. וּבִבְנֵי לֹא אֶעֱבֹב אוֹתָהּ, שְׁלוֹם וְלִהְתְּרָאוֹת בְּמַהֲרָה בְּאַרְצֵן אֲבוֹתֵינוּ
 בַּתוֹר עוֹבְדֵי אָדָמָה.
 ב. אָמֵן, שְׁלוֹם.

¹cheese ²lay (eggs) ³delicacies ⁴delight ⁵despair ⁶a drop of rain ⁷does not weaken ⁸that lives and grows ⁹lowing of the herds ¹⁰echo ¹¹than the voice of the harp (violin) or the organ ¹²wreathes round his head. ¹³frontlets.

פֶּרֶק ל.

נוסחאות.

1. נוסחאות הצטדקות. (א)

יִסְלַח נָא אֲדוֹנִי! בְּבִקְשָׁה לְסִלּוֹ! אֵל תִּחְשַׁב נָא לִי זֹאת לְעוֹן!¹
סְלִיחָה, אֲדוֹנִי! בְּמַחִילָה מִבְּבוֹדְךָ! לֹא² בְּכִנְיָנָה (בְּצַדִּיקָה) עָשִׂיתִי זֹאת! אֵל
נָא יִחַר אַפְּךָ בִּי! צַר לִי מְאֹד! בְּבוֹדְךָ בְּמִקְוֹמוֹ מְנַח. מִצְטָעֵר אֲנִי מְאֹד
עַל אֲשֶׁר...! שְׂרָוִי אֲנִי בְּצָעֵר עַל...³ נִקְוִיטָתִי בְּפָנֶי! לְבִי יִכְנִי נִחְמָתִי
בִּי עָשִׂיתִי! הִרְעוֹתִי עֲשָׂה. ⁴הִסְבַּלְתִּי עֲשָׂה! כָּלִמָּה תִּכְסֶּה פָנֶי עַל...!⁵
שָׂא נָא חַטָּאתִי! הִתְשׁוּבָה לִמְצַטֵּדֶךָ: אֲבִקְשָׁה! בְּבִקְשָׁה! אֲנִי דִבֵּר!
זֶה הוּא דְּבָרְךָ שֶׁל מַה דְּבָרְךָ!

2. נוסחאות תודה. (ב)

תּוֹדָה רַבָּה לָךְ! הִרְיֵנִי מוֹדָה לָךְ! כִּבְל־נָא אֶת תּוֹדָתִי הַמִּבְקֶעֶת
מִעֵמֶק לְבִי! תּוֹדָתִי גִתִּיגָה לָךְ לְמִפְרָע! חֵן חֵן! אֲנִי⁶ מִחְנַחֵן לָךְ! לָמָּה זֶה
אֲמַצָּא חֵן בְּעֵינֶיךָ? בְּמָה אֶגְמַל לָךְ? יִישֶׁר כְּתוּבָה. אֲסִיר תּוֹדָה הִנְנִי לָךְ!
טוֹבָה הִנְנִי מִחֻזֵּק לָךְ!

3. נוסחאות של הִבְעַת הַשְׁתוּמָמוֹת. (ג)

מָה אַתָּה סֶח! הֲאֵמָנָם? בְּאַמֶּת? הֲלֹקִיתָ זֶה מַעֲוִלָם הַמְצִיאוֹת
(מַעֲוִלָם הַמַּעֲשִׂה)? הֲבִיאָמֶת יִסְדוּ? ⁷אֲפוֹנָה! מִסְפִּיקִנִי! ⁸לֹא פִלְלָתִי —

¹formulae of excuse   ²on purpose   ³I am ashamed (disgusted) at myself

⁴I have acted foolishly   ⁵a mere nothing   ⁶thanks   ⁷expression of astonishment

⁸you don't say so!   ⁹I very much doubt   ¹⁰I did not hope, expect.

״קניית״ לזאת! ביצד? ומוזר מאד! באיזה אופן? אתמרה! ²מקמני אמרה
אני! שמו שמים! זה עולה על הכל! אין דגמתי. מה ³מנהך? — (מצחיק)
הדבר! תמיהני! אתפלא! אשתומם!

נוסחאות תשובה. (ה)

⁴תשובה חיובית. בן! הן! בודאי! ברי לי! אמת ויציב! אמנם
נכון הדבר! בלי כל ספק! מובן מאד! ⁵בהחלט! בדיוק! בזה אינני
מספק! ברור בשמש! בזה הכל מודים! הצדק אתך! לך הצדקה! געגתי
לך! סובר אני במוחך! דעתך — דעתי! השקפתך השקפתי! שנינו לדבר
אחד נתבוננו! זה ⁶מחור כל צרכו! זה גלוי וידוע לכל! זה נראה בפעל!
זאת מן המפרסמות! זה הוא מן הדברים שאינם צריכים ראיה! ⁸תמים
דע אנכי אתך! ⁹בנים דבריה! דברים של טעם הם! ראה אני את דבריה!

¹⁰תשובת השתמשות: הן ולא! יכולים לבאר זאת ¹¹בדו אפנים!
יוכל היות! אפשר! אולי! ¹²במדמני! ¹³לבאורה! למראית עין ככה הוא!
קשה להחליט! טועה אתה! מספקני! כסבור אני! החושב אתה זאת
לודאנת גמורה? זה הוא ¹⁴מדמדם — מערפל! זה תלוי ¹⁵בשקול הדעת!
חלוקי דעות יש בזה! איש איש ודעתו! לא כל הדעות שוות! נראה!

¹⁶תשובה שלילית: לא בן! ידידי! בשום אופן לא! הבל
הבלים! שוא ושקר! מן הנמנעות הוא! בודי לא! להפך! אין להעלות
על הדעת! ¹⁷לא יציר! אי אפשר! איני יכול להאמין! איני מאמין!
השקפתי אחרת לגמרי! חושב אני אחרת! לא תקום ולא תהיה. לא
היו דברים מעולם! לא היה ולא נברא! אין לו שחר!

¹most strange ²I belong to the unbelievers! ³ridiculous ⁴positive answer
⁵positive! precise! ⁶clear enough ⁷obvious ⁸of your mind ⁹right ¹⁰evasive.
answer ¹¹both ways ¹²as it seems ¹³originally ¹⁴obscure, mysterious.
¹⁵deliberation, thought ¹⁶negative answer ¹⁷unthinkable, impossible.

בטויי שמחה¹ וירציו. (ט)

זה משמח אותי עד למאד! מציו! נפלא! הפלא ופלא! פלאי פלאים! פפתור ופרח! נפלא במינו! משבחם – מהלל אני את זאת! זה ראוי לתהלה! זה געים לאון! הידר! ניחא! אהליו אישר.

בטויי אירציו. (ט)

זה מרגיז מכעים, מדאיב, מעציב! נורא! אים! זאת היא נבלה, חרפה, בושה וכלמה, תועבה! שערת ראשי² תסמר! שערורייה נעשתה! זה הוא לעלבון – ביוז! זה הוא³ למטה מקל בקרת! בוש וזהכלם! בדי ביוז ונקצת! תוקה תוף! אין הגדון דומה לראיה! לא מניה ולא מקצתיה! לא רבים ולא יער! עורבא פרח! לעזאזל!

בטויי הצטערות. (ט)

חבל! מה מעציב הדבר! שנגע רע! מה גדול האסון, השקר! מזל רע!

צר לי מאד! רחמי⁴ נבמרו. עליך! שד משדי בא! אללי! אוי ואבוי! וי וי! הוי! אויה לי! הרעם הממני!

נוסחאות שבועה. (ט)

העבודה! חי נפשי! בחני ראשי! בחני! בהן צדקי! על דברתי הנאמנה! נשבע אני! חי...! אראה בנחמה! פה אובה! האמונה! יאכפח את...! ש... על דברתי! באמונתי!

¹satisfaction ²oh may... ³stands on end ⁴villainy ⁵shame ⁶below contempt (criticism) ⁷file! ⁸the argument does not fit the subject ⁹that's a mere phantom (a raven flew along) ¹⁰to Jehennah (to the devil) ¹¹a bad affair ¹²moves me ¹³disaster, affliction ¹⁴it hit me like a thunderclap ¹⁵may I be torn to pieces if.

בְּשׁוּרֵי יִירֵדָה. (ט)

²סְבִלְנוּתִי יִירֵדִי! הִתְאַוֵּשׁ! הִתְעוֹדֵד! תִּזְק וְאַמְץ! תִּתְחַזְקֶנָּה יִירֵדִי!
 אֶל תִּרְפִּינָה יִירֵדִי! אֶל תִּירָא וְאַל תַּחַת! אֶל דְּדוֹנָאשׁ! אֲמִי
 אֶת רוּחִךָ!
 אֲזוּר בְּגִבֶּר תִּלְצֶיךָ!

¹encouragement ²patience ³take heart! ⁴despair.

רשימת מלים — Vocabulary

Mathematical Terminology

ממנחי החשבון

half —	חצי עגול		A
circulation	סבוב, מחזור	account	חשבון
comet	כוכב־שבת	average —	חשבון ממוצע
compass	מצפן	current —	חשבון השער
concave	שקוע, שקעורי	discount —	חשבון הנחה ונפקיון
cone	קונאה	instalment —	חשבון זמן הפרעון
convex	בולט	interest —	חשבון רבית
count	ספר, מנה	add	חבר
— downwards	ספר והפחת	addition	חבור
— upwards	ספר והוסף	angle	זווית, פנה
cube	קביה	astronomy	תכונה
cubic	מעקב	axis of the earth	קטר הארץ
cubic measure	מדת הגרמים		B
curve	קו עקלתון, עקום, עקול	ball	כדור
cycle	מחזור	base	מספר יסודי
cylinder	גליל, אצטונה	bracket	סוגרים, הסגר
	D		C
decadic	עשורי	calibre	גדל
degree	מעלה, מדרגה	canted	מחדד, מצלע
design see plan		capital	קרן
diagonal	קרגנול	celestial body	גורם שמימי
— (adj.)	באלכסון	centre	מרכז
diameter	קטר	chronology	חשבון הזמן
difference	הבדל	circle	מחוגה, חוג, עגול
dimension	שטח		

[illegible]

planimetry	מדת השטחים	linear —	מדת האורך
plot see plan		square —	מדת השטח
plus	יותר, ערך	microscope	מגדלת
point	נקודה	million	מיליון, אלף אלפים
decimal —	פסיק	minuend	מחסר
potency	מדרגה	minus	פחות
procent	רבית למאה, אחוז	multiple	מכיל
product	מכפלה, תוצאה	smallest common —	המכיל המשותף היותר קטן
profits and losses	חשבון רווח והפסד	multiplicand	גכפל
promille	רבית לאלף	multiplication	כפל
proof	בחינה	— table	לוח הכפל
proportion	יחס	multiplicator	כופל
normal —	יחס ישר	multiply	כפל
inverse —	יחס הפוך	myriad	רבוא, רבבה
pyramid	פירמידה		
Q		N	
quadrangle see square		nominator	מכנה
quotient	חלק	principal —	המונה המשותף
R		nought	אפס
radix (see also base)	שרש	number	מספר
radius	רדיוס, קטר	mixed —s	מספרים מערבים
rectangle	זווית ישרה	natural series of —s	סדר המספרים הטבעי
reduce	הקל	numerator	מונה
— to a common denominator	הביא לידי מנה אחת		
remainder	ערך שארית	O	
result	תוצאה	observatory	מצפה
revision	בקורת	one	אחדת
rhomb	מרבוע עקם	P	
round off	עגל, הקף	parallel	מקבילה, הקבלה
		period	מחזור
		plan	מרשם
		planet	מזל, כוכב לכת

symmetry	תאום	rule	קלל
system	שטה	— of three	ערך משלש
	T	double — — —	ערך משלש
tangent	קו מגע	rule (verb)	שטט
ten	עשרה	ruler	סרגל
term	אבר, מנה		S
extreme —s	האבר הקדמי והאחורי	scale	מדה
first and second —	האבר הראשון והשני	graduated —	קנה מדה
thermometer	מדדחם	sector	קטע
time	מדת הזמן	solution	פשר, פתרון
triangle	משלש	space	שטח, מרחב
	U	square	רבוע, מרבע
unit	אחד	stock and principal	קרן יסודית וקרן מבחנת
unity	יחידה	substract	חסר
	V	substraction	חסור
vertical	נצב, מאנך	sum	סכום, סך
	Z	square —	סכום הספרות
zenith	עגולה נכחית	— up	סכום
		surface	שטח

Grammatical terms — ממנחי הדקדוק

article	מלת המין	A	
definite —	ה' הידיעה, ה' המיוחדת	ablative	יחס שממנו
	C	abstract	שם ממשש
case	יחס	accent	נגינה, הטעמה
class	גזרה	secondary —	מתג
clause	מאמר, משפט	accidence	תורת הנטיות
additional —	תוספת	accusative	יחס הפעול
causal —	משפט סבתי	adjective	תאר השם
consequent —	סיפא	adverb	תאר הפעל

exercise		תרגיל	positive —	משפט מחיב
	F		subordinate —	הוספה
feminine		מין נקבה	collective	כולל
flection		נטית העצם	colon	נקדמים
future		עתיד	comma	פסיק
	G		inverted —s	סמניות
gender		מין	comparation	הדרגת
genetive		יחס הקנין	of adjectives	התאר
grammar		דקדוק	comparative	ערוך היתרון
guttural		אות גרונית	concrete	ממשי
	H		conjunction	מלת החבור
hyphen		מקף	conjugation	נטית הפעלים
	I		causative —	הפעיל
imperative		צווי	passive of the causative —	הפעל
indicative		דרך היעוד	intensive —	פעל
infinitive		שם הפעל מקור	passive of the intensive —	פעל
interjection		מלת הקריאה	light —	קל
intransitive		פעל עומד	passive of the light —	גפעל
	L		reflexive —	התפעל
letter		אות	construct state	סמיכות
loan-word		מלה שאולה	copula	מלת הקשור
	M			D
masculine		מין זכר	dative	יחס שאלי
metrics		משקל	declination see flection	
metrical foot		משקל-החרוז	definition	הגדרת המשג
mood		בנין	diction	שמוש המלים סגנון
active —		בנין קל (פעל)	diphthong	תנועה מרפכת
passive —		בנין נפעל	diminutive	הקטנה
	N			E
neuter		מין סתמי	ending	סיום
nominative		השם הישר	exception	יוצא מן הכלל

possessive —	מֵלֶת הַשִּׁיכּוֹת-הַקִּנְיָן	noun see substantive	
relative —	כְּנוּי הַיָּחַס	appellative —	שֵׁם עֵצָם כְּלָלִי
pronunciation	מִבְטָא	number, numeral	שֵׁם הַמִּסְפָּר
proper name	שֵׁם עֵצָם פִּרְטִי	ordinal —	מִסְפָּר סְדוּרִי
	R		O
root see stem		object	מַשְׁלִים
rule	כְּלָל		P
	S	paradigm	דְּגֻמָּה
section	גִּזְרָה	paragraph	הַפָּסֶק, סְעִיף
semicolon	נִקְדָּה וּפְסִיק	parenthesis	מֵאֵמֶר מְסֻבֵּר
sentence see clause		participle	בִּינּוּנִי
sign	סִמָּן	active —	בִּינּוּנִי פּוֹעֵל
singular	מִסְפָּר יָחִיד	passive —	בִּינּוּנִי פְעוּל
stem	שָׁרֵשׁ	partitive	חֶלְקִי
subject	נוֹשֵׂא	past tense	עָבָר
substantive	שֵׁם עֵצָם	pause	הַפָּסֶק
suffix	הוֹסֵפָה סוֹפִית, כְּנוּי	penultima	מְלַעִיל
superlative	עֶרֶךְ הַהִפְלָגָה	person	גּוֹף
syllable	הִבְרָה	phonetics	תּוֹרַת הַנִּקּוּד
open —	הִבְרָה פְּתוּחָה (פְּשׁוּטָה)	plural	לְשׁוֹן, מִסְפַּר-רַבִּים
shut —	הִבְרָה סְגוּרָה (מְרַכֶּכֶת)	point	דָּגֶשׁ, נִקְדָּה
synonym	שֵׁם נִרְדָּף	hard —	דָּגֶשׁ חֹזֶק
syntax	שְׂמוּשׁ הַלְשׁוֹן	soft —	דָּגֶשׁ קַל
	T	— of interrogation	סִמָּן הַשְׂאָלָה
tone see accent		pointing	נִקּוּד
transitive	פֻּעַל יוֹצֵא	predicate	נִשּׂוּא
	U	preposition	מֵלֶת הַיָּחַס
ultima	מְלַרֵעַ	present tense	הִוְה
	V	pronoun	מֵלֶת הַגּוֹף, כְּנוּי
verse (stanza)	בֵּית	demonstrative —	כְּנוּי הָרָמֵז
verse (line)	חֲרוּז	personal —	שֵׁם הַגּוֹף

— change	שנוי תנועה	vowel	אם הקריאה תנועה
— point	נקדה	long —	תנועה גדולה
		short —	תנועה קטנה
word	מלה	weak —	תנועה קלה

החיי — Fauna

	G	עז	Beasts of Pasture — בהמות	
goat			A	
he — see buck				חמור
	H		ass	חמור
heifer		עגלת בקר	wild —	פרא
hog see pig			she —	אתון
horse		סוס	B	
dappled —		סוס בדר	buck	שעיר, צפיר, עמוד, תיש
	K		buffalo	תוא, ראם, מריא
kid		גדי, גדיה	C	
	L		camel	גמל
lamb		טלה, כבשה	she —	נקבה
	M		— calf	בכר, בכרה, הגן
mare		סוסה	cattle	בקר
mule		פרד	small —	צאן
	O		calf	עגל
ox		שור	cow	פרה
	P		D	
pig		חזיר	donkey see ass	
	R		dromedary	כרכרה
ram		איל	E	
	S		ewe	דחל
sheep		כבש	F	
sow		חזירה	foal	סח

dormouse		בִּמְנָמָן	steer		פָּר
	E			W	
elephant		פִּיל	wether		אֵיל מְסוּרָם
ermine		חֶלֶד הָרִים, קָקוּם	bell —		מְשֻׁבָּכִית
	F		Wild Beasts — חַיּוֹת		
fawn		עֶפְר		A	
funnek		יִרְבּוּעַ, יָדוּעַ	antelope		דִּישוֹן
ferret		חֶלָא אֵילָן		B	
fox		שׁוּעַל	badger		תַּחֲשׁ, גִּירִית
	G		bat		עֲטָלָף
gazelle		אֵילָה	bear		דֵּב
gerbil		טַפְזָה	she —		דְּבָה
giraffe		נֶמֶר הַגָּמֶל, זֶמֶר	beaver		בּוֹנָה, בִּיכָר
glutton		זוּלָל	bitch		גּוֹרִית, כְּלָבָה
greyhound		רָץ	boar		חֲזִיר הַבָּר, חֲזִיר הַיַּעַר
	H			C	
hare		אֲרֶנֶבֶת	cat		חֶלְדָּה, חֲתוּלָה
hedgehog		סַמְרָמֶר, קוֹפֶר, קַפּוֹד	tom —		חֲתוּל
hippopotamus		בְּהֵמוֹת, סוּס הַיָּאֹר	chamois		יַעֲלָה
hound		תֶּרֶ, וְרִזִּיר	civetcat		זֶאֶבָה
hyena		צִבְיָע		D	
	I		dachshund		דַּפְלֵן, חוֹרְנִי
ibex		יַעַל, אֶקוּ	deer		צִבִּי
ichneumon		חֶלְדֵּת הָעֶרְבָה	fallow —		יַחְמוּר
	J		musk —		חֵית הַנָּבֵד, מוֹשֶׁק
jackal		אֵי, תָּן, יְרוּד	red —		אֵיל
			doe		צִבְיָה
			dog		כְּלָב
			house —		חֲצִרוֹנִי
			pet —		כְּלָבָלָב

		חמלתול	
R		kitten	L
rabbit	שָׁפָן		
reindeer	רְאֵם, תּוֹא	lama	גִּמְלָה
rhinoceros	קֶרְנָף	leopard	אֲרִי הַפֶּרְדֵּלִים, לִישׁ
roe buck	אֵיל	lion	לְבִיא, אֲרִיָּה, אֲרִי
S		she —	לְבִיאָה
sable	צֶבֶל	— whelp	גּוֹר
seal	כָּלָב הַיָּם	lynx	לִפְס
shrew	חֲדָף	desert —	חֲדַת הַמִּדְבָּר
sloth	עֶצֶל	M	
spaniel	שֶׁלֶן	mammuth	מַמוּתָה
squirrel	סִנְאִי	marmot	מַרְמִיטָה
stag	צִבִּי	marten	דֶּלֶק, נְמִיָּה
T		mole	חֹלֵד
tiger	נִמֵּר	monkey	קוֹף
W		long-tailed —	קִיפּוֹף
walrus	סוּס הַיָּם	mouse	עֶכְבֹּר
weasel	חֲלָדָה	white —	— שָׁלֵג
white —	חֲלַדַת הַסִּנְאִים	N	
whale	לוֹיִתָּן	newfoundland dog	וּלֵל
wildcat	שִׁנְרָה	O	
wolf	זָאֵב	opossum	יְרוּדָה
she —	זֹאֶבָה	orang-utang	אָדָם הַיֵּעָרִי
Birds — עופות		P	
A		panther	פֶּרְדֵּלִים
albatros	קָלִינִית	polecat	חֲלָדָה, דֶּלֶק
ammer	גִּבְתוֹן	poodle	צִמְרוֹן
B		porcupine	דֶּרְבֵּן, קַפּוֹד
blackbird	קִיכְלִי	pug dog	חֲרֻטְמוֹן

mountain —	הַרְנוֹנָה	broodhen	זִגְמָה
thistle —	חֹחִית, זִקְקִיָּה	buzzard	אַיָּה
fowl	עוֹף		
		C	
	G	canary	קָנָרִית
gander	אַיָּה	chicken	רְצִיצָה, אֶפְרָח, פִּרְגִּית
goose	אַוֶּה	cock	תְּרִנְגֵּל, שְׂכוֹי, גָּבֶר
wild —	אַדְרִיָּה, אֶזוֹ הַבֵּר	cormoran	קָקוּא
grouse	תְּרִנְגֵּל הַבֵּר	crane	עֲגוּר, בְּרוּכִיָּה
gull	שְׂחָף	crossbill	מַצְלִיב
		crow	קְבִרְזוֹ, קוֹק
hawk	H	hooded —	שְׂרָקֶק
sparrow —	בֶּז	cuckoo	קוֹקִית
heathcock	תְּרִנְגֵּל הַבֵּר		
hedgesparrow	עֶשְׂבֹנִית	D	
hen	תְּרִנְגֵּלֶת	daw	בְּרִדָּה
water —	גִּירוֹת	dove see pigeon	
heron see egret		turtle —	תוֹר
hoopoe	דוֹכִיפֶת	drake	בְּרוֹז
hummingbird	דְּבִשׁוֹן, בְּרוֹם, צִפְרִיתָה	duck	בְּרִנְזָה
		spoonbill —	קָק
		E	
ibis	I	eagle	נֶשֶׁר
		sea —	עֲזִינְיָה
kestrel	K	egret	אַנְפָּה
kite	אַיָּה, בֶּז		
	הִדְדִּיָּה, מְרִדָּה	F	
		falcon	שׁוּרִינְקָה, פֶּרֶס
lark	L	fieldfare	שְׂקִלִי
field —	חִוְגָה, עֶפְרוֹנִי	finch	פִּרְגִּיָּה
tufted —	זְרָעִית	bull —	תַּמָּה
linnet	חִוְגַת הַמַּצְנֶפֶת, חֶבֶה	green —	חֲרָפִי, יִרְמֹן
	קִנְבוֹן, צִפְרִית פִּשְׁתָּה		

R		M	
rail	רַגְלִי	magpie	עֶקֶק, עורב הלבני
raven, see rook		mountain —	הַרְנָגֶל
redbreast	אֲדָמוֹנִיָּה	N	
redpoll	צִרְדָּה	nightingale	זָמִיר
redstart	חֲכָלִילִי הַזָּנָב	O	
rook	עורב	oriole	זָהָבִיָּה, אֲרִילֹס
female —	פִּשְׁקָצָה	owl	יִנְשׁוּף, כּוֹס
S		eagle —	תַּנְשֵׁמֶת, אֶח
shrike	חֲנָקָן	horned —	לִילִית
snipe	שֶׁכָּב	night —	כּוֹס, קַפּוֹד
sparrow	אֲנָקוֹר	ostrich	בַּת יַעֲנָה, נַעֲמִית
starling	זָרְזִיר	P	
stork	חֲסִידָה	paradise,	
swallow	דְּרוֹר, סְנוֹנִית	bird of —	כְּרוֹם
swan	בְּרַבּוֹר	parrot	תִּכִּי
T		partridge	קֹרָא
thrush	כִּיכְלִי	peacock	טוֹס
mistle —	נַחְרִי	pelican	קָאֵת, רֶחֱמָה
titmouse	יֶרְגוּזִי, כְּהִילָנָה	pheasant	פִּסְיוֹן
turkey	תְּרַנְגֶּל הודו	phoenix	חול
— hen	תְּרַנְגֶּלֶת הודו	pigeon	יוֹנָה
V		cock —	יוֹן
vulture	דִּיָּה, עֵיט	peacock —	יוֹנֵת טוֹס
king —	גְּרִיפִין	rock —	יוֹנֵת סִלְעִים
W		tumbler —	תַּסִּיל
wagtail	נַחְלִיאֵלִי	wood —	חֲמִימָה
waterousel	עֲצָפוֹר	plover	שְׂרוּנִי
woodpecker	נְקָרִיָּה, גְּרוֹת, חֶרֶשׁ-עֵץ	Q	
green —	שְׂרָקֶרֶק	quail	שְׂלִיר
wren	סוּגָה, גְּדֵרוֹן		

plaice		סנדל	Y	yellowhammer	גבתון
	S				
salmon		אלתית			
sardine		סלתנית		Fish — דגים	
shark		סקלירה, כלב הים	A		
soklet		חפית		anchovy	עפון, טרית
sprat		הרסנה	B		
sturgeon		אטונס, גלדן		bass see perch	
swordfish		כספת		barbel	שפמוני
	W			bream	אברומה
whiting		לכיס	C		
				carp	שבוט, קיפון
Reptiles and Amphibia — רמשים ושרצים				cod	חמור הים
	A		D		
adder		אפענה, שפיפון		dolphin	דלפין
alligator see crocodile			E		
	B			eel	צלופח
basilisk		צפע	G		
	C			goldfish	דג זהב
chamaleon		תנשמת, זקית	H		
crab		סרטן הים, סילי		halibut	פוטית
crawfish		סרטן		herring	מלוח, חלקי, כלכד
crocodile		תמסח	M		
	F			mackerel	כופיה, קליס
frog		צפרדע		minnow	אקפנסור
	L		P		
lizard		לטאה			
green —		ירקה		perch	אקונוס
stone —		הקיר		pike	זאב המים
striped —		חברקר		pilchard see sardine	

L		S	
larva	דִּירָה	salamander	זַלְמַנְדֵּר
leech	עֲלֻקָּה	scorpion	עֲקָרָב
locust	אַרְבֶּה	sea anemone	אַסְתֵּר הַיָּם
louse	כְּנָה	snake	נָחָשׁ
tree —	מֵאֲכָלֶת	common —	עֲנָה
M		T	
mantise, praying —	גַּמַּל שְׁלֵמָה	toad	צָב
midge	יִבְחוּשׁ	tortoise see turtle	
mite	קֶרֶצִית, דִּירָה	turtle	צֶב הַשָּׂרִיּוֹן
mosquito	בִּקָּה	Insects etc. — תַּרְקִים	
moth	עֵשׂ, קֶס		
P		A	
phylloxera	מֵאֲכָלֶת	ant	נְמָלָה
S		B	
scarabee	חֲפּוּשִׁית פֶּרֶעָה	beetle	חֲפּוּשִׁית
snail	קוֹנֵכִי	bee	דְּבוּרָה
spider	עֲכָבִישׁ	bug	פֶּשֶׁשׁ
T		butterfly	פֶּרַפֵּר, צִפְרָת
W		C	
tarantle	עֲכָשׂוֹב	caterpillar	גֶּזֶם
		cockroach	חֲסִיל הַבֵּית
		cricket	חֲגַב הַבֵּית
		F	
wasp	זֶז	flea	פֶּרֶעֶשׁ
worm	תּוֹלְעָה	fly	זָבוֹב
corn —	רִצִּיצָה	dragon —	יֵלֶק
grape —	אֵיל	stable —	זָבוֹב הַמָּוֶת
rain —	שֶׁלֶשׁוֹל	G	
silk —	תּוֹלְעַת מָשִׁי	glowworm	תּוֹלְעַת יוֹחָנָא
wood —	מֵאֲכָלֶת	grasshopper	חֲרָגָל

הצומח — Flora

אילנות ושיחים — Trees and Shrubs

corkoak	שֶהם		
cotton	גֶפֶן הַצֶּמֶר		
currant	עֵנַב הַשּׁוּעַל		
cypress	בְּרוֹשׁ		
	D		
datepalm	תְּמָר, דָּקֵל		
	E		
ebony	הֶבֶנָה		
elm	בּוֹקִיץ		
eucalyptus	אֹקֵלֶפְטוס		
	F		
fig	תְּאֵנָה		
wild —	בֵּת שֶקֶמָה		
fir	אַשׁוּחַ, שֶאֱגִי		
frankincense	לְדֵנָה		
furze	רְתֵם		
	G		
gallnut	אֵלוֹן עֶפְצִים		
gooseberry	חֹזְרוֹר		
	H		
hawthorn	אֶטֶד		
hazel	פִּנְדֵק, אֲגוֹז לֹדִי, אֶלְצָרָא, לֹז		
	I		
johnapple	אֶתְרוֹג		
juniper	עֲרוֹעַר		
	L		
lar h	לֶגֶשׁ		
laurel	אֶרְדֶּנָה		
		A	
		acacia	אַקָקִיָּה, שֶטָה
		alder	אַלְמוֹן
		almond	לֹז, שֶקֶד
		aloe	אַלּוּא, אֶהֶל
		apple	תְּפוּחַ
		apricot	מִשְׁמֶשׁ
		ash	אַרְז, מִילָה
		B	
		balsam	בֶּפֶא
		bamboo	חֲזֹרִי, בִּמְבוֹק
		banana	מֹז
		beech	אַשׁוּר, אֶלֶה
		birch	לְבָנָה, בְּתוֹל
		box	תְּאֵשׁוּר, אֶשְׁכְּרוֹעַ
		C	
		cactus	צֶפֶר
		carduus	קֶרְדָּה
		carob	חֲרוֹבִית
		cedar	אַרְז
		chestnut	עֶרְמוֹן
		cherry	דְּבִדְבָנִיָּה
		sour —	גִּדְבָנִיָּה
		cinnamon	קֶדָה
		cocoanut	נֶרְגִיל
		coloquint	כִּנְגֶר

lily	חבצלת	burnet	דמומית
lily of the valley,	שושנת העמקים	buttercup	בקיה
liverwort	כבדה		C
lotos flower	לוטוס	camellia	קתון
	M	camomile	ארי בבונג
marigold	עוגל	chrysanthemum	מעין
mignonette	רודה	cistus	קיסטוס
	N	convolvulus	לפפה
narcissus	נרקיס	cornflower	דגניה
	O	cowslip	מפתחון
orchid	אשכי כלב	cyclamen	רקפת
	P		D
pansy	סרעפת, מנתור	daffodil	עירון
peony	שעונית	dandelion	שן הארי, זיונית
pink	כרנפול	daisy	קתון
poppy	פרג	dog —	מרגנית
primrose	מפתחון		E
	R	evergreen	אלמות
ranuncle	תיאה		F
rose	שושנה, ורד	forgetmenot	זכרני
rosemary	חלפי הים		G
	S	geranium	מקור התסידה
saffron	כרכם	gladiole	סיפון
sage	מרזה		H
snapdragon	פידג	harebell	פעמונית
speedwell	סיח	hyacinth	יקנת
stock	קננדול		J
sunflower	צין השמש, חמנית	iris	סיף, אירוסה
syringe	לילך	jasmine	יסמין
	T		L
tuberose	עדנה	lilac	לילך

M		E	
madder	פואָה	eggplant	קֶצִיל
maidenhair	יועֶזֶר		
mallow	מָלוּחַ	F	
garden —	קִיסוּף, לָעִין	fennel	שְׁמֶרֶת, שׁוּט
marsh —	בֶּשְׂמָה	fern	סָרְכֶס
mandrake	דּוּדָאִים, יַבְרוּחַ	flax	פֶּשְׁתָּן
marjoram	שֶׁמֶשׁוּק		
marrow	דְּלוּעַ, דְּלָעַת, בּוּצִין	G	
		garlic	שׁוּם
		ginger	זִינגֶבִיל
		greenbroom	רִכְפָּה
melon, water —			
sugar —	אַבְטִיחַ	H	
yellow —	אַפִּיָּה	halfagress	חֶלֶף
milkweed	אַבְטִיחַ צָהָב	hemp	קִנְבוּס
millet	נֶזֶץ חֶלֶב	henbane	שֶׁכֶרֶן
mint	דָּחַן	hoarhound, white	לִפְסָן
mint	מִנְתָּה	hop	כֶּשׂוֹת
moss	חֲצִיר	horseradish	חֲזֹרֶת
mugwort		hyssop	אֶזוֹב
mushroom	פֶּטְרִיָּה, כְּמָחָה		
mustard	חֶרְדָּל	I	
N		iceplant	עִשׂוּל
nard	נֶרֶד	ivy	חֶלְבִּגִּיה
spike —	שְׁבִילַת נֶרֶד	K	
wild —	לִזוֹ	kohlrabi	לֶפֶת, הַכְּרוֹב
nettle	חֲרוּל, סֶרְפֶּד	L	
nightshade	חֲשִׁישַׁת הַחֶמֶר	lattice	כְּמֶךְ, חֶסֶא
O		leek	כֶּרְשָׁה, חֲצִיר
oats	שְׁבִילַת שׁוּעָל	lentil	עֶדְשָׁה
onion	בָּצֵל	lettuce see lattice	
sea —	בָּצְלִית	lucerne	שְׁבִילוּלִית, אֶסְפֶּסֶת
orchardgrass	יַבְלִית, יַבְלָה	lupine	פֶּרְמוּס

salsify	אֶסְטֶפְנִינָה	oxtongue	ירואר
saltwort sea sodaplant		P	
seaweed	אֶצֶה	palmeabbage	קור
sesam	שֶׁמֶשׁוּם	papyrus	גִּמָּא
shalot	קִפְלוֹט	parsley	פֶּטְרְסִילוֹן, כֶּרֶפֶס
soapwort	צִרְרָה	pea	חֶמֶץ, אֶפּוֹן
sodaplant	צֶמַח בּוֹרִית	pennyroyal	חֶבֶק
sorrel	חֶמֶיד	pepper	פֶּלְפֶּל
wood —	חֶמְצִיץ		
spelt	אֶם הַחֹטָה, קוֹנְתָה, כֶּסֶּמֶת	peppermint	צִתְרָה, סִיָּאָה
spinach	אֶסְפִּנֶּף, תָּרֵד	pepperwort	אֶדְלִי, עֶדְלִי, סִיָּאָה
star of Bethlehem	חֶלְבֵּץ	plantain	מוֹז
sugarcane	קִנְהַ סֶּכֶר, חֶצֶב	poppycorn	פֶּרֶג
	T	portulac	רִגִּילָה
tea	תֵּה, צִיבָא	potato	תַּפּוּחַ אֲדָמָה
thistle	שִׁית	Q	
thorn	דֶּרֶדֶר, קוֹץ	quickgrass	יִבְלֹט
thyme	תִּימוֹס	R	
tomato	עֶגְבָּנִיָּה	radish	פֶּגֶלְגוּלָה
trefoil	הַנְּדִקוֹק	black —	צָנוֹן
truffle	אֲרֵדָה	rape	זֶרַע לֶפֶת
turnip	לֶפֶת	rhubarb	רִבְיָה
Swedish —	נָפוּס	rice	אֲרִז
	V	ricinus	קִימִיוֹן
vanilla	שֶׁנֶף	rue	פֶּגֶם
vetch	פֶּשׁוּנָה, פְּרָשִׁינִים	rush	אִיצָה
vetchling	טֶפַח, גִּלְבּוֹנָה	rye	שֶׁפּוֹן
	חֶרוֹל	S	
	W	saffron	מְלוּחִית
wheat	חֹטָה	safflower	כֶּרֶם
		salad	חֶסֶא, חֶרִיעַ

L		Friut and Berries — פירות וְגִרְגִּירִים	
lemon	לִימֹן	A	אֶלֶס, בֵּלוּט
loveapple	בְּנִדוּרָה		
M			
marrow	בּוּצִין		
medlar	חֲזָרֵר		
melon, water —	אֲבִטִּיחַ		
sugar —	אֲפִיחַ	B	
yellow water —	אֲבִטִּיחַ צָהָב		
mulberry	תּוֹת		
O			
olive	זֵית		
orange	תַּפּוּחַ זָהָב		
P			
peach	אֲפְרִסְק		
pear	אָפֶס		
pineapple	קֶשֶׁט		
pinecone	אֲצִטְרוּבָל		
pistachio	בִּטְנָה		
plum	צִמּוּק		
raisin	שְׂזִיף, פֶּגֶע		
pomegranate	רְמוֹן		
Q			
quince	חֲבוּשׁ		
R			
raisin	צִמּוּק		
raspberry	פֶּטֶל		
rowanberry	זֶרֶד		
S			
strawberry	תּוֹת כְּנַעֲנִי, גִּרְגִּיר אֲדָמָה		
		Friut and Berries — פירות וְגִרְגִּירִים	
		A	
		acorn	אֶלֶס, בֵּלוּט
		almond	שֶׁקֶד, לֹז
		apple	תַּפּוּחַ
		dog —	חֲזָרֵר
		apricot	מִשְׁמֶשׁ
		B	
		banana	תַּאֲנֵת, חֲזָה, מוֹז
		blackberry	אֲסָנָה
		C	
		carob	חֲרוּב
		cherry	דְּבִדְבָן
		sour —	גִּדְגָדָן
		chestnut	עֶרְמוֹנִית
		cocoanut	בִּרְגִיל, אֲגוּז, חוּדוֹ
		cranberry	דְּמוּמִית
		currant	עֵנַב, הַשְׁעֵל
		D	
		date	תְּמָר
		F	
		fig	תַּאֲנָה
		dried —	גִּלְגֵּרֶת
		G	
		gallnut	עֶפֶץ
		gooseberry	חֲזָרֵר
		grape	עֵנַב
		H	
		hazelnut	פֶּנֶדֶק, אֲגוּז, לֹד
		I	
		john apple	אֲתָרוּג

whortleberry

אוכמניה

walnut

אגוז

Minerals — הדומים

	P	
pearl		מרגלית, פנינה
	R	
ruby		אדם
	S	
sapphire		ספיר
	T	
topas		פטדה
turquoise		טרקיה, פרוזק

Metals — מתכות

antimony		אנטימון
brass		פליו
bronze		מצהב
copper		נחשת
gold		זהב
pure —		פז
iron		ברזל
lead		עפרת
nickel		ניקל
ore		בצור
platina		זהב לבן, פלטין
quicksilver		בספית, כסף חי
radium		רדיום
sheetmetal		פח
silver		כסף
steel		פלדה

W

Precious Stones — אבנים טובות

	A	
agate		אכטיס, שחרון, שבו
amber		ענבר
amethyst		אחלמה
	C	
carbuncle		אקדח, כדכד
carneol		עזיק
chrysolite		כרום היס
coral		אלמוג
corundum		עפרן
crystal		גביש, פזלח
	D	
diamond		יהלם
	E	
emerald		נפך, ברקת, זמרוד
	G	
greenstone		ישפה
	H	
hyacinth		יקינטון
	I	
jade		ירקן
jasper		ישפה
jet		שחרון
	O	
opal		לשם
onyx		שהם

malachite	מַלְאֶשֶׁת	titanium	טִיטַן
marble	שֵׁשׁ	tin	בְּדִיל
	P	zinc	אֲבָץ
plaster		Other Minerals — שאַר מִחְצָבִים	
pebble	חֶלְמִישׁ	A	
porphyry	פּוֹרְפִיר, שֵׁשׁ אָדָם	alabaster	בַּהֶט
potash	אֶשְׁלָג	alum	מַגְבִּיָּה, צָרִיף
	Q	arsenic	וֹרְנִיק
quartz	חֶלְמִישׁ	asphalt	חֶמֶר
	S	B	
salt	מֶלַח	basalt	בּוֹלֶת
saltpetre	מֶלַחֶת	bismuth	מֶרְקָשִׁית
salvolatile	נֶחֶר	bluestone	כַּחֲלִין
sand	חול	C	
slate	צִפְחָה	cement	חֶלְמָה, מֶלֶט
silver	כֶּסֶף	chalk	קְרִטוֹן, גִּיר
soda	בוֹרִית	cinnabar	אַרְמֶדְמָנִי
sulphur	גִּפְרִית	clay	טִיט, חֶמֶר
	T	coal	פֶּחֶם
tuff	חֲזָרֶת	G	
	V	glass	זֶגוּגִית
verdigris	קֶנְקֶנְתוֹם	granite	שַׁחֲם, גֶּרְנִית
Colours — צִבְעִים		gravel	אֲבֵן חֶצֶץ
azure	תְּכֵלֶת הָרָקִיעַ	gypsum	גִּבְס
black	שָׁחַר	L	
blackish	כָּהָב	lazulite	פּוֹךְ
blue	כָּחַל	lime	סִיד
sky —	תָּכַל	— stone	גִּיר
blueblack	שָׁחַרְחַר	M	
brown	חום, שָׁחוּם	magnet	אֲבֵן שׁוֹאֶבֶת

dark —	אַמֶּץ	carmine	כַּרְמִיל
reddish	אַדְמָדָם	carmoisine	שָׁנִי זְהוּרִית
rose	גַּחַר, שָׂרָק	faive	צֹהֶבֶב
scarlet	שָׁנִי	golden	צָהָב
speckled	בָּרָד	green	כֶּרֶתִי יָרֵק
turquoise	קָלָא אֵילָן	greenish	יֶרֶקֶרֶק
violet	סָגֹל	indigoblue	אַסְטִיס
white	לָבָן	orange	מֶתָרֵג
whitish	לְבַנָּבֹן	pale	חֹרֵר
yellow	כָּתָם	purple	אַרְגָּמָן, שָׁנִי מְתוּלָע
		red	מְתוּלָע, אָדָם

תָּכֵן הָעֲנִינִים.

עמוד.

פרק א.

- 1 . . . . . ²נִסְחָאוֹת יִיחָה.
³הַמְלָצוֹת. ⁴הַזְבַּעַת בְּקִיר. ⁵אֵי־קִדְלָה. קִדְלָה. ⁶הַפְּגִישָׁה.
 בְּקִיר מִסְכָּר. בְּקִיר חֹלִים. ⁷בְּקִיר יְדִידוֹתַי. ⁸הַצָּדָה.
⁹הַדְּבִיר לְזָכַת. ¹⁰הַפְּרָדָה. הַדְּוִישֵׁת שְׁלוֹם.

- 6 . . . . . מִשְׁפָּחָה. פרק ב.
¹¹יִזְכֵּל הַתְּתָנָה. הָאֲחִים. ¹²הַתְּאָרְסוֹת. בְּנֵי הַבָּיִת. ¹³יִשָּׁב
 וַיִּשָּׁבָה. קְרוֹבִים. אֶלְמָנָה. ¹⁴אִם הַדָּגֶת. בְּנֵי הַדֹּד
 בְּמִדּוֹתֵיהֶם. ¹⁵גִּשְׁוֹאִים. פְּרִית מִלָּה וּפְדִיּוֹן סִבּוֹן. ¹⁶טִיב
 הַקֶּלֶד. בַּר מַצָּה. הַמֶּת. ¹⁷הַצָּדָה. נִסְחָאוֹת יִיחָה.

- 15 . . . . . הַדְּרָדָה. פרק ג.
 בַּיִת וְחֻלְקִיו. ¹⁸הַגִּי וְהַעֲלִיָּה. ¹⁹הַמְרַמָּה. הַקֶּלֶת. הַחֲדָרִים.
²⁰הַלְוִנֹת וְתִרְיָסִים. ²¹הַדְּהִימָים. ²²הַפְּקָה. ²³הַדְּרִית. ²⁴הַפְּסִנָּה.

- 20 . . . . . יִיחָה ע"א שְׁבִירַת מְעוֹן. (ע"פ טבויב) פרק ד.

- 23 . . . . . הַמְּטָבָה. יִיחָה. פרק ה.
 הַבְּעֵנֶת אִשׁ הַדְּרָדָה. ²⁶הַיִּשְׁרֵת יִדְקוֹתַי. הַיִּשָּׁר יִדְגִים
 וּבִשְׁוֹלָם. מְזוֹן שְׁלֹפְנֵי הַפְּעֻדָּה. ²⁷הַפְּרִיָּה. ²⁸הַעֲרִיבֵת שְׁלֹחֵן.
 פֶּת יִשְׁמִרִית. הַיִּשְׁרֵת הַכֶּחֶם וְאַפִּיתִי. אֶרֶסֶת הַצִּהָרִים.
 אֶרֶסֶת הַעֲרֵב. הַמְּמַנֵּת חָמִים. גָּדוֹל הַמְּטָבָה וְהַלֵּוֹ.

- 32 . . . . . אֶרְחוֹתַי. פרק ו.
 אֶרֶסֶת הַפְּקָר. אֶרֶסֶת הַצִּהָרִים. הַלֵּב וְהַבִּיגָה. אֶרֶסֶת
 הַעֲרֵב. הַרְבֵּת הַמְּזוֹן וְהַמְּזוֹן. בְּרוּבִים הַיּוֹשְׁבִים. ³⁰וְהַלֵּל
 וְסוּבָה. נִסְחָאוֹת יִיחָה.

¹a visit ²conversations ³letters of introduction ⁴announcing a visit
⁵refusing a visit ⁶the meeting ⁷visit to a friend ⁸introductions ⁹saying
 thee and thou ¹⁰leave-taking ¹¹golden wedding ¹²getting engaged
¹³grandfather and grandmother ¹⁴stepmother ¹⁵getting married ¹⁶the
 child's character ¹⁷last will ¹⁸roof and attics ¹⁹cellar ²⁰windows and
 shutters ²¹furniture ²²heating the rooms ²³taking lodgings ²⁴hotel
²⁵the kitchen ²⁶cooking vegetables ²⁷dessert ²⁸laying the cloth
²⁹the mea's ³⁰reveller and drunkard.

עמיד

- 37 . . . . . ¹ההלבושה ובהתקניטות. פקד י.
- 43 . . . . . ²התגודדות. ³פשיטה ולבייטה. הלבושת נגדר. ⁴התקפדת ותקנות. ⁵הרבוים. ⁶הוקמת חגדים אצל ⁷הקט או הושיטת. הלבושת אשה. ⁸התקפדת. ⁹משחקים. תבשיטים. ¹⁰מטה. מארון ומקנה.
- 46 . . . . . ¹¹השגיבה ותקומה. פקד י.
- 55 . . . . . ¹²השגיבה לישן. השגיבה. ¹³התקומה. ¹⁴התקומה. ¹⁵התקומה. ¹⁶התקומה. ¹⁷התקומה. ¹⁸התקומה. ¹⁹התקומה. ²⁰התקומה. ²¹התקומה. ²²התקומה. ²³התקומה. ²⁴התקומה. ²⁵התקומה. ²⁶התקומה. ²⁷התקומה. ²⁸התקומה. ²⁹התקומה. ³⁰התקומה. ³¹התקומה. ³²התקומה. ³³התקומה. ³⁴התקומה.
- 60 . . . . . ³⁵התקומה. ³⁶התקומה. ³⁷התקומה. ³⁸התקומה. ³⁹התקומה. ⁴⁰התקומה. ⁴¹התקומה. ⁴²התקומה. ⁴³התקומה. ⁴⁴התקומה. ⁴⁵התקומה. ⁴⁶התקומה. ⁴⁷התקומה. ⁴⁸התקומה. ⁴⁹התקומה. ⁵⁰התקומה. ⁵¹התקומה. ⁵²התקומה. ⁵³התקומה. ⁵⁴התקומה. ⁵⁵התקומה. ⁵⁶התקומה. ⁵⁷התקומה. ⁵⁸התקומה. ⁵⁹התקומה. ⁶⁰התקומה. ⁶¹התקומה. ⁶²התקומה. ⁶³התקומה. ⁶⁴התקומה. ⁶⁵התקומה. ⁶⁶התקומה. ⁶⁷התקומה. ⁶⁸התקומה. ⁶⁹התקומה. ⁷⁰התקומה. ⁷¹התקומה. ⁷²התקומה. ⁷³התקומה. ⁷⁴התקומה. ⁷⁵התקומה. ⁷⁶התקומה. ⁷⁷התקומה. ⁷⁸התקומה. ⁷⁹התקומה. ⁸⁰התקומה. ⁸¹התקומה. ⁸²התקומה. ⁸³התקומה. ⁸⁴התקומה. ⁸⁵התקומה. ⁸⁶התקומה. ⁸⁷התקומה. ⁸⁸התקומה. ⁸⁹התקומה. ⁹⁰התקומה. ⁹¹התקומה. ⁹²התקומה. ⁹³התקומה. ⁹⁴התקומה. ⁹⁵התקומה. ⁹⁶התקומה. ⁹⁷התקומה. ⁹⁸התקומה. ⁹⁹התקומה. ¹⁰⁰התקומה.
- 63 . . . . . ¹⁰¹התקומה. ¹⁰²התקומה. ¹⁰³התקומה. ¹⁰⁴התקומה. ¹⁰⁵התקומה. ¹⁰⁶התקומה. ¹⁰⁷התקומה. ¹⁰⁸התקומה. ¹⁰⁹התקומה. ¹¹⁰התקומה. ¹¹¹התקומה. ¹¹²התקומה. ¹¹³התקומה. ¹¹⁴התקומה. ¹¹⁵התקומה. ¹¹⁶התקומה. ¹¹⁷התקומה. ¹¹⁸התקומה. ¹¹⁹התקומה. ¹²⁰התקומה. ¹²¹התקומה. ¹²²התקומה. ¹²³התקומה. ¹²⁴התקומה. ¹²⁵התקומה. ¹²⁶התקומה. ¹²⁷התקומה. ¹²⁸התקומה. ¹²⁹התקומה. ¹³⁰התקומה. ¹³¹התקומה. ¹³²התקומה. ¹³³התקומה. ¹³⁴התקומה. ¹³⁵התקומה. ¹³⁶התקומה. ¹³⁷התקומה. ¹³⁸התקומה. ¹³⁹התקומה. ¹⁴⁰התקומה. ¹⁴¹התקומה. ¹⁴²התקומה. ¹⁴³התקומה. ¹⁴⁴התקומה. ¹⁴⁵התקומה. ¹⁴⁶התקומה. ¹⁴⁷התקומה. ¹⁴⁸התקומה. ¹⁴⁹התקומה. ¹⁵⁰התקומה. ¹⁵¹התקומה. ¹⁵²התקומה. ¹⁵³התקומה. ¹⁵⁴התקומה. ¹⁵⁵התקומה. ¹⁵⁶התקומה. ¹⁵⁷התקומה. ¹⁵⁸התקומה. ¹⁵⁹התקומה. ¹⁶⁰התקומה. ¹⁶¹התקומה. ¹⁶²התקומה. ¹⁶³התקומה. ¹⁶⁴התקומה. ¹⁶⁵התקומה. ¹⁶⁶התקומה. ¹⁶⁷התקומה. ¹⁶⁸התקומה. ¹⁶⁹התקומה. ¹⁷⁰התקומה. ¹⁷¹התקומה. ¹⁷²התקומה. ¹⁷³התקומה. ¹⁷⁴התקומה. ¹⁷⁵התקומה. ¹⁷⁶התקומה. ¹⁷⁷התקומה. ¹⁷⁸התקומה. ¹⁷⁹התקומה. ¹⁸⁰התקומה. ¹⁸¹התקומה. ¹⁸²התקומה. ¹⁸³התקומה. ¹⁸⁴התקומה. ¹⁸⁵התקומה. ¹⁸⁶התקומה. ¹⁸⁷התקומה. ¹⁸⁸התקומה. ¹⁸⁹התקומה. ¹⁹⁰התקומה. ¹⁹¹התקומה. ¹⁹²התקומה. ¹⁹³התקומה. ¹⁹⁴התקומה. ¹⁹⁵התקומה. ¹⁹⁶התקומה. ¹⁹⁷התקומה. ¹⁹⁸התקומה. ¹⁹⁹התקומה. ²⁰⁰התקומה.
- 68 . . . . . ²⁰¹התקומה. ²⁰²התקומה. ²⁰³התקומה. ²⁰⁴התקומה. ²⁰⁵התקומה. ²⁰⁶התקומה. ²⁰⁷התקומה. ²⁰⁸התקומה. ²⁰⁹התקומה. ²¹⁰התקומה. ²¹¹התקומה. ²¹²התקומה. ²¹³התקומה. ²¹⁴התקומה. ²¹⁵התקומה. ²¹⁶התקומה. ²¹⁷התקומה. ²¹⁸התקומה. ²¹⁹התקומה. ²²⁰התקומה. ²²¹התקומה. ²²²התקומה. ²²³התקומה. ²²⁴התקומה. ²²⁵התקומה. ²²⁶התקומה. ²²⁷התקומה. ²²⁸התקומה. ²²⁹התקומה. ²³⁰התקומה. ²³¹התקומה. ²³²התקומה. ²³³התקומה. ²³⁴התקומה. ²³⁵התקומה. ²³⁶התקומה. ²³⁷התקומה. ²³⁸התקומה. ²³⁹התקומה. ²⁴⁰התקומה. ²⁴¹התקומה. ²⁴²התקומה. ²⁴³התקומה. ²⁴⁴התקומה. ²⁴⁵התקומה. ²⁴⁶התקומה. ²⁴⁷התקומה. ²⁴⁸התקומה. ²⁴⁹התקומה. ²⁵⁰התקומה. ²⁵¹התקומה. ²⁵²התקומה. ²⁵³התקומה. ²⁵⁴התקומה. ²⁵⁵התקומה. ²⁵⁶התקומה. ²⁵⁷התקומה. ²⁵⁸התקומה. ²⁵⁹התקומה. ²⁶⁰התקומה. ²⁶¹התקומה. ²⁶²התקומה. ²⁶³התקומה. ²⁶⁴התקומה. ²⁶⁵התקומה. ²⁶⁶התקומה. ²⁶⁷התקומה. ²⁶⁸התקומה. ²⁶⁹התקומה. ²⁷⁰התקומה. ²⁷¹התקומה. ²⁷²התקומה. ²⁷³התקומה. ²⁷⁴התקומה. ²⁷⁵התקומה. ²⁷⁶התקומה. ²⁷⁷התקומה. ²⁷⁸התקומה. ²⁷⁹התקומה. ²⁸⁰התקומה. ²⁸¹התקומה. ²⁸²התקומה. ²⁸³התקומה. ²⁸⁴התקומה. ²⁸⁵התקומה. ²⁸⁶התקומה. ²⁸⁷התקומה. ²⁸⁸התקומה. ²⁸⁹התקומה. ²⁹⁰התקומה. ²⁹¹התקומה. ²⁹²התקומה. ²⁹³התקומה. ²⁹⁴התקומה. ²⁹⁵התקומה. ²⁹⁶התקומה. ²⁹⁷התקומה. ²⁹⁸התקומה. ²⁹⁹התקומה. ³⁰⁰התקומה.

¹dress and adornment ²tattooing ³undressing and dressing ⁴haircutting
⁵fastening ⁶ordering clothes ⁷tailor or dressmaker ⁸washing linen
⁹eyeglasses ¹⁰walkingstick, umbrella, and fan ¹¹waking, getting up
¹²factories ¹³strike ¹⁴exhibitions ¹⁵artisans ¹⁶amusements and recreations
¹⁷people seeking recreation ¹⁸rustic amusements ¹⁹townspeople ²⁰entrance
²¹fee ²²buging tickets ²³curtain ²⁴pause ²⁵orchestra and prompter
²⁶opera-glass ²⁷admirers and opponents ²⁸circus ²⁹coffe-houses and
³⁰restaurants ³¹nealth resorts ³²plaging at cards ³³organizing ³⁴preparatory
³⁵committee ³⁶foundatory meeting ³⁷division of labour.

עפ"י	העבודה. לעריכת נשפים. ² אספה כללית. ³ יציעור הכנסת אמון. ⁴ קריאות בוז ומחאות כפפים. ⁵ דחיית האספה. ⁶ מלחמת הקירות. אסור ממשלם השלטון. נוסחאות שיחה.	
74	שיחה ע"א האספה.	פרק י"ד
77	ההוראה.	פרק ט"ו
	בן ילדים. בית ספר. רהימי בית הספר. העובדים בבית-ס. עבודות המורה. זמן תלמוד. ⁹ שוב בתלמידים. ¹⁰ מדרגה. ¹¹ מכשירי למוד וכתביה. מיני בתי ספר. ב"ס פתח ושערי יערב.	
83	נוסחאות שיחה. בחתימה. סמני הספקה.	פרק ט"ז
88	שיחה ע"א ההוראה.	פרק י"ז
94	בית התפלה. זמן התפלות. רהימי בית הכנסת וכליו. סנין. עליה לדיון. מילית ותפליון. קריאת התורה ועליות. תפלה. עבודת השמש. הארה. בדיש. במה מתפללים. נוסחאות שיחה.	פרק י"ח
98	שיחה ע"א הסנין והתפלה. הסנין. שופץ בית הכנסת. השמש. רהימי בית הכנסת. ערב חרף בבית התפלה. זמרת הסנין והמשוררים. תקון התפלה.	פרק י"ט
104	השבת. החגים והצומות. ערב שבת. שבת. מיני שבתות. שריבים. חגים והצומות קהילתי השנה. נוסחאות מברקי ברית השנה.	פרק כ'
111	שיחה ע"א החגים. חגיגת החגים. קהרף ובעירה. ערב שבת ושבת. פורים. פסח. בימים בעראים.	פרק כ"א
118	בית המשפט. ¹² המנהג לבית המשפט. ¹³ דאולס המשפט. ¹⁴ בית דין משפטי. ¹⁵ דין נפשות. ענינים. נוסחאות שיחה.	פרק כ"ב
125	שיחה ע"א בית המשפט.	פרק כ"ג

¹arranging performances   ²general meeting   ³opposition and vote of confidence
⁴invectives and applause   ⁵putting up   ⁶election fight
⁷government prohibition   ⁸teaching   ⁹character   ¹⁰progress   ¹¹appliances
for teaching and writing   ¹²sun mons   ¹³at court   ¹⁴jury   ¹⁵criminal court

133 . . . . . פניית הולאד, שיקבה

... לָרִיב כִּי־⁹ עֲתוֹנוֹת. ¹⁰ מֵעֲבֹדֶת. עֲתוּנִים. הַמְּשִׁלָּה. ¹¹ חֲתִימָה. ¹² בְּפִרְתָּ. 135

מחלקות העתון. ¹³התקדמה. ¹⁴מודעות. ¹⁵מבדוהה. ¹⁶פרמי.
המערבת. ¹⁷הוצאה מיוחדת. נוסחאות שיהיה. נוסחאות מודעות.

142 ¹⁸כִּי כֹה. **הַסְפְּרִיָּה**. רְהִימִי הַסְפְּרִיָּה וּסְפְּרִיָּה. רְשׁוֹת הַכְּנִיסָה. **שְׂאִילַת**
סְפָרִים. ¹⁹בְּרִמְיָם תִּבְעֶהָ. כְּלַבְלַת הַסְפְּרִיָּה. נִסְחָאוֹת שִׁיחָה.

[illegible]

פְּרִקְבֵּי־הַתְּהִלָּה־לְאֹתֶיךָ שִׁיחֶהָ ²⁴ הַתְּהִלָּה־לְאֹתֶיךָ שִׁיחֶהָ ²⁵ יִצְרָה הָאֶפֶר עֲבוּדֹתָיו שְׁנֵת יִשְׁבַּע 168
כָּל־הָאֶפֶר כָּרֶם כָּרֶם וְזֶה חֵי הָאֶפֶר

173 נִסְחָאוֹת. נִסְחָאוֹת הַצִּמְדֻקוֹת, תְּהִדָּה. הַפַּעַת הַשְׁתִּמּוֹמֹת.
תְּשׁוּבָה. שֶׁל הַשְׁתִּמּוֹמֹת, חֵיבִית וְשִׁלּוּלִית. בְּמִנֵּי שִׁמְחָה וְרִצּוֹן.
בְּמִנֵּי אִירָצוֹן. בְּמִנֵּי הַצִּמְעֻדוֹת. נִסְחָאוֹת שְׁבוּעָה. בְּמִנֵּי זֵרוֹן.

ממנחי החשבון 177--180

180—183 . . . . . סדר הדין "

196	גזית הנדונים	188	המשלים והחסרים	183	הפז
197	אנשים טובים	189	הדברים	183	ההמחשבה
197	אנשים, תפילות	190	אנשים, נשים	184	חיות
198	הארץ והאדם	191	האדם	185	עופות
198—99	האדם	193	המחשבה והאדם	198	האדם

1 postman 2 emptying the post-boxes 3 expedition 4 address 5 registered
letter 6 reclamation 7 telegraph-office 8 telephone 9 journalism 10 editorial
office 11 subscription 12 censureship 13 confiscation 14 advertisements
15 edition 16 editor's prizes 17 special edition 18 library 19 manitory
cards 20 eye, nose, mouth and teeth, tongue ear, beard, neck and lungs
21 body 22 the make of the body 23 shoulder 24 agriculture 25 the farm.

